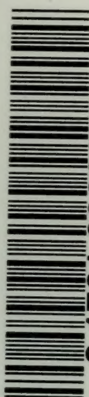
3 1761 08820520 8

РАЗЛИЧНЕ

ЖЕНСКЕ ПЈЕСМЕ.

СРПСКЕ

НАРОДНЕ ПЈЕСМЕ

скупио их

ВУК СТЕФ. КАРАЏИЋ

КЊИГА ПЕТА,

У КОЈОЈ СУ РАЗЛИЧНЕ ЖЕНСКЕ ПЈЕСМЕ

(ДРЖАВНО ИЗДАЊЕ)

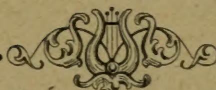

У БИОГРАДУ
ШТАМПАНО У ДРЖ. ШТАМПАРИЈИ КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ
1898

ПРЕГЛЕД

(Што је обичним словима наштампано, то је из књиге Српске Народне Пјесме из Херцеговине; проређеним, из Живота и Обичаја, а положеним, из рукописа).

IV. Пјесма прпорушка.

V. Пјесме од коледе.

СТРАНА

VI. Пјесме Божићне.

VII. Пјесме побожне.

VIII. Пјесме особито митологичке.

IX. Пјесма која се пјева на прелу.

СТРАНА

ПРЕДГОВОР.

Издавши четири књиге Српских Народних Песама, што је Вук још за живота наштампао, Одбор за издавање Вукових списа мислио је да ће најбоље бити да се песме штампане после смрти му[1]) саставе са рукописима његовим, који су некако допали у Петроградску публичну библиотеку, и које је потписани за време свога бављења тамо преписао,[2]) па да се распореде онако, како их је Вук у својим четирима књигама распоредио, тако да ове потоње књиге буду допуна првима.

На тај начин у ову пету књигу, која је допуна првој, ушла је цела књига песама женских из Херцеговине: 362 песме, даље, 239 песама из рукописа, и 114 обредних песама из *Живота и Обичаја.*

Распоред ових песама удешен је тако да одговара ономе какав је у првој књизи, те због тога, а и због додавања песама из рукописа и из Живота и Обичаја, морао се покварити ред којим су биле наштампане женске песме из Херцеговине. Да би се знало које су песме из те књиге, натписи њихови

[1]) *Српске Народне Пјесме,* скупио их Вук Стеф. Караџић. Књига пета, у којој су пјесме јуначке новијих времена о војевању Црногораца. Трошком народнијех прилога. У Бечу, у накладн Ане удове В. С. Караџића, 1865. 8⁰. стр. IV, 559, и *Српске Народне Пјесме* из Херцеговине (женске), за штампу их приредио Вук. Стеф. Караџић. (Трошком народнијех прилога). У Бечу, у накладн Ане удове В. С. Караџића, 1866. 8⁰, стр. XVI, 359 и 6 непагинованих листа претплатника.

[2]) Нешто више о овим рукописима рећи ће се у последњој књизи песама.

штампани су дебљим словима[3]) (н. пр. бр. 1, 2, 3, и т.д.), а да би се видело какав је распоред био у њој, доле ниже (стр. XXV) наштампан је цео преглед тих песама, а у заграду је стављено под којим бројем и на којој страни се налази у овој књизи. Натписи песама које су узете из *Живота и Обичаја* штампане су дебљим положеним словима (н.пр. бр. 65, 66, 67, и т.д.), и поред тога додато је испред њих на којој се страни налазе у поменутој књизи. Истим таким словима штампани су натписи и над оним песмама из рукописа које су тамо имале натпис (н.пр. бр. 16, 17, 18, и т.д.), а над оним песмама које у рукопису нису имале натписа, те сам им ја натписе ставио, штампани су обичним положеним словима (н.пр. бр. 10, 11, 12, и т.д.). Осим тога пазило се при распореду (више него у првој књизи) да песме сличне по садржини дођу једна уз другу. А ако би каква песма била слична којој из прве књиге, испод ње је у угласту заграду стављено с којом је песмом из прве књиге треба упоредити. Таквих има 120, највише из првог одељка (32) и из последњег (79), из осталих по једна, по две. Ако је уз какву песму и пропуштено да се то напомене (што ће ми лако опростити ко се сети да је са 800 песама из прве књиге ваљало упоредити 715 из ове), тога јамачно неће бити много.

Бачванске песме нашега времена, којих такође има у рукопису, изостављене су, што их и Вук није хтео све штампати, него је изабрао само неке „као најљепше и најподесније друштва осталијех нашијех народнијех пјесама“ (Нар. Пјес. I[4], стр. 643).

7. јула 1898. год.
у Београду.

Љуб. Стојановић.

[3]) Таквим словима треба да је наштампан и натпис песме бр. 421 на стр. 317.

Пред Бечким издањем женских песама из Херцеговине има овај

ПРЕДГОВОР.

Ова збирка Српскијех народнијех пјесама из Херцеговине нађе се овако читава међу рукописима покојнога Вука Стеф. Караџића, по њему за штампу већ приређена. Ове пјесме скупио је пак и предао покојнику његов стари пријатељ конзуларни чиновник г. Вук Врчевић у Требињу, којему не можемо задоста захвалити на његовој родољубивој ревности, којом је употребио згоду, да нам убере ову прекрасну киту мирисног цвијећа с каменитијех гора тужне Херцеговине.

У име предговора к овој књизи пише г. Вук Врчевић овако:

„Кад сам од 1835. до 1860. г. сакупљао мноштво свакојакијех пјесама и све друго, што је народње, за Г. Вука „по Боки Которској и по Далмацији — које је већ на„штампано — чудио сам се, откуда она сила разнијех пје„сама; али кад сам у Марту 1861. године дошао у Тре„биње као агент-конзул Аустријски, упазих чудо над чудима, „и увјерих се, да је овђе прави расадник Српскијех на„роднијех пјесама. Чудо велим зато, што у Херцеговини „од Косова нијесу смјели од полумјесеца ни попови у цркви „појати Божје пјесме, а камо ли народ некад најнесретњи „под небесном капом. Оци су дакле синовима по плани„нама јуначке пјесме уз гусле пјевали, а мајке шћерма„мање љубавне на прелу и на сијелу на изуст причале.“

„Читати ове пјесме из књиге бива исто као читати „опере а не чути их пјевати уз музику; али чути момке „и ђевојке кад измијешани пјевају, то је сасвијем нешто „друкчије.“

„У почетку ја сам ове пјесме почео купити у комши„луку од Српскијех жена и ђевојака, а највише ми је ка„зала добра старица Симана, удовица Филипа Пиштеље, и „њезине двије ђеверичне обје Маре, па пошто би ми казале „све оно, што су знале, ходиле би код Турскијех жена и „ђевојака, и како би коју чуле, запамтиле би и мени ка„зале, кад гођ би ми иоле времена претекло и званични „послови допустили.“

„Преписујући ове пјесме највише сам пазио да не „препишем коју од онијех већ наштампанијех у првој Ву„ковој књизи Српскијех народнијех пјесама. Чини ми се,

„да ми се није ни једна увукла баш онака иста, а јамачно „наћи ће се ђекоја слична, али друкчијег кроја.“

„Будући да у овијем пјесмама има мноштво Турскијех „ријечи, и премда их оближњи наш народ познаје, опет „мислим, да нијесу све свакоме (као ни мени истоме) „познате, а особито младим Србима и Србкињама, зато „пописао сам по азбучном реду неколико ријечи на крају „ове књиге са Српским преводом.“[4])

Ове су пјесме раздијељене по њихову садржају овако:

I. Повеће женске пјесме, свакојаке, десетосложне, које се обично при сијелу на изуст причају, а не пјевају.

II. Помање женске пјесме, које се чешће при веселим састанцима пјевају.

III. Поскочнице: тако се у Херцеговини зову све оне пјесме, од којега му драго метра биле, које нијесу од десет слогова, и ове се најчешће пјевају.

IV. Кајде: зову се у Херцеговини све оне пјесме што имају уза сваки стих свој неки припјев или налик припјева, и ове се у народу најрадије пјевају.

V. Пјесме сватовске.

VI. Пјесме побожне.

VII. Пјесме божићне.

VIII. Пјесме од коледе.

IX. Пјесме дјетиње, т.ј. оне што се пјевају дјеци уз колијевку, кад се успављују.

X. Најпослије уз ово и Херцеговачке напијалице о крсноме имену, налик онијех што су већ наштампане у Ковчежићу Вука Стеф. Караџића.[5])

---

[4]) У овој књизи на стр. 630.

[5]) Овај последњи одељак није унесен у ову књигу, већ је остављен да се штампа у књизи етнографских списа.

ПРЕГЛЕД

песама којим су редом штампане у Бечком издању 1866 год.

I. Повеће пјесме.

II. Помаље женске пјесме.

III. Поскочнице.

IV. Кајде.

V. Пјесме сватовске.

VI. Пјесме побожне.

VII. Пјесме божићне.

VIII. Пјесме од коледе.

IX. Пјесме дјетиње.

I.

ПЈЕСМЕ СВАТОВСКЕ.

1.

Соко се моли младожењи.

Широка кита ракита
Зелено поље прекрила,
С једнога мјеста не крила,
Туда ће нањест' сватови,
Сватови Шћепа и Маре,
Пред њима Шћепо и Мара,
На руци носи сокола;
Моли се сив зел' соколе:
„Пушти ме мало напријед,
„Да видим твоју ђевојку.“
Пушта га Шћепо делија,
Пушта га мало напријед.
Одлеће сиви соколе,
Те паде Мари на пенџер,
С пенџера Мари на крило;
Љепо га Мара дочека,
Даде му златне прапорце.

Одлеће сив зел' соколе,
Те паде Шћепу на раме,
Овако њему говори:
„Ђепу ти водиш ђевојку!
„Висока као јелика,
„Танка је као шибика,
„Бијела као књижица,
„Румена као ружица;
„Сретња ти и дуговјечна!“

2.

Снаха и ђевер.

Дивна ли је гора брштанова!
Мирисом је село подичила,
А висином поље окитила,
А соко је прелећет' не може,
А данас је свати преиграше.
Сви сватови под жут бор падоше,
Ђевер снахом под жуту наранчу;
Под наранчом цвијет отпадаше,
Ђевојка га у ките киташе,
Све сватове даром дариваше;
Не дотече ручноме ђеверу,
На снаху се ђевер расрдио.
Вели њему лијепа ђевојка:
„О ђевере, мој златни прстене!
„Ја сам тебе љепшу оставила,
„Оставила моју јараницу,
„Од мене је и љепша и виша,
„И боље је књигу научила;

„Кад смо до сад биле јаранице,
„Нек будемо од сад јетрвице.“

[Упор. I^{4}, бр. 36]

3.

Кад ђевојку сватови изведу.

Жарко сунце на залазу, хоће да зађе,
Наша Маре на походу, хоће да пође;
Моли јој се мио бабо, да јошт не иде.
„Богме хоћу, мио бабо, вријеме ми је.“

Жарко сунце на заходу, хоће да зађе,
Наша Маре на походу, хоће да пође;
Мајка јој се смјерно моли, да јошт не иде.
„Богме хоћу, мила мајко, вријеме ми је.“

Жарко сунце на заходу, хоће да пане,
Наша Маре на походу, хоће да пође;
Браћа јој се љепо моле, да јошт не иде.
„Богме хоћу, мила браћо, вријеме ми је.“

Жарко сунце на залазу, хоће да зађе,
Наша Маре на походу, хоће да пође,
Сестре јој се с плачем моле, да још не иде.
„Богме хоћу, миле сестре, вријеме ми је.“

[Упор. I^{4}, бр. 59]

4.

Кад ђевојку доведу дома.

Снашице, зрно бисера
И кито сваког цвијећа!
Немој нам бити срдита,

Срдита и огњевита,
Срдитост тури у води,
А огњевитост у гори;
Него нам буди весела,
Весела и послушљива,
Покорна и умиљата.

5.

Сјутра дан, кад доведу ђевојку.

Славић поје у наранчи, чула сам га ја,
Припијева младу снашу, весела им ја:
„Устај горе, нево наша, саба зора је,
„За'ве твоје кућу мету, а ти, нево, спиш!
„Јетрвице воду носе, а ти, нево, спиш!“
То зачула млада нева, па се устану,
Пође свекру у камару, па му говори:
„Добро јутро, свекре бабо, господичићу!“
Па уљезе свекрвици, па јој говори:
„Добро јутро, свекрвице, мила мајчице!
„Ђе су мене заовице, да их дарујем?
„Ђе ли моји ђеверови, да их дарујем?
„Ђе су моје јетрвице? да ме шјетују,
„Каконо ћу угодити у овом' двору?“

6.

Пошто дарује, говори другој чељади од куће.

Млада нева говорила:
„Добро јутро свијем вама!
„Нјесам овђе сама дошла,

„Већ по путу и суђењу,
„И по шјету баба мога.
„Мене ваше дворе фале,
„Да с' у двору златни столи,
„У њих сједе пауновн,
„А покрај њих паунице,
„А покрај њих препелице,
„Покрај тица соколови,
„Уз соколе ластовице.
„Што с' у столу пауновн,
„То су моји свекрвови;
„Што с' покрај њих паунице,
„То су моје свекрвице;
„Што с' покрај њих препелице,
„То су моје јетрвице;
„А што с' уз њих соколови,
„То су моји ђеверови;
„Што с' покрај њих ластовице,
„То су моје заовице."

7.

Миловање снахе и ђевера.

Расла јела на сред Придвораца,
Под њом сједи царев кујунџија,
Више њега мила снаха сташе,
Ђевер снаху за руку држаше,
На руци јој прстене бројаше,
Миловаше, те јој говораше:
„Снахо моја, зелена селвио!
„Кад си расла, на што си гледала?
„Ал' си расла бора гледајући,

„Али мога брата чекајући?
„Али моје дворе гледајући?
„Ал’ т’ је добро у матере било?“
Она њему тихо говораше:
„Мој ђевере, злаћени прстене!
„Њесам ’расла бора гледајући,
„Ни твојега брата чекајући,
„Ни на твоје дворе гледајући,
„Већ ми добро у матере било;
„Добро ме је одранила мајка:
„Ранила ме медом и шећером,
„А по ноћи вином и ракијом;
„Рано мене лијегала мајка,
„А доцна ме у јутру дизала,
„Будила ме китом босиока:
„„Устај, ћери, грануло је сунце,
„„Наше б’јеле обасјало дворе.“
„С тога сам јој танка и висока.“

[Упор. I[4], бр. 85]

8.

Мајка и шћер.

Ој невене, мој невене!
Благо томе, ко те бере,
И ја бих те млада брала,
Али сада немам када,
Ја се млада на пут спремам,
Туђе дворе дворовати,
Туђа баба бабом звати,
А свога ћу спомињати;
Туђу мајку мајком звати,

А своју ћу спомињати;
Туђег брата братом звати,
А свога ћу спомињати;
Туђу секу секом звати,
А своју ћу спомињати.

9.

Бумбул и нева скоро удата.

Бумбул пјева у ружици: „Саба зора је!
„Устај горе, нево наша, кити дарове.“ —
„Ја сам луда и нејака, ја не умијем,
„Ето тамо мила баба, нека их кити.“ —
„Буд' си луда и нејака, што се удаде?“ —
„Силом мене бабо даде, а шта ћу му ја.“

Бумбул пјева у ружици: „Саба зора је:
„Устај горе, нево наша, кити дарове.“ —
„Ја сам луда и нејака, ја не умијем,
„Ето тамо миле мајке, нека их кити.“ —
„Буд' си луда и нејака, што се удаде?“ —
„Силом мене мајка даде, а шта ћу јој ја?“

Бумбул пјева у ружици: „Саба зора је,
„Устај горе, нево наша, кити дарове.“ —
„Ја сам луда и нејака, ја не умијем,
„Ето тамо миле браће, нека их ките.“ —
„Буд' си луда и нејака, што се удаде?“ —
„Силом мене браћа даше, а шта ћу им ја?“

Бумбул пјева у дубрави: „Саба зора је!
„Устај горе, нево наша, кити дарове.“ —
„Ја сам луда и нејака, ја не умијем,

„Ето тамо миле сестре, нека их ките.“ —
„Буд’ си луда и нејака, што се удаде?“ —
„Силом мене сестре даше, а што ћу им ја?“

Овних пет пјесама што иду јесу најстарије свадбенске которске.

10.

Домаћину.

Долећеше два сокола
иза планине,
Донесоше домаћину
грану маслине,
Честито ти, домаћине,
ово весеље.

[Упор. I^4, бр. 13]

11.

Мати и кћи.

Прође јунак мимо дворе данке да траје;
Гледајући там’ и амо с оком стријеља,
Устријели младу Јану златом ђе везе,
Ситан везак златом везе Вуку кошуље.
„Кој’ је, мајко, оно јунак, те нама гледа?“ —
„Они ми те шћерце проси, ма те ја не дам,
„Јер је кажу чудне ћуди, нећеш м’ угодит.“ —
„Дај ме, дај ме, мајко моја, угодићу му:
„У мене су хитре ноге, поскочићу му;
„Хитре ноге, б’јеле руке, загрлићу га;
„Б’јеле руке, медна уста, целиваћу га;

„Медна уста, црне очи, погледаћу га.“ —
„Док си, шћерце, у мајке била, мајку си имала;
„Мајка ти је пословала, а ти си спавала;
„А сад, шћерце, доцне лези, рано устани.
„Ти ушетај у камари, пак се направи,
„Обуци се у зелено као да си змај,
„А на руке све прстење као да играш.“

12.

Момак и дјевојка.

Провесели б'јело лице
Сад, моја драга вјеренице,
Вјереник сам твој љубљени
Теци, теци, душо, к мени.
Двори су ти ограђени,
Кој' су за те обређени,
Мајка смјера ту љепоту,
И све игра у животу,
Благослове срца дава:
Дуго, синци, поживјели,
И поштени род родили,
И родом се подичили,
Како паун златним пером,
Пауница равним пољем,
Млада Јане с младим Вуком.

13.

Каква је дјевојка.

Што се оно посред мора сјаше?
Ал' је сребро, ал' је суво злато. —
Нит' је сребро, нит' је суво злато,

Већ су оно кићени сватови,
Међу њима прелијепа Јане,
Нит' је мала нит' много велика:
Врану ми је коњу до стремена,
А ђеверу младу до рамена,
А с рабријем млада једнолика.

[Упор. I⁴, бр. 83]

14.

Дјевојка се моли сватовима.

Сватови се у пљен даше,
Пријеђе зоре да град приме,
А у граду младу Јану.
Ал' се Јана сват'ма моли:
„О сватови, браћо моја,
„Устегните коњма фузде,
„Подигните бритке сабље,
„Поскидајте све клобуке,
„Нек ми ј' љевше погледати
„Пут раброва б'јела двора:
„Воде ли му сестре коло
„И све прве братучеде,
„Вију ли му сви барјаци?“
Свати су је послушали:
Устегнуше коњма фузде,
Поклонише бритке сабље,
Поскидаше све клобуке.
Кад му сестре коло воде
И све прве братучеде
И вију му сви барјаци.

15.

Опет то исто.

(МОРИЊСКА)

Сватови се у пљен кане,
Рано ране да град граде,
Да би свати град примили,
И у граду младе Васе.
Ма се Васе сватом моли:
„Првијенче, мили брате,
„Стари свате, господине,
„И ђевери, соколови,
„И остали сви сватови,
„Коњма узде устегните,
„Britke сабље припашите,
„Да м' је љепше погледати
„Пут Никова б'јела двора:
„Јесу ли му сви весели,
„Сви весели и контени,
„Игра ли му пред двор коло,
„Трепте ли му бандијере,
„Све бијеле и црвене,
„Води ли му мајка коло,
„Зачињу ли сестре пјесме.“

Грбаљске свадбене пјесме.

16.

Кад крену сватови.

Ајте с Богом, кићени сватови,
На путу ви добра срећа била
На заврату боље повраћена,

Ма ве моли мајка јунакова,
Да јој брзо снау доведете,
И шњом свака добра донесете,
А највише биља од умиља,
Да је мирна кућа у коју ће,
Да је мирна кућа и послушна.

17.

За овом друга.

О јабуко зеленико,
Лијеп ли си род родила:
На три гране три јабуке,
На четврту соко сједи.
Соко гледа равно поље,
А уз поље киту свата,
Међу њима невјестица,
Вранцу коњу до стремена,
А ђеверу до рамена.
Ма се често обрћаше
На тајкове б'јеле дворе,
На братине пеливоје,
На мајчине разговоре.
Ма јој ђевер говораше:
„Ој ти снахо, моја снахо,
„Што се често ти обрћеш
„На тајкове б'јеле дворе
„На братове пеливоје,
„На мајчине разговоре?“
Снаха стидом проговара:
„О ђевере, мој ђевере,
„Ја се млада не обрћем

„На тајкове б'јеле дворе,
„На браћине пеливоје
„На мајчине разговоре,
„Но ђе сам синоћ коначила,
„Ту сам млада оставила
„В'јенце, ресе и обоце[1])
„И прстене позлаћене.“
Ма јој ђевер говораше:
„Оди, снахо, с Богом дома,
„Биће тебе в'јенцу ресе
„И прстену позлаћење,
„Него буди собом добра
„Биће тебе сваког добра.“

18.

Кад се врате сватови дома.

Златни кове и сребрни,
да дивно л' ти сјаш,
Стари свате, мудра главо,
да много ли знаш.
Милији ми је, мили брате,
твој поштени глас.
Но свилене рукавице
и златни појас.

Пак ове исте ријечи све редом сватовима како је који иза којега старији.

[Упор. I[4], 117]

[1]) Брњице.

19.

У ђевојке над сватови примичу.

Сунце дворе обигра,
Ђевер шнахи доигра.
Шнаха му стоји уз коња,
У сунце копље затиче.
Устани мало, сунахце,
Ђевојка је рода велика,
Доклен се роду поклони
И милој мајци узмоли:
О мајко, мајколе мој,
Не шиљ' ми рухо таино,
Него га шиљи планином,
Нека ми ђеври завиде.
У наше снахе босиље
Говоре да је зелено.

20.

Исто у ђевојке.

Сиви соко воду мути
крајем Дунава,
Пуна су му брчна пера
дробна бисера,
Да је теби, стари свате,
срећа весела.

Овако свакоме свату редом како је који од којега бољи.

[Упор. I[4], 119]

21.

Кад плету вијенац ђевојци.

У име Бога, у час добар!
Што чинимо и мишлимо
Све ни било у час добар!
Маре чува пајуниће
И бијеле голубиће
У рудини пелиновој.
Код њих цв'јеће беријаше,
Па га у киту укиђаше,
У вијенац увијаше,
Пак у Млетке поцињаше,
Пак га златом златијаше
Пак га куму даривапе.

Ове све ријечи свијем сватовима редом како који иза кога иде, пак најпотле:

Свјем сватима даривапе.

[Упор. I⁴, 94]

22.

Пошто оплету вијенац.

Црвено цв'јеће и модро,
И модро цв'јеће и добро,
Бере га Маре невјеста,
Меће га тату у њедра.
Тато га сипље, просипље,
Ни цв'јеће моје ни Маре.

Ове исте ријечи на матер, пак на браћу, пак на сестре. пак најпослије дође на заручника:

Меће га Јову у њедра.
Јово га фата, те фата,
И цв'јеће моје и Маре.

[Упор. I⁴, бр. 291]

23.

Опет то исто.

(МОРИЊСКА)

Црвен се цв'јетак црвени,
Млада га Васе бераше,
Оцу га на скут мећаше,
А отац са скуца те на тле:
„Ни моја Васе, ни цвијет.“

И овако пјевајући треба споменути мајку и све у својти постарије, као: стричеве, стрине и сестре, а најпослије сврши се за младожењу:

Црвен се цв'јетак црвени,
Млада га Васе бераше,
Нику га на скут мећаше,
А Нико са скуца у њедра:
„И моја Васе и цвијет.“

[Упор. I^4, 291]

24.

Момак и дјевојка.

Племени се Паво жени,
Племениту љуби води,
Разгојену као јелу,
И питому као челу,
Пуна су јој уста меда,
Као да је медна чела,
И у коло с круном игра,
Покрај Пава мила драга.
Павова их мајка гледа,
Из срца их благосиља:
Оба, синко, живи били
И с родом се подичили

Као паун златним пером,
Како поље б'јелим житом.

25.

Сваотвска пјесма кад дјевојка сједа на коња.

Сунце ми је на заоду, оће да зађе,
Јана ми је на походу, оће да пође.
Најмлађи братац пред коњма стоји,
Леваком коње за узду држи,
А десном руком на сунце маше:
Лако полако, сунашце јарко,
Док моја сеја с родом с' изљуби,
С родом с' изљуби, с мајком опрости,
Миломе баби руку целива,
Јер она иде у туђу земљу,
У туђу земљу међ' туђе људе,
Да туђу мајку мајком назове,
Туђега бабу бабом да зове,
Од свега свога да се одрече.

26.

Ђевер и снаха.

Љепа ти је гора ђелсамина,
Не може се од мириса проћи,
Од мириса ситна босиока,
Од густине ситне маџуране,
Од заграђе зелене наранџе.
Тудар момче сватовима прође,
Сватовима и с ђевојком младом.
Кад дођоше сред горе зелене,

Сви сватови трудни починуше,
Починуше под јелом зеленом.
Ђевер снахом под жутом наранчом.
Ђевер спава, а снаха не спава,
Него бере цвијеће наранче.
Ма ми ђевер снахи говораше:
„Снахо моја, злаћена јабуко,
„Шта ће теби цвијет од наранче?“
Ма ми снаха ђеверу говори:
„О ђевере, мој златни прстене,
„Ја сам чула, кажевали су ми,
„Ако би ми преманкало дара,
„Дароваћу цв'јеће за дарове;
„Ако буду рода господскога,
„Примоваће цв'јеће за дарове;
„Ако буду орјацкога рода,
„Нит' ће цв'јеће нити ће дарове.“

27.

Мати и кћи.

Марина се узбрижила мајка,
Е је скоро Мару заручила,
Е ми по њу иде доста свата,
Мањкаће јој сватовима дара.
Али Мара говораше мајци:
„Немој ми се брижит', моја мајко,
„Ја ћу поћи у бостану моме,
„Ја сам сватом узгојила цв'јеће,
„А цвијеће сваком наредила:
„Жуте дуње банов'ма свекров'ма,
„А наранче баницам' свекрвам',

„Гаромфиле делијам' ђевер'ма,
„А ружице милијем заов'ма,
„А виоле милијем јетрв'ма,
„Драгомиље ко ми буде суђен.
„Дако Бог да̂ и срећа од Бога,
„Те ми буду рода госпоцкога,
„Примиће ми цвијет за дарове,
„Како да су везене мараме.“

28.

Момак и дјевојка.

Коња игра млади Васо гором зеленом,
Гору прође и проигра као и соко,
Докле дође младој Мари под б'јеле дворе,
Стаде играт' млада коња Мари кроз бостан.
Говори му млада Маре речцом меденом:
„Ко то игра врана коња, да б' се сломио?“
Одговара млади Васо, млада делија:
„Не кун' тако, душо моја, ово јесам ја,
„Не могу ти пута наћи ни двору доћи,
„Од висине вите јеле,
„Од задуа милодуа,
„Од ширине танке лозе,
„Од румене ружичице,
„Од трепета калопера,
„Од ситнога босиока,
„Од тратора гранатога,
„Од невена окатога.“
А Мара му одговара:
„Ја сам цв'јеће узгојила,
„Еле тако кажу мене,

„Да ти доста рода имаш,
„Да у ките цв'јеће китим,
„Да дарујем роду твоме."

29.

Опет момак и дјевојка.

Три су ми горе високе,
Ловћен је гора највиша,
Туђер ми момче лов лови,
А за њим љуби коњ' води.
Повела га је на води,
Свезала га је при лози,
Дала му пити водице
Из своје десне ручице,
Дала му зоби бисера
Из свога скута свилена,
Туна је млада заспала.
Завика стража свр града:
„Чија је млада заспала,
„Да би се моја назвала?"
Завика момче из лова:
„Моја је, не будите је,
„Сам ћу је јунак будити."
Убрао стручак ружице,
Удари младу уз лице:
„Устан' се, не наспала се!
„Да ли се ниси наспала
„Девет година у мајке,
„Десетој мене на руке?"

30.

Опет то исто.

(ИЗ ПАШТРОВИЋА)

Висока Ловћен планина,
Више су горе Будима,
Под њом ми јунак лов лови...

[даље као у предњој]

31.

Ђевојка и паун.

Метну се момче јабуком
Низ поље низ јадиково.
Одскочи, скочи јабука,
Удара граду у врата.
Сломи се врата на двоје,
А златни кључи на троје,
Просу се бисер из града,
Сави се пајун из неба
А пајуница из поља,
Ма им се моли ђевојка:
„Пајуне, мој мили брате,
„А пајунице, сестрице,
„Не куп'те бисер од перја,
„Е смо ђевојке вјерене,
„Вјерене неповедене,
„Е ни се оћу дарови:
„Свакоме свату и кита,
„Староме свату и двије."

[Упор. I⁴, бр. 68]

Женске пјесмице Морињске чувене на свадби Ника Берберовића 1844. год. садашњега свештеника.

[бр. 32—57]

32.

Момак се жени.

Жарко сунце обасјало
Поврх горе од Морињa,
Ту ми Нико свате скупља,
Капетане и мернаре
И сву браћу Морињане
И остале све грађане,
Па се шњима прошетује
До студенца ладне воде,
Ту наоди младу Васу,
Благослов јој мајка даје:
„Пођи с Богом, ћери моја,
„Бог ти дао свака добра!“

33.

Момак и дјевојка.

Васа сједи поред драга,
Пак се шњиме разговара:
„Кажи мени, Нико драги,
„Коју срцу ћутиш радост,
„Кад погледаш ову младост?“
Нико њојзи одговара:
„Да ти кажем, моја драга,
„Коју срцу ћутим радост,
„Кад погледам твоју младост:

„Ја ти жудим добру твоме
„Како, душо, здрављу моме;
„Довео сам те двору моме
„Да ми, душо, користчиниш,
„И госпођу мајку служиш.“

34.

Момкова мати и сватови.

На ларго [2] се гора зелењаше,
Све ово село весељаше,
А највише Никови дворови.
Под пенџер му зелена наранџа,
Ту ми Нико свате искупљаше.
Излазила млада Ника мајка,
Па сватове Богом заклињаше:
„Стари свате, и вјенчани куме,
„И ти, синко, мило добро моје,
„За рано ми снаху доведите,
„У косу јој сунца донесите,
„Поред сунца јаснога мјесеца,
„У њедарца три ките цвијећа:
„Једну киту, доцна лијегања,
„Другу киту, рано устајања,
„Трећу киту неодговарања.“

[Упор. I^4, бр. 24—26]

35.

Дјевојка и момак.

Заспала Васа у цв'јеће,
У санку млада невјећи(!)
Еда ко дође по срећи.

[2] Подалеко.

Бог јој донесе Ника јунака,
Насу јој грло бисера
И пуне руке прстења.
Сакри се Нико у ђардин
Под они густи русмарин.
А кад се Васе пробуди,
Па сама собом говори:
„А мили Боже, фаљени!
„Окле ми бисер на грло,
„И пуне руке прстења?
„Да речем да је од драга,
„Нико је драги далеко,
„Он труди коња и себе,
„До мене доћи не може.
„Да речем да је од неба,
„На небу нема облака.
„Ако си, Нико, ђе близу,
„Попушти танке конопе,
„И разви једра бијела,
„Дојedри, драги, до мене,
„До твоје руже румене.“

36.

Дјевојчина порука сестри.

Ђе јарко сунце истече,
Ту Васин ђевер дотече.
Васа се моли ђеверу:
„Ој ђевере, сиви соколе,
„Придржи ми коња пода ме,
„Докле се роду поклоним
„И милој сестри помолим:

„Гоји ми, сестро, цвијеће,
„Кад дође данак неђеља,
„Пошљи ми киту цвијећа,
„По крилу брату рођену,
„Немој га слати планином,
„Него га пошљи равнином,
„Нека ми друге завиде:
„У наше Васе невјесте
„Никад ми цв'јеће не вене,
„Него јој вазда зелено.“

[Упор. I[4], бр. 39]

37.

Другарице дјевојци.

Племени се Нико жени,
Племените драге води,
Још је наша виша слава,
Бијела је и гиздава;
По камари шетом шета,
Никоме се и не јавља,
Већ се роду главом клања.
Васи друге говораху:
„Не фали се, Васе, роду,
„Већ зафали вишњем Богу,
„Кој' ти даде срећу добру,
„Срећу добру млада Ника,
„Многе су га моме брале,
„Нијесу га одабрале,
„Теби су га зв'језде дале.“

38.

Славуј и невјеста.

Још зора данка не б'јели,
Даница жрака не пушта,
А славуј птица пропјева
Саврх луга врх јавора,
А на б'јеле дворе дозива,
На б'јеле дворе Васе невјесте:
„Устани, Васе невјесто,
„Устан' се, на добро те дан!
„Ружице што си садила,
„Босиље што си гојила,
„А сад га свијај у ките,
„У ките у племените,
„Нека су златом пожите,
„Свакоме свату и кита,
„А младом куму и двије;
„Ђеверу танка кошуља,
„А младом Нику ђевојка."

39.

Снаха и заова.

Под оном гором зеленом
Мало се село виђаше,
Вранци се коњи играху,
Сребрна седла ломјаху,
Злаћене узде тргаху.
То бјеху Нику сватови,
Јере се на пут справљаху
По Васе л'јепе ђевојке.

Васе их гледа с прозора,
Низ лице сузе пролева.
Ћешила Васу снашица:
„Не плачи, Васе заово,
„Када су мене просили,
„Путем су вишње садили;
„Када су по ме одили,
„Онда су вишње цвјетале;
„А кад су са мном одили,
„Вишње ми зреле бијаху.
„Мени их ђевер бераше
„И мени младој даваше.
„А ја их зобат не смијах,
„Него их млада просипах
„Алату коњу низ гриве.
„А сад се млада не кајем:
„Од три сам града госпођа,
„Трема сам снахам свекрва,
„И трема зетам пуница.“

[Упор. I[4], бр. 415]

40.

Сватови и дјевојка.

Сунце жарко иза горе
Првијенцу на глас даде:
„Првијенче, драги брате,
„Стари свате, господине,
„Ђевере, соколове,
„И остали сви сватови,
„Да сте брже у ђевојке,
„У ђевојке троја врата:
„Једна врата сува злата,

„Друга врата од бисера,
„Трећа врата од скрлета.
„Која врата сува злата,
„На њи сједи срећни куме,
„Куме сједи па бесједи:
„„Што жудимо да видимо,
„„Куму моју изведите,
„„Шњом дарове изнесите.“
„Која врата од бисера,
„На њи сједе два ђевера,
„Они сједе па бесједе:
„„Снаху нашу изведите,
„„Шњом дарове износите.“
„Која врата од скрлета,
„На њи сједи младожења,
„На њи сједи па бесједи:
„„Што жудимо да видимо,
„„Драге моје изведите,
„„Шњом дарове изнесите.““

41.

Ђевер и снаха.

Редом расле ружа и виола,
Пољепша је ружа од виоле,
Пољепша је снаха од ђевера.
Млади ђевер снахи говораше:
„Снахо моја, од злата јабуко,
„Које ти је с мајком добро било,
„Те с' у струку танка и висока,
„А у лицу б'јела и румена.“
Ма ђеверу снаха одговара:

„Мој ђевере, од злата прстене,
„Свако ми је с мајком добро било:
„У вечер ме рано лијегала,
„А у јутру доцна устајала;
„Од ружице ђулсом умивала,
„Бијелом ме свилом отирала,
„Гојила ме, док ме узгојила,
„Узгојила, вама даровала.“

[Упор. напред бр. 7., и I[4], бр. 85]

42.

Младенцима.

У име Бога, у добар час!
Вријеме је веселити;
Ове дворе прославити,
Млада Ника оженити,
Младу Васу удомити.

43.

Сунце и младожења.

Жарко сунце иза горе сјаше,
Младожењи добро јутро зваше:
„Добро јутро, младожења Нико,
„Честито ти у двору весеље!
„Јесу ли ти на искуп сватови,
„Јес' метнуоујца првијенца,
„А рођака млада барјактара,
„Донда твога за старога свата,
„Мила брата за ручна ђевера?
Ма ли Нико сунцу одговара:
„Фала теби, моје сунце жарко,

„Јер си моје дворе огријало;
„Јесу мени на искуп сватови,
„Ставио сам уjца првијенца,
„И рођака млада барјактара,
„Донда мога за старога свата,
„Мила брата за ручна ђевера,
„И осталу господу сватове.“

44.

Мајка пита кћер како јој је код младожење.

Младој Васи поручује мајка:
„Је л’ ти, Васе, слично и обично
„У Никове бијеле дворове?“
Млада Васе отпоручи мајци:
„Јест ми, мајко, слично и обично
„У Никове бијеле дворове:
„Сјају двори као сунце жарко,
„Пред двор му је зелена ливада,
„У ливади два стола од злата,
„Ту ми сједи свекар и свекрва.
„Л’јепа су ми даривали дара:
„Свекар бане колаине златне,
„Свекрвица круну од бисера,
„Ђеверови прстенове златне,
„Заовице наруквице златне,
„Нико драго прстен диоманат.“

45.

Каква је дјевојка.

Што се сјаје лугом зеленијем?
Јал’ је сунце, јал’ је јасан мјесец? —

Нит' је сунце, нит' је јасан мјесец,
Већ је снаха међу ђеверима.
На глави јој два вијенца сјајна,
А на руке златни прстенови,
Пак се сјаје како сунце жарко.

[Упор. I[4], бр. 96]

46.

Дјевојци.

Л'јепо ти је погледати
На висину ведра неба,
На ширину равна поља,
Ђено језде кита свата,
Међу њима млада Васе!

47.

Опет дјевојци.

Васе сестрице, зв'јездо данице!
Да би се сјала међу другама,
Како даница међу звјездама,
Не сверхла (!) са себе руха свијетла
Колик' маслина листак зелени!

48.

Сватовима.

Полетни ми, долетни ми,
сиви соколе,
Донеси ми добре гласе
од барјактара.

Тако од првијенца, старог свата и од сваког свата понаособ.

49.

Роду младожењину.

Штоно у двор жубор стоји,
штоно говоре? —
Ено отац Ника жени,
те се веселе.
Свак се томе весељаше,
отац највише!

И овако треба рећи за мајку, браћу и осталу родбину.

50.

Чији су оно двори?

Сунце јарко иза горе сјаше,
Младом Васу добро јутро зваше:
„Добро јутро, младожења Васо,
„Јеси л', Васо, рано подранио,
„Јеси л' твоје свате искупио
„И послао по Мару ђевојку?“
Кад су свати преко поља били,
Не могаху свати пролазити
Од мириса струка босиока.
Кад су свати посред поља били,
Не могаху свати пролазити
Од љепоте румене ружице.
Кад су свати подно поља били,
Не могаху свати пролазити
Од ширине зелене наранџе.
Ту су свати трудни починули,
Сваки сједе ђе је коме мјесто,
Ђевер снахом под жутом наранџом.
Али снаа ђеверу вељаше:

„О ђевере, мој златни прстене,
„Чији су оно пребијели двори,
„А пред двору жутица наранча,
„А у двору танане камаре,
„Те се у њу сјаје сунце жарко?
Али ђевер снаи говораше:
„Снао моја, злаћена јабуко,
„Двори су ми твога драга Васа,
„И његова жутица наранча,
„И његова танана камара,
„Није оно у њу сунце жарко
„Већ Васово свијетло оружје,
„Што ће с тобом у камару спават'."

51.

Попу.

Сребрна чаша,
Бисерна брада;
Бисер се руни,
У чашу пада,
Свака га чаша
Сто дукат' ваља,
Бисерна брада,
Три б'јела града,
Част да ти је, попе Вуко,
Вино црвено!

[Упор. I[4], бр. 118]

52.

Првијенцу.

Уз трпезу, низ трпезу,
сиви соколе,

Па наслужи рујно вино
у златне чаше,
Наслужи је првијенцу,
нека му је част,
Међу софром и господом
ваздан поштен глас!

53.

Барјактару.

Трептала трепетљика,
пуна бисера,
Нека ти је, барјактаре,
срећа весела!

54.

Старом свату.

Златни кове и сребрни, лијепо ти сјаш!
Стари свате, мудра главо, да много ти знаш!
На теби су сјајна пуца и свилени пас.
Више ваља мудра глава и твој поштен глас,
Нег' на тебе сјајна пуца и свилени пас!

[Упор. I[4], бр. 117]

55.

Куму.

Соко бистри перјем води покрај језера,
У главу му брчна перја дробна бисера,
Нека ти је, сретњи куме, срећа весела!

56.

Дјеверима.

Пошетала пауница испод наранче,
У кљуну јој брчно перо, па се дичи с њим,
И ми с вами, два ђевера, и имамо с ким!

57.

Војводама.

Уз трпезу низ трпезу, сиви соколе,
Па наслужи рујно вино у златне чаше,
Наслужи је војводама нека им је част,
Међу софром и господом вазда поштен глас!

[Упор. напред бр. 52].

58.

Првијенцу за трпезом.

Жарко сунце кроз облаке сјаше,
Кроз облаке за софру гледаше,
Ко најљепше за софром сједаше,
И најљепше вино испијаше.
Најљепше га првијенац пије,
Види му се винце проз гроце,
А ракија проз бијело лице.

Овако за свакога свата треба рећи.

59.

Оцу момкову.

Весели се, у двор домаћине,
Сив ти сокол у дворове дође,

Доведе ти од планине вилу;
Перјем ти је дворе окитио,
Сјају двори како сунце жарко.

60.

Млади.

Невјестице млада, у новоме пиру
Да би уживала све данке у миру,
Да би се назвала седам сина мајка,
Да би породила попа редовника,
Који би нам био свему роду дика,
Свему роду и племену на велику част,
А нашијем младијенцам у најбољи час!

61.

Невјеста и вила.

Васо се граду фалио:
„Не има љуби што моје
„Ни б'јеле виле од горе.“
То зачу вила бијела,
Па зове Васа пред дворе:
„Изведи Мару пред дворе,
„Тако ти, Васо делије,
„Е си се граду фалио
„Да ти је љепша од мене.“
Ал' Васо Мари говори:
„Л'јепо се, душо, направи;
„Обуци свилу зелену
„И сјајно злато и бисер,
„На главу в'јенца златнога.“

Брже се Мара направи,
Изађе Мара пред дворе,
Кад би љепша од виле.
Вила ми Васу говори:
„Мару је мајка родила,
„У свилен повој повила,
„Бијелим мл'јеком дојила;
„Мене је гора родила,
„У буков листак повила,
„Јутарњом росом дојила."

[Упор. I[4], бр. 114]

62.

Зову младу у коло.

Жарко сунце од истока
истећи оће,
Од' у коло, снао наша,
вријеме ти је;
Свекрови ти редом сједе,
даре чекају;
Буди, снао, собом добра,
то су дарови.

[Упор. I[4], бр. 111]

63.

Дјевојка пита како је код драгог.

Иза града Цариграда вода извире,
Покрај воде жубер стоји, те се веселе,
Школарице све ђевојке, дивне румене,
Међу њима млада Маре в'јенце савија;
Један вије милом брату,
Други млада самој себи,

Трећи драгом вјеренику.
Који вије милом брату,
У њ је здравља привијала;
Који вије самој себи,
Златом га је позлатила,
А бисером покитила;
Који вије вјеренику,
У њ ми мећe славуј-птицу.
Славуј-птицу заклињала,
За све луге за зелене:
„Јеси л' лећела преко Рисна
„На мог драга б'јеле дворе,
„Је ли дворе саградио,
„И пенџере позлатио,
„Вије ли му црвен барјак,
„Трепте ли му бандијере,
„Све црвене и веселе,
„Игра ли му пред двор коло,
„Води ли му коло мајка,
„Зачињу ли сестре пјесме,
„Нада ли се мене у двор?“
Говори јој славуј птица:
„Не заклињи, млада Маре,
„За све луге за зелене,
„Летио сам преко Рисна,
„На дворове драгом твоме,
„И виђех ти драга твога,
„Он је лијеп и прелијеп,
„И дворе је саградио,
„И пенџере позлатио,
„И вију му сви барјаци,
„И трепте му бандијере,

„И игра му пред двор коло,
„И води му коло мајка,
„И зачињу сестре пјесме.“

[Упор. I[4] бр. 11 и 12].

64.

Дјевојка момку.

Под оном гором зеленом
И под планином високом
Мало се село виђаше,
У селу коло играше,
У коло Мара вјерена,
Пуштила косе низ плећи
И чисти бисер низ прси,
Пала јој свила до земље.
Васо је с града гледаше,
Па јој се баца с јабуком,
И тако Мари говори:
„О Маре, душо медена,
„Подигни косе уз плећи,
„И дробни бисер уз прси,
„И сјајну свилу од земље.“
А она њему говори:
„Мала ти фала, делијо,
„Нит’ си ми косу гојио,
„Нит’ си ми бисер низао,
„Нит’ си ми свилу кројио;
„Бабо ми свилу кројио,
„Мајка ми косу гојила,
„Сестре ми бисер низале,
„Немој се за то брижити,

„Кад будем тебе у дворе,
„Кад станеш косу гојити,
„И чисти бисер низати,
„И сјајну свилу кројити,
„Онда ћеш моћи чувати.“

Из Рисна.

[живот и обичаји, стр. 102—150]

65.

Кад се донесе барјак из цркве.

У име Бога у час добар!
Све нам било у час добар!
А ово саде у најбоље!
Вр'еме нам се веселити,
Млада Коста оженити.
Косто ми Стани поручи
По оној златној јабуци:
„О Стане, моја душице!
„Чуо сам да си срдита,
„Срдита и огњевита.
„Нег', Стане, моја душице,
„Остави срдост у мајке
„А живи огањ у браће,
„Не нос' га мене у дворе,
„Не омрази ме са мајком.“
А Стане Косту поручи
По оном сивом соколу:
„О Косто, срећо весела!
„Ако ти будем срдита,
„Срдита и огњевита,
„Направи златну шибику,

„Па мене шибај у дворе
„По оном скуцу свилену.“

66.

Опет тада.

Три су ми горе високе,
Једна је гора највиша,
По њој ми Косто лов лови,
Стане му коња приводи,
Приводи да га напоји,
Дава му зобат’ бисера
Из свога скуца свилена,
Дава му пити водице
Из своје руке деснице.
Ту ми је млада заспала,
Повиче стража са града:
„Чија је мома заспала?“
То зачу Косто у лову:
„Моја је, не будите је;
„Ја ћу је и сам будити,
„Када се врнем из лова.“
Доигра Косто из лова,
И убра стручак ружице,
Да бије Стану по лицу:
„Устани, Стане душице,
„Да ли се ниси наспала
„Све дуго вр’еме у мајке?“
Кад чула Стане ђевојка,
Она се од сна разабра,
Весело скочи на ноге.
Кад виђе Косто делија,
Свога ми коња оседла,

Весело скочи на коња,
И узе Стану за руку,
Метну је за се на коња.
Весело двору одигра,
Кад дође Косто пред дворе,
Своју ми мајку дозивље:
„Изађи, мајко, пред дворе,
„Ево ти водим снашицу.“
Кад Коста мајка разумје,
Весело пред двор изађе,
Па љуби своје снашице,
И стаде Бога фалити:
„Фала ми Богу миломе,
„Ево ми у двор одмјене!“

[Упор. напред бр. 29].

67.

Опет тада.

Играло је Влашко коло и Арбанашко,
У то коло ђевојчица-вила бијела,
На њој су ми три кавада од сува злата,
Око ње су три ћемера сребра бијела,
А на грло три ђердана дробна бисера,
А у уши трој' менђуше од сува злата,
На глави јој три вијенца од жарка сунца.
Отуд иде Турско момче из Турске земље,
Под њиме је вранац коњиц рода вилина,
А на коњу бојно седло рога јелена,
А за седлом мала узда зуба змијина;
А на њему дуг' долама, дуга до земље,
А о пасу танка сабља су три гајтана,

На гајтану три камена, сва три драгана,
На глави му самур-капа од веље свите,
А за капом паун-перо пало на раме,
Те му лице заклоњаше од жарка сунца.
Све се коло уставило те га гледаху.
Ма говори Турско момче из Турске земље:
„Играј коло наоколо, не гледај на ме,
„Нисам дош'о да уставлам коло ђевојак',
„Нег' да просим ђевојчицу вилу бијелу,
„На којој су три кавада од сува злата,
„И око ње три ћемера сребра бијела,
„И на грло три ђердана дробна бисера,
„А у уши трој' менђуше од сува злата,
„И на глави три вијенца од жарка сунца."
Ма говори ђевојчица вила бијела:
„Ход' отоле, Турско момче из Турске земље!
„Не просе се ђевојчице у ово коло,
„Но се просе ђевојчице у свога баба."

68.

Кад стану пити ракију.

Цв'јетак паде на трпезу,
А с трпезе на сватове;
Стари свате, добре ти сиједе,
добре ти сиједе!

И овако једни друге све припијевају. Кад дође на кума, онда се рече:

Сретни куме, добре ти сиједе,
добре ти сиједе!

а мушкулугџијама:

На муштулук, браћо наша,
добре ви сиједе!

А пошто сватове овако обреде, онда припијевају и остале званице и пирнице овако:

Цв'јетак паде на трпезу,
А с трпезе на сватове;
Све пирнице и званице,
добре ви сиједе,
добре ви сиједе!

69.

Кад сватови сједну за трпезу у очи свадбе.

Дивно ти је под ноћ погледати,
Ђе господа за софром сјеђаху
И црвено вино испијаху.
Ко најљепше за софром сјеђаше
И мудрије вино испијаше?
Стари свате најљепше сјеђаше,
Најмудрије вино испијаше.

[Упор. напред бр. 58].

70.

Опет тада.

Дивно ти је под ноћ погледати,
Ђе сватови за софром сјеђаху
И црвено вино испијаху,
Јеленко им уз трпезу шета,
Те им чаше прислужује вина,
На рамену славје грло јасно,
А на друго паун перо златно,
Па говори паун перо златно:
„О тако ми, славје грло јасно,
„Да је моје тако грло јасно,

„Ја бих моје грло прогладио,
„Сву господу редом припјевао.“
Ал’ говори славје грло јасно:
„А тако ми, паун перо златно,
„Да су мене тако пера златна,
„Ја бих моја пера поскубао,
„Све бих свате редом даровао.“

71.

Опет тада.

Млада Стане Косту поручује
По зелену струку каранфила:
„О ти Косто, мила срећо моја!
„Мене мајка и бије и кара,
„А ни с каква худа ђела мога,
„Него с твога честа дохођења.“
Кад је Косто Стану разумио,
Упут ми је њојзи поручио
По лијепој руменој ружици:
„О ти Стане, драга душо моја!
„Моли Бога да дође нeђеља,
„Скупићу ти господу сватове,
„Све сватове прије нежењене,
„Вране коње прије неседлане,
„Бритке сабље прије непасане,
„Самур-капе прије неметане,
„Брата мога на моме коњицу,
„У мом руху, у ођелу моме,
„И мојему свијетлу оружју,
„Да ме прије ти упознаш, душо.“
Брзо дође и нeђеља дана,

Скупи Косто господу сватове,
Све сватове прије нежењене,
Вране коње прије неседлане,
Бритке сабље прије непасане,
Самур-капе прије неметане,
Брата свога на свога коњица,
У Костову руху и оѣелу,
И Костову свијетлу оружју.

72.

Опет тада.

Лов ловио млади Косто звијер планином,
Из лова му жарко сунце лице догори,
Тражи Косто мало лада да се заклони,
И он нађе мало лада близу језера.
Ту је Косто починуо санка трудахна,
А када се разабрао санка весела,
На руци му млада Стане скоро вјерена.
Ма говори млади Косто, добра делија:
„А тако ти, млада Стане, скоро вјерена!
„Али си ми с росом пала из ведра неба,
„Или си ми путем дошла сама ђевојка?“
Млада Стане проговара тихо смјерено:
„А тако ми, млади Косто, срећо весела:
„Нијесам ти с росом пала из ведра неба,
„Него сам ти путем дошла млада ђевојка.“

73.

Опет тада.

Ја усадих виту јелу,
А до јеле танку лозу

И до лозе струк босиља,
До босиља дробне руже,
А до руже наранчице;
И наврнух живу воду,
А оставих ђевојчицу,
Ни малену ни велику,
Б'јела лица и румена,
Танка струка и висока,
Да ми чува живе воде;
И оседлах коња мога,
Па одиграх мöме двору.
И прође ми једно љето,
Па ми прође баш и друго,
Кад обрну треће љето,
Наканих се и отидох,
И заиграх врана коња,
И припасах бритку сабљу,
И накривих самур-капу;
Кад ја бијах преко поља,
Ма не могах приступити
Од висине вите јеле,
Од ширине танке лозе
Од мириса босиока
И лијепе дробне руже
И ширине наранчице
И љепоте ђевојачке
И велике живе воде.

74.

У јутру пред полазак.

Стане ми се сватовима нада
У неђељу која прва дође,

По путу је босиље садила,
Покрај пута руже и виоле,
Око двора ситну мачурану,
А пред дворе зелену наранчу.
Кад се бјеху свати подигнули,
Не умију двору пута наћи
Од мириса рана босиока,
Од љепоте руже и виоле,
Од честине ситне мачуране,
Од ширине зелене наранче,
Од трепета сивијех сокола,
Ма говори прелијепа Стане:
„А за Бога, моје другарице!
„Пуштите ме на пенџер од двора,
„Да ја виђу кићене сватове.“
Она узе перо од пауна,
И њиме ми ману пут сватова:
„Првијенче, дико од сватова!
„Ви од паса сабље извадите,
„Покосите ситну мачурану,
„Поткрешите зелену наранчу,
„Накитите себе и коњице,
„Уљезите мене у дворове.“

75.

Опет тада.

Млада Стане сунце заклињаше:
„О тако ти, моје сунце жарко!
„Тако сјало, никад не тамњело!
„Јеси л' данас преко Рисна сјало?
„Јеси л' Косту дворе обасјало?
„Виђе ли ми свекра и свекрву?

„Жуде л' довест' у двору одмјену?
„Виђе ли ми моје ђеверове?
„Виђе ли ми моје заовице?
„Виђе ли ми Коста вјереника?
„Је ли здраво и је ли весело?
„Јесу ли му на искуп сватови?
„Вије ли му барјак на дворове?
„Води ли му коло стара мајка?
„А сестрице пјесме зачињу ли?“
Жарко сунце Стани одговара:
„О Бога ми, прелијепа Стане!
„Кад ме питаш, да ти право кажем.
„Ја сам данас преко Рисна сјало
„И Костове дворе обасјало,
„Виђело сам свекра и свекрву,
„Жуде довест' у двору одмјену;
„Виђело сам све твоје ђевере,
„Сви ти кују злаћене прстене;
„Виђело сам твоје заовице,
„Све ти кују сребрне цвјетове;
„Виђело сам Коста вјереника,
„Он је здраво, и он је весело,
„Њему вије барјак на дворове,
„И води му коло стара мајка,
„Све сестрице коло зачињаху,
„И њему су на искуп сватови,
„Одиста ће по те полазити.“

76.

Кад хоће да полазе по дјевојку.

У име Бога, у час добар сунце истече!
Хајд' из двора, стари свате, бријеме ти је,

Коњи су ви оседлани, те вас чекају,
А јунаци оружани, те вас гледају.
Сусрела вас добра срећа и господин Бог,
Свети Петар и Никола, Божји анђели!
Тко ви стио наудити, не дао му Бог!

И тако остале редом.

[Упор. I⁴ бр. 22].

77.

Кад сватови оду, код куће младожењине пјевају.

Провехла је јасна зора
Изнад мјеста б'јела Рисна.
То не била јасна зора,
Но то била млада Стане,
У руци јој два славића,
Славићима говорила:
„О тако ви, два славића,
„Полетните из дворова
„Драгу Косту на прозоре,
„И реците Косту моме:
„„Виђели смо младу Стану,
„„Лијепо је нарешена,
„„Нарешена, накићена,
„„Танка струка и висока,
„„Б'јела лица и румена,
„„Твоја слика и прилика.""

78.

Опет тада.

Ливада се уресила
Све цвијећем бијелијем,
Бијелијем, црвенијем,

Усред тога зелен боре,
А под бором млада Стане,
Она вије два вијенца,
Један себе, други Косту:
Који Косту намјењује,
У њ ми здравља принижује;
Који л' себе намјењује,
У њ бисера прикићује.

79.

Опет тада.

Невен сади млада Стане,
С невеном се разговара:
„Ој невене, мој невене,
„Благо оном ко т' узбере!
„И ја бих те млада брала,
„Него саде немам каде,
„Идем дворит' Косту дворе,
„Косту дворе како моје."

80.

Кад дођу сватови дјевојци.

Дворе ми сунце огрија,
Стани ми ђевер доигра.
Стане ми се роду моли:
Мили роде мој!
Немојте ми забранити,
Куд ја хоћу поћ',
Да ја виђу б'јеле дворе
Коста делије.

81.

Опет тада.

Сунце ми је на истоку, хоће да дође,
Млада Стане на походу, хоће да пође,
Бабо јој се смјерно моли: „Не иди, Стане!“
Млада Стане одговара тихо смјерено:
„Богме, хоћу, мој бабајко, бријеме ми је,
„И тамо ми баба кажу, колик' да си ти.“

И овако јој припијевају и мајку и браћу и сестру да је моле да не иде.

[Упор. напред бр. 3 и I[4] бр. 59].

82.

Кад се дарови дијеле.

Рисну граде наш, лијепо стање!
На тебе ми троја врата сташе:
Једна врата, жарко сунце сјаше,
А на друга жива вода враше,
А на трећа Костови сватови;
Међу њима ђевер и ђевојка,
Те чекају дара од ђевојке,
Станина се хитра нађе мајка,
Изнијела господске дарове,
Да дарива све редом сватове;
Домаћин је дара узимао,
Све сватове редом даровао,
Сваком дава који за што бјеше,
А ђеверу коња и ђевојку.
И Станин је бабо излазио,
И ђеверу аманет задав'о:
„Чувај мене прелијепу Стану
„Од мојега до Костова двора.“

83.

Кад полазе с дјевојком.

Одвила се златна жица од ведра неба,
То не била златна жица од ведра неба,
Но то била златна Стане од добра рода,
Завила се барјактару око барјака.

84.

Опет тада.

Одби се Стане од рода
Каконо чела од роја,
Приви се к милом ђеверу,
Каконо злато к јумаку.

[Упор. I[4] бр. 58].

85.

Опет тада.

Црљена свила мо мору плила:
Црљена свило, не окваси ће,
Стане сестрице, не омрази се,
Тебе је ласно, роду је часно.

[Упор. I[4] бр. 61].

86.

Кад од куће пођу у цркву.

Косто мајци десну руку љуби,
А она му добре часе даје,
Часе добре од Бога, најбоље.

Овако припијевају и стрица и браћу и сестре и тетке и осталу родбину, како справљају Коста на вјенчање.

87.

Кад сватови с дјевојком буду близу куће.

Одлећеше, долећеше сиви соколи,
Донијеше добре гласе од све господе.

88.

Опет тада.

Што се сјаше преко Рисна града?
Ал' је сунце, ал' је јасан мјесец?
Ал' је саја међу терзијама?
Ал' је злато међу златарима?
Ал' је ђерђев међу везиљама?
Ал' јабука од сувога злата?
Ил' су оно два камена драга? —
Нит' је сунце, нит' је јасан мјесец,
Нит' је саја међу терзијама,
Нит' је злато међу златарима,
Нит' је ђерђев међу везиљама,
Ни јабука од сувога злата,
Нит' су оно два камена драга,
Нег' је снаха међу ђеверима;
Колико је дивна и лијепа,
Чело јој је висока планина,
У лицу је б'јела и румена,
Из далека двору свјетлост дава.

[Упор. I[4] бр. 63].

89.

Опет тада.

Дурмиторе, висока планино!
С тебе ми се био град виђаше,

Иза града три сунца грнјаху:
Прво сунце вас Рисан грнјаше,
Друго сунце свате огрнјало,
Треће сунце дворе огрнјало.
Које сунце Рисан огрнјало,
То је сунце првијенац с кумом;
Које сунце свате огрнјало,
То је сунце стари сват од свата;
Које сунце дворе огрнјало,
То је сунце ђевер уз ђевојку.

[Упор. I[1] бр. 81].

90.

Кад дјевојка ступи у кућу.

Наша снаха честита ти дође,
У дворе је срећу донијела:
За косом јој огрнјало сунце,
У рукама сивога сокола,
А у срцу мира и погодбе,
У устима меда и погаче.
Кад је снаха у двор улазила,
По двору је срећу дијелила:
Свекровима хитро послушање,
Ђеверима брзо сусретање,
Заовама дивно дочекање,
Јетрвама миле договоре,
Ђувегији премило грљење.

91.

За трпезом.

Жарко сунце на истоку сјаше,
Кроз пенџере у софру грнјаше,

Све је свате редом огрпјало.
Бисерна брада, сребрна чаша,
Бисер се руни, у чашу пада,
Свакога глава дуката ваља,
Попова глава три града ваља.
Част да ти је, свештениче,
И црвено вино!
Попиј и ту и другу,
Да ти обје пробуду!

[Упор. напред бр. 51 и I[4] бр. 118].

92.

Опет тада.

Жаркп кове и сребрни, да дивно ти сјаш!
Домаћине, мудра главо, да много ти знаш!
У тебе су златни ножи и свилени пас;
Више ваља, домаћине, твој поштени глас,
Него твоји златни ножи и свилени пас.
Част да ти је, домаћине,
И црвено вино!
Попиј и ту и другу,
Да ти обје пробуду!

[Упор. напред бр. 18, 54, и I[4], бр. 117].

93.

Опет тада.

Што се ово мукло пије вино!
Није ово вино украдено,
Нег' је ово вино куповано
За бијеле гроше и дукате.

94.

Опет тада.

Кад се жени бан војвода Јанко,
Јанко триста свата сакупио,
Па је Јанко свате разредио:
Првијенца два Јакшића млада —
Да си здраво, бане првијенче!
Барјактара Рељу Бошњанина —
Да си здраво, вило барјактаре!
Старог свата старину Новака —
Да си здраво, бане стари свате!
А за кума млада Маријана —
Да си здраво, наш високи куме!
На муштулук Новаковић Груја —
Да сте здраво, на муштулук браћо!
За војводу Обилић Милоша —
Војеводе, здраво и весело!

95.

Кад се дижу иза трпезе.

Тврда ти је војводина засједа, засједа,
Не би му је мутна вода занесла, занесла,
А некмоли Турска буса разбила, разбила.

96.

Кад сутра дан иду с дјевојком на воду.

Снаха наша рано подранила
С ђеверима на воду студену,
Сусрели је два сокола сива,
Два сокола од бабова двора,

Виђела их наша снаха драга,
Виђела их, па их познавала,
Сокол'ма се смјерно поклањаше.
Кад виђеше два сокола сива,
Један граје, други проговара,
Снахи нашој ријеч говораху:
„Ој тако ти, прелијепа Стане!
„Твоја те је мајка поздравила,
„Послала је да те упитамо,
„Јел' т' у Коста слично и обично?"
Млада Стане ријеч проговара:
„О тако ми, два сокола сива!
„Поздравите моју милу мајку,
„Право ћете њојзи казивати,
„У Коста м' је слично и обично,
„Слично ми је, све ми сретно било!"

97.

На води.

На језеро ладна вода,
Ђе невјесте све доходе,
Све невјесте и ђевојке.
Међу њима снаха наша,
На глави јој златна круна,
Двије гриње од бисера
И два прама сува злата
И два пера чанбелова.
Над водом се надазрела,
У воду јој круна пала
И дв'је гриње од бисера
И два прама сува злата

И два пера чанбелова.
Кад то виђе снаха наша,
Брже браћу дозивала:
„Штитом воду исекајте,
„Мачем траву окосите.“
Кад су снаху браћа чула,
Штитом воду исекаше,
Мачем траву раскосише,
Златну круну извадише,
Двије гриње од бисера
И два прама сува злата
И два пера чанбелова,
Снахи нашој дароваше.

98.

Кад се враће с воде.

Снаха наша рано подранила
С ђеверима на воду студену,
Да донесе у двор воде ладне.
Кад је Стане у двор се вратила,
У двору је срећу дијелила:
Свекровима далеко праћење,
Свекрвама неодговарање,
Ђеверима хитро послушање,
Јетрвама дивно миловање,
Заовама дивно дочекање.

99.

Опет тада.

Млади Косто дворе саградио,
А пред дворе зелене наранче,

И у дворе софре поставио,
И за софре столе намјестио,
А на софре златне гвантијере,
На њу меће купе и финчане,
А у купе кафе и ракије,
А на дворе ступце позлаћене,
А на ступце свилене сагове,
А на њима румене ружице.
Што с' у дворе софре позлаћене
И за софре столи постављени,
Што на софру златне гвантијере,
То су снахи мила браћа дошла;
Што л' на дворе ступци позлаћени,
То су снахи од дома свекрови;
Што л' на ступце свилени сагови,
То су снахи милане свекрве;
Што л' на сагу румене ружице,
То су снахи милани ђевери;
Што л' пред дворе зелене наранче,
То су снахи милане заове;
Што л' је оно кафа и ракија,
То су снахи милане јетрве.

100.

Кад дођу невјести из рода у походе.

Полећела два сокола сива
Од Станина мила рода свога.
Ма се Стане упознала у ње,
Са сузама њима проговара:
„О Бога ви, два сокола сива!
„Јесте л' сада од бабова двора?

„Виђесте ли оца ми и мајку?
„Јесу л' своје сузе отирали
„Што су за ме јучер исплакали?“
А соколи Стани говораху:
„О Бога ни, прелијепа Стане,
„Ми смо сада од бабова двора,
„Од бабова двора бијелога:
„Нас је посла' и отац и мајка,
„И тебе су, Стане, поздрављали,
„Још да бисмо тебе упитали,
„Јел' т' у Коста слично и обично?“
Тако она њима одговара:
„Пођте с Богом два сива сокола,
„Поздрав'те ми и баба и мајку,
„И овако њима говорите:
„У Коста је слично и обично,
„Тек да Бог да да ми буде сретно.“

Из Сријема.

[живот и обичаји, стр. 306—317]

101.

Кад дјевојку чешљају.

Сад мајка Милку[3]) по коси љуби:
Ој косо моја, жалости моја,
Док сам те плела, нисам те клела,
Већ сам те плела пак те љубила,
А јутрос сам те другоме дала.

[3]) Или како је име дјевојци.

102.

Опет тада.

Заспала лепа Милка мајци на крилу,
Мајка је буди, у очи љуби,
У очи љуби, тијо беседи:
Пробудите се, очице чарне,
Па погледајте на беле дворе,
На двору су ти кићени свати,
Свекрови редом стоје, дара чекају.
Али беседи Милка девојка:
„Свекрови, родитељи, опростите мени,
„Мајка ме тајом дала, нисам ни знала,
„Па сам јој за то јутрос заспала.“[4])

103.

Опет тада.

Устала лепа Милка, да косу чешља,
Да косу чешља, да свате чека,
А свати редом стоје, дара чекају,
Њима беседи Милка девојка:
„Сватови моји, опростите мени,
„Била сам млада, луда, нисам ни знала,
„Колико дара девојка справља.“

104.

Кад хоће да полазе по дјевојку.

Накићен Ранко[5]) по двору шета,
Шета, не шета, често погледа,

[4]) За ову пјесму кажу да је спјевала некаква мајка, која је своју шћер натјерала да пође за недрагог, па онога јутра кад су имали сватови доћи, дјевојка од жалости умре, те кад су сватови дошли, нађу је мртву на материном крилу, а мати је онда почела ту пјесму пјевати.

[5]) Или како је име момку.

Да би л' му мила мома и сама дошла.
Ваљда је луда да сама дође,
Него му иште кола седмора,
Кола седмора, коње седмаке,
Коње седмаке, момке једнаке.
Њојзи ми Ранко отпоручује:
„Могу ти наћи кола седмора,
„Кола седмора, коње седмаке;
„Али како ћу момке једнаке?
„Како је кога мајка родила,
„Мајка родила и одгајила,
„Онаке ћу ти свате довести.“

[Упор. I[4] бр. 28]

105.

Кад сватови полазе.

Сватови уранили, пут изгубили,
Девојка руком маше да им пут каже:
„Овамо, гости моји, ово су двори,
„Ово су двори, ја сам девојка,
„Ја сам девојка вашега момка,
„И ја ћу с вама ићи и ваша бити.“

106.

Опет тада.

Зазвони звоно рано и рано,
Устала лепа Милка,[6]) да косу чешља,
Да косу чешља, да свате чека,
А свати уранили, пут изгубили и т. д.

[6]) Или како је дјевојци име.

107.

Кад иду по дјевојку.

Дунавом плови дрво зелено,
Дунавом плови, град га се боји.
Али беседи дрво зелено:
Не бој се, граду, нећу на тебе,
Нећу на тебе, већ мимо тебе;
Већ мимо тебе у Сарајево,
По лепу Милку, моју девојку:
То није било дрво зелено,
Већ је то био наш војно Ранко.

108.

Опет тада.

Сунце на небо, свати на друме,
Ручни девере на сунце маше:
Послужи тако, сунашце јарко,
У моје снаје руво од злата,
Да не покисне злаћено руво,
Да јој не клоне зелени венац
И бео паћео на русој коси.

109.

Кад облаче дјевојку.

Свлачи, девојко, руво очино,
Очино свлачи, наше облачи,
Очино руво старо и повештано,
А наше руво, руво венчано,
Наше је руво лепше од тога,
Руво је ово од војна твога.

110.

Кад јој дјевер меће вијенац на главу.

Полети бео цветак од ника поља,
Па паде лепој Милки на русу косу,
Милка га смеће, цвет се намеће:
„Не смећи мене, Милка девојко,
„Нисам ја цветак од ника поља,
„Већ сам ја бео цветак ручног девера.“

111.

Кад брат изводи дјевојку.

Кад дођу у собу, онда сватске дјевојке пјевају:

Изведи, брате, сеју за руку!

А њене другарице одговарају:

Извео би је, ал’ ми је жао.

Ове прве прихвате:

Кад ти је жао, што си је дао?

Онда сви скупа почну пјевати:

Зет се и шура договарају
Преко сабора с чарним очима:
„Изведи, брате, сеју за руку.“ —
„Извео би је, ал’ ми је жао.“ —
„Жао не жао, ти си је дао.“

112.

Кад родитељи дају благослов дјевојци.

Благослов иште Милка девојка
Од родитеља и рода свога:
„Ој родитељи, роде, благослов’те ме,
„Благослов’те ме, не прокун’те ме.“

113.

Кад се дјевојка опрашта.

Опроштај иште Милка девојка,
Опроштај иште од своје мајке:
Опрости мени, мајчице моја,
Опрости мени и благослови ме,
Ја сада идем у туђу земљу,
У туђу земљу, међ' туђе људе,
Да туђег оца ја оцем зовем,
Да туђу мајку ја мајком зовем,
Да братим туђу браћу и туђе сеје.

114.

Опет тада.

Сад мајка Милку по коси љуби:
Ој косо моја, жалости моја!
Док сам те плела, нисам те клела,
Већ сам те плела па сам певала.

115.

Кад полазе с дјевојком.

Искочи сјајна звезда из ведра неба
И лепа Милка из златна стола,
Из златна стола и бела двора,
Од своје мајке и рода свога.

116.

Опет тада.

Сунце је над заодом, оће да зађе,
Милка је на пооду, оће да пође,

Најмлађи братац пред коњма стоји,
Десницом руком за узде држи,
А левом руком на сунце маше:
Лако, полако, сунашце јарко!
Док ми се мила сеја с родом изљуби,
С родом изљуби, с мајком опрости.

[Упор. напред бр. 25 и 113].

117.

Кад се надају сватовима код младожењине куће.

Мустулук, мајко, мустулугџији!
Ој мустулугџија, ди су сватови? —
Осташе се на мору возећи,
Возар беше лепота девојка,
Све сватове на венцу превезе,
Младожењу на златном прстену.

118.

Кад иду кроз село.

Изађи пред двор, мајко,
Да видиш, иде ли лепи Пера, води л' девојку,
Води л' девојку за десну руку?

119.

Кад се растају дјевојачки пратиоци.

Пратила лепу Милку сва браћа њена,
Пратили су је до горе чарне,
А кад су били сред горе чарне,
Најмлађи братац у гору зађе,
У гору зађе, пута не нађе,

Једва га нађе и двору дође,
А од жалости за својом сејом,
За својом сејом Милком девојком.

120.

Кад се врате дјевојачки пратиоци.

Не радуј се, лепе Милке мајко,
Ми идемо, Милку не водимо,
Оде Милка с кићени сватови,
Већ носимо један бео ручник,
С којим те је она поздравила,
Да утиреш твоје сузе с њиме.

II.

ПОЧАШНИЦА.

121.

Рајом, рајом, рајице,
Тујумбаши чашице,
Тујумбаша испио,
Браца Пери напио,
Напиј ми се, браца Перо,
На тебе је ред,
Ред, ред, ред, на тебе је ред!

III.

НАРИЦАЊЕ ЗА МРТВИМА.

[живот и обичаји, стр. 162—210]

Из Паштровића.

122.

Мати над сином.

Што сам јадна мајка дочекала,
Е јаох![7])
Да ја чиним начин сину своме,
Што се јадна ја не надах мајка
Да ћу ово нигда дочекати!
Мили Боже, нек је тебе фала!
Што м' овако јадну уцвијели,
Да ја кукам срећу од напретка,
Од напретка, од срца својега!

123.

Друго, као тјешећи мајку.

Ја сам ти се потежила,
сестро јадна!
Љуто си ме убољела
од жалости;

7) Ово се додаје послије сваке врсте овога размјера.

Јер си ово дочекала,
много јадна!
Да ти кукаш срећу твоју
од напретка,
Од срчана срца твога,
била јадна!
Која рана лијек нема?
вила у јад!
Свака рана лијек има,
сестро јадна!
А срчана лијек нема,
вила у јад!

124.

Опет тако.

Не могу се начудити,
брате, тебе!
Ђе одуста мајку твоју,
много јадну.
И одуста дом и кућу,
дому куку!
И жалосну владу твоју,
с јадом влада!
У највише небрпјеме,
била јадна!
Ђе остаде много млада,
прекукала!
И с нејаком ђецом твојом,
рано јака!
Ко ће ђецу подигнути?
била јадна!

Ко ли ће их подранити?
рано љута!
Ко ли школи научити?
много јадна!
Сиротиња често плаче,
прекукала!
Често плаче, брзо расте,
то мој јаде!

125.

Двије и двије.

Стан'те, друге, да се послушамо,
Да о овом јаду говоримо.
Јокица се на пут оправљаше,
За њим тамна мајка пристајаше,
Тамна мајка и браћа жалосна,
И љубовца много жалостива,
И овако вели своја мајка:
„Куд си ми се опремио, синко?“
Браћа веле: „Куд ћеш, наша дико?“
Своја љуби: „Ђе ћеш, господаре,
„На том тамо путу далекоме,
„Оклено се никад не долази?
„С ким ћеш мене јадну оставити?“
Јокица се њима обрташе
И жалосну ријеч говораше:
„Немој за мном, мајко, пристајати,
„Мајко моја, и браћо рођена,
„И љубовца моја премилосна!
„Не могу се натраг дома вратит',
„Е ја одох овој грађевини,

„Нађ' ћу тамо три града царева,
„У првоме жарка сунца нема,
„У другоме љети воде нема,
„У трећему зими огња нема,
„Ту ћу вама вијек вјековати.“
Ох Јокица, жалосна ти мајка!
Мајка твоја и браћа рођена,
И љубовца много жалостива!

126.

Опет тако.

Одметну се кућни старјешина
Из овога дома жалоснога,
За њим стара мајка пристајаше,
Те га с јадом она заклињаше,
Да не иде тамо на те путе,
И овако њему говораше:
„О Јокица, синко, добро моје!
„Ком остављаш твоју јадну мајку
„И жалосну вјерену љубовцу,
„Уцв'јељену браћу и сестрице
„И несрећну ђецу твоју луду?“
Он се њојзи с јадом обрташе
И овако мајци говораше:
„О тако ми, моја стара мајко!
„Теб' остављам твојој ђеци милој,
„А љубовцу милој ђеци својој,
„Моју браћу бијеломе данку,
„А сестрице у своје домове;
„Мене ваља тамо путовати,
„Тамо мене бољег добра кажу,

„Кажу мене до три б'јела града:
„У једноме жарко сунце сјаје,
„То је мене данас потамњело;
„У другоме љута гуја спава,
„Која ће ми попит' очи црне;
„У трећему црну зиму кажу,
„У томе ћу вазда зимовати,
„У студеној води огрезнути.“
По сад овом дому на весеље!

127.

Опет тако.

Просуо се бисер по грохоту,
Ма се саже Јокичина мајка,
Јадна мајка и тамна љубовца,
Да покупе бисер по грохоту;
Из грохота удари их змија,
Која им је очи извадила
И Јокицу с смрти саставила.
Кад Јокицу ране допануше,
Тамној мајци очи испануше,
А љубовци срце извадише,
Браћи својој крила обломише.
Аох Јокица, жалосна ти мајка!
И љубовца у јад останула!
Која ће ти тамњет' у тамнину
Пријед, брате, реда и бремена.

128.

Опет тако.

Бојно копље у планини сташе,
Сва планина од њега се сјаше,

Ту Јокица болан боловаше:
К њем' долази сура тица вране,
И у кљун му воде доношаше,
Те му смртна уста квасијаше;
Јокица га Богом заклињаше:
„Е за Бога, сура тица вране!
„Ти полети до двора мојега,
„Те ти реци јадној мојој мајци,
„Јадној мајци и браћи жалосној,
„И љубовци мојој ојађелој,
„Да су мене ране допануле,
„Да ме дуго причекати неће,
„Ни да ће ме очима виђети.“
Послуша га сура тица вране,
И она је за Бога ајала,
Јокичину двору полетнула,
И дозивље Јокичину мајку:
„Зло ти јутро, Јокичина мајко:
„Јокицу су ране допануле,
„И болује без никога свога.“
Мајка вели: „Куку мајци, синко!“
Браћа веле: „Куку, наше крило!
„На јунаштво свуђе од освете!“
Јадна љуби: „Аох моја дико!“

129.

Опет тако.

Јаох порастао зелен боре
У Јокице пред бијеле дворе,
Пустио је гране на све стране,
О њима су кључи од пазара;

Јаох Јокица, делијо пазара!
Остаде ти прежалосна мајка;
Како ће ти младост прегорјети,
Браћа твоја лијепу освету,
А љубовца таког господара?

130.

Опет тако.

Стан'те мало, боље и старије,
Да вас мало јадна одмијеним.
Што си ми се оборио,
мој делијо!
Што ли љепше изодио,
ох је мене!
У ођелу делијнскоме,
мој соколе!
У оружју јуначкоме,
мој јуначе!
Како да ћеш у сватове,
дивни свате!
За ђевера уз ђевојку,
за тебе је!
Страшно ли те прегледати,
дико брате!
Јадно ли те прегорјети,
ја ти јадна!
Сив соколе шестокрили,
брате срећо!
Братска сабљо самокова,
мој Лазаре!

Златни ступче вас до неба,
брате роде!
Моје сунце од истока,
мој Лазаре!
Што си ми се ти понио,
мој поносе!
Е ћеш тамо добра наћи,
добра срећо!
Од твог рода гласитога,
гласит брате!
Све црковне свештенике,
од мог рода,
И земаљске капетане,
соколове.
Да их почнем спомињати,
горе мене!
Од сабаја јутрашњега,
зло ми јутро!
До запада сунашњега,
жље ми садек!
Не би сестра побројала,
многе јаде,
Што сам јадна изгубила,
прекукала!
Ах црковне свештенике,
ох стричеви!
Попа Вука и Николу,
јадној мене!
Попа Сима и Комнена,
оба добра,
За све ране што су јаде,
ја кукала!

Попа Јова, сваком мила,
бане попе!
Што остави своју кућу,
куку кући!
И нејаку ђецу своју,
јаок мене!
Ма искочи опет слава,
слава Богу!
Те се ђеца подигоше,
Богу руке!
Сад се, Лазо, тебе молим,
мој соколе!
Кад отидеш кроз градове,
граде брате!
Кроз градове тамо туђе,
тужној мене!
И окупиш браћу твоју,
скупна главо!
Кад будете на вијећу,
дико брате!
Биће кита соколова,
соко роде!
Шњима ће ти дика бити,
моја дико!
Ти си вазда братски био,
братска главо!
Св'јех научи и накарај,
мој соколе!
Мога Сима и Богдана,
за највише,
Е су куће затрнули,
у дом куку!

Осташе им тужне сестре,
прекукале!
Без заклетве до камена,
ками њима!

131.

Кад мртваца понесу из куће.

Вијећала господа банови
На утоку мора дебелога:
„Коме ћемо дати бановину?“
Старом Јоку сребрну бакету,[8]
Ристу даше ћурка зеленога,
Јову даше токе на рамена,
А Лукети сабље позлаћене,
А Мићу ми калпак поклонише,
А Јокици црнога барјака,
Да га вије, жалосна му мајка,
Жалосна му мајка и љубовца!

132.

По повратку с укопа.

Кад се послије укопа врати поп у кућу, мати или жена покојникова панувши му на ноге:

Сад што ћу ти, Богом свештениче!
Како ћу се у јад разабрати,
Како ли ћу јадна остануги,
А од моје велике жалости?
Што ме ово јадно чудо нађе,

[8]) Јоко је отац покојнога Јокице, а остали су му стричеви и друга ближа родбина. *Бакета* је ријеч Талијанска и значи *штап*, и Јоку се то даје као да буде старјешина и да управља; јер кад ко до смрти буде какав старјешина у општини (н. п. капетан), каже се: умро *„под бакетом.“*

Ово јадно чудо изненада;
Како ћу ти тужна с јадом владат'?
Ко ћ' уздржат' ову сиротињу?

133.

Поп јој одговори од прилике:

Свијетом се ваља разабрати,
Своју жалост ваља прегорјети.
Ко се роди, свак ће умријети,
Неко прије, а неко послије;
Нег' се ваља у јад разабрати
И чељацу своју утјешити.

134.

Трећи дан покојнику на гробу.

С јадом сам ти на двор дошла,
јад је мене!
Да обидем бона тебе,
боре доме!
И да питам јадна тебе!
много јадна!
С чим си ми се ти понио,
добар доме!
Е си дворе саградио,
граде доме!
Нове дворе самотворе,
само јадна!
Па сам јутрос доранила,
ишла у јад!

Да те, доме, с јадом питам,
дуго јадна!
Како ти је у тамнилу,
тамној мене!
У тамнилу без виђела,
виђ' ме јади!
Без честога понуђаја,
доме славо!
Без промјене чисте твоје,
много јадна!
Куда ли ћу сад без тебе?
срећо доме!
Како ћу ти у дом стајат'?
с јадом стала!
Луду ђецу подизати,
прекукала!
Трајат' младост у нерадост?
знаш ти доме!
Ево идем кукавица
у дом куку!
Када дођем у дом тамни,
тамној мене!
Шта ћу ђеци каживати?
ђеци леле!
Кад ме срету ђеца у пут,
срећо моја!
Е су ђеца мила тебе,
дико мила!
Често плачу споро расту,
чест мој јаде!

135.

Тужбалица

за попом Марком Комненовићем из Кривошија,

којега су са још четири Кривошијанина Турци Никшићки у Омутићу убили на вјери 25. Јануарија године 1849. Нарицала удовица капетана Рисанскога Анта Ћеловића, који је с њиме у великој љубави живљео.

Свачему се могу чудит',
Ма се чуду не ишчудих,
Што с' учини, што с' огради,
Од сокола попа Марка!
Ко превари тебе, попе,
Мудра главо изабрана,
И наш дивни свештениче,
Врсни бане од крајине,
Оглашени на све стране?
Куку кући, куку мјесту,
Ах без тебе, мудри попе!
Ти им бјеше управитељ,
И савјетник и бранитељ
Код господе и код браће;
Ђегођ који, ти си први
И јунаштвом и бесједом.
Не чудим се ја крнику,
Који те је преварио
И на вјеру измамио,
Но се чудим тебе, попе,
Ђе вјерова невјернику,
Те изгуби мудру главу.
Да ја могах дођи тебе,
Да те, попе, ја ожалим,

И жалосна ја оплачем,
И да, попе, молим тебе,
Да поздравиш добра доста,
Мога, попе, домаћина,
Твог ваздашњег пријатеља,
Који сте се миловали,
На договор састајали,
Да крајине ви браните,
Да о миру ви радите.
Кад се тамо састанете
На вијећу с бановима,
Молила бих тебе, попе,
Да окараш срећу моју,
Што се тамо уставио,
Што ми ђецу заустави,
Што их у дом он не посла;
Е их бјеше оставио,
Мјешти њега у свом дому.
Ти си мудар и разуман,
Ја бих с' у те поуздала,
Да би ми их ти довео,
Е ти баста, бане попе.
Ал' ево нам зле узданце!
Немам су што говорити,
На снаги ти главе није,
Крници је осјекоше,
На градове однијеше,
Те су града окитили
Ах лијепом главом твојом
И свештенском златном брадом
И с јуначком твојом браћом.

Загорске јаукалице

Над мртвацем.

136.

Што си ми се положио?
моj соколе!
Што превари твоју браћу,
браћи леле!
И саломи крила браћи?
куку брате!

137.

Нисмо много говорили,
моj говоре!
Ама право зборит' ни је,
моj соколе!
Ти си снагу саломио,
моја дико!
А вијек си изгубио,
моја рано!
А срећу си оставио,
моја срећо!
А кућу си закућио,
моj течниче!

138.

Није ти се начудити,
моj путниче!
Ће си тамо уитио,
моj итниче!

Тамо кажу два свијета,
моj свијету!
И у њима два цвијета,
мој цвијету!
Рај је један, друго диван,
мој делија!
У рају је мјесто тебе,
мудра главо!
А диван ћеш пролазити,
дивна дико!
Наше старе прегледати,
мој угледу!
Браћу Србље наодити,
Српска главо!
Све кнезове и кметове,
ставни кмете!
И од мора властелине,
мој властелу!

139.

Право тебе жалит' ни је,
мој ђевере!
Што изгуби мудрос твоју,
аох мене!
Не би муње од ударца,
муњо Спале!
Не би пушке из бусије,
пукло срце!
Не би сабље од посјека,
сабљо Спале!
Не би рати убојите,
мој ђевере!

Да ли и ти не промисли,
мудра главо!
Ће се рати заратише,
мудри бане!
А земље се замутише,
љуцка муњо!
Да ли тебе на ум не паде,
мој ђевере!
Кад иђаше у везира,
мој делија!
Да у тебе тестив бјеше,
мудра главо!
Код везира вećил бјеше,
моја вило!
Код владике емин бјеше,
моја фало!

140.

Станте мало, боље и старије,
И у мене јада има:
Од гласита рода мога,
родс браћо!
А мој Ћетко и Лазаре,
мој' два бана!
Мој Андрија и Голубе,
мој' два града!
Мој Васиљу и Илија,
сабље двије!
Још да може сестра зборит'
сестри леле!
Ја вас не бих искитила,
китна браћо!

Да је зала црно море,
црној мене!
Да је књига равно поље,
рано браћо!
Ја вас не бих искитила,
китна браћо!
А камо ли побројила,
бојна браћо!
Ал' бих јаде прегорјела,
сестра јадна!
Ма удари сува муња,
удрила ме!
Од запада од Турака,
сестре тужне!
Те завати крај и овце,
крајичници!
Од вас јаде починише,
сестре јадне!
Старјешине исјекоше,
ставна браћо!
Луду ђецу поведоше,
срећо ђецо!
Главе носе, робље воде,
роде браћо!
У везира доведоше,
сестри леле!
Главе мећу на градове,
граде Андро!
Мој мелеме међу браћом,
мој Мићане!
Мој угледу у момцима,
мој Голубе!

Мој делија под саруком,
мој Илија!
Мој лијепи челебија,
мој Васиљу!
Да ли тебе жао не би,
мој Голубе!
Ах жалосне сестре твоје,
мој' жалости!
Али ти се чудит' није,
мој голубе!
Е те Турци преварише,
Бог их клео!
Све то браћа боравише,
куку браћи!
Но не могу јаде твоје,
мој Лазаре!
Наш лијепи властелине,
мудра главо!
Кад ти дође у везира,
сестри леле!
Главе носиш, робље водиш,
брате роде!
Главе међу на градове,
сестри леле!
Ђецу луду у тамницу,
тамној сестри!
А тебе ми испушташе,
благо сестри!
Владици те опремише,
моја рано!
Кад ти дође на темељу,
сестри куку!

Сестри куку гологлавој,
леле брауе!
Ту кукају удовице,
прекукале!
Пиште мајке саморане,
самојадне!
Богу би се ражалило,
мој' жалости!
А некмоли не би тебе,
мој Лазаре!
Па ти пође у владике,
сестри куку!
Да му кажеш наше јаде,
јад је мене!
Ал' не даше два џелата,
Бог их клео!
Но ти главу уграбише,
гласни брате!
И браћу ти објадише,
браћо рано!
Ама ти се чудит' није,
мој Лазаре!
Ти си тамо браћу наш'о,
брацка фало!
Старјешине, младе момке,
ставна браћо!
Ти си мудар к паметан,
дивна дико!
Тамо ћеш им начин наћи,
брате Лазо!
Подај што је за којега,
мој Лазаре!

Ако буде у сватове,
дивни свате!
Голубу ћеш барјак дати,
брате Лазо!
А Васиља на муштулук,
сестри куку!
А Мићуна првијенца,
прва браћо!
Шњиме Сима за џилита,
молим ти се!
А Илију за ђевера,
мој Лазаре!
А Андрију за војводу,
фало браћо!
Метни Ћетка старог свата,
ставна браћо!
И још ћу се молит' вама,
браћо моја!
Да ви кума обирате,
бирна браћо!
И Шћепана ви узмите,
моја срећо!
Јер је Шћепан занатлија,
моја дико!
У њега су млади момци,
ваљаће ви!

141.

Моја муњо с ведра неба,
Андро брате!
Моја сабљо под оковом,
Станко брате!

Мој кућани темељниче,
мој Васиљу!
Мој лијепи челебија,
Шуњо ра̑но!
Кад вас сестра згледат' ћаше,
гледна браћо!
А то сестри дика бјеше,
дико браћо!
Е ти мјесто дивно бјеше,
дико Андро!
Код војводе и срдара,
Андро рано!
И то браћи дика бјеше,
брате дико!
Е на тебе чудо бјеше,
чуд' је мене!
На плећима оклоп бјеше,
ох је мене!
На глави ти сарук бјеше,
сабљо Андро!
Све то браћи дика бјеше,
сестри леле!
Него ћу се молит' тебе,
Андро брате!
За Јокицу за нашега,
Андро рано!
Да нам тамо не застоји,
мој Јокица!
Луде су му старјешине,
тавној мене!
Овце су му без чобана,
мој Јокица!

А планине без пандура,
моj пандуре!
У дому му млада влада,
моj владару!
А у ње су ђеца луда,
зна Јокица!
Страх је мене и бојим се,
сестри леле!
Да ти ђецу не остави,
куку мене!
Да ти темељ не упушти,
ох је мене!

142.

Кад га понесу цркви.

Ђе си ми се подигао?
мој соколе!
С тобом иде брата доста,
братско крило!
Ал' ти гласи допадоше?
наш делијо!
Ђе се земља узнијела,
ук је нама!
Да те Турци не преваре,
Бог их клео!
Да ти овце не појаве,
пеик Перко!
Па окупи браћу твоју,
куку браћи!
Ел гледају злу биљегу,
зло је њима!

Ђе не каза њима ништа,
брате Перко!
Па се јесу препанули,
пеик Перко!
Ђе ми идеш без оружја,
ружо Перко!
Чуде ти се племеници,
пеик Перко!
Млоги твоји љубавници,
мудра главо!
Ђе им идеш, а не збориш,
зборна главо!
Па питају браћу твоју,
ок, наш брате!
Ђе сте Перка оправили?
куку брате!
Без пусата и оружја,
ружо моја!
Мајка поче проговарат':
њојзи празно!
О делијо, синко Перко,
мене леле!
Колико те браћа зову,
синко Перко!
И тебе се много чуде,
јад је чуо!
Што им ништа не кажујеш,
куку синко!
Ђе те мајка опремила,
куку мајци!
Без оружја делинског,
мој делијо!

И сама се мајка чуди,
јад је чуо!
Ђе је сина опремила,
куку синко!
Ал' се није научила,
јад је чуо!
Да је чедо не упита,
куку мајци!
Јел за мајке добар бјеше,
добро моје!
А за браће уздан бјеше,
брате рано!
Па се јутрос зачудише,
јад их чуо!
Што с' учини, што с' огради,
граде брате!
Ђе им оде без питања,
били јадни!
То је сваком необично,
куку нама!
То је сваком на те жао,
ја жалосна!

143.

Кад се сврши опијело.

Што си ми се положио?
мој делијо!
Што нијеси на ногама?
нама празно!
С овом браћом на дивану,
дико наша!

Или си се поси.мо,
силна главо!
Ђе ти браћа дворе граде,
граде брате!
Тавне дворе без пенџера,
Перко брате!
Биће тебе необично,
очи моје!
Кућа ти је необична,
куку брате!
Но се чуде браћа тебе,
брате Перко!
Што превари младост твоју,
много јадна!
Без никаква миловања,
мили брате!
Кад то коме виђет' ћаше,
јад ме виђе!
Ћаше браћи вазда рећи,
нарекло ме!
Јадна оног обичаја,
браћо моја!
Што смо млади и крилати,
братска крила!
Ђе ће сваки окапати,
куку брате!
Свак је на те помислио,
мили брате!
Да ти смрца није мила,
мили јаде!
Прије рока и земана,
црна земљо!

Што привати добра наша?
Бог те клео!
Од постања до нестања,
стала с јадом!
И још не би нигда сита,
не било те!
Што привати добра доста,
куку нама!
Нашу браћу и стричеве,
куку браћо!
И лијепе родитеље,
куку роде!
И банове капетане,
кам да ми је!
И пастире свештенике,
пала с јадом!
Наше сестре и невјесте,
куку нама!
И осталог добра доста,
куку добро!
И сувише очи наше,
очи Перко!
Што извади мајци очи,
куку мајци!
И саломи крила браћи,
куку брате!
И поруши сестру твоју,
сестри леле!
Снаје ти се порушиле,
пеик Перко!
На те често погледују,
дико Перко!

Кад ћеш коју загрлити,
кам да им је!
Еле си их научио,
ук је њима!
Сваког свога милујући,
мили брате!

144.

Кад га укопају.

Је л' ти саде необично,
брате Перко!
У земљици под каменом,
ками нама!
Што остави мајку твоју?
мајци ками!
Лиш' осталог добра свога,
добра главо!
Што ошиша сестре своје,
брате рано!
Сломи браћи радовање,
братска рано!
Без пребола до вијека,
куку брате!
Ти пеливан братски бјеше,
пеик Перо!
Од поточи први вазда,
први јаде!
Од пандура буљубаша,
наш соколе!
А племенска узданица,
ук ти мајци!

Сиротно је племе наше,
брате рано!
Без такије соколова,
соко Перо!
Тамо ћеш ти доста наћи,
за јад нама!
Соколова под крилима,
крило наше!
Да их почнем јадовати,
у јад ми је!
За три данка без престанка,
стала с јадом!
Не бих добра изјадила,
била јадна!
Што их можеш упазити,
ук је нама!
Што од крви утекоше,
брате рано!
Све од браства браћа твоја,
брате Перко!
Сад су неђе у свијету,
куку мене!
Па их јадна заборављах,
у јад за ме!
Глајућ' тебе под оружјем,
ружо моја!
Све крајеве уватио,
братска рано!
Све си јаде поновио,
нови јади!
Жива срца обранио,
рано Перко!

Без пребола до вијека,
пеик Перо!

145.

Враћајући се кући.

Куку Перко, очи извађене!
Куку брате, крило саломљено!
Куку брате престрижени!
Коме ће ти свијетло оружје!
Да ти тамни у сиротну двору,
Као твоје у земљици лице.

146.

Над одијелом и оружјем дома.

Куку добро миловање!
Ко ће снаје миловати?
Ко л' им прстен саковати?
Кога ли ће дочекати
Из путова далекије?
Ко л' им милос донијети?
Ко ли снаје даровати,
Како си нас научио?
Ал' с' уздају снаје твоје,
Да ћеш нама долећети,
Под оружјем свијетлијем,
Кућна врата засјенити
И свијех нас обрадоват',
Ружо дивна!

147.

Сестре и родице.

Куку брате, рано наша,
Наше очи извађене!
Наше добро изгубљено!
Ко ће сестре разговорит'?
Ко ли којој начин наћи?

Од свакога разговора,
роде брате!
Сестре су ти на удају,
ук је нама!
Без такије соколова,
соко роде!
Ми смо добро изгубиле,
куку нама!
Од братинског миловања,
мили брате!
Доста ће нам на ум панут',
пала с јадом!
Ко ће сестре разговорит'?
горе им је!
Ко л' их у род дочекати?
јад их чуо!
Ти заклетва наша бјеше!
биле јадне!
Кад ти сестре дома пођу,
брате рано!
Свашто иде са земаном,
куку мене!
И небесни милосници,
мили брате!

И земаљски благи данци,
добро моје!
Сестра ће те често гледат',
јад је виђе!
Кад ћеш доћи на биљегу,
биран брате!
Како си је научио,
ук је мене!
Милос сестрам донијети,
ками нама!
Лиш' остале браће наше,
брате рано!
Њима ћу се привијати,
брате Перо!
А у тебе доста уздат',
ук је мене!
Нећ' ли сестре обрадоват',
рано моја!

148.

Мајка.

Стан'те мало, ђецо моја!
Ћаше мајка јаде казат':
Свако ће се разговорит',
куку синко!
Држат' вољу за невољу,
јаок мене!
Своја браћа са младости,
очи моје!
И оружјем свијетлијем,
мој соколе!

Своје носит', твоје глати,
јаок мајци!
Ђе ти тамни у дворове,
куку синко!
То су мајци виши јади,
јад јој и јес!
Него ране сина мога,
куку синко!
Што се није научила,
ох ти мајци!
Глат' оружје сина мога,
ружо моја!
Ђе му тамни у дворове,
тамна мајка!
Него сину о рамену,
рано синко!
Поред стада по планина,
стала с јадом!
С тобом многи поредници,
синко Перко!
Често тебе кликујући,
куку мене!
Како своју узданицу,
ук ти мајци!
Кад је коме за невољу,
јаох мене!
Од поточи и уранка,
ране синко!
Најпрвог те вазда вичу!
први јади!
Све за горе мајци твојој,
куку синко!

149.

Кад пођу сутра на гроб.

Јутрос мајка уранила,
рано Перо!
Погледала на све стране,
стала с јадом!
Кад ће сина угледати,
ук мој Перо!
Чекају те браћа твоја,
брацка рано!
Кад ћеш браћи долећети,
крило брацко!
Кућна врата засјенити,
куку браћи!
Јутрос ти се много чуде,
јад их чуо!
Што те, брате, уставило,
ук ти мајци!
Чекају те поредници,
рано моја!
Да изгоним стадо твоје,
стала с јадом!
Па се браћа потежила,
брате Перо!
Ђе им јуче станак бјеше,
стали с јадом!
С племенитом браћом млогом,
млоги јади!
Јел се куне мајка твоја,
мање њојзи!
Да те јуче опазила,
пала с јадом!

Међу браћом на дивану,
дико Перко!
Под пусатом и оружјем,
ружо моја!
Па те иду да обиду,
била јадна!
Да те није забољело,
болан брате!
Е ти пеик вазда бјеше,
пеик Перо!

150.

На гробу.

Што си ми се придоцнио?
дуги јади!
Чуде ти се браћа твоја,
брате рано!
Први твоји поредници,
брате Перо!
Јел те није на биљеги,
била јадна!
Како си се научио,
ук је нама!
Пријед рока и земана,
куку мене!
Од поштења и уздања,
ук ти мајци!
Добро мудар и разуман,
рано моја!
Јел без неке није тебе,
куку мене!

Но се јесте потежиле,
Перко дико!
Пријед зоре дораниле,
рано Перо!
Да те молим и закунем,
дико наша!
Да ми јутрос проговориш,
куку мене!
Што те тамо заустави,
ук ти мајци!
Ал' те ране оборише,
боре брате!
Да нам кажеш и наредиш,
нарекло нас!
Што ти хоће за понуда?
дуги јаде!
Зар се јеси посилио?
силна главо!
Ђе си дворе саградио,
граде брате!
Без прозора и пенџера,
пеик Перо!
Што не кажеш браћи твојој,
брате рано!
Јер је данас необично,
очи моје!
Студно доба од године,
куку мене!
Да ти зима не науди,
ук мој Перо!
Браћа су се замислила,
мили јаде!

Што им нећеш проговорит',
горе им је!
Штогођ браћи наредити,
нарекло ме!

151.

Сестре на гробу.

Куку брате, добро моје!
Моје очи извађене,
Моје добро изгубљено,
Моје сунце огријано,
А сад ти је потамњело!

152.

Удовица за мужем.

Што ће ова црна кукавица?
Без доласка и примака,
Куку мени!

153.

Тужбалица

једне Будванке над пок. г. Јаковом Вицковићем, властелином Будванским, кад је на сред куће мртав лежао пред 50—60 отличнијех лица.

Обасјало жарко сунце,
сунце куме!
На огњиште угашено,[9])
дом ти јадан!

[9]) Значи ископала му се кућа, јер је био јединак у мајке и један јединити од ове фамилије.

Када засја тад и зађе,
зло ми јутрос!
Тебе видећ', лелек чујућ',
леле куме!
Кроз сву Будву жалећ' тебе,
жље да ми је!
Сакри зраке у облаке,
виђ', о Боже!
Просу росу мјесто суза,
Аох леле!
Мјесец стаде за горама,
горе мени!
И даница на истоку,
дични брате!
Лелек чују, припитују:
што је јутрос?
Да над Будвом сунца нема,
дична дико!
Но кад чуше, заухнуше,
ух ти у дом!
Да си нама преминуо,
три пут куку!
Кући стожер угасио,
властелине!
Стару мајку уцв'јелио,
мајки леле!
Сву господу без дивана,
мудра главо!
А крајину без науке,
њојзи аох!
И у црно обавио,
зашто, куме?

Него си се изодио,
пристоји ти!
И рс љуцки оборио,
куку куме!
Прекрстио гојне руке,
дивна дико!
Очи црне затворио,
очни виде!
Брацка уста завезао,
брацка фало!
Што не треснеш снагом твојом,
снажни куме!
Што господу не разбереш,
свазнтозначне!
Како си се научио,
мудра главо!
И од суза не отареш,
кам да им је!
Што угаси гласну кућу?
кући леле!
Но господству име смаче,
куку кући!
Саморану мајк' остави,
њојзи празно!
Без поздрава и целива,
зло јој јутро!
Без потпора и нуђења,
мајци леле!
Укиде јој добро јутро,
зло јој јутро!
А умаче добар вече,
зла јој вечер!

Мили дозив, слатки целив,
о Јакове!
Ко ће мајку надживјети?
жље да јој је!
Ко л' у црну земљу врћи?
дом ти празан!
Што с' од смрти не отрже?
кам да ми је!
Љуцком снагом мудром главом,
кметска дико!
Или сабљом не обрани,
британка сабљо!
Али не хће ал' не мога,
могла у јад!
Аох јадна, куд сам зашла?
куку мене!
Много рекох, е не могох
од жалости;
Ја те жалим, а не корим,
знаш ли, куме!
Немој на ме зажалити,
имаш рашта!
Но прегори, и опрости,
сад ал' икад!
Како мудар и научен,
философе!
Свак' те плаче, сваки вели:
куку брате!
Мртва љуби, свак говори:
рај ти души!

154.

Тужбалица

једне Кривошинке, те је свог свекра мало прије него ће умријет' тужила, по наговору свог свекра, и тек што је тужбалицу свршила и исплакала се, почне и он од милине и жалости плакати, и мало ставши и за руку стиснувши своју снаху издахне:

Ђе си ми се опремио?
свекре бане!
Тако диван и оружан?
мој витеже!
Што л' с' ође́лом наресио,
дивни боре!
Ал' ћеш јутрос у̑ градове?
граде свекре!
Да с господом саборишеш,
мудра главо!
Ил' у брацко кметовање,
биран кмете!
Ил' за свата од сватова,
дични свекре!
Што си очи затворио?
зло ми јутро!
Мудра уста подвезао,
мудри свекре!
Дуге руке прекрстио,
снахи леле!
Круту снагу оборио,
снажни громе!
Нити караш, нит' милујеш,
зашто свекре!

Кутњу чељад не сабираш,
куђи празно!
Да им мудре сјете даваш,
куку свекре!
Како знадеш и умијеш,
ух је мени!
Неста кући домаћина,
аох дому!
Четницима четовођа,
мој четниче!
Све станове и темеље,
без управе!
И то ти се много чудим,
чудо и јест!
Што те срце не забоље,
добри свекре!
На синове и на снахе,
њима празно!
На кумове, на другове,
дружба јадна!
На биране побратиме,
ах до Бога!
И на врсне пријатеље,
јади њима!
И још ти се много чудим,
врсни свекре!
Како ти се не ражали,
снахи леле!
Сине и снахе оставити,
стала с јадом!
Дивно видим и познајем,
јад ме виђе!

Да ћеш тамо боље наћи,
њима благо!
Дивну киту ђеце твоје,
куку ђецо!
Бана оца, мудру мајку,
о мој свекре!
И два брата, оба бана,
куку људи!
Они ће те дочекати,
(то знам) дивно!
За нас амо упитати,
нама леле!
Дочекаће, пуштат' неће,
дични свекре!

155.

Тужбалица

једне Рисанке, саморане без икога у кући, за јединком сином трећи дан погреба испред куће.

Ево данас треће јутро,
зло ми јутро!
Да те зовем и призивљем,
синко Вуко!
Испред куће затрњене,
ух ми вазда!
Не би ли ми долетио,
мој соколе!
А ти ми се не озивљеш,
крилат сине!
Траг ти не знам, јав не чујем,
јад ме чуо!

Оһедох те, оружах те,
моj делиjо!
И цвиjеһем наресих те,
моj цвиjете!
Маjци поһе, пак не доһе,
маjци куку!
Брзо маjку заборави,
зашто, синко?
Озови ми се, кажи ми се,
вриjеме jе!
Да разбереш маjку твоjу,
маjци леле!
Како си се научио,
пуни доме!
Саморану без никога,
куку һецо!
Сва у црно без биљега,
куку синко!
Ал' си пош'о у сватове?
дивни свате!
За һевера уз һевоjку,
вило синко!
Ал' за сватског старjешину?
пристоjи ти!
Ал' у коло меһ' һевоjке?
моj делиjо!
Да их бираш и виjераш,
моj младиһу!
Себе љубу, маjц' измjену,
маjци празно!
Ал' рад мира у кметове?
шjаjни кмете!

Ал' с господом у дослуку?
гранат боре!
Моја вило над вилама,
дивна дико!
Мој соколе под крилима!
мајци леле!
Мој стечниче и доношче!
пунан доме!
Ја јадујем, ти не видиш,
очни виде!
Ја јаучем, ти не чујеш,
јад ме чуо!
Смрт т' уграби пријђе рока,
Бог је клео!
Црна земља сад т' ужива,
њојзи благо!
Ђе је твоја крута снага?
крути синко!
Рсом срзни, руком врзи,
људски рсу!
Отреси се од земљице,
синко Вуко!
Као соко од росице,
мој соколе!
Не дотрчи, но долети,
кам да ми је!
Саморану мајк' уђеши,
вила у јад!
Али ти се много бојим,
срце синко!
Да се мајци вратит' не ћеш,
куку леле!

Ти су пути недоходи,
то знам дивно!
Него кукам, и кукаћу,
жива док сам!

156.

Тужбалица

сестре попа Марка Семарџића којега су Турци Никшићки на Омутић су три његова синовца на вјери посјекли 1848. године.

Пуста гласа, а зла часа,
сестри тавној!
Што јој свану на уранку,
брате рано!
Да си нама погинуо,
јаох мене!
Русу главу изгубио,
леле брате!
Су три ловца, три синовца,
куку ђецо!
На пр'евару и на вјеру,
вјерни попе!
Од душмана Никшићана,
за то знаће!
Који јаде таке граде,
јад им у дом!
Наши момци са ускоци
четоваће!
Осветиће, позледиће,
сестра ране!

Ал' те више дићи неће,
аох брате!
Куку брате! пуна уста,
ух ми јутрос!
Мој без мита пријатељу,
сестри леле!
Мудра главо, с'једа брадо,
зв'јездо брате!
Моје сунце над свијетом,
сунце попе!
Свецу слико, брацка дико,
дични брате!
Густа коса као роса,
жарко сунце!
Низ рамена расплетена,
света магло!
Очешљана, расћетана,
наш сједино!
Твоје очи, свете моћи,
дуовниче!
Твоје грло, но умрло,
наш анђеле!
Језик диван, Богу приман,
чуј, о Боже!
Дивне руке изведене,
брацко крило!
Светом водом омивене,
људска вило!
Страшне твоје богомоље,
апостоле!
Дивни граде на олтаре,
брацка дико!

Наш јаворе на саборе,
мудра главо!
Мирокове у кметове,
оштра сабљо!
Узданице на границе,
наш соколе!
Свaштознанче, наш јуначе,
аох попе!
Што хће станак са Турцима?
попе! попе!
Што на вјеру пође њима?
зашто, попе?
Зар не знаде за те јаде?
јад ме знао!
Да су Турци прекрници,
Бог их клео!
Вазда били нашој руци,
Да л' не знаде?
Од Лазара нашег цара,
ране љуте!
Српске мајке оцрнили,
нама црно!
Зло биљежје, свуд мраморје,
аох попе!
Међом колац, гроб у долац,
витезовах!
Сузе роне, прси бију,
остри̂жене;
Како Боже! трпјет' можеш?
воља твоја!
Скутом тресни, земљом стресни,
рајски цару!

Утоп' Турке у зле муке,
невјернике!
И освети јадне Србе,
Божја правдо!
Нека под мач враг заплаче,
ја кукала!
Злобно шјеме, Турско племе
да нестане
С нашег краја и огњишта,
Бог их клео!
Српском сину нека врате
ђедовину,
Да пријеклад, ђедов заклад
он ужива,
А ти брате! Божје плате
у Божи дом.

157.

Тужбалица једне сестре.

Бијах сестра од три брата,
аох!
Од три брата ка' три краља,
аох!
А сад остах без ниједног,
аох!
Куку сестри безбратници,
аох!
Још бих нешто говорила,
аох!

Ал' не смијем говорити,
аох!
У туђем сам вилаету,
аох! и т. д.[10]

[10]) Нарицала сестра Пера Томова под њим мртвијем у Котору 16. Јануарија 1854.

IV.
ПЈЕСМА ПРПОРУШКА.

[живот и обичаји, стр. 65.]

158.

Прпоруше пјевају пред кућом.

Прпоруше ходиле,
Терем Бога молиле,
Да нам даде кишицу,
Да нам роди година
И шеница бјелица
И винова лозица,
И невјеста ђетића
До првога божића.
Даруј нама, стрико наша,[11]
Оку брашна, стрико наша,
Links Бублу масла, стрико наша,
Рунце вуне, стрико наша,
Један сирчић, стрико наша,
Шаку соли, стрико наша,
Два, три јајца, стрико наша.
Остај с Богом, стрико наша,
Која си нас даровала.

[11] Ако је домаћица врло стара, говоре јој *мајко* мјесто *стрико*, а врло младој може бити да би казали *снашо* и *нево*.

V.

ПЈЕСМЕ ОД КОЛЕДЕ.

159.

Шта ћемо даровати коледу?

Колеђани коло граде,
Коледо, коледо!
Шта ћемо им даровати?
Весело, весело!
Тораљицу, бокарицу,
Коледо, коледо!
И два овна виторога,
Весело, весело!
Једну краву трећакињу,
Коледо, коледо!
Једну козу лежакињу,
Весело, весело!
И ђевојку уходницу,
Коледо, коледо!

160.

Дубровчани жене Краљевића.

Расло дрво лаворика,
Коледо, коледо!

Посред града Дубровника,
Весело, весело!
Под њом сједе сва господа,
Коледо, коледо!
Међу собом в'јеће чине,
Весело, весело!
Да ожене Краљевића,
Коледо, коледо!
Краљевића мати звала:
Весело, весело!
„Краљевићу, д'јете моје,“
Коледо, коледо!
„Ми ћемо те оженити,“
Весело, весело!
Краљић мајци говорио:
Коледо, коледо!
„Рек'о сам ти, мајко моја!“
Весело, весело!
„Да се нећу оженити,“
Коледо, коледо!
„Е сам Богу вјеру дао,“
Весело, весело!
„Но ћу Божја слуга бити,“
Коледо, коледо!
„А заручник Божје мајке.“
Весело, весело!

161.

Опет то, али друкчије.

Маргариту краљ просио,
Коледо, коледо!

Маргариту мајка звала:
Весело, весело!
„Маргарита, шћери моја!“
Коледо, коледо!
„Теб' је дош'о краљ просити.“
Весело, весело!
Маргарита мајци вели:
Коледо, коледо!
„Рекла сам ти, мајко моја!“
Весело, весело!
„Нећу краља, нећу бана,“
Коледо, коледо!
„Нег' Исуса милоснога,“
Весело, весело:
„Ја сам њему вјеру дала,“
Коледо, коледо!
„Да сам њег'ва вјереница.“
Весело, весело!

[живот и обичаји, стр. 7—17]

162.

Кад се пред кућу долази.

Отворите врата,
Врата су ви златна,
Шиком шикосана,
Перјем искићена,
Перјем и ковиљем,
Смиљем и босиљем.

163.

Пјесма домаћину.

Домаћине господине, коледо!
Пловка шета по полати,
Није пловка, мила снаја
Свекра буди: „Дигни ми се,
„Мили свекре, ето теби
„Добри гости, чим ћемо их
„Даривати?“ Ал’ го̀вори
Мили свекар: „Ето, снајо,
„Ето чоја нерезана,
„Ето блага небројена,
„Ето коња нејахана,
„Даруј ти њи чим ти драго.“

164.

Пјесма домаћину од бољe руке.

Војевао бели Виде, коледо!
Три године с клети Турци,
А четири с црни Угри.
Каде Виде с војске дође,
Седе Виде да вечера.
Стаде громот, стаде тропот
Око двора Видојева.
Ал’ говори бели Виде:
„Изиђ’, љубо, те погледај,
„Шта је громот, шта је тропот
„Око двора Видојева.“
Кад изиђе верна љуба,
Коњи му се копитају,
Радују се господару,

Да је скоро с војске дош'о;
И голуби с крил'ма бију,
Радују се господару,
Да је скоро с војске дош'о.

165.

Пјесма домаћину.

Домаћине господине, коледо!
Застасмо те за трпезом,
На трпези златна чаша,
Златна чаша и погача,
Окрој нама крај ибришим,
Да шибамо вране коње,
Нам су пути надалеко,
Даљни пути каловити. —
Ми дођосмо, глас донесмо,
Трмке ти се изројиле,
Све ројаци ка' облаци,
Краве ти се истелиле,
Све волови виторози,
Ми дођосмо, глас донесмо,
Овце ти се изјагњиле,
Све овчице калушице.

166.

Пјесма домаћици.

Домаћице госпођице, коледо!
Лепо си се опасала
Чистом свилом по кошуљи,
Ибришимом по аздији;

Ако оћеш и боље ћеш.
Слава и час да је на час
Госпођици.

167.

Пјесма дјевојци.

Ој дјевојко бледолико, коледо!
Што си тако бледолика?
Јел' си сунцу дворе мела,
Јел' мјесецу коњ' седлала? —
Нисам сунцу дворе мела,
Ни мјесецу коњ' седлала,
Тек стојала те гледала,
Де се виле с громом биле,
Виле грома надољеше,
Сестре брата надиграше.
Слава и част и т. д.

168.

Пјесма опет дјевојци.

Девојчице каичице, коледо!
Теб' се чини да т' не видим,
Ја ти видо дуге косе,
Дуге косе до појаса,
Свилен гајтан до земљице.
Слава и час да је на час
Девојчици.

169.

Пјесма снаси.

Бубањ бије у потоку, коледо!
Бубањ није у потоку,
Већ снашица соли туче,
Да посоли силно стадо.
Слава и час да је на час
Милој снаји.

170.

Пјесма волу.

Цвили, тужи жерођица, коледо!
Среди ноћи, полуноћи,
Њега пита домаћине:
„Каква ти је невољица,
„Те ти цвилиш среди ноћи,
„Полуноћи?“ Ал’ говори
Жерођица: „Дуга њива,
„Нес’орана, а широка,
„Невлачена.“

171.

Пјесма пијетлу.

„Петловане брзоване, коледо!
„Дај ти мене коњма зоби.“
Ал’ говори петловане:
„Ја мог’ бити одабаша
„На стотину кокошака,
„Да их водам од буњишта
„До буњишта.“

172.

Пјесма мачку.

Мачак чучи на прекладњу, коледо!
Отегао репетину,
Избучио очетине.
Њега пита домаћине:
„Мар, мацане, мацацане,
„Каква ти је невољица
„Те си сетан, невесео?“
А говори мацацане:
„Како нећу сетан бити,
„Сетан бити невесео,
„Кад и мене газдарице
„Потварају да сам њима
„Сир изео; ја им нисам
„Ни видео: саме су га
„Обубале с калуђере
„Под губере, а са власи
„Под ораси.“

173.

Пјесма кад се из куће излази.

Устај горе, наш војвода, коледо!
Наши пути каловити,
Праовити.

174.

Пјесма кад су колеђани гдјегод при трпези.

Текла вода кроз калину,
Калино,

Калин вилин
Витоперо
Зелено.
Кад је текла, де се дела?
Калино,
и т. д.
Попили је трудни коњи,
Калино,
и т. д.
Де су били, те су трудни,
Калино,
и т. д.
Били су ми по девојку,
Калино,
и т. д.
Је л' колика та девојка?
Калино,
и т. д.
Јес' деверу до рамена,
Калино,
и т. д.
А са момком равна расла,
Калино,
Калин вилин
Витоперо
Зелено.

Пјесме које се бројнице зову.

175.

Пјесма прва бројница.

Што тај Дунав, Симуне,
Мутан тече, Угрине,
Симуне јело,
Угрине брајко,
Јаворов момак,
Јаворова биљка,
На црквенцу,
На злаћенцу,
Ран' поје.[12])

Да л' се њему, Симуне,
Брези ломе, Угрине?

Је л' га вила, Симуне,
Пребродила, Угрине?

Ни га вила, Симуне,
Пребродила, Угрине,

Тек по њему, Симуне,
Пловке плове, Угрине.

176.

Пјесма друга бројница.

Градила, теденом,
Бела вила, ој ладом!

[12]) Ово се припијева уза сваку другу врсту.

Теденки
Зелен бор,
Арбанаски
Млад јавор,
Бели Виде, миле мој.[13]

На тем граду, теденом,
Троја врата, ој ладом!

Која врата, теденом,
У крс златна, ој ладом!

На њи вила, теденом,
Сина жени, ој ладом!

Која врата, теденом,
Од запада, ој ладом!

На њи вила, теденом,
Ћер удаје, ој ладом!

Трећа врата, теденом,
У крс златна, ој ладом!

На њи вила, теденом,
Сама поје, ој ладом!

[13]) Ово се уза сваку другу врсту припијева.

177.

Пјесма трећа бројница.

Ову су ми пјесму двојица и то различито пјевали. Први ми је пјевао овако:

Јелен преплива
Мутну Мораву.
    На ле леј леро
    На сарај саво
Само вежено.[14])

И на јелену
Златни рогови.

На једном сједи
Миља везиља.

На другом сједи
Петре златаре.

Али говори
Петре златаре.

Тако ти Бога,
Миљо везиљо!

Ти се зачула,
Миља везиља!

Да ти ја дадем
Једно повесмо.

---

[14]) Ово се припијева уза сваку другу врсту.

Те ми испреди
Малу кошуљу.

Од сто лаката,
Од девет ката.

Што ти остане,
Преди дарове.

Преди дарове,
Пођи за мене.

Али говори
Миља везиља.

Тако ти Бога,
Петре златаре!

Ти се зачуо,
Петре златаре!

Да ти ја дадем
Једну асприцу.

Те ми сакови
Једне обоце.

Једне обоце
Од сто дуката.

Од сто дуката
Од девет ката.

Што ти остане,
Петре златаре!

Поткови коња,
Дођи за мене.

Дођи за мене,
По' ћу за тебе.

Други ми је исту пјесму до петог стиха тако исто пјевао, али од петог овако:

Пођи за мене,
Миљо везиљо!

Али говори
Миља везиља.

Да ти мен' дадеш
Златна ђердана.

Али говори
Петре златаре.

Да ти ја дадем
Златна ђердана.

Да ти мен' дадеш
Златну кошуљу.

[Упор. даље бр. 258]

178.

Ово се пјева над колеђани хоће да промијене пјесму.

Ој коледо, коледо!
Колеђани, коледо!
Браћо наша
Нерођена,
Нерођена,
Ка' рођена.

179.

Ово се пјева над се иде преко села.

Пошла Лила, лиљаном,
С братом гостом, лиљаном.
Кад се беше, лиљаном,
Накитила, лиљаном,
Братац сеји, лиљаном,
Говорио, лиљаном:
Пођи за ме, лиљаном.

VI.

ПЈЕСМЕ БОЖИЋНЕ.

Ове се пјесме пјевају, како се наложе бадњаци на ватру, па до Васиљева дне (1. Јануарија) или, као што се у народу каже, до малога Божића, т. ј. до новога љета. Пријатељи кроз то се вријеме полазе, те једно код другијех пјевају ове пјесме, а кад гостију нема, пјева и сама кућна чељад између себе.

180.

Божићеве три сестре.

У Божића три миле сестрице:
Божо сестре дивно разређује,
Једну шаље, да шеницу жање,
Другу шаље, да виноград трга,
Трећу шаље, да му јагњи овце.
Коју шаље, да шеницу жање,
Она сестра брату поручује:
„Дођи, Божо, дођи ми, брајане!
„Добро ти је родила шеница,
„Свако зрно по шиника дало;
„Која ли је њива прележала,
„Преложница сто шиника равно.“
Коју шаље, да му лозу трга,
Она сека брату поручује:

„Дођи, Божо, дођи ми, брајане!
„Добро су се изјагњиле овце,
„Свака овца по јагњицу дала,
„Уводница јањца и јагњицу.“

181.

Опет то исто.

У Божића три сестрице,
моj Боже, мој! [15])
Једну посла ка овцама,
Другу посла к винограду,
Трећу посла ка пшеници.
Коју посла ка овцама,
Она дође, глас донесе:
„Гради, брате, тврде торе,
„Овце су се изјагњиле,
„Свака овца по два јањца.“
Која оде к винограду,
Она дође, глас донесе:
„Гради, брате, тврде бачве,
„Виноград је уродио,
„Сваки чокот по десетак.“
Која оде ка пшеници,
Она дође, глас донесе:
„Гради, брате, амбарове,
„Пшеница је уродила,
„Сваки класак по десетак.“

[15]) Додаје се уза сваки стих.

182.

Опет то исто.

У Божића три миле сестрице,
Једну справља да му чува овце,
Другу справља равну винограду,
Трећу справља у росне ливаде.
Коју справља да му чува овце,
Та је сестра брата поздравила:
„О Божићу, брате, добро моје,
„Благо, брате, и мене и тебе,
„Дивно нам се ијадиле овце,
„Свака овца двоје јагањаца.“
Коју шиље равну винограду,
И та сестра брата поздравила:
„Благо, брате, и мене и тебе,
„Дивно нам је виноград родио,
„Свака лоза и барио вина.“
Коју шаље да жњеве пшеницу,
И та сестра брата поздравила:
„О Божићу, брате, добро моје,
„Благо, брате, и мене и тебе,
„Дивно нам је ливада родила,
„Сваки класак и букила жита.“

183.

Опет то исто.

У Божића три сестре рођене:
Једна сестра овце ојагњила,
Друга сестра пшеницу сијала,
Трећа сестра виноград садила.
Прва сестра добар глас донела:

„О Божићу, мој брате рођени,
„Лепо су се овце ојагњиле,
„Свака овца двоје јагањаца,
„А близанка троје ојагњила.“
Друга сестра добар глас донела:
„О Божићу, мој брате рођени,
„Лепо ти је родила шеница,
„Сваки влатак дао по прргршту,
„А јарица и по двије дала.“
Трећа сестра добар глас донела:
„О Божићу, мој брате рођени,
„Лепо ти је виноград родио,
„Сваки чокот видру вина дао,
„А логошка и четири дала.“

184.

Ето вам тамо Божић иде.

Поручила Божићева мајка:
„Тамо ћу вам послати Божића,
„По Божићу три ките цвијећа:
„Једну киту здравља и весеља,
„Да сте вазда здраво и весело;
„Другу киту мира и погодбе,
„Да сте вазда мирни и погодни;
„Трећу киту вина и шенице,
„Да сте вазда п'јани и ситани.“

185.

Оиет то исто.

Поручује Божићева мајка:
„Тамо ћу ви послати Божића,

„По Божићу три ките цвијећа:
„Једна кита здравља и весеља,
„Друга кита мира и погодбе,
„Трећа кита вина и пшенице.
„Која кита здравља и весеља,
„Метните је у двору вашему,
„Да ст' у двору здраво и весело;
„Која кита мира и погодбе,
„Њу метните у селу вашему,
„Да с' у селу мирни и погодни;
„Која кита вина и пшенице,
„Метните је у росне ливаде,
„Да ви вина и шенице рађа.“

186.

Три тице с неба.

Три су тице с неба долећеле,
У поноћи уочи Божића,
Честитале Божић Ришћанима,
Ришћанима носе с неба даре:
Једна носи гроздак од лозице:
Да се Срби понапију вина;
Друга носи класак од шенице,
Да Српкиње мијесе погаче;
Трећа носи брацког миробожја,
Да се Срби и грле и љубе,
У љубави један другом вика:
„Мир је Божи! е се Ристос роди.“

187.

Свак весело, ево Божића!

Грану сунце иза брда,
Весело, весело!
Није сунце него Божо,
Коледо, коледо!
Носи игру за појасом,
Весело, весело!
Ману игром на јунаке,
Коледо, коледо!
Јунаци се разиграше,
Весело, весело!

Грану сунце иза брда, [16])
Није сунце него Божо,
Носи игру за појасом,
Ману игром на невјесте,
Невјесте се разиграше.

Грану сунце иза брда,
Није сунце него Божо,
Носи игру за појасом,
Ману игром на ђевојке,
Ђевојке се разиграше.

Грану сунце иза брда,
Није сунце него Божо,
Носи игру за појасом,
Ману игром на ђечицу,
Ђечица се разиграше.
Сви у колу весело, весело!
Хајд' у коло коледо, коледо!

[16]) Уза сваку врсту као до јако, прво: весело! весело! а другом: коледо! коледо!

188.

Божић зове: превезите ме.

Зове Божо иза воде: „Превезите ме!“ —
„Није дома домаћина, да те превезе,
„Отиш'о је у бадњаке, да их довезе,
„Спремићемо старе баке, да те превезу.“ —
„Старе бабе масло варе, омастиће ме.“ —
„Није дома домаћина, да те превезе,
„Отиш'о је у пецива, да их донесе.
„Спремићемо невјестицу, да те превезе!“ —
„Невјесте су врагуљасте, утопиће ме!“ —
„Није дома домаћина, да те превезе,
„Пошао је пиво носит', да те прослави,
„Спремићемо ђевојчице, да те превезу.“ —
„Не спремајте ђевојчице, да ме превезу,
„Ђевојке су ашарије, утопиће ме.“ —
„Није дома домаћина, да те превезе,
„Отиш'о је за свијеће, да се ужижу,
„Спремићемо малу ђецу, нек те превезу.“ —
„Спремите ми малу ђецу, нек ме превезу,
„Ђечица су без гријеха, Божји анђели.“

189.

Опет то исто.

Божић зове с оне стране: „Превезите ме.
„Ако нису људи дома оно су жене.“ —
„Јунаци су у батњаке, не могу доћи;
„Старе бабе масло варе, опржиће те;
„Невјестице кућу ките, окитиће те;
„Дјевојчице пјевачице, припјеваће те.“ —
„Пошљите ми малу ђецу, да ме превезу.“ —
„Ма су дјеца врагулани, утопиће те.“ —

190.

Опет то исто.

Божић зове с ону страну: „Превезите ме.“ —
„Јунаци су у батњаке, не могу ти доћ';
„Невјестице кућу ките, окитиће те;
„Ђевојчице пјевачице, опјеваће те;
„Старе бабе масло варе, опржиће те;
„Послаћемо малу ђецу, да те превезу;
„Ма су ђеца врагулини, утопиће те.“

191.

Божић зове: хоће част у кући.

Божић зове сврх планине оне високе:
„Весел'те се, Србљи браћо! вријеме ви је.
„Приправ'те ми све бадњаке свилом кићене,
„А одаје и пенџере ловоричицом,
„А иконе и столове масличичицом,
„Простирите шениц' сламу мјесто трпезе,
„А по њојзи трпежњаке златом везене,
„Наврћите добре овне на ражњевима,
„Сијеците суво месо, а не мјерите,
„А ложите крупна дрва, не цијепајте,
„Приправ'те ми доста вина, рујна, црвена,
„И ракије лозоваче прве бокаре;
„Ви невјесте и ђевојке, коло ватајте,
„Ви јунаци, из пушака често мећите,
„А ви старо и нејако, Бога молите.“

192.

У Божића три ножића.

У Божића три ножића:
С једним реже печеницу,

А с другијем ђевеницу,
А с трећијем погачицу.
С печеницом поздрављаше
У дом дому домаћина;
С ђевеницом полазника
И биране пријатеље;
А с погачом дариваше
Сиромахе и убоге.

193.

Опет то исто.

У Божића три златна ножића,
С једним реже месо печеницу,
А с другијем танку ђевеницу,
А с трећијем бијелу погачу.

194.

Опет то исто.

У Божића три ножића,
мој Боже, мој![17])
Једним реже гибаницу,
А другијем ђевеницу,
А трећијем заоблицу.

195.

Оиет то исто.

У Божића три златна ножића,
С једним реже б'јелу погачицу,
С другим реже меса печеницу,
С трећим реже масну кобасицу.

[17]) Додаје се уза сваки стих.

196.

Иде Божић, свак весело.

Божић иде уз улицу, те се весели,
Пред њим иде жарко сунце, те му свијетли,
Носи Божо у рукама ките цвијећа,
У десници руци носи грану маслине,
У лијеву гранат' грану од ловорике,
Да китимо наше куће, свете иконе,
И бадњаке божитњаке, што нас веселе;
Весели се младо, старо и све нејако!
Весел'мо се, љубимо се, мирбожајмо се!

197.

Божић од врата до врата.

Божић штапом бата,
Носи сува злата
Од врата до врата;
На чија ће врата
Дат' благосов, злата?
На наша ће врата
Просут' шаку злата.

198.

Божић гата.

Божић гата,
На четири гњата,
На чија ће врата?
На наша ће врата,
Носи гуку злата,
Те по кући баца.

199.

Домаћин по Божићу.

О Божићу, брате,
Написмо се на те,
И два три дни по те,
Ма не као на те.

Сланинице, сласти!
Пуна ли си масти?
Кад те скоро плаћах,
По глави се млаћах.

Вино моје рујно!
Веље градиш чудо:
Ко те много пије,
По глави се бије.

200.

Опет то исто.

О Божићу, брате,
Добро ми је на те,
И два и три дана по те,
Али никад, брате,
Како на те.

201.

Опет то исто.

О Божићу, брате,
Наједох се на те,
И по тебе дванди,
Ма не као на те.

202.

Шта све Божић иште.

Божић зове с брда:
„Доран'те ми дрва.“
Божић зове с вира:
„Доран'те ми вина.“
Божић зове с авлије:
„Доран'те ми ракије.“
Божић зове с реса:
„Доран'те ми меса.“
Божић зове с Убала:
„Доран'те ми бумбара.“
Божић зове с Леденица:
„Доран'те ми ђевеница.“

203.

У Рисну уочи Божића.

Божић зове с Пољица:
„Доран'те ми винца.“
Божић зове с Леденица:
„Доран'те ми ђевеница.“
Божић зове с Убала:
„Доран'те ми бунбара.“
Божић зове с планине:
„Доран'те ми сланине.“
Божић зове с полаче:
„Доран'те ми погаче.“

204.

Порука Божићева.

Божић зове с планине:
„Доран'те ми сланине.“

Божић зове с полаче:
„Доран'те ми погаче."
Божић зове с раките:
„Доран'те ми ракије."
Божић зове с Мирца:
„Доран'те ми винца."
Божић зове с Врица:
„Доранте ми сирца."
Божић зове с оне банде: „Превезите ме,
„Ано н'јесу људи дома, оно су жене;
„А жене су поштоване, поштоваће ме,
„А ђевојке игралице, наиграће ме.
„Уточиће конд'јер вина, напојиће ме."

205.

Три тичице.

Три тичице гору прелећеле,
Свака носи у кљуну знамење:
Прва носи винову лозицу,
Друга носи класак од шенице,
Трећа носи здравља и весеља.
Која носи винову лозицу,
Та је пала на Фрушку горицу;
Која носи класак од шенице,
Та је пала на богату Мачву;
Која носи здравља и весеља,
Та је пала на нашу трапезу,
Да смо вазда здраво и весело.

206.

Божићева мајка саборише.

Цркву гради Божићева мајка,
У њу ставља велико саборје,

У сабору Јеле и Никола,
На Јели је сукња од сунашца,
А на Нику чоха од мјесеца,
Питала их Божићева мајка:
„Бору вама, Јеле и Никола!
„Окле Јели сукња од сунашца?
„Окле Нику чоха од мјесеца?“
Проговара Јеле и Никола:
„Ми смо даром скоро даровани
„Од твог сина, нашег спаситеља.“

207.

Долази Божић.

Божић иде уз поток,
Коњиц му је путоног;
Сусрете га ђевојка:
„Стани, коњу, жив' ти ја,
„Докле брату пити дам;
„Пошто брату пити дам,
„Поиграј, коњу, жи'ти ја,
„Да ми роди шеница,
„Домаћица ђетића
„До другога Божића.“

208.

Опет то исто.

Божић иде уз поток,
Коњиц му је путоног,
Ђевојка га устеже
Једном грињом бисера:

„Стани, коњу, жив' ти ја,
„Док мом брату пити дам.
„Родио му виноград
„И бјелица пшеница,
„Домаћица ђетића
„До првога Божића."

209.

У Рисну уочи Божића.

Божић иде уз поток,
Коњиц му је путоног,
Ђевојка га сустиже,
С једном грињом бисера.
„Стани, коњу, жи' ти ја,
„Докле брату пити дам.
„Родио му виноград
„И бјелица пшеница,
„Домаћица ђетића.
„Ајте тамо к врху,
„На сребрну гувну,
„Ђе но врху шеницу,
„Боже, дај ми мјерицу
„И шарену торбицу,
„Да измјерим шеницу,
„Да оставим Божићу
„И Божијем вечеру."

210.

Испред Божића пјевају дјеца.

(У ГРБЉУ)

Божић иде уз поток,
Коњиц му је путоног,

Ђевојка му бесједи:
„Дура, коњу, жи' ти ја,
„Док ја брату пити дам,
„Узећемо врећицу
„И бијелу шеницу,
„Да мељемо шеницу
„Веселоме Божићу."

211.

Три птичице.

Полећеше три птичице,
Боже, помози![18])
Једна ми је златоглава,
А друга је сва од злата,
А трећа је шаропера.
Која ми је златоглава,
Оно ми је батљи вече;
Која ми је сва од злата,
Оно ми је славни Божић;
Која ми је шаропера,
Оно ми је Божи данак.

212.

Шта носи Божић.

Иде Божић планином,
Загрн'о се сланином,
Од кулена пуце му,
Кобасице петље му,

[18]) Додаје се уза сваки стих.

Пуно носи здравље,
И складно весеље,
Још чутуру вина,
Да наздрави свима.

213.

Шта се оставља Божићу.

Пођ'мо тамо ка врху
На сребрну гумну,
Ђе но врху пшеницу.
Боже, дај ми мјерицу
И шарену торбицу,
Да измјерим пшеницу,
Да оставим Божићу
И Божијем вечеру.

214.

На Божић.

Летила су до два бела голуба,
И падају светој цркви на олтар.
Изилази свети отац Никола,
Па беседи свети отац Никола:
„Бога вама, до два бела голуба,
„Јесте л' били тамо горе код Бога,
„Јесте л' вид'ли мајку матер Божију!"
Ал' беседе до два бела голуба:
„Ми смо били тамо горе код Бога,
„И видели мајку матер Божију,
„И родила Христа Бога нашега,
„И понели светој цркви да крсте,
„Окумише Крститеља Јована,

„И повели Аламилку девојку,
„Да предржи аламење змамење.“
Беседи им свети отац Никола:
„Бога вама, до два бела голуба,
„Ви идите тамо горе код Бога,
„И реците Аламилки девојки:
„Не плаши се, Аламилко девојко,
„Кад укрсте Христа Бога нашега,
„Затрешће се ведро небо и земља,
„Задрктаће на кондири синџири,
„Нека знаду, кад се Христос родио.“

215.

На Божић у јутро.

Полећеше златокрили голуби, голуби,
Уз пргове низ пргове цареве, цареве,
Срете ми их под небеса војвода, војвода:
„Ђе идете, златокрили голуби?“ [19]
„Ми идемо на Јордану на води,
„Родило се чедо мушко Ристосе,
„Кума међу Крститеља Јована,
„Прикумицу свету дуу Јелену,
„Потресе се небо и земља над њима,
„И устаде Јордан вода студена,
„Препаде се света дуа Јелена,
„Ма јој вели Крститељу Јоване:
„„Муч' не бој се, светодуа Јелена,
„„Ми рецимо три ријечи Ристове,
„„Престануће Јордан вода студена.“

[19]) Понавља се свака пошљедња ријеч.

„И рекоше три ријечи Ристове,
„И престаде Јордан вода студена,
„И крсти се чедо мушко Ристосе.“

216.

Опет то исто.

Пролећеше златокрили голуби,
Уз пргове низ пргове цареве,
Срете ми их под небеса војвода:
„Где идете, златокрили голуби?“ —
„Ми идемо, наш војвода, у цара,
„Родило се мушко чедо Ристосе,
„Кума међу Крститеља Јована,
„Прикумицу светодуу Јелену.
„Потресе се небо и земља над њима,
„Препаде се светодуа Јелена,
„И устаде Јордан вода студена.
„Ма говори Крститељу Јоване:
„„Муч’ не бој се, светодуа Јелена,
„„Ми рецимо три ријечи Ристове,
„„Престануће Јордан вода студена,
„„Дозваћемо Крститеља Јована,
„„Да нам крсти мушко чедо Ристоса.“
„У то доба Божја мајка Марија,
„Она носи мушко чедо Ристоса,
„Крстише га у Јордану на воду.“

VII.

ПЈЕСМЕ ПОБОЖНЕ.

(Ове се пјесме обично не пјевају, него их понајвише жене и ђевојке на сијелу казују, особито уз четворо поста годишњијех.)

217.

Цар небесни жени сунце.

Цар небесни кад жењаше сунце,
Светитеље у сватове зваше:
Старог свата Петра усред љета,
Првијенца громовник' Илију,
А за кума Крститељ' Јована,
Два ђевера два Божја анђела,
Барјактара у прољеће Ђурђа,
А чауша светога Николу,
Пратиоца светог Аранђела.
Отидоше свеци по ђевојку,
У ђевојке светодуе Јање,[20])
Лијепо их тамо дочекали,
И лијепим даром даровали,
Сваком свецу, што је за којега:
Илиј' даше муње и громове,

[20]) Пјевачица, која је ову пјесму казивала, рече да је Јања света Ана, мајка свете Богородице.

Светом Петру у снопе шеницу,
А Јовану крсте и иконе,
Анђелима кључе од небеса,
Барјактару светитељу Ђурђу
Дароваше цв'јеће и прољеће,
А Николи по мору бродове,
Аранђелу све ришћанске душе.
Отолен се свати подигоше,
И на небу трудни починуше,
Најтруднија светодуа Јања.
Сјела Јања куму уз кољено,
На кума је наслонила главу;
Кад освану и ограну сунце,
Сунце сјану, те уграби Јању.

218.

Сиротна мајка.

Гоји мајка до девет синова,
Ранила их тугом и невољом
Дању и ноћ на преслици туђој,
Свије их је девет поженила,
А кад их је поженила мајка,
Тада мајци ђеца говорила:
„О старице, наша мила мајко!
„Ми те више ранит' не можемо,
„Него узми два кленова штапа,
„О рамену просјачку торбицу,
„Па ти хајде просит' по свијету."
Јадна мајка ђецу послушала,
Па отиде просит' по свијету.
Кад је дошла у гори зеленој,

Сједе стара, те сузе прољева;
Њој долеће на коњу делија,
Засја јој се као сунце жарко,
(А то бјеше светитељ Ђорђије)
Па говори старој сиротици:
„Што ти рониш сузе од очију?
„Која ти је голема невоља?“
Стара њему по истини каже,
А старици светац говораше:
„Врат' се натраг у двору твојему,
„Дивно ће те ђеца дочекати.“
Старица се дому повратила,
Кад ли су јој двори позлаћени,
А у двору чудо и кукање:
Девет сина до девет камена,
Девет снаха девет кукавица,
Свака мужу над главом кукаше.
Мајка се је јаду досјетила,
Па поклече на гола кољена,
Помоли се Богу и свецима:
„Боже јаки, и сви божји свеци!
„Мојој ђеци опростите гр'јехе.“
Кад старица Богу се мољаше,
Ту долеће на коњу делија,
Задунуо у девет камена,
Оживљеше до девет синова,
Па задуну девет кукавица,
Постадоше девет невјестица.
Сви клекоше на гола кољена,
Ишту мајци и св'ету проштење,
Љубе мајци и ноге и руке,

Држаше је као праву мајку,
И раниле до самрти њене.

[Упор. I[4], бр. 204 и 205]

219.

Сестре светога Петра.

Пошетале двије миле сеје,
Па се моле светитељу Петру:
„Дај ти нама од тог раја кључе,
„Да видимо све по рају душе."
Он им даде од тог раја кључе,
Те виђоше све по рају душе,
Још су сеје брату говориле:
„Отвори нам од тог пакла врата,
„Да видимо све по паклу душе."
Отвори им од тог пакла врата,
Ту ми горе до три момка млада:
Једном горе руке до рамена,
А другоме до очију глава,
А трећи је у огњу горио.
Па се сестре натраг повратиле,
Светом Петру брату говориле:
„О наш брате, светитељу Петре!
„Што су момци Богу згријешили?
„Те му горе до рамена руке?
„Што ли гори глава до очију?
„Што л' се они сасвим запалио?"
Вели Петар својијем сестрама:
„Коме горе до рамена руке,
„Он на оца и мајку махнуо,
„Замахнуо, а не ударио;
„Што ономе огањ до очију,

„Он је своју куму обљубио;
„А што они вас у огањ гори,
„Он кудио свачије ђевојке.“
Али сестре брату говориле:
„Послушај нас, свети Петре брате!
„Они што је на оца махнуо,
„Замахнуо, а не ударио,
„Полак огња њему укините,
„Полу оцу́ а половин' мајци;
„Тако исто и оном другоме,
„Те је своју обљубио куму,
„Јер га н'јесу оженили млада,
„А ономе што куди ђевојке,
„Јошт он'лико огња приставите.“

220.

Свети Петар и мајка му.

Свети Петар у рај шетукаше,
За њим стара мајка пристајаше:
„Сине Петре, причекај ме мало.“ —
„Јадна мати, ти не можеш амо,
„Ти си, мајко, туђу пређу прела,
„Отолен си себе остављала,
„Криво си се Богом заклињала,
„Да си, мајко, своје приметала.“

Свети Петар у рај шетукаше,
За њим стара мајка пристајаше:
„Сине Петре, отвори ми врата.“ —
„Јадна мајко, ти не можеш амо,
„Ти си мајко, туђу пређу ткала,

„Од пређе си себе остављала,
„Криво си се Богом заклињала,
„Да си, мајко, своје приметала.“

Свети Петар у рај шетукаше,
За њим стара мајка пристајаше:
„Сине Петре, причекај ме мало.“ —
„Мајко моја, ти не смијеш амо,
„Ти си, мајко, вино продавала,
„И у вино воду присипала,
„Криво си се Богом заклињала,
„Вино пила, па воде сипала.“

Свети Петар у рај шетукаше,
За њим стара мајка пристајаше:
„Сине Петре, причекај ме мало.“ —
„Мајко моја, ти не можеш амо,
„Ти си, мајко, брашно продавала,
„А у брашну пепела сипала,
„Криво си се Богом заклињала,
„Да нијеси луга присипала.“

221.

Лудо дијете и рајски капиџија.

Синоћ мајка породила сина,
А јутрос јој синак преминуо;
Оде чедо рају на вратима:
„Отвор’ врата, рајски капиџија!“
„Хајд’ отоле, чедо пренејако! —
„Ти си, чедо, лудо и гријешно.“
А чедо му лудо проговара:
„Лудо јесам, гријешно нијесам,

„Синоћ ме је породила мајка,
„А јутрос сам рано преминуо;
„У гори ме породила мајка,
„Ђе не бјеше ни попа ни кума.“
Говори му рајски капиџија:
„Ти отиди мало наприједа,
„Ту ћеш наћи до три воде ладне:
„На једној се напиј воде ладне,
„А на другој умиј водом ладном,
„А на трећој зафати водице;
„Што с' напијеш студене водице,
„Оно ти је рана материна;
„Што с' умијеш на води студеној,
„Оно су ти сузе материне;
„Што зафатиш студене водице,
„Она ће те у рај покрстити.“

222.

Гријешна удовица у паклу.

Порасла је из раја младика,
Под њом сједи блажена Марија,
Из раја је у паклу гледала,
Угледала удовице црне,
Ђе јој змија црне очи пије,
А друга се око грла вије;
Ма је пита блажена Марија:
„О Бора ти, удовице тужна!
„Што ти змија црне очи пије?
„И што ти се око главе вије?
„Веле ли си Богу згријешила?“
Ма јој вели удовица црна:

„Бора мене, блажена Маријо!
„Кад ме питаш, казаћу ти право:
„Што ми змија црне очи пије
„И што ми се око грла вије,
„Три пута се јесам удавала:
„Први пут сам била наодила
„Стара свекра и стару свекрву,
„Морила их и глађу и жеђу,
„Доклен сам их смрћу уморила;
„А други пут брата и сестрицу,
„Брат ми сеју дивно миловаше,
„Ја сам сестру с братом омразила;
„А трећи пут троје ђеце лудо,
„Свијех сам их смрћу уморила.“
Тад јој рече блажена Марија:
„Просто тебе троје ђеце лудо,
„И просто ти свекар и свекрва,
„Ал' не просто братац и сестрица;
„Кад умр'јеше, ђеца не знадоше,
„Брзо свекри хоћаху умр'јети,
„Ал' је на св'јет понајвиша гр'ота
„Омразити брата и сестрицу.“

223.

Свети Петар и мајка му.

Светог Петра мајка дозиваше:
„Сине Петре, донеси ми воде.“
Петар мајци воде доносио;
Кад се стара воде напојила,
Опет мајка сину говорила:
„Сине Петре, потегни ме горе.“ —

„Мајко моја, ти не можеш горе,
„Ти си веле Богу згријешила:
„Кад си, мајко, зајам узимала,
„Ти си, мајко, криво одвраћала;
„Кад си, мајко, имала новаца,
„Задужбине нијеси чинила,
„Одгонила сиромаха с врата;
„На исповјед крила си гр'јехове,
„Те с причешћем душу отровала.“

224.

Свети Петар и грјешници у паклу.

Свети Петар паклу врата сиђе,
Па у паклу грјешнике гледаше,
Ђе се муче мука пакленијех.
Када душе Петра угледаше,
Садно пакла Петру заплакаше:
„Свети Петре, пружи нама руку,
„Изведи нас паклу на вратима,
„Прекрсти нас од раја кључима,
„Не би ли нам мало лакше било.“
Грјешницима свети Петар каже:
„Ви нијесте кључева достојни:
„Ви гладнога нијесте најели,
„А жеднога нијесте напили;
„Гола, боса нијесте обукли,
„Од гр'јеха се нијесте кајали,
„Те у паклу муку заслужили.“

225.

Божја мајка и Креститељ Јован.

Поручује блажена Марија
Крститељу светоме Јовану
По ономе крилату анђелу:
„О мој куме, Крститељ Јоване!
„Бог те зове и ја, Божја мајка,
„На Јордану да ми крстиш сина.“
Када Јован зачуо анђела,
Он отиде на Јордан на воду,
Те Исуса крсти у Јордану.
Када Јован Исуса крсташе,
Небеса се над њим раствораше,
На истоку заиграло сунце,
За три дана и све без престанка,
За три друга сједе на западу,
Сунце грије, од гр'јеха нас мије,
И осташе гр'јеси у Јордану,
А на небу чека нас спасење.
Спаси, Боже, све ришћанске душе
И избави из ђаволске руке.

226.

Сан пречисте Госпође.

Санак снила пречиста Госпођа,
Ђе јој расте покрај срца дрвце,
У ширину по свему свијету,
У висину до ведрога неба.
Том се санку досјетит' не море,
Но отиде брату Василији:

„О мој брате, свети Василије!
„Ноћас сам ти чудан сан саснила:
„Ђе ми расте покрај срца дрвце,
„У ширину по свему свијету,
„У висину до ведрога неба;
„Не могу се досјетити санку.“
Василије сестри одговара:
„Секо, моја, пречиста Госпођо!
„Ласно ти се осјетити санку:
„Што ти расте украј срца дрвце,
„То ћеш родит’ Христа Бога сина;
„Што се дрвце широм раширило
„И покрило с крај’ на крај свијета,
„То ће свијет од гријеха спасти;
„Што се дрвце к небу узвисило,
„Са земље ће оцу Богу поћи.“

227.

Опет сан пречисте Госпође.

Санак снила Христа Бога мајка:
Да ће родит’ сина без гријеха,
Гр’јешној земљи славна спаситеља.
Кад свануло и грануло сунце,
Пошетала Христа Бога мајка,
Ошетала гором Руманијом,
Ту ми нађе стадо од оваца,
А пред њима чобан-Симеуна,
Божју му је помоћ називала:
„Божја помоћ, чобан-Симеуне!
„Сијеците дрва и бадњаке,
„Па ложите двије ватре живе,

„А кољите испод звона овна,
„Радујте се и веселите се,
„Сјутра ће вам свети Божић доћи.“
Кад то зачу чобан Симеуне,
Он отиде у гору зелену,
Те сијече дрва и бадњаке,
И он коље испод звона овна,
Па га пече међу двије ватре.
Кад у вечер вече омркнуло,
Саме јој се прси отворише,
Сам јој Христос у крило пануо,
Прима јој га чобан Симеуне,
Зави њега у буково лишће.
Кад у јутру јутро освануло,
Кад на Христу злаћени повоји,
Узела га пречиста Госпођа,
Па се шњиме мирбожила била.

228.

Крштење Христово.

Кад се Христос на земљу родио,
Узе њега чиста ђева мајка
На лијеву у наручје руку,
На срцу му главу пригрлила,
Те шњим шета крај воде Јордана;
Гледале су проклете аждаје,
Вели њима пречиста Госпођа:
„Хајт’ отоле, проклете аждаје!
„Зашто сте се у ме загледале?
„Што су ми се прси засјајале?
„Везох злато по бијелу платну,

„Просу ми се злато по њедрима,
„Зато су м' се прси засјајале.“
Па пошета мало понапријед,
Она срета светитељ-Јована:
„Божја помоћ, светитељ-Јоване!
„Хајде, Јово, да ми крстиш сина.“
А вели јој Крститељ Јоване:
„Богме нећу, пречиста Госпођо!
„Док не дође од Бога заповјед.“
У ријечи у којој бијаху,
Сам се Господ са небеса јавља:
„Крсти чедо, крститељ-Јоване!“
Те крстише Христа преблагога
На Јордану на светој ријеци.

229.

Моба ђакона Тодора у нећељу.

Мобу купи ђаконе Тодоре
У нећељу по Илијну дану,
Да он жање бијелу шеницу.
То вићеле двије госпођице,
Света Петка и света Нећеља,
Сузе роне, па се браћи моле,
Светом Петру и Панталеону
И сувише громовник-Илији:
„Пушти, Петре, кишу из облака,
„Панталије, на земљицу сушу,
„А Илија, муње и громове,
„Попалите мобу Тодорову
„И његову бијелу шеницу,
„И попали дворе Тодорове

„И у њима ђакона Тодора.“
Али свеци сестрам' говораху:
„Што ћем' палит' мобу Тодорову?
„Јадна моба није ништа крива;
„Што ли палит' бијелу шеницу?
„Што шеницу? То је божје благо;
„Што ћем' палит' дворе Тодорове?
„Дворови су с правдом саграђени;
„Но ђакона, кој' закона нема,
„Ако с' ђакон не би покајао.“

230.

Прави суд два божја анђела.

Пошетала два божја просјака
По улици по гр'јешној земљици,
Те 'но просе од врата до врата;
То не била два земље просјака,
Него била два Божја анђела,
Угледаше у нећељу мобу,
Ђе жњијеву бијелу шеницу,
Пред мобом је ђаконе Тодоре;
Питају га два Божја анђела:
„Каква ти је голема невоља,
„Те ти жењеш бијелу шеницу
„У свијетлу царицу нећељу?
„Али си се, болан, помамио?
„Ал' си праву вјеру преварио,
„А Турску си вјеру прифатио?
„Али твојом главом преврнуо?“
Вели њима ђаконе Тодоре:
„Мени јесте голема невоља,

„Е ја раним седам слијепаца
„И сувише девет нијемаца,
„И удавам сироте ђевојке;
„У мене су покрај двора пута,
„Ко пролази, свак с' у двору свраћа,
„Те им давам пива и јестива.“
Кад то чуше два Божја анђела,
Отидоше двору Тодорову,
Ту находе Тодорову љубу,
Божју су јој помоћ називали:
„Божја помоћ, љуби Тодорова!
„Каква ти је голема невоља,
„Те мијесиш у свету неђељу?“
Просјацима млада одговара:
„Мени јесте голема невоља:
„Видите ли седам нијемаца?
„И видите л' девет слијепаца?
„Удавамо сироте ђевојке,
„Причекамо трудне и уморне;
„Хајте и ви на бијелу кулу,
„Да вам дадем пива и јестива.“
А анђели њојзи говорили:
„О Богу ти, љуби Тодорова!
„Ти изиђи авлији на врата,
„Да ти видиш чудо невиђено:
„Како пале муње и громови,
„Пале муње мобу Тодорову
„И у пољу бјелицу шеницу.“
Кад изиђе љуба Тодорова,
Уљегоше два Божја анђела,
Заклаше јој у бешици сина,
Покупише крвцу у китицу,

Поштрапаше н'јеме и слијепе;
Погледаше и проговорише.
Кад се врати љуба Тодорова,
Проговори седам нијемаца,
Прогледаше девет слијепаца.
Одлећеше два Божја анђела.
Кад открила чедо у бешици,
Златне су му руке до рамена,
А злаћене косе до очију.
Чедо мајци тихо проговара:
„Ој Бора ми, моја мила мајко!
„Њесу оно два Божја просјака,
„Већ су оно два Божја анђела,
„И мене су 'вако говорили:
„„Ето вама седам нијемаца
„„И ето вам девет слијепаца,
„„Да вам сију, ору и копају,
„„Ал' немојте у неђељу свету.““

[Упор. II[4], бр. 3].

231.

Мајка уклела гријешну шћер.

Везак везла гријешна ђевојка,
Везак везла у неђељу свету,
Везак везла, Бога не молила,
Она везла, а мајка је клела:
„Не вез' веска, моја шћери драга!
„Да Бог даде, ти га не додрла!“
Мајка клела, те шћерцу уклела,
Те Бог посла два своја анђела,
Па говоре лијепој ђевојци:

„Не вез' платно, лијепа ђевојко,
„Не вез' веска у свету неђељу,
„Е је тебе рухо азурано.“
Кад то чула лијепа ђевојка,
Ђерђевом је о тле ударила,
Па говори остарелој мајци:
„Клела си ме и уклела си ме,
„Мен' је моје рухо азурано,
„Азурано под црном земљицом;
„Него, мајко, даћеш ми за душу
„Понајљепшу од свиле кошуљу,
„У ту ћеш ме укопати, мајко!
„Ону другу златом извезену
„Дароваћеш мојој другарици,
„Која ме је научила вести;
„А све друго пусто рухо моје
„Дароваћеш сиротам' ђевојкам',
„Не би ли се гр'јеха опростила.“

232.

Молитва пречисте Госпође.

Молила се пречиста Госпођа:
„Кијавето, моје мјесто свето,
„Којено си од Бога зачето,
„Даруј мене кључе од потаје,
„Од небесних онијех висина
„И онијех дубинских дубина,
„Да затворим дубинске дубине,
„А отворим небесне висине,
„Ослободим на мору мрнаре,
„А у пољу уморна орача,

„А у путу гладнога путника,
„А у гори мучна чобанина,
„А у селу јадна сељанина,
„А у кући жењена кутњика
„И свакога правог ришћанина.“

233.

Ускрснуће Христово.

Када Христос на небо ускрсну,
Небесно се коло уватило,
У колу су сви Божји анђели
И крилати редом арканђели;
У колу је Крститељ Јоване;
Свети Петар и свети Никола,
Панталија и свети Илија,
Свети Митар и свети Ђорђије.
Коло води света Божја мајка,
А уза њу двије свете душе:
Света Петка и света Неђеља,
Сви у једно грло запјеваше:
„Радујте се, на небу анђели,
„А на земљи све ришћанске душе!“

234.

Три свете дјевице.

Три ђевице гором иду,
Уз горицу маслинову,
Свака носи киту цв'јећа,
И у кити свете масти,
Чим ћ' Исуса намазати.

235.

Свети Петар и Павао.

Петар Павлу поручује,
Да он дође сјутра рано,
Сјутра рано у нећељу,
Да донесе квасна крува,
Црна вина од лозице,
Благослова анђелскога,
Да причести гр'јешне душе
И благослов благослови.

236.

Свети Петар моли се светој Госпођи.

Петар Госпи поручује:
Пошљи, Госпо, синка твога,
Уза њ пошљи све анђеле
И крилате арканђеле,
Да се шњима веселимо.

237.

Молитва кад се иде спавати.

Хајд'мо лећи, Бога рећи:
Бог се диже на небеса,
Небеса се отворише
А анђели поклонише,
Међу њима Ристос бјеше,
Ристос спасе и Марија,
Спаси, Боже, душе наше
И мртвијем и живијем.

238.

Молитва кад се већ леже и прекрсти.

С крстом легох и устадох,
Крст ме чува до поноћи,
А анђели од поноћи,
Аранђели до свијета,
Сам Бог до вијека.
Амин, Господе, помилуј!

239.

Душа и свети аранђео у рају.

Процмиљела гр'јешна душа
У гријеху у жалости.
Кад с' од т'јела разд'јелила,
На небеса полетјела,
Нађе врата отворена,
Душа с' јадна обесели.
Кад се врата затворила,
А душа се поклонила,
Иза врата зазивала:
„Отворите ова врата,
„Ово ј' ваша права душа."
Ал' јој рече свет' Мијајло;
„Од' отоле, гр'јешна душо!
„Н'јеси раја заслужила,
„Но ти хајде преко св'јета,
„Преко св'јета силимбета,
„И ти тражи гроба твога,
„Ђе је твоје гр'јешно т'јело.
„И зазови т'јело твоје:
„Устани се, т'јело моје!

„О проклето да би било!
„Кад си на 'вој земљи било,
„Ти си јело, ти си пило,
„Н'јеси Бога ни молило.“
Кад то зачу гр'јешна душа,
Она се је повратила
Преко св'јета силимбета.
Она тражи свога гроба,
Ђе ње т'јело укопано.
Она зове т'јело своје:
„Устани се, т'јело моје!
„О проклето да би било!
„На свијету кад си било,
„Веле јело, веле пило,
„А Богу се не молило,
„А душе се не стављало.“
Мртво т'јело проговара:
„Од' отоле, гр'јешна душо!
„Ја ћу т'јело земљи гњети,
„Ти ћеш Богу дуге враћат'.“
Кад то зачу гр'јешна душа,
Она се је повратила;
У сусрет' је Госпа срете
На по пута и похода,
Па говори светој Госпи:
„Молим ти се, Божја мајко!
„Ти умоли синка твога,
„Да он прими ову душу,
„Ја сам ваша права душа
„Трудно свијет преживљела.“
Кад то чула Божја мајка,
Она се је повратила,

Те замоли синка свога:
„О Исусе, синко мили!
„Прими ову гр'јешну душу.“
Тада Исус мајци рече:
„Прођи ме се, мила мајко!
„Како ћу јој опростити?
„Премного је сагр'јешила:
„Када мравак море пређе,
„Тад ће она у рај доћи.“

240.

Свети Петар гради цркву.

Свети Петар цркву гради
Ни на небу, ни на земљи,
Но под небом у јајеру,
Ту је цркву освештао,
Летурђију отпојао.
Све су душе тад устале,
Летурђију преслушале,
Само н'јесу до три душе,
До три душе све ришћанске,
Што су смртно сагр'јешиле:
Једна ј' душа сагр'јешила,
С кумом се је завадила,
У шуми га погубила:
И то би јој кум простио,
Ама неће Бог да прости;
Друга ј' душа сагр'јешила
У сусједству заимала,
Криво зајам одвраћала:
То б' јој сусјед опростио,

Али неће Бог да прости;
Трећа ј' душа сагр'јешила,
Криво у суд сједочила,
Те у паклу душом пати.

241.

Ријечи блажене Госпође.

Који данас данак бјеше,
Кад се Исус за нас роди?
Породи га света мати
Ка' сунчани зрак источни.
Поднес' муку од Пилата,
Проли крвцу љепш' од злата.
Он ускрсе на небеса,
И сви мртви устадоше,
Тада рече Божја мати:
„Ко се моме сину моли,
„Сваки данак и неђељу,
„За четр̂ес и четири,
„Моје бих му моћи дала,
„Моје моћи доста могу,
„Које за вас Бога моле.“
О неђељо, свети данче,
Опрости нам гр'јехе наше!

242.

Христос тјеши матер.

Душа лети, т'јело трепти
Под два крила анђелскога,
Под трећијем Исус био,

И овако говорио:
„Ко ће поћи украј пута,
„Украј пута светог крста,
„Ту ће наћи мајку моју,
„Ђе пред крстом сузе рони,
„Сузе рони, Бога моли,
„Да јој јави сретње гласе,
„Како сам ја ускрснуо,
„На небеса полетио.“
То зачуо свети Јово,
Па он посла два анђела,
Те анђели одлећеше,
Светој Госпи говорише:
„Не бој нам се, света мајко!
„Теб' је синак ускрснуо,
„На небеса полећео,
„Нас од гр'јеха избавио.“

243.

Божја мајка находи крст.

Света мајка пошетала
Преко пута горе свете,
Ту наоди часног крста:
Рукама га загрлила,
Сузама га умивала,
Косицам' га отирала,
Па на ноге поклекнула,
Па се смјерно Богу моли,
Светом крсту говорила:
„О мој крсту, часни крсту!
„На теби је мој син умро

„И поднио тешке муке,
„Тешке муке, чавле вруће,
„За искупит' гр'јешне душе."

244.

Божја мајка нашла сина.

Пошетала света мајка,
Пошетала к сину своме,
Кад Исуса налазила,
Мајка сину говорила:
„О Исусе, слатки сине!
„Ришћани те вјерно моле,
„Да им гр'јехе све опростиш."
Тада Исус мајци рече:
„Прођи ми се, мајко моја!
„Како ћу им ја простити,
„Кад су гори но жуђели:
„Жуђели ме пропињаху,
„Ал' се криво не куњаху,
„Ни мојима ранам' љутим',
„Ни ранама ни мукама,
„Ришћани се криво куну:
„Они мене трњем боду;
„Кад се, мајко, ранам' куну,
„Рану моју поврећују;
„А када се мукам' куну,
„Муку моју позлеђују.
„Ако, мајко, не вјерујеш,
„Завири ми кољеница
„И подигни чисту свилу,
„Пак ћеш виђет' ране моје."

Када мајка ране виђе,
Грозне сузе проплакала,
Своме сину говорила:
„Стани, сине, жељо моја!
„Жали тебе мајка твоја.“
Па му ране целивала,
Сузама их умивала,
Чистом свилом отирала.

245.

Плач Божје мајке за сином.

Божја мајка сузе рони,
Е јој сина уграбише
И на крсту разапеше.
Плачи, мајко, синка твога,
Сина твога без престанка.
Кад то чула света мајка,
Ничице је земљи пала,
Студен камен узимала,
Слатке прси разбијала,
Златне косе истргала.
К њој долази свети Јово,
Пак се Госпи смјерно моли:
„Немој, Госпо, света Госпо!
„Него да би предољела
„Жалосноме срцу твоме,
„Да на ноге ти устанеш,
„Да с' покријеш црним скуцем;
„Побржајмо брзим путем,
„Амо чусмо жамор људи,
„Еда онђе Исус буде.“

Када зачу Божја мати,
На ноге је устанула,
Побржаше брзим путем;
Кад Исуса не нађоше,
Но нађоше три Марије:
Прво Мару Мандалију,
Друго Мару Јакобову,
И Јосифа стару мајку;
Па им Госпа с плачем рече:
„О Маријо, сестро моја!
„Виђе ли ми ће Исуса,
„Премилога сина мога?“
А Марија њојзи рече:
„О ти Госпо, света мајко!
„Виђела сам синка твога;
„Овуда га проведоше
„У црљеној доламици,
„У крвавој кошуљици,
„Бијаху га и псоваху,
„Неки мачем, неки бичем,
„Неки дава заушнице,
„И Исусу сви рекоше:
„„Ти си рода Давидова.“
„Исус ништа не збораше
„Но ничице земљи гледа.“
Када Госпа гласе чула,
Она опет земљи паде;
Њој приступа свети Јово,
Опет Госпу смјерно моли:
„О ти Госпо, света Госпо!
„Да би како предољела
„Израњену срцу твоме,

„Да на ноге устанемо,
„До Пилата да пођемо.“
У Пилата отидоше,
Ту находе светог Петра,
И Госпа му плачно рече:
„О ти Петре, мили брате!
„Виђе ли ми ђе Исуса,
„Сина мога, Христа твога?“
Петар Госпи плачно рече:
„О ти Госпо, света Госпо!
„Ето ти га за вратима,
„Ја га чекам пред вратима.“
У то Јуда дотрчао,
Па говори светој мајци:
„Од’ отоле, света мајко!
„Ја сам прод’о синка твога.“
Госпа Јуди одговара:
„Од’ отоле, проклетниче!
„Кад с’ мислио то чинити,
„Што не јави тужној мајци
„Али којој од Маријах?
„Да се јадне састанемо,
„Свете масти набавимо,
„Сину ноге намажемо,
„Да се грија опростимо?“
Тад жуђели искочише
И Исуса изведоше,
Сва ранава и крвава,
Дадоше му крст носити,
И Исусу говорише:
„Нос’, Исусе, крста твога,
„На њему ћеш умријети.“

За њим мајка пристајаше
И овако говораше:
„Стани, синко, жељо моја!
„Нек т' поможем крст носити.“
Исус мајку озираше
И овако говораше:
„Од' полако, мајко моја,
„Ја ћу и сам крст носити.
„Теже су ми сузе твоје
„Но на крсту муке моје;
„Тежи су ми јади твоји
„Но на крсту чавли моји.“
Па Јовану Исус рече:
„О Јоване, мили брате!
„Ето тебе мајке моје:
„Кад ми пане, подигни је,
„Кад ожедни, напој ми је,
„Кад оголи, ођени је,
„Кад огладни, наран' ми је.“
Пође Исус крст носећи,
Света мајка јад јадећи.

246.

Молитва к Богородици.

Господине, Боже мој!
Оди к мени у помоћ
Са свијема анђелим'
И дјевицом Маријом.
О дјевице Маријо!
Кажи мене прави пут,
Ђено т'јело рањено

А на крсту стављено,
Крвца њему капаше,
Свако цв'јеће цапташе,
Анђел' с неба сиђоше,
Оно цв'јеће бераху,
У ките га китише,
У вијенцу вијаше,
На небеса носише,
Небеса се стресоше,
А сами Бог р'јеч рече:
„Ко би три пут молио,
„Кад устане и леже,
„Бог ће њега простити
„Сваке муке и од зла."

247.

Душа и тијело.

Кад се душа с т'јелом д'јели,
Грјешном т'јелу душа вели:
„Што ћу, т'јело, грјешно т'јело,
„На 'ни свијет вјечни вијек?
„Ти си много гријешило,
„Часне посте не постило,
„Гладне, жедне одгонило."
А тијело души рече:
„Кад на рајска врата дођеш,
„На кољена гола клекни,
„Бога моли, сузе рони,
„И пресвету Божју мајку;
„Па кад чује Божја мајка,
„Умолиће синка свога,

„Грије ће ти опростити,
„Рајска врата отворити;
„Пољубићеш рајска врата
„И кључеве сува злата.“

248.

Божја мајка и анђели.

Оно брдо понајвише!
Ту је црква саграђена,
У њој Госпа Бога моли;
Искаше је два анђела,
Свети Петар и Никола,
Искаше је, нађоше је,
Ђено Госпа Бога моли.
Питаше је два анђела:
„Бора тебе, славна Госпо!
„Што у гори сама стојиш?“
Госпа њима говорила:
„О Бора ми, два анђела!
„Све ми с' горе поклонише,
„Само н'јесу до три горе:
„Једно гора јагликова,
„Друго гора бршланова,
„Треће гора купјенова.“
Стала их је Госпа клети:
„Никад рода не родиле!“

249.

Свети Ђорђије и ђевојка краљева.

Тужјела је ђевојка,
Јединита краљева,

Над дубоким језером;
Отуд дође делија
На коњицу бијелу;
То не био делија,
Но светитељ Ђорђија,
И запита ђевојку:
„Која ти је невоља?“
Одговара ђевојка:
„Прођи ми се, делијо,
„Ред је мене допао,
„Да ме прождре аждаја,
„Но за Бога, делијо,
„Стани мало да видиш,
„Да се чуда нагледаш.“
У то доба аждаја
Стад’ језеро мутити,
Из језера ђевојци.
Заплака се ђевојка,
Ћешио је светитељ:
„Ти се не бој, ђевојко!“
Па дочека аждају
На своје копље убојно,
У срце је прободе,
Ослободи ђевојку,
И краљу је поклони,
А краљ цркве огради,
Да се поју молитве,
Богу фалу и Ђорђу.

VIII.

ПЈЕСМЕ ОСОБИТО МИТОЛОГИЧКЕ.

—·⋈·—

250.

Љуба змаја огњенога.

Змај полеће с мора на Дунаво,
И понесе под крилом ђевојку,
Под другијем рухо ђевојачко.
Када змају додијала жеђа,
Пушта злато у зелену траву,
Оде злато за гору на воду,
Кад на воду три дилбера млада:
Један вели: да је уфатимо!
Други вели: да је објубимо!
Трећи вели: да је упитамо:
Чија ј' сека, чија ј' ли љубовца?
Отидоше, па је упиташе.
Она њима тихо проговара:
„Ја сам сеја змај-огњена Вука,
„А љубовца огњевита змаја."
Кад зачуше три дилбера млада,
Студене јој воде зафатили.
Оде злато двору бијеломе,

И однесе студене водице,
Да напоји змаја огњевита.

[Упор. I[4], бр. 239]

251.

Оклад виле и ђевојке.

Кладила се вила и ђевојка:
Вила дава силновито благо,
А ђевојка са рамена главе,
Која ћ' прије уранит' на воду
И донијет' воде иза горе,
И помести двора бијелога
И оплести дуге плетенице.
Има вила сивога сокола,
А ђевојка тицу ластавицу;
Ластавица сву ноћ препјевала,
Она буди сироту ђевојку:
„Устај горе, лијепа ђевојко!
„Да те не би вила преварила.“
Устаде се лијепа ђевојка,
Па донесе воде иза горе,
Умила се и помела дворе,
И оплела дуге плетенице.
У то доба пребијела вила
И ђевојци добро јутро виче:
„Дај, ђевојко, русе главе твоје!“
А ђевојка вили проговара:
„Давај, вило, силновито благо,
„Ја сам прије воде донијела,
„Двор помела, косе очешљала.“
Кад је вила чула и виђела,
Не даде јој силновито благо,

Но јој даде траве од помаме,
Којом мами момке нежењене.
Све ђевојка момке помамила,
Бира: овог хоћу, овог нећу,
Изабрала кога је љубила.

252.

Вилин чудесни град.

Град градила б'јела вила као Цариград:
Љепше га је саградила него Цариград,
По њем пирге испиргала као Пирин град,
Начичкала камичкима боје хиљадам':
Па бедеме граду гради, чудом чувене,
Све од силне коњске кости и од јуначке,
На ћошкове људке главе златом жикане.
Па дозивље свога слугу, вјерна Николу:
„О Никола, вјерна слуго, је л' ми какав град?
„Је л' ми бољи, је л' ми љепши него Цариград?
„Је ли љепше испиргани него Пирин град?" —
„Вило моја, љепши ти је него Цариград,
„А љепше је испиргани него Пирин град."
То се чудо далек' чуло, до у Цариград,
Цар опрема триста војске и три војводе,
Да вилина града ори и ње бедеме.
Не да вила орит' града нити бедема,
Хитала се б'јелом руком у дил бедеме,
Па извади триста пиљак' и три камена,
Те побила триста војске и три војводе.

253.

Мјесец и сунце.

Коњ зеленко росну траву пасе,
За час пасе за час погледива,
Ђе се мјесец сунцем разговара,
Разговара тер му бректијаше:
„Жарко сунце, да би не grijало,
„Или ти се умалили зраци,
„Што не гријеш зими к'о и љети,
„Како и ја од мрака до жарка.“

254.

Особито накиђена пастирка.

(ИЗ ГОРЊЕГ ПРИМОРЈА)

С ону страну Цариграда
Расла трава ђетелина,
У њу пасу два јелена,
Чувала их ђевојчица,
У сунце је обучена,
Звијездама запучена,
А даницом опасана,
Преодницом превјешена,
На чело јој мјесец сјаје,
Гледале је три делије,
Један од њих говораше:
„Волиј бих је распучати,
„Него цару братац бити.“
Други од њих говораше:
„Волиј бих је распасати,
„Него с царем вечерати.“
Трећи од њих говораше:

„Волиј бих је об.ъубити,
„Него с душом у рај бити.“

255.

Женидба Несијевић-Јова.

Запросио Несијевић Јово
На далеко лијепу ђевојку,
Запросио и дадоше му је.
У који је данак испросио,
У тај исти у чаршији пође;
Пратили га по чаршиј' јарани,
Шетали се и посмијевали:
„Бег Јован бег, честито ти злато!
„Залуду ти сретно и честито,
„Ђевојка је у об' ока сљепа.“
Шути Јово, ништа не говори,
Већ отиде двору бијеломе;
На вратим' га сусретала мајка:
„Што је, Јово, моје миловање!
„Што си нешто сјетно, невесело? —
„Прођи ме се, моја стара мајко!
„Мном се шале по чаршиј' јарани,
„Да је моја слијепа ђевојка.“
Мајка Јову ријеч проговори:
„Муч', не лудуј, мој сине Јоване
„Мани су ти сви твоји јарани,
„Што је твоја лијепа ђевојка;
„Но ти купи кићене сватове,
„Те ти хајде по твоју ђевојку.“
Стаде Јово купити сватове,
Младе момке прије нежењене,

Добре коње прије нековане;
А Јован се на кули опреми,
И одоше свати по ђевојку.
Кад су дошли свати у ђевојке,
Поведоше коње у подруме,
А сватове на бијелој кули,
Бег Јована у шикли одају.
Двије су му излазиле шуре,
Те говоре бегу Јован-бегу:
„О наш зете, челебија Јово!
„Што ј' истина, право ћемо казат',
„Ђевојка т' је, у об' ока сљепа.“
Бег Јован бег њима одговара:
„Фала Богу, моја браћо драга!
„Водићу је, оставит' је нећу.“
Ту су свати ноћцу преноћили.
Кад свануло и грануло сунце,
Завикаше сватовски чауши:
„Азур, свати, азур је ђевојка!
„Кратки данци, а дуги конаци,
„Каловити друми кроз планину,
„Туђи људи, не знамо им ћуди.“
Па одоше здраво и весело.
Кад су били мало наприједа,
Ал' се вила из облака свила,
Ђевојки се под ал-дувак свила,
Па говори на коњу ђевојци:
„Дај, ђевојко, бега Јован-бега,
„Да ти дадем очињега вида.“ —
„Немој, вило, по Богу сестрице!“
Кад су били мало наприједа,
Ал' се вила из облака свила,

Ђевојци се под ал-дувак свила:
„Дај, ђевојко, ручнога ђевера,
„Да ти дадем очињега вида.“ —
„Немој, вило, по Богу сестрице!
„Нема мајка но њега јединка.“
Кад су били мало наприједа,
Ал' се вила из облака свила,
Ђевојци се под ал-дувак свила:
„Дај, ђевојко, коња испод себе,
„Да ти дадем очињега вида.“ —
„Хоћу, вило, по Богу сестрице!
„Кад дођемо двору бијеломе,
„Ја ћу сја'ти, ти ћеш узјахати.“
Кад су дошли пред бијеле дворе,
Она сја'ла, вила узјахала,
Вила цури очи повратила.[21])
Узе Јово на руке ђевојку,
Изнесе је на бијелу кулу,
Па јој диже пули дувак с лица.
Сину лице ка' на гори сунце,
Црне очи два драга камена,
Обрвице морске пијавице,
Б'јело чело сјајна мјесечина.
Кад то виђе челебија Јово,
Он завика иза свега гласа:
„Благо мене јутрос и довијек!“
Те Јован бег вилу сестримио,
И силне јој даре даровао.

[21]) У ове крајеве народ приповиједа, да свака ђевојка одвећ лијепа подложна је уроку и зависти вилах, и гледају оваkове ђевојке у чему покварити, да није љепша од виле.

256.

Вила и ђевојка.

Кликовала пребијела вила,
Кликовала три бијела дана,
Нико јој се озват' не смијаше,
Ко смијаше, ни он не хтијаше,
Потље једна диздар-агиница:
„Што ти хоћеш, пребијела вило?
„Али иштеш од земље хараче?
„Али иштеш од земље војнике?
„Али мога агу диздар агу?
„Али мога сина Ђулберхара?
„Ал' Ајкуну, ћерцу јединицу?“
Проговори пребијела вила:
„Ја не иштем од земље хараче,
„Нити иштем од земље војнике,
„Нити иштем твога господара,
„Ни твојега сина Ђулберхара,
„Већ Ајкуну, лијепу ђевојку.“
Тек што вила ријеч изустила,
Он' час Ајку забољела глава,
Више ње је мила стрина стала,
Виш' ње стала, 'вако говорила:
„Би ли рада, лијепа ђевојко!
„Би ли рада виђет' твоју мајку?“
Проговара болахна Ајкуна:
„Ја бих рада, мила моја стрина!
„Рада виђет' остаралу мајку.“
Стрина ситну књигу накитила,
Те је спрема у Мостару граду,
А на руке капетановици:
„Мила моја капетановице!

„Да си брже двору бијеломе,
„Твоја ћерца на самрти Ајка.“
Кад кадуна књигу проучила,
Трком трче у танкој кошуљи,
А за њом су три танке робиње:
„Стани мало, капетановице!
„Припни печу, пригрни фереџу,
„И појаши коња дебелога.“
Она нема каде да причека,
Но отиде Нову бијеломе.
Ту ми срета Новске кириџије:
„О Богу ви, Новске кириџије!
„Је ли мени у животу Ајка?“
Веле њојзи Новске кириџије:
„О Богу нам, капетановице!
„Ради бисмо казат' добре гласе,
„Не моремо, већ каконо јесте,
„Јучер твоја преминула Ајка.“
Трком трче капетановица,
Мртва Ајка на чардаку лежи.
Врх ње мајка бијући се паде,
И оваке јаде јадикује:
„Црне очи, што ме не гледате!
„Ладне ноге, што ме не сретате!
„Б'јеле руке, што ме не грлите!
„Медна уста, што ме не љубите!“
Тјешио је ага диздар ага:
„Снахо моја, капетановице!
„Да т' је Ајка на откупе била,
„Три пут бих је откупио златом,
„А четрипут дробнијем бисером.“

257.

Лијек Будимске краљице.

Пасла овце чобаница Јана
Под Будимом гором и долином.
Виш' ње двије тице прелијећу,
Златни крила а сребрни перја,
Лећеле су, пак су говориле:
„Фала Богу и Богородици!
„Дивна ти је Будимска краљица!
„Али јој је залуду љепота,
„Када нема од срца порода.
„Да би знала Будимска краљица,
„Да добави биље и биљежје,
„Косе с главе од дванаест Стана,
„Имбришима од девет Марија,
„Сваке свиле од седам терзија,
„А шест крпа од шест удовица
„И јабуку вјерене ђевојке,
„Па увати рибу златнокрилу,
„Да од крви по чаше налије,
„А по чаше вина приналије,
„Па по чаше обличке попије,
„А с по чаше да лице умије,
„А изједе зелену јабуку,
„Одмах би се она набређала
„И родила ка' јабуку сина.“
Оне мисле, нико их не чује,
Зачула их чобаница Јана;
По пољани овце оставила,
Она трчи у Будиму граду,
Те казује Будимској краљици,
Што говоре тице златокриле.

Када чула госпоћа краљица,
По Будиму разаслала слуге,
Наћоше јој све што тице кажу:
Косе с главе од дванаест Стана,
Имбришима од девет Марија,
Сваке свиле од седам терзија,
А шест крпа од шест удовица
И јабуку вјерене ћевојке;
Уватише рибу златокрилу,
И од рибе крви наточише,
И с црвеним вином смијешаше.
Кад краљица полак је попила,
С половицу лице је умила,
И изједе зелену јабуку,
До године породила сина:
Руменij' је од сваке јабуке
А љепши је од сваке ћевојке.
Краљ Будимски чудан шемлук гради,
Јошт чудније гради задужбине,
Све на славу Бога милоснога.

IX.

ПЈЕСМЕ КОЈЕ СЕ ПЈЕВАЈУ НА ПРЕЛУ.

258.

Ђевојка куне своје очи.

Ђевојка је црне очи клела:
„Црне очи, Бог вас не убио!
„Све виђосте, данас не виђосте.
„Ђе Морава пронесе јавора,
„У гранам' јој кује кујунџија,
„Кујунџија Витковића Симо,
„А у стаблу везиљица везе,
„Везиљица Зотовића Анђа.
„Говори јој Витковића Симо:
„„Чу ли мене, везиљица Анђе!
„„Спремићу ти Мисирско повјесмо,
„„Да ми предеш гаће и кошуљу,
„„Што ти, Анђе, од више претече,
„„Начини ми девет бошчалука,
„„А што тебе од више претече,
„„Купи рухо, драга душо моја!“
„Одговара Зотовића Анђа:
„„Чу ли мене, Витковића Симо:
„„Спремићу ти пару царевицу,

»»Да направиш брда и брдила,
»»И остало све, што треба стану,
»»А што тебе од паре претече,
»»Начини ми пуца низ њедарца,
»»Да не може зрно проса проћи,
»»А некмоли од јунака рука,
»»А што тебе од паре претече,
»»Сакуј себе токе на прсима.««

[Упор. напред бр. 177, и I^{4} бр. 240 и 243].

X.

ПЈЕСМЕ ИГРАЧКЕ.

259.

Ђевојка куне коња а коњ њу.

О јабуко зеленико!
Диван ти си род родила!
На три гране три јабуке,
На четвртој соко сједи,
Те он гледа низ то поље,
Ђе Јован бег коња кује,
Коњ се маче, те утече
Кроз ковиље у босиље,
Ђевојка га кунијаше:
„Давор коњу, пуст остао!“ —
„Не кун' мене, ђевојчице!
„Никад среће не имала!
„Ако ли је и имала,
„Никад сина не родила!
„Ако ли га и родила,
„На војску га не спремила!
„Ако ли га и спремила,
„Са војске га не шчекала!

„Већ чекала пуста коња,
„Пуста коња и хаљине!“

[Упор. I[4], бр. 262]

260.

Дај да видимо ко може, ко ли не.

Дај да мало попјевамо,
Пјевај, запјевај!
Да видимо, моремо ли,
Мушко са женским.
Ко ли море, ко л' не море,
Виђећемо ми.
А ја знадем, ко не море!
Ко се скоро оженио,
Сваког добра пожелио:
Од пунице кошуљицу,
А од свасти марамицу,
А од таста врана коња,
А од шуре сјајн' оружје,
Од сестричне чарапице.

[Упор. I[4], бр. 260]

261.

Препирка у љубави.

Порасла је јелика,
Покрај пута велика;
То не била јелика,
Већ ђевојка лијепа,
С момчетом се преклада:
„Мор' ми стаде на ногу!“ —
„Мор' нијесам, здравља ми,
„Већ на чизму црвену.“ —

„Дођ' довече на конак
„Бисер ми се просуо,
„Да поможеш купити
„И у ките китити;
„Сјутра ћемо у коло,
„Не фатај се до мене,
„Јер су жене врагови,
„Међу собом збориће:
„„Која ј' оно љубљена?
„„Која ј' оно грљена?“
„Мор' нијесмо, здравља ми,
„Него синоћ и јутрос,
„А сад ћемо за сјутра.“

[Упор. I[4], бр. 264]

262.

Опет то исто.

Двоје драго заспало
Међу двјема горама.
Једно с другим говори:
Које с' пријед пробуди,
Једно друго да љуби.
Пробуди се ђевојка,
Стаде будит' ђетића:
„Диг' се горе, мој драги,
„Ал' се ниси наспао,
„Да идемо у поље,
„Да беремо ружице,
„И питоме љубице.
„Кад будемо у коло,
„Не фатај се за мене,
„Е ће нама говорит',

„Да смо двоје љубљено,
„А ми, знадеш, нијесмо,
„Него синоћ и јутрос,
„И још ћемо довече.“

263.

Двоје љубљено.

Момче моми говори:
  Бисером се гора сја, моје јагње бијело![22]
„Дођ' довече до мене.“
Мома момку говори:
„О јуначе, ђаволе!
„Ко нас види, рећи ће:
„Ено двоје љубљено!
„Ено двоје грљено!
„А нијесмо, здравља ми,
„Него синоћ и јутрос,
„И мислимо довече,
„Па и сјутра на вече.“

264.

Вила и невјеста.

Уранила б'јела вила,
Дозива доље на море,
На море на б'јеле дворе,
До љепе Маре невјесте:
„Устан' се, Маро невјесто,
„У башчи па се прошетај,

[22]) Припјев уза сваку врсту.

„У цв'јеће те си гојила,
„Утро и вече појила,
„У ките па га сакићај,
„Златном га жицом обвијај,
„Златнијем жиком нажикај,
„Сватове даром даривај,
„Свакоме свату и ките,
„Староме свату и двије.“

[живот и обичаји, стр. 111—144]

265.

Стар-Новак и Турско момче.

Скочи, коло, да скочимо,
Да би нама у час добар,
Нашем брату домаћину
Са свом браћом наоколо! —
Сабљу паше Стар-Новаче
По Мисиру бијеломе,
Ниско сабљу припасује.
Сусрете га Турско момче,
Стар-Новаку бесједило:
„А тако ти, Стар-Новаче,
„Откуд тебе сабља моја,
„Сабља моја, баба мога?“
Одговара Стар-Новаче:
„Ход' отоле, Турско момче!
„Није ово сабља твоја,
„Нит' је сабља баба твога,
„Нег' је ово сабља моја:
„Ја сам сабљу саковао
„У Мисиру бијеломе

„У Николе кујунџије;
„Ако ли ми не вјерујеш,
„Извешћу ти три свједока;
„Радојицу и Груицу
„И Николу кујунџију,
„Што је сабљу саковао.“

266.

Сватови.

У име Бога у час добар,
Сватови се искупише
И дивно се накитише,
Вране коње оседлаше,
Бритке сабље припасаше,
Самур-капе накривише,
Брзе коње заиграше,
У ђевојке одиграше.

267.

Брат и сестра.

Скочи, коло, да скочимо,
Да би нама у час добар
Нашем брату домаћину
С свом господом наоколо! —
У Вукића Бранковића
Вранац коњиц без биљега,
На чело му сјајан мјесец,
А у гриви видра игра,
Из копита огањ дава.
За њега му нико не зна,

Него сестра Видосава,
Која му је зоб давала
Из леђена сребрнога;
С Вукићем се посвадила,
Цару га је повиђела:
„Султан-царе господаре,
„У Вукића брата мога
„Вранац коњиц без биљега,
„На чело му сјајан мјесец,
„А у гриви видра игра,
„Из копита огањ дава.“
Кад је царе разумио,
Цар Вукићу поручује:
„О Вукићу, слуго моја,
„Пошљи мене коња твога,
„Ја ћу тебе и два моја,
„И два града невардана,
„И дв'је моме нељубљене.“
Кад је Вукић разумио,
Вукић цару поручује:
„Султан-царе господаре,
„Не дам тебе коња мога,
„Да ми даваш и три твоја
„И три града невардана
„И три моме нељубљене.
„Здраво била глава моја,
„А под њоме вранац коњиц,
„Коње ћу ти отимати,
„Градове ти освојити,
„Хоћу моме обљубити.“
А сад скочи да скочимо,
Да видимо ко ће боље,

Ко л' ће боље, ко ли горе,
А ја виђу ко не море.
Ко се скоро оженио,
Сваког добра пожељео,
И у село јараница,
И везених марамица.
Коловођа, дико наша,
Оком трени, колом крени,
Што л' ти коло задр'емало,
Али ти се уморило?

268.

Крчмарица и делије.

Вино пише три делије
У стојноме Цариграду
У ђевојке крчмарице,
Вино пише не платише,
Што не пише, то пролише.
Пошто виђе крчмарица,
Она цару на плач пође:
„Султан-царе господаре,
„Дођоше ми три делије,
„Баш у мене крчмарице,
„Вино пише, не платише,
„Што не пише, то пролише.“
Кад је царе разумио,
Крчмарици бесједио:
„Крчмарице, јадна била!
„Какве бјеху те делије?“
Крчмарица одговара:
„Једно бјеше тај делија

„С'једе браде до појаса,
„Друго бјеше тај делија
„Црна брка до рамена,
„Треће бјеше тај делија
„Младо момче голобраче."
Кад је царе разумио,
Крчмарици бесједио:
„Што је био тај делија
„С'једе браде до појаса,
„То је био Угрин Јанко;
„Што је био тај делија
„Црна брка до рамена,
„То је био Краљић Марко;
„Што л' је био тај делија
„Младо момче голобраче,
„То је био бан Секуле.
„Нег' чу ли ме, крчмарице,
„Кад ти дођу те делије,
„Подај њима пити вина,
„Вина доста изобила,
„Не ишт' паре ни динара;
„Дођи мене на диване,
„Ја ћу тебе платит' вино."

XI.

ПЈЕСМА КОЈА СЕ У БУДВИ ПЈЕВАЛА НА СПАСОВ ДАН.

269.

Дјевојка и млад на коњу.

Пала магла у приморје,
Не види се крај мора.
Туда момче коња језди,
Гледала га млада мома,
Са пенџера њена двора,
Сама собом говорила:
„Вишњи, вишњи, разведри се,
„Да ја видим кроз то поље,
„Је ли оно млад на коњу,
„Ил' је оно сиви соко;
„Ако буде сиви соко,
„Рећи ћу му: поглед' око;
„Ако буде млад на коњу,
„Рећи ћу му: вод' ме дома.“

[Упор. I[4], бр. 272]

XII.

ПЈЕСМЕ КОЈЕ СЕ ПЈЕВАЈУ НА БАБИНАМА.

[живот и обичаји, стр. 91—93.]

270.

Ој на делу на голему боб се зелени,
А ко га је посејао те се зелени?
Мирко [23]) га је посејао те се зелени,
Ружа [24]) га се назобала, срце је боли —
Колалом лалом ко му отац беше?
Колалом лалом тај [25]) му отац беше.
Колалом лалом ко му деда беше? и т. д.

[Упор. I[4], бр. 679.]

271.

Што у двору жубор стоји?
што оно веле?
Јовану се син родио,
те се веселе.

[23]) Или како оцу дјетињему буде име.

[24]) Или како буде име матери.

[25]) Како му буде име.

Ко се томе весељаше? —
Бабо највише.
Веселе се, Бога моле,
да му буде жив.

272.

Рано рани млади Јован,
прије зорице,
Те он иде у планину
на врана коња;
Заборави жуте чизме
и рукавице,
Кад се Јован повpнуо
у бијели двор,
И наоди своју љуби
као госпођу,
Ђе она лежи на душеку
у меку свилу,
Поред ње је бешичица
дрва шимшира,
У бешику мушко чедо
златна јабука;
Ал' је Јован говорио
својој госпођи:
„Ферим тебе, љуби моја,
као госпођи.“

273.

Трепетала трепетљика
пуна бисера,

Под њом сједи снаха наша,
сина родила;
К њој долазе сви свекрови,
редом господа:
„Ферим тебе, снахо наша,
сина родила.“

XIII.

ПЈЕСМЕ ДЈЕТИЊЕ,

које се пјевају дјеци уз колијевку, кад се успављују.

Од овијех пјесама мало има у народу Српском, али ће их јамачно још бити, особито у Херцеговини. Пјевачица, Симана, која је ове пјесме казивала те се написале, рече, да обично женскиње пјевају дјеци, кад их успављују, ма какву пјесму, која им се допадне.

274.

Нина, Јово, моје чедо драго!
Нина, нина, у шикли бешику,
Твоја беша на мору грађена,
А за скупе паре купована;
Градила је три мајстора млада:
Један теше, други бојатише,
Трећи меће сјајно огледало,
Да с' огледа Јованова мајка,
Када шика у бешици Јова:
„Нина, Јово, ти живио мајци!“

275.

Сједи Мара на чардаку,
На крилу јој Јово спава,

Око ње се јање вије,
Те скакуће и блекуће.
„Од' отоле, јање моје!
„Не скакући, не блебећи,
„Не буди ми Јова мога,
„Е је трудан и уморан,
„Е је сву ноћ препјевао,
„Препјевао, преиграо,
„У том колу међ' ђевојке,
„Све ђевојке надиграо,
„А невјесте ижљубио."

276.

Која ј' оно ђевојчица,
Танка, б'јела и румена,
Те се свија око двора
Свако јутро и вечером,
С мојим Јовом јашикује?
Пројђ' се, диво, Јова мога,
Многе су га моме брале,
Ма га њесу одабрале,
За Јова је шћер у цара
Јову слична и прилична.

277.

Иш, пауне златопере!
Не шетукај, не загучај,
Не шобоћи, не клопоћи;
Спушти твоја златна перја,
А рашири ђузел репа,

Уљез' лако у одаји,
Крил'ма Јову лада чини,
Да он спава у ладини.

278.

Нинај ми, нинај, Јоване!
На крилу на материну,
Када се рано пробудиш,
Мајка ће т' сису пружити,
А ти ћеш мајку сисати.
Ал' Јово мајци говори:
„О мајко, о слатка рано!
„Нећу те више сисати,
„Већ ћу се јунак женити."

XIV.

ЉУБАВНЕ И ДРУГЕ РАЗЛИЧНЕ ЖЕНСКЕ ПЈЕСМЕ.

279.

Нешто ми се дише и уздише.

Нешто ми се дише и уздише,
Чини ми се, спомиње ме драги;
Али драги и не хаје за ме.
Писну соко са јелове гране:
„О ђевојко! гријешно ти рече,
„И синоћ те помињаше драги,
„Уз црвено винце напијаше:
„„О ђевојко, драга душо моја!
„„Ја сам тебе мјесто оставио,
„„По душека и по десне руке,
„„По јастука и пола јоргана,
„„А узглавље срца у њедрима.““

280.

Драги драгој под пенџер.

Сву ноћ сјала сјајна мјесечина,
Обасјала зелену ливаду,

На ливади три коња госпоцка,
А на њима три господичића,
Међу собом били говорили:
„Чудне ноћи, чудне мјесечине!
„Да имамо близу ђевојака,
„Чудно л' би се ноћас naћосали.“
Онда вели челебија Јово:
„Ја не жалим мрклој ноћи мрака,
„Ни мој коњиц мутној води газа,
„Када мене на ум пане драга.“
То рекоше, коње потекоше;
Кад дођоше драгој под пенџере,
Зову драгу пјесном уз тамбуру:
„Драга моја, јеси ли заспала?
„Јеси л' мене мјесто оставила?“
Драга му се са пенџера јавља:
„Ја сам тебе мјесто оставила,
„По душека и полу јоргана,
„А јастук ти моја десна рука.“

281.

Дед' запјевај ми.

Пјевала бих, ал' не могу сама,
Драгог ми је забољела глава,
Драги јој се са пенџера јавља:
„Пјевни, пјевни, моја пјевачице!
„У моме га двору запјевала,
„У мом двору, а на моме крилу,
„На мом крилу шећер кафу пила,
„Кафу пила, са мном говорила:
„„Није среће, мој господичићу!

„„Да т' овака у твом двору дође,
„„Да се шеће по мермер-одај'ма,
„„Да ти сједи међу пенџерима,
„„И почива на меке јастуке
„„Као патка на дубоку виру,
„„Као златна лала на маштрафи.““

282.

Присвијетли ми, мјесече.

Сјајни мјесец, обасјај довече,
Ал' довече ал' сјутра на вече,
Кад ми драги кроз сокака прође,
Да с' видимо црнијем очима,
Мене драги, а ја боље драгог,
Да не падне мене гледајући,
А ја њега озгор уздишући,
Јер га давно нијесам виђела.

283.

Ружична мука.

Рум'на ружо, што си увенула?
Али те је вода потопила?
Али те је суша уморила?
Ал' јуначка мука додијала,
Пролазећи испред двора често?
„Није мене вода потопила,
„Нити ме је суша уморила,
„Но јуначка мука и уздаси,
„Пролазећи јутром и вечером,
„Шетајући, тебе гледајући.“

284.

Заједничка љубав.

Колик' има одоле до мора,
Седамдесет и седам градова
И педесет и пет паланака,
Све бих граде за четири дала,
За махалу, у коју сам стала,
У њу сам ти драгог сагледала;
Кудгођ ходим, на срцу га носим,
А он мене, ђе му куца душа.

285.

Шта бих даровала драгоме!

Мислила сам (о злу не мислила)
Што бих драгом од милости дала:
Да бих њему везен јаглук дала,
Ту је драгу одвећ мало дара;
А да бих му бошчалука дала,
Сирота сам у мајке ђевојка,
Много му је од сироте дара;
А да бих га у јаглуку везла,
Јаглук ће се брзо раздријети;
А да бих му црне очи дала,
Драги ће се по дружини фалит':
„Драга ми је црне очи дала;"
А да бих га у пјесни пјевала,
Пјесне јесу одалице пусте,
Оне иду из уста у уста,
Пак ће чути мојег драга мајка.

286.

Плач за Омером.

Бога моли лијепа ђевојка,
Да удари вода на валове,
Да поваља каве и дућане,
И Омера у новом дућану.
Бога моли, умолила га је,
Те удари вода на валове,
И заноси каве и дућане,
И Омера у новом дућану.
Неког жали мајка, неког сека,
А некога вјерна љубовица;
А Омера нема ко жалити,
Него једно из потаје злато:
„О Омере, жалосна ти мајка!
„Да ја тебе у јаглуку везем,
„Јаглук ће се брже раздријети;
„Да бих тебе у пјесни пјевала,
„Ријечи су одилице пусте,
„Рећ' ће когођ, да смо се љубили;
„Нијесмо се никад ни виђели,
„Него једном кад с војске идаше;
„Украдох ти пушчанога праха,
„Просула га по зеленој трави,
„Нек ти пуца срце за ђевојком!“

287.

Ђевојка и сунце.

Ђевојка је говорила сунцу:
„Пођи с Богом, моје сунце жарко!
„Поздрави ми на далеко драго,

„Да ми пошље бијеле клобуке
„За овога љета премаљећа.
„Љето прође, црна зима дође,
„Не дође ми од драгог клобука,
„Ни на њему шиткова кордуна."

288.

Жеља ђевојчина.

Сви дилбери! мог дилбера нема!
Ал' болује али ашикује?
Али ми се за дућан занио?
Али се је љепотом понио?
Вољела бих, да дилбер болује,
Но да с другом цуром јашикује;
Ја бих ишла, дилбера обишла,
Преко башче, кријући од мајке,
Преко доца, кријући од оца,
Преко драче, кријући од браће,
Носила му шећерли понуде,
Шећер с мора, через из Мостара,
Гурабије на сунцу печене,
Леђер-алве у меду куване;
А да с другом драги јашикује,
Понјо би ми срце из њедара.

[Упор. I[4], бр. 359]

289.

Оде, не рече ни с Богом.

Равно поље, жао ми је на те,
Што мој драги пошета низа те,
Не понесе ћурка ни biњиша,

Нити рече: остај с Богом, драга!
Ни ја њему: пођи с Богом, драги!
Кад је био насред поља равна,
Самур капа на очи паде му,
Онда њему на ум пала драга,
Па се натраг мало повратио,
Онда рече: остај с Богом, драга:
И ја њему: хајде с Богом, драги!
Ако тамо много застајао,
Много стао, мало задобио;
Ако тамо мало застајао,
Мало стао, много задобио!

[Упор. I[4], бр. 649]

290.

Жалосни растанак.

Превила се б'јела лоза винова
Испод града, б'јела града Будима;
То не била б'јела лоза винова,
Нег' то био млади Јово и Мара.
Они су се и гледали одавно,
Ма и смрази једна кучка будимска,
Пође Јово да поигра алата,
Оста Мара држећи се за врата,
И за Јовом викајући из гласа:
„Пођи с Богом, душо моја и срце,
„И кад прођеш једно село и друго,
„И кад дођеш, душо Јово, на треће,
„Ти ћеш поћи на оне воде студене,
„Па ћеш наћи једне чаше сребрне,
„И у чашу једну груду снијега,
„Па је метни, душо Јово, у њедра;

„Када дођеш на ове воде студене,
„Ти погледај, душо Јово, у њедра
„Топи ли се она груда снијега,
„Онако је срце моје за тобом.“

[Упор. I[4], бр. 554]

291.

Они ће бит' мој!

Оно моје што на путу шеће,
Путем шеће, а плећима креће,
Чини ми се, преварит' ме неће;
Три пута ме лане погледао,
А прољетос оком намигнуо,
А вечерас брком насмијао,
А сјутра ће руком загрлити.

292.

Муч', платићу ти штету.

Скочи Јово у ђардин,[26]
Сломи мари русмарин,
Јово Мари говори:
„Не буди ти, Маре, ж'о!
„Кад ми роди мој ђардин,
„Вратићу ти русмарин,
„За јабуку даћу три
„А за дуњу три дуње,
„За наранчу даћу три.“

[26] Башча.

293.

Тужба на зулум.

Неком љето, а мене је зима,
Није мене ни од зиме зима,
Већ што ми је зулум од везира.
Моје драго у сургунлук спрема,
Ја сам боса из Чајнича дошла,
Могу боса и у Стамбол поћи,
Да извадим из сургума драгог.

294.

Пошљи ми и пиши ми.

Вихар пуше, алкатмером дише,
Драги драгој ситну књигу пише,
Да му пошље у памуку душе,
Б'јело лице у вал-бурунџуку,
Црне очи у црвено вино,
И у књизи двије три ријечи:
Једна ријеч: чекај мене, душо:
Друга ријеч: ет' и мене тамо:
Трећа ријеч: брзо, ако Бог да!

295.

На кога наликујеш?

Мој дилбере, мој господичићу!
На кога ти наликују брци?
Наликују на пашина сина,
Одијело на везировића.
Одијело драгог поднијело

Као башчу ружа и каранфил,
Као небо хиљадне звијезде,
Као прстен вјерену ђевојку.

296.

Сада си ми дражи.

Мој драгане, над гором мјесече,
И над мојим и над твојим двором!
До сад си ми жути дукат био!
Од сад си ми на јумаку злато,
Твоји брци два кангала злата.
Дај ми, драги, један кангал злата,
Да навезем срмали јаглука;
Дај ми, драги, други кангал злата,
Да навезем златну амајлију,
Да је турим међу дилбагије.

297.

Мили Боже, дивна ти сам.

Ђузел Ајка умивала лице,
Ђул-цвијећем и румен' ружицом,
Те је своје руменила лице,
А удрила бакам на обрве,
А оплела косе на осморо,
До јагода солуфе спуштила,
Па отиде спрама огледала,
Огледа се, а собом говори:
„Мили боже, на свему ти фала!
„Дивну ли ме роди моја мајка!
„Јошт је љепши Асане драгане,

„Кад с' обрије и косу подбрије,
„И црн перчин кад низ плећи спусти,
„Тунофеса на очи намакне,
„А из феса свилен' кита густа,
„Те му пада на оба рамена;
„Кад погледа с црнијем очима,
„Простријели у срце ђевојку.

298.

Дођи к мене, драгане.

Пуни ми, пуни, ладане!
Дођи ми, дођи, драгане,
У моју башчу зелену,
Под моју ружу румену,
Везем ти златну мараму,
Приспјеће теби Божићу,
Носи је и поноси се,
Спомен' се твоје драгане.

299.

Свакоме своје.

Снијег паде на бехар на воће,
Бог ће дати сваком ко што хоће,
Коме неће, нек се не намеће;
Од наметка не има напретка,
Ни од ћара ни од трговине,
Нит' у дому што је наметнуто.
Ја сам млада обрала јунака,
Од сватова Лаза барајктара.
Сваки носи на саруку руку,

Јово носи на срдахце руку,
Питали га сви сватови редом:
„Што је тебе, беже Јован-беже!“ —
„Прођ'те ме се, моја браћо драга!
„Моје Маре сад на коњу нема.“
Па погледа у зелену башчу,
Кад угледа племениту Мару,
Жарко га је огријало сунце.

300.

За кога ћу поћи?

Вита јело, дебелога лада,
Благо оном, ко̑ под тобом спава,
Веле ти се без љета наспава!
А ја млада од кад сам постала,
Нијесам се млада наспавала,
Све мислећи јутром и вечером,
Кога ће ми Бог у срећи дати,
Ал' хаџију, али сахаџију,
Ал' онога по мору трговца,
Кој' тргује дибом и кадифом.

301.

Најљепши дилбер.

Ах ђе си била, јадна била,
Пилеле, перикуле, мохориле,
Ах, ђиди там, ах, ђиди там[27])
Ја сам била на Дунаво,
И ту нађох три дилбера,

[27]) Додаје се уза сваки стих.

Један бјеше понајљевши,
На њему је мор-долама,
На долами ђурлиш пуца,
Љубил' бих га међу пуца,
Нек злотвору срце пуца.

302.

Чобанин и чобаница.

Јанце чува чобаница млада,
Младе јанце и луде козлиће,
У руци јој шимширли вретенце,
За појасом од злата кућеља,
При кућељи свила граничаста,
Свилу преде, тико попијева:
„Пас'те брзо, јанци и козлићи,
„Сад ће доћи из пландишта овце,
„Мени драги из зелена луга.“
Она мисли нико је не чује,
Зачуо је чобан крај оваца,
Привуче се, загрли ђевојку,
Пољуби је седам осам пута,
Да ко броји и више би било.

303.

Миловање Јова и Маре.

Сједи Јово под лозом
С лепом Маром госпођом;
Млада Мара срдита,
А Јово јој говори:
„Који ти је, Маре, враг?

„Ал' ти, злато, њесам драг?“
Мара Јову говори:
„Јово, душо и срце!
„Како мене њеси драг?
„Кад у тебе био врат,
„А црн перчин ишчешљан,
„Златним' иглам' прометан,
„Покрива ти гојан врат,
„Када ћу га загрлит'?“

304.

Маре и Нико.

Иде Маре с виједром на воду,
За њом Нико са ноге на ногу:
„Стани, Маре, кој' т' је враг?
„Ал' ти није Нико драг?“ —
„Како м' није Нико драг!
„У њега је бијел врат,
„Жути перчин ишчешљан,
„А иглицам' опасан.“

305.

Љубав Бисера и Срме.

Двоје с' драго на ливади љубе:
Бисер момче и Срма ђевојче,
Бисер Срми тихо говораше:
„Срмо моја, на пут ти се каним.“ —
„Мој Бисере, куда ми се каниш?
„Мој Бисере, колико ћеш стати?“ —
„Срмо моја, годиницу дана.“ —

„Мој Бисере, ја те чекат' нећу.“ —
„Срмо моја, зар ме чекат' нећеш?
„Даница је чекала мјесеца
„За горицу седам годиница,
„А ти мене нећеш ни годину,
„Ни годину, ни ње половину.“

306.

Момче и његова пушка.

Сједи момче на камену,
Држи пушку на рамену,
Па се с пушком разговара:
„О ти пушко, дико моја!
„А ти Јело, душо моја!
„Какво ми је лишце твоје,
„Да ми га је обљубити!“
Јеле момку одговара:
„О ти Нико, душо моја!
„Нећеш данас, но јесенас.“

307.

Нећу дара но тебе.

О ђевојко, моја дилбагијо!
Од кад сам те себи нам'јенио,
Свака ми је добра срећа била,
Седам пута на пут сам ходио,
Ниједном те њесам даровао.
Моли Бога, драга душо моја!
Да ти здраво с овог пута дођем,
Лијепо ћу тебе даровати:

Јал' ти драго, коња нејахана,
Јал' ти драго, небројено благо.
Ђевојка је момку бесједила:
„Њесам паша, што ће мене робље?
„Ни баздрђан, што ће мени благо?
„Ни делија, да ја коња јашем:
„Но ако ме мислиш узимати,
„Не дај мене с мајком зимовати,
„Ни код браће љето љетовати,
„Јер је мене корба додијала
„Од мог оца као од очуха,
„Од матере као од маћехе,
„Од млађега брата и сестрице:
„„Удаји се, наша секо драга!
„„Врснице се твоје поудаше,
„„Поудаше, порода имаше,
„„А врсници твоји поженише
„„Поженише, порода имаше.““

308.

Ага момче и Фата ђевојка.

Малка Фата, ама племенита,
Путе гради преко моје башче,
Воду носи са бунара мога:
„Да те могу уфатити, Фато!
„Б'јело бих ти лице пољубио,
„Црне бих ти очи попосао,
„Русе бих ти косе помрсио.“
Он мислио, нико га не чује,
Слушала га малахна Фатима,
Па говори агу момку младу:

„Можеш, аго, ако ти је драго,
„Ал' у твоме двору, а не моме,
„Кад ме вјенчаш, љуби и обљуби,
„Ак' не вјенчаш, само ме пољуби,
„Да нас младе црна жеља мине.“

309.

Драга драгоме тумачи сан.

Драга драгом на руци заспала,
Драги драгу алкатмером буди:
„Устај, драга, дража од очију,
„Ноћас сам ти чудан сан уснио:
„Ђе мој фесић мутна вода носи,
„Ђе м' се бисер у крило просуо,
„На четверо мој сат саломио.“
Драга драгом тихо проговара:
„Ласно ти се санку осјетити:
„Што ти фесић мутна вода носи,
„То ћеш отић' на цареву војску;
„Што т' се бисер у крило сасуо,
„То су сузе и моје и твоје;
„Што ти прште сахат на четверо,
„То ће наша срца попуцати,
„Растајућ' се једно од другога.“

[Упор. I⁴, бр. 640]

310.

Драга казује сан.

Ђевојчица славуја буди,
славуја пробуди:

Устани се, тихи славјо,
лужанине мој,
Остав' луге твој' зелене,
послушај мене:
Ти прелети све ов' горе,
редом планине,
Ти ми пани сред Доброте,
мјесто моје,
На дворове драга мога,
ђе ми почива,
И реци му све ов' р'јечи,
што ти речем ја,
Ноћас сам му санак снила,
санак весели,
Ђе му млада ружу берах
пред двор бијели,
А ружу му уз коњ давах,
уз коњ весели;
А он мене за уздарја
прстен злаћени,
А уз прстен слатки целов,
слатки медени,
Више ваља слатки целов,
слатки медени,
Него, душо, бурма прстен,
прстен злаћени.

311.

Славуј и дјевојка.

Синоћ ми славјо премину[28])
Даници вили бијелој,

[28]) Прелеће.

На једно перо наранче,
На друго само стојаше
На једној само гранчици.
Пјева јој тер јој говори:
Данице, вило бијела,
Тај санак кој' си дружила
Подај га мени премила,
Набери дробна цвијећа,
Па га у ките савијај,
У ките у племените,
Пошљи га драгу на дворе.
Ако те за ме успита,
Реци му, кито честита,
Честита и племенита,
Да друге љубе не жели,
Нег' мене виле бијеле.

312.

Мара и Стево.

Порасла је ситна драча,
Ђено вода буком тече,
Ту ми Мара ноге пере,
Више ње се Стево дере:
„Не утони, душо моја!
„Не утони, не потони:
„Ак' утонеш и потонеш,
„Мучићу се, вадићу те,
„Грлићу те, љубићу те,
„Купићу ти литру злата,
„Да не љубим гола врата,
„Завићу ти око врата,
„Љубит' злато испод злата.“

313.

Доста за мало.

Оде Јово пут кашћела,
За два грозда мушкаћела,
За чашицу рузулина,
За кошичић бешкотина;
Купи Мари коларина,
Да не љуби гола врата,
Него Мару пуну злата.

314.

Одкуда ми јабука у њедра?

Буди мајка свог Ивана сина:
„Устани се, мој мили Иване!
„Прође тебе Мара испред двора,
„У руци јој сребрни кондијер,
„Да донесе лађане водице.“
Када Иван разумио мајку,
Старој мајци тако говорио:
„Оседлај ми мог коња дората,
„Оседлај га сребрним седлићем,
„А заураздај уздом позлаћеном.“
Мајка Иву коња оседлала,
У томе се Иво наресио,
Па отиде на воду студену,
Кад на воду не находи Мару.
Поврати се двору невесело,
Те отиде у Марину башчу,
Млада Маре у башчи заспала.
Гледа Иво, мисли, како ли ће:
Али ће је од сна пробудити,

Али ће јој лице пољубити.
Гр'ота му се учинила младу,
Да је љуби ил' да је пробуди;
Но извади од злата јабуку,
Те је меће Мари у њедарца.
Када се је пробудила Мара,
У њедарца находи јабуку.
Стаде млада мислит' и размишљат':
„Одкуда ми у њедра јабука?
„Да су мене од рода дарови,
„Ја од рода не имам никога;
„А да речем, да ми је од Бога,
„Тога дара нијесам достојна;
„А да речем, да ми је од Ива,
„Мој је Иво од мене далеко,
„Да је био, би ме пробудио
„Или барем једном пољубио.“

[Упор. напред бр. 35 и I[4] бр. 315 и 316].

315.

Стиђе момче нег' ђевојка.

Хода, хода преко поља
Младо момче и ђевојче;
Стиђе момче нег' ђевојче,
Испод стида момче рече:
„Дај, ђевојко, једно око.“
А ђевојка милостива
И из срца жалостива,
Даде њему и обадва.
Љуби очи жељно момче.

Хода, хода преко поља
Младо момче и ђевојче;
Стиђе момче нег' ђевојче
Испод стида проговара:
„Дај, ђевојко, б'јело лице,
„Које 'но је за јунака.“
А ђевојка милостива
И из срца жалостива,
Даде њему љубит' лице,
Момче њојзи струк ружице,
Тер мирише мјесто мене.

[Упор. I[4], бр. 589]

316.

Милостива драга.

Добро ти је рано уранити
И милом се Богу помолити,
Дворе помест', воде донијети,
На водицу цвијет оставити.
Кад ми драги на водицу дође,
Нека драги румен цвијет нађе,
И да рече, кад га помирише:
„Овђе ми је долазила драга,
„И мене је цвијет оставила.“

317.

Драги каранфилу.

Каранфиле, моје драго цвеће
Расти брже и буди ми веће!
Ти знаш, цвеће, кад сам те садио,
Око тебе по ладу радио,

Још сам онда тебе нарекао
Милој мојој драгој поклонити,
Зато расти, моје мило цвеће,
Расти брже и буди ми веће!
Да те могу скоро узабрати,
Драги мојој недра накитити.
Она ће те често мирисати,
У мирису на ме помислити,
У мишљењу за мном уздануги,
Уздишући тебе пољубити.
Каранфиле, ти си моје цвеће,
Тебе друга никад носит' неће.

318.

Чека драгу.

Ја заиграх коња мога
Све од јада великога,
Заиграх га преко поља
До студенца хладне воде,
Ђе ђевојке све долазу,
Ладне воде узимају,
И с водом се посипају,
У коло ме призивају.
А ја с њима игре нећу,
Гледам, чекам срећу моју.
Ја је чекам од истока,
Кад ли иде од запада
Како сунце од истока,
Погледа ме с оба ока
Ка' су двије сјајне зв'језде,
Које сјају на небеса
Поред сунца и мјесеца.

319.

Нова и стара дика.

Очи моје, весело гледајте,
У стару се дику не уздајте,
Већ гледајте нову запаћајте;
С новом станем, за старом узданем.

320.

Велики јади.

Шећер-злато, да се не варамо,
Ђе речемо да се састанемо,
Ал' у дворе твоје, ал' у моје,
Ал' у бађи под жутом наранчом,
Ђе мирише чемин и ружица.
Тешко томе ко за ким уздише,
А ја нећу за тобоме, душо.

[Упор. I[4], бр. 486]

321.

Љубав тајна, па јавна.

Ја ураних и подраних рано на воду,
Кад на води драга моја лице умива,
Умисмо се, отрсмо се, пољубисмо се.
Драга драгу говорила: „О мој драгане!
„Немој, драги, ником казат', жив' ти била ја!“ —
„Нећу, драга, ником казат', живљела ми ти!“
Јошт не дође б'јелу двору, чу јој и мајка.
„Рад' што, драги, каза мајци, не био ми жив!“—
„Драго ми је, драга моја, хоћу, моја си.“

322.

Мара и огледало.

Мара сједи на чардаку,
На чардаку у Требињу,
На амбару чикмелиту,
У руци јој огледало,
Шикли шиком шиклисато,
Кара бојом исписато,
У хиљаду куповато.
Огледа се, осмија се,
Сама собом говораше:
„Мили Боже, дивна ти сам!
„Јошт да имам млада драга,
„Ваљала бих Цариграда."

323.

Дај ми, мајко, Бегемину.

Бегемина шета по бијелу двору:
Ојa, оја, оја! Бегемино моја![29])
Дај ми је дер, мајко, за вјерене љубе. —
Како ћу је дати, кад фесића нема? —
Фесак ћу јој купит', Бегину ћу љубит'.

Бегемина шета по бијелу двору;
Дај ми је дер, мајко, за вјерене љубе. —
Како ћу је дати, кад дуката нема? —
Дукат ћу јој купит', Бегину ћу љубит'.

Бегемина шета по бијелу двору;
Ах дај ми је, мајко, за вјерене љубе. —

[29]) Припијев уза сваку врсту.

Како ћу је дати, кад ђердана нема? —
Ђердан ћу јој купит', Бегемину љубит'.

Бегемина шета по бијелу двору;
Еј дај ми је, мајко, за вјерене љубе. —
Како ћу је дати, када кавад нема? —
Кавад ћу јој купит', Бегину ћу љубит'.

Бегемина шета по бијелу двору;
Еј дај ми је, мајко, за вјерене љубе. —
Како ћу је дати, кад појаса нема? —
Појас ћу јој купит', Бегемину љубит'.

Бегемина шета по бијелу двору;
Еј дај ми је, мајко, за вјерене љубе. —
Како ћу је дати, кад пашмага нема? —
Пашмаг' ћу јој купит', Бегину ћу љубит'.

Бегемина шета по бијелу двору;
Еј дај ми је, мајко, за вјерене љубе. —
Како ћу је дати, кад менђуша нема? —
Менђуш' ћу јој купит', Бегину ћу љубит'.

Бегина се шета по бијелу двору;
Еј дај ми је, мајко, за вјерене љубе. —
Како ћу је дати, кад прстена нема? —
Прстен ћу јој купит', Бегемину љубит'.

324.

Крива клетва момчета.

Зарекох се и затекох, ја добар јунак:
Да не пијем рујно вино, рујно, црвено,

Да не јашем добра коња, демир ђогата,
Да не идем мојој драгој под демир пенџер.
Јошт не прође ни неђеља, паде ме жеља:
Ја се напих рујна вина, рујна, црвена,
Ја узјахах добра коња, добра ђогата,
И отидох мојој драгој под демир пенџер,
Кад ли драга дворе мете китом невена,
Ја јој рекох: добар вечер, драга, љубезна!
Она мене: дођ' довече, драги и мили.
Те ја пођох мојој драгој, мојој премилој,
Љубисмо се, грлисмо се до сабах зоре.

325.

Чија је оно ђевојка? Моја је.

Чија је оно ђевојка,
Што рано рани на воду?
Спуштила фесак на чело,
А русе косе на јеро,
У башчи цв'јеће пољева,
А бере руже и цмиље,
Ружицу меће у њедра,
А цмиље свија у киту.
Оно је моја ђевојка,
Цмиље ће мене дароват',
А ружу метнут' у њедра,
Мирисат' мене и њојзи.

326.

Оно је моја ђевојка.

Оно моје, што је на вратима,
На вратима међу канетама,

Средњег боја, у најљепше доба,
Ни малена, ни много голема;
На глави јој фесић и китица,
Испод феса сиђани дукати,
На челу јој мало размакнуто,
Ђе јој стоји дукат мамудија,
Дукат куца, мене срце пуца.

327.

Ђевојчина клетва.

Љубило се момче и ђевојка,
Под гранама и перјем од борја,
Гледала их тица ластавица
Са врх гране борја зеленога,
Повиђела бору зеленоме,
Бор зелени оној земљи црној,
Црна земља трави ђетељини,
Ђетељина овцам' бијелијем,
Б'јеле овце својим чобаницам',
Чобанице коњма и волов'ма,
Врани коњи Турској ђеци малој,
Турска ђеца ђевојчиној мајци,
Стара мајка својој ћери драгој;
Стаде клети лијепа ђевојка:
„Ластавице, ор'о те изио!
„Зелен боре, огањ т' изгорио!
„Црна земљо, вода т' однијела!
„Ђетељино, суша т' уморила!
„Б'јеле овце, заклали вас вуци!
„Чобаницу обљубили Турци!
„Врани коњи да би поцркали!

„Турску ђецу куга уморила,
„Моју мајку шњим' не оставила,
„Мене с којим драгим саставила!“

[Упор. I[4], бр. 444]

328.

Узми ме, бити ћу и виша.

Љепа ти си, љепотице Ајко!
Љуб'о бих те, ама си малена. —
Љуби, драги, бићу и голема:
Препелица малена је раста,
Па умори коња и јунака
И сокола на десници руци,
Камо л' неће једнога јунака!

[Упор. I[4], бр. 526]

329.

Шта ти је то за њедра?

Ој ђевојко дилберико!
Убило те зло велико!
Што ти расте у њедрима?
Ал' су дуње ал' турунџе?
Ал' су с мора претукале? —
„Од' отоле, младо момче!
„Нит' су дуње ни турунџе,
„Нити с мора претукале,
„Него расту два голуба;
„Један мучи, други гучи:
„„Ко ме такне ал' помакне,
„„Кљуном ћу му избит' очи
„„А ногама обрвице.“ “

330.

Нико и Јела.

„О ти Нико, дивидико, што тебе манка?“ —
„Чуј ме, Јело, дилбер дико, ћеса ми манка.“—
„О ти Нико, дивидико, даћу ти је ја.“ —
„Чуј ми Јело, дилбер дико, нећу ти је ја.“

„О ти Јело, дилбер дико, а што ти манка?“—
„Чуј ме, Нико, дивидико, прстен ми манка.“ —
„О ти Јело, дилбер дико, купићу га ја;
„Кад ти купим златан прстен, љубићу те ја.“

331.

Свак се ожени, и ја ћу.

Наста љето и прољеће,
Наста Ђурђев дан.
Аман, аман![30]
Сви се момци пожeнише,
А ја остах сам.
Имам драгу украј двора,
Ја је добро знам.
Често јој се јутром јављам,
Под ноћ поздрављам:
Добро јутро, свако јутро
Желим добар дан!
Добар вече, сваку вечер
Желим добру ноћ!
Женићу се о јесени,
Ако ми Бог да,
Зато мене моја драга
Већ најбоље зна.

[30]) Овај се припјев уза сваку другу врсту пјева.

332.

И ја ћу се, ако Бог да, оженити.

Драг се драгој на рамо наслоња,
А ја јадан ни на кога немам,
Веће главом на зелену траву.
Ако Бог да и срећа од Бога,
Ја ћу себе добавити драгу,
И ја ћу се мојој наслонити
И ђанути на криоце главом:
Метнућу јој руке у њедарца,
Пољубит' је међу очи црне.

333.

Два бумбула.

Два бумбула сву ноћ препјеваше,
Младој снаши заспат' не дадоше,
Она буди свога господара:
„Устај брже, млади господаре!
„Штоно поју два бумбула млада?“
Госпар снаши тихо проговара:
„Оно њесу два бумбула млада,
„Него с' оно-до два момка млада,
„Јадикују, траже ђевојака;
„И ја сам ти 'нако јадиков'о,
„Док сам тебе, душо! набавио.“

[Упор. I^{4}, бр. 654]

334.

Голуб и голубица.

Голуб гуче, голубица неће,
Голуб пита своје голубице:

„Шта је теби, моја голубице,
„Ја ти гучем, а ти гукат' нећеш?
„Ил' ти нисам тиће наранио,
„Наранио белицом шеницом,
„Или ти их нисам напојио,
„Напојио лађаном водицом?“
Голубица њему одговара:
„Ти си моје тиће наранио,
„Наранио белицом шеницом,
„Напојио лађаном водицом,
„Али си ми жао учинио,
„У туђе си јато одлетио,
„Те ти љубиш туђе голубице,
„А на мене ни гледати нећеш.“
Ал' говори голуб голубици:
„Не срди се, моја голубице,
„До сада сам и тебе и туђе,
„А сада сам веће остарио,
„Па не љубим ни тебе ни туђе.“

335.

Момак гледа дјевојку.

(из доброте)

Свако јутро ја отварах врата,
Ја угледах ђевојчице ђе цв'јеће бере,
Ја јој реко: добра помоћ, ђевојчице,
Подај мене једну киту од виолице,
Јер виола и ње мирис душу поврће,
Ај тако ти твога здравља и браће твоје,
Погледај у висине истока сунца,
Испод жд раке ја угледах злаћена пуца,

А паде ми златан клобук с врх мога чела,
И на перце од јабуке ђе га је жеља,

336.

Моја је оно у колу.

Под оном гором зеленом,
А под највишом планином
Мало се село виђаше,
У селу коло играше,
У колу моја ђевојка,
Пуштила ћаму до земље,
А русу косу до бедре,
А бијел ђердан до паса.
Гледа је момче са града,
На њу се баца јабуком:
„Ђевојко, море ђевојко!
„Одигни ћаму од земље,
„А русу косу од бедре,
„А дробан бисер од паса.“
А она млада говори:
„Мала ти фала, јуначе!
„У мене браћа терзије,
„Мене ће дибу скројити,
„У мене секе низиље,
„Мене ће бисер низати,
„А стара мајка љубљива,
„Те ми је косу згојила,
„Оплет' ми косу на фесу,
„Бојали солуф низ образ.“

[Упор. напред бр. 64].

337.

Миловање брата и сестре.

Требевићу, више Сарајева!
На тебе су пала три снијега:
Један лањски, други ономлањски,
А трећи је од ове године.
Насред тебе мало прокопњело,
Ту ми сједи братац и сестрица:
Братац сеји трли дибу шије,
Сестра брату срме јаглук везе,
Сестра брату тихо проговара:
„Чешће мећи пуца низ њедарца,
„Да не може ни алкатрем проћи,
„А камо ли рука од јунака.“
А брат сестри тихо проговара:
„Сестро моја, бора ти једнога!
„Чешће пуни срмали јаглука,
„Да не може цмиље пропадати,
„А камо ли око ђевојачко,
„Осим оно моје јаранице.“

[Упор. I[4], бр. 430]

338.

Момче и ђевојка.

Ђевојчица сјетно сједи, глава је боли,
Туђјер прође младо момче, пак јој боље би.
Уфати је за ручицу, рече: помоз' Бог!
„Бог дај буди, младо момче, од куд тако ти?“ —
„Имам драгу на далеко, л'јепа као ти.“ —
„А ја јадна драга немам, те зато јадим,
„Оца немам, мајке немам, пак сама сједим,
„Узми мене, младо момче, тако мајци жив!“

339.

Чиме је дјевојци плаћена служба.

Коња игра младо момче гором зеленом,
Лијепо је нарешио коња и себе,
Још је љепше нарешио сива сокола,
Гледаше га вјереница из перивоја,
Ма јој јунак говораше с вранога коња:
„Што ме, душо, н'јево гледаш а на ме јадаш?“ —
„Како што те н'јево гледам, сиви соколе,
„Камо моји љетни данци, што ја истрајах,
„И дубоке зимње нојце, што ја не заспах,
„Излазећи утро и вече на све пенџере,
„Гледајући ведро небо и сиње море,
„Окле ћеш ми доједрити, сиви соколе?“
Снимн с руке злаћен прстен, па јој дарива,
Ма јој момче говораше с р'јечом меденом:
„Је ли теби, душо моја, служба плаћена?“
Она њему одговара с р'јечом од јада:
„Плаћено је, душо моја, ма не до краја.“
Убрао је струк ружице, па је дарива,
Ма јој момче говораше с р'јечом меденом:
„Је ли теби, душо моја, служба плаћена?“
Она њему одговара с р'јечом од јада:
„Плаћено је, душо моја, ма не до краја.“
Калао се с врана коња три штјелце лова,
Ма јој момче говораше с р'јечом меденим:
„Је ли теби, душо моја, служба плаћена?“
Она њему одговара с р'јечом меденом:
„Плаћена је, душо моја, и преплаћена.“

340.

Миловање Јова и Јоване.

Овце чува Јово и Јована
По вијару лугу зеленоме,
Јово њојзи трли дибу шије,
Она њему свилене рукаве,
Уз рукаве сваке гране везе
И високе мечит' и мунаре,
Јошт да вели Јово момче младо:
„Душо Јове, испод грла крвце!
„Ти отиди старом пландовишту,
„Па погледај шехер Сарајеву,
„Пландују ли Сарајевске овце,
„А за њима Сарајке ђевојке,
„И плету ли русе плетенице,
„И у њима златне мацарије?“
Она пођe старом пландовишту,
Те погледа шехер Сарајеву,
Кад пландују Сарајевске овце,
И за њима Сарајке ђевојке,
Оне плету русе плетенице,
И ките их жутим мацаријам'.
Па отиде, те Јовану каже;
Јово њојзи лијеп бакшиш дава,
Дарова јој свилену мараму,
У марами злаћену јабуку,
А на руци бурму позлаћену.

341.

Хвала Али беговице.

Похвали се Али беговица,
Како јој је добар Али бего,

И како је пробудити неће,
Док не сване и не гране сунце;
Кад Али бег у џамију прође,
Да он учи турскога намаза,
Он покрива вјерну љубу своју,
Покрива је кумашли јорганом,
А по глави срмали јаглуком;
Кад Али бег из џамије дође,
Он уљезе љуби у одају,
Па он буди вјерну своју љубу:
„Устан', срце, грануло је сунце,
„И наше је обасјало дворе.“
Умива је ђулсијом водицом,
Утире је срмали јаглуком:
„Устај, душо, вакат ће ти проћи.“

342.

Љубав мужа и жене.

У свијету се нађ' не могаше,
Што Јован бег љубу миловаше,
Од милости цвијећем је зваше,
Она му се љепше одзиваше:
„Што, Јоване, што је гаранфиље!“
Жао било заови ђевојци,
Те је својој говорила мајци:
„О Богу ти, моја стара мајко!
„Ти упитај милу снаху нашу,
„Да нам каже биља од милости.“
Ал' да видиш миле свекрвице,
Она иде снахи у одају:
„Снахо моја, Јован-беговице!

„Кажи нама биља од милости,
„Да ја кажем мојој милој шћерци.“
Она њојзи млада говорила:
„О Богу ми, моја свекрвице!
„Једно биље, доцно лијегање,
„Друго биље, рано устајање,
„Треће биље, неодговарање.“

343.

Плач за дилбером.

Кршна ти ми наста ова година!
　　Ах јади, јади мој'![31])
А јошт кршниј' дан бијели сриједа,
Ја изгубих свог дилбера лијепа.
Мој дилбере, грозно ћу те плакати,
Моје сузе по твом грлу падати;
Хоћеш ли ми ти за сузе хајати?
Мој дилбере, изгубићеш и мене,
И љубићеш коју гору од мене.

344.

Изгубила дилбера.

На добро ми наста ова година,[23])
А на боље дан освануо сриједа,
Кад изгубих мог дилбера лијепа,
Не стекох га за мојега вијека,
И да стекнем нигда онако лијепа.

[31]) Припијев уза сваку врсту.

[32]) Свака најпотоња ријеч по два пут као н. пр. година, година.

345.

Јован беħар и сирота ђевојка.

Пошетала сирота ђевојка
По зеленој дајиџиној башчи,
Шетајуħи црну земљу љуби,
Сузе рони, овако говори:
„Црна земљо, прими мене у се,
„Јер ја немам никога од рода,
„Но дајиџу, брата материна.“
Она мисли, нико је не чује,
Зачуо је Јоване беħаре,
Па ђевојку и тјеши и љуби:
„Не бој ми се, лијепа ђевојко!
„Ако немаш никога од рода,
„Имаш мене Јована беħара.“
Па јој даде злаħена прстена,
Под прстеном одведе ђевојку,
Те је вјенча себе за љубовцу.
Љубише се, не омразише се,
Умријеше, не прекорише се.

346.

Зна ђевојка изабрати момка.

Моја мати! прошла сам се врага,
Ја сам себе изабрала драга,
Кој' не пије вина ни дувана,
Мало вина, нимало ракије,
Но шеħерли ħафу из филџана,
За мој хатар, моја стара мајко!
Кад ме љуби, да ме не запахне.

347.

Ђевојка какву момка жели?

Бога моли љепота ђевојка:
„Дај ми, Боже, лијепа јунака,
„Црна брка а ханџали ока,
„Дуг' перчина а дебела врата,
„Кој' не пије вина ни дувана,
„Већ шећерли кафу из филџана,
„Кафу пије, грохотом се смије,
„Моја душа с њег'вом грохотала!“

348.

Вјенчање изненада.

Сретох драгу у уску сокаку,
Ја јој рекох: уклони се с пута!
Не хће драга да с' уклони с пута,
А ја одох, да прођем мимо њу,
Запе за њу копча од тозлука,
За њезине гаће сандалије;
Копча јака, а гаће пријаке,
Привуче ме до себе ђевојка.
Ја се сагох, да копчу отпучам,
Запе мене синџир од сахата
За њезине дибе и ђердане,
Синџир тврди, а ђердани тврди,
Привуче ме јошт ближе ђевојка;
Ја се сагох, да синџир отпучам,
См'јешаше се брци и солуфи,
А састаше образ и образи.
Пољубих је и два и три пута,

Да ко броји, шћаше више бити;
Узех драгу за бијелу руку,
Те се дома оба распучисмо,
Па вјенчасмо, и опет љубисмо.

349.

Пјесна босанска.

Мили Боже, на свему ти фала,
Што се сјаје насред поља равна:
Је ли ђерђеф међу ђевојкама?
Је ли сјаја међу терзијама?
Ал' је ћитап међу аџијама?
Није ђерђеф међу ђевојкама,
Нит' је сјаја међу терзијама,
Нег' је ћитап међу аџијама,
Ћитап учи челебија Мујо,
А слуша га Фатима дјевојка,
Гдје Муј-ага два гријеха каже:
Први гријех, смразити дјевојку,
Други гријех, заклети је криво.
Учећ' ћитап челебија Мујо,
На Фату је јашик учинио,
Стаде јој се дират' до њедарах.
А рече му лијепа дјевојка:
„К себи руке, челебија Мујо,
„А да би ти обје отпануле!
„Ћитап учиш, а о врагу радиш,
„Гријех кажеш, а у њем улазиш."
Одговара челебија Мујо:
„Н'јесам, Фате, живота ми твога,
„Нег' ти бројим пуца на кафтану,

„Стоју ли ти тврдо на гајтану,
„Да ти не би које отпануло.“
Ал' ево ти велике невоље,
Запе му се копча од рукава,
За Фатину струку од ђердана,
Пак се просу бисер по сокаку.
Ту их тамна нојца застанула,
Гдје омркнуше ту и освануше,
Све купећи бисер по сокаку.

350.

Бог даде а момче не умије.

Ја на брдо, а сунце за брдо,
Кад на брдо, на росну ливаду,
На ливади заспала ђевојка,
Виш' главе јој жућена наранча,
А под главом снопак ђетелине.
Ја отидох, да прођем мимо њу,
Запе мени копча од тозлука
За њезине пурли чифтијане,
Ја се јунак сагох отпињати;
Запе мени друга од другога,
Ја се сагох јунак отпињати;
Запе мене синџир од сахата
За њезине дибе и ђердане,
Ја се сагох јунак отпињати,
См'јешаше се брци и солуфи.
Све мислио, што ћу и како ћу,
Пуштах коња на росну ливаду,
А сокола у жуту наранчу,
А ђевојку на бијелу руку,

Шњоме спавах љетни дан до подне.
Када сам се од сна пробудио,
Кад ли нема на руци ђевојке,
Нити коња на росне ливаде,
Ни сокола у жутој наранчи.
Пуштах страже на четири стране,
А ја одох к мору на мрнаре,
И нахо̀дим два млада мрнара:
„Божја помоћ, два мрнара млада!
„Да м' одовуд не прође ђевојка?
„И проведе л' коња и сокола?“
Веле њему два мрнара млада:
„Прошла ти је овуда ђевојка,
„И провела коња и сокола,
„Коња ти је за вино продала,
„А сокола нама даровала,
„И на весло срме јаглук дала.“

351.

Сама је крива.

Мајка Јову једно јутро кара:
„Сине Јово, што те паша зове?“ —
„Ој, ја знадем, што ме паша зове,
„Синоћ пођо из нове меане,
„Лепа Ката из врућа амама;
„Сретосмо се у тесну сокаку;
„Сокак тесан, а ја јунак бесан,
„Ја јој реко: уклон' ми се с пута,
„Она ми се не кће уклонити;
„А ја пођо, да мимо њу прођем,
„Задеше се ковче од чакшира

„За њезине гаће сандалије;
„Ја се саго да ковче одапнем,
„Задеше се злаћени пиштољи
„За њезине пафте уџбашлије;
„А ја пођо пафте да одапнем,
„Задеше се токе позлаћене
„За њезине злаћене ђердане;
„А ја пођо токе да одапнем,
„Задеше се брци за солуфе,
„А ми онда за зелену траву;
„Где легосмо ту и осванусмо.“

[Упор. I[4] бр. 552]

352.

Опет то исто.

Доцне појдо из нове меане,
Моја драга из врућа амама:
Сретосмо се на сред ат-мејдана.
Ја јој реко: уклон' ми се с пута,
Она ми се не шће уклонити.
И ја појдо да испред ње пројдем,
Запе мени ковча од чакшира
За Анкине гаће колајлије;
А ја појдо да ковчу одапнем,
Запеше ми кључи од саата
За Анкину ибришим тканицу;
И ја појдо да кључе одапнем,
Запе мени пуце од гроца
За Анкине о грлу дукате;
А ја појдо да пуце одапнем,
Пом'јешасмо брке и солуфе;

Гдје падосмо ту и осванусмо,
Туде нас је сунце затјецало.

353.

Син благосивље ружно мајку.

О Мехмеде, жив не био мајци!
Оклен тебе толико јабука?
То су тебе све ђевојке дале,
А највише куја Дудијана.
„Немој, мајко, Дудију ми клети,
„Дудија ће тебе снаха бити,
„Теби снаха, а мени љубовца.“
А Мехмеду мајка говорила:
„Ела сине, хаирли ти било!“ —
„И ти, мајко, дуго живовала,
„Од четвртка до понеђелника!“

354.

Мајка куне а шћер отклиње.

Мајка Мару кроз три горе звала,
Мара јој се кроз седам одзивље:
„Јеси л’, шћери, об’јелила платно?“ —
„Ђесам, мајко, јоште ни почела,
„Момче ми је воду замутило.“ —
„Куни, шћери, обје да кунемо:
„Шћери моја, студено му срце!“ —
„Мајко моја, ка’ на гори сунце!“ —
„Црн му образ пред људима био!“ —
„Мати моја, ка’ планински снијег!“ —

„Тамо, шћери, он се објесио!“ —
„Мати моја, о грлу мојему!“ —
„Тамо, шћери, ране га допале!“ —
„Мати моја, од мојих зубова!“ —
„Тамо, шћери, вода га носила!“ —
„На мому га двору нанијела!“

[Упор. I^4, бр. 531]

355.

Опет то исто.

„Мила моја, мила моја,[33]) гди си синоћ била?“ —
„Мајко моја, у башчи сам била.“ —
„Мила моја, а шта си радила?“ —
„Мајко моја, ружицу сам брала.“ —
„Мила моја, коме си је дала?“ —
„Мајко моја, драгу сам је дала.“ —
„Мила моја, вода га однела!“ —
„Мајко моја, на брег га изнела!“ —
„Мила моја, брег се одронио!“ —
„Мајко моја, тебе заронио!“

[Упор. I^4, бр. 331]

356.

Опет то исто.

„Мила ћери, ди си синоћ била?“
— — — — — — — — — —
— — — — — — — — — —
„Мила ћери, сретна с њиме била!“ —
„Мајко моја, и ти жива била!“

[33]) Понављају се прве двије ријечи у сваком стиху.

357.

Клетва дјевојчина.

(ИЗ ПАШТОРВИЋА)

Отвор'те се, босиљкова врата,
И зелени лузи калинови,
Да м' је љепше низ Дунав гледати,
Оклен ће ми драги дојeдрити,
Да му јадим све моје јадове,
Што ме мајка била и карала,
За ниједно удо ђело моје,
А за твоје често долазење.
А ти, душо, када опет дођеш,
Немој собом водити сокола,
Ни вежуј му злаћена прапорца.
Драго дође, сокола доведе,
И веза му злаћена прапорца.
Соко летну, а прапорац звекну.
Ма л' говори лепе Фате мајка:
„Кучко Фате, јадовита била!
„Ко лов лови око двора мога,
„Лов ловио ногу саломио,
„И десницу руку у рамена!“
Ма јој вели Фатима ђевојка:
„Кун' га, мајко, и ја ћу га клети:
„Црн му образ ка' на гори сунце,
„Родила му пшеница и вино,
„Свака лоза и вијeдро вина,
„Свако зрно и четири класа,
„Овчице му поље прекрилиле,
„И оне се лијепо јагњиле:

„Свака овца двоје јагањаца,
„И ја, мајко, до године сина.“

[Упор. I[4], бр. 530]

358.

Причекај ме годину.

Драги драгој по јаглуку пише,
По јаглуку, а на десну руку:
„Чек' ме, драга, годиницу дана.“ —
„Нећу, драги, ни по годинице;
„Имала сам брата и драгога,
„Обадва сам на војску спремила,
„Чак на војску на Турску границу.“ —
„Би ли рада, да ти који дође?“ —
„Ја бих рада, да ми оба дођу.“ —
„Што би за ког' муштулука дала?“ —
„За брата бих црне очи дала,
„За драгога не бих ни динара:
„Варош прођох, а два драга нађох,
„Свијет прођох, а брата не нађох. —
„Нема љета без Ђурђева данка,
„Нити брата, што не роди мајка.“

[Упор. I[4], бр. 305]

359.

Цијена брата и драгога.

(ИЗ ТРШИЋА)

Ођевојко, имаш кога свога? —
Имала сам брата и драгога,
Обадва сам на војску спремила. —
Шта би дала да ти који дође? —
За брата би црне очи дала,

А за драга не би ни динара:
Дуга Босна, мени драга доста,
Нема брата док не роди мајка,
Тешко сеји која брата нема!

[Упор. I[4] бр. 305]

360.

Сирота цара умолила.

Бога моли сирота ђевојка:
Дај ми, Боже! крила соколова,
Дуговиде очи лабудове
И шарена перја паунова
И дугачке ноге ка' у орла,
Да полетим стојну Цариграду,
А на дворе цара од Стамбола,
Да ја видим, штоно царе ради.
Бога моли, умолила га је,
Те полеће у Стамболу граду,
На двору је цару починула,
Вила му се око б'јела двора,
Око двора и око пенџера,
Све слушала, што царе говори.
Кад виђела згоду и прилику,
Улећела цару у дворове,
Те султану у крило панула,
Клања му се и у руке љуби,
Те га моли, овако говори:
„Султан царе, земље господаре!
„Пушти мене брата из тамнице,
„Двориђу те девет годин' дана."
На цуру се султан смиловао,

Те јој пушта брата из тамнице,
Отпушти их двору бијеломе.

361.

Брат дарива сестру.

Везак везла Оциңка ђевојка,
На највишој кули од Оциња,
Везак везла, у море гледала,
У мору је једра сагледала,
Те старицу мајку дозивала:
„О старице, мила моја мајко?
„Што се оно у мору бијели?
„Ил' су ловци, или су трговци?
„Али моја браћа од Оциња?“
Старица јој говорила мајка:
„Нит' су ловци, нити су трговци,
„Него твоја браћа Оцињани,
„Они носе Липа Перашкога,
„И у грбу Вицковића Мујa.“
Кад зачула Оциңка ђевојка,
Ђерђевом је о тли ударила,
Она пође к мору дебеломе,
Па се моли брату рођеноме:
„Дај ти мене Липа Перашкога,
„И у грбу Вицковића Мујa,
„Бацићу га у дно од тамнице,
„Морићу га и глађу и жеђу.“
Брат је сеју своју послушао,
Даро̀ва јој Липу из Пераста,
И дарова Вицковића грбу.
Не меће их у дно од тамнице,

Но меће их у бијеле дворе,
Те им дава пива и јестива.

362.

Даша ђевојка и Јован бег.

Бег Јован-бег безистене гради,
Он не гради да у њима ћари,
Већ их гради, да ђевојке мами.
Све ђевојке редом премамио,
Ал' не може Дашу материну,
Да изађе на авлијнска врата,
Јер јој не да остарала мајка.
Али Даша мајке не слушаше,
Украде се од очију мајци,
Па потрча у безистен Јову;
Не зна Даша, што су момчад наша,
Ал' зна Јово, соко тица сива,
Препелицу очим' уловио,
Објема је рукам' загрлио,
Дваш је пута у лице пољуби,
А под грло зубом угризнуо.
Циче Даша, забоље је љуто,
Па побјеже на трагове мајци,
Све јој каже, што је и како је.
Мајка ћерцу и бије и кара,
И овако стара проговара:
„Тако, шћерце, свакој цури било,
„Која своје не слушала мајке!“

363.

Чобанчић и чобаница.

Момчић чува јаганце
У зеленој шумици,
Те он сједи на камен,
И погледа по пољу:
Отуд иде ђевојка;
Води краве и телад,
Да их поји на воду.
Момче цуру кликује:
„Ој ђевојко! од' амо!
„Гони краве овамо,
„Да сједимо у ладу.“
Она њему говори:
„Нећу, момче, тер нећу,
„Ти си момче плахито,
„Нећеш шћети мироват';
„Мен' је мајка заклела,
„Кад ме овам' спремила,
„Да се чувам момчета,
„Е су момци врагови.“

364.

Стана и Долибаша Перо.

Дивне ти су на маслини гране,
Јошт је љепша Лобашева Стане,
Смамила би под небо облаке,
Камо л' не би по земљи јунаке.
Све је момке помамила мамом,
А највише Долибашу Пера.

Мамио се, те се помамио,
У помами чудо починио,
У ноћи се Стане добавио,
Љубио је и омиловао,
На погледну мјесту угризао,
Два јој зуба у грло угнао,
А на образ рану начинио.
Када јутру о зорици било,
Долибаша муках преболио,
А Стану је за се привјенчао.

365.

Хоћу. — Богме, нећеш.

Момче мами ђевојку
На румену јабуку,
Измами је на чардак,
Па јој разви жут кавад.
Стаде момче љубити,
А ђевојка молити:
„Прођ' се, момче, грљења
„И мојега кавада,
„Њеси ми га купов'о
„Ни за њ паре бројио,
„Мој је братац терзија,
„Скројио ми жут кавад;
„Моја мати везиља,
„Навезла ми жут кавад,
„Не смијеш ме љубити,
„Ни мој кавад дерати,
„Док је мајка у дворе,
„А браћа ми на путу.“

За-то момче не хаје,
Подера јој жут кавад,
Огрли је, обљуби.

[Упор. I⁴, бр. 610].

366.

Момак стекао вилу, а други му је премамио.

Пробудих се у љубави, жуђење моје,
Зачух вилу у дубрави, ђе пјесме поје,
А уз пјесан ђе prип'јева славје од горе,
Вргох око на дубраву, виђех јој круну,
И вилину русу косу бисера пуну,
И рекох јој: дођ' до мене, жуђење моје!
Пријђе мене, долетнула к'о стр'јела перна,
Рукама ме загрлила, вила госпођа,
Слађи ми је цјелив дала, слађи од меда.
Тад ја њојзи вас мој живот, вас мој умрли!
Дође други иза мене, па је премами.
Не постаја ни дан ни два, ста се кајати,
Размишљајућ' у жалости што учиних ја!
Бог ми даде рајске виле, па је другом дах.
Што не градих веље граде, да је затворим!
А не градих златне кључе, да је закључам.
Да не види зрак сунчани кад св'јет обасја.

367.

Опет то исто.

Зачух вилу у дубрави, ђе пјесне поје
Вргох око у дубрави, зазрех јој круне
И вилине русе косе цвијећа пуне,

И рекох јој: дођ' до мене, жуђење моје!
Прiђе мене, долетнула к'о стр'јела перна,
Рукама ме загрлила, вила госпођа,
Слађи ми је пољуб дала, слађи од меда,
А ја њојзи рајски покој, живот умрли.
Други дође иза њега, препроси му је.
Ста се кајат' младо момче након трећи дан,
Удара се уз кољено: ајме си мене!
Учини ли ко у свијет, што учиних ја?
Што не скова̓х златне кључе да је затварам!
На весели Ђурђев данак да је отварам,
Од комаре до цардина да се прошетам,
Да је огрије жарко сунце вилу и њега.

368.

Мисли момак да му бјежи дјевојка.

Двоје драго у друму заспало,
Једно ђетић а друго ђевојка.
Ко гођ мину свак ђевојку зивну,
А ђетића нико не пробуди.
А он има орла побратима,
Па га орле с планине дозива:
„Устани се, ја мој побратиме,
„Утече ти с планине ђевојка,
„Одведе ти коња и сокола,
„А и твоје свијетло оружје.“
Кад то зачу млад нежењен момче,
На лаке се ноге устануо,
Мало иде, брзо их достиже,
И овако младој говораше:
„Стан' постани, Божја невјернице,

„Невјернице, ма не вјеренице!“
Она млада њему говораше:
„Нијесам, душо, Божја невјерница,
„Него твоја драга вјереница,
„Коња водим, да ти га напојим,
„А сокола, да ме разговара,
„Бритке сабље, бојим се гусара,
„А гусара око воде ладне.“

369.

Момче ухватило ђевојку.

Садио драгој јабуку
Усред Доброте на воду.
Навади му се ђевојка,
Лијепа млада Добројка,
Да бере младу јабуку.
Млада јој стражу постави:
У поље мрке вукове,
У гране сиве соколе,
У пољу браћу мрнаре,
А младо момче скрај воде.
И уфатише ђевојке,
А узе младу за руке,
Ма му се моли ђевојка:
„Пушти ме, душо, до рода,
„До рода до старе мајке,
„Оставићу ти залоге:
„Десницу руку с прстеном.“
Младо јој момче говори:
„Ђевојко, златна јабуко,
„Не бих те, душо, пуштио,

„За оба ока мојега,
„И за те твоја друге две.“

370.

Мара преварила Јова.

Ружу трга племенита Мара
Од сабаха до акшама сама,
Ту долази челебија Јово:
„Божја помоћ, племенита Маро!
„Пуштај мене к тебе у бостану,
„Да ти тргам ружу до акшама,
„Нећу ти се наплатити скупо,
„Но што ћу те једном пољубити
„На ’но мјесто, ђе се погодимо.“
Домами га племенита Мара,
Да јој трга ружу до акшама;
Кад бијаше сахат до акшама,
Рече Јову лијепа ђевојка:
„Поглед’, Јово, небу под облаке,
„Како соко препелицу гоња.“
Превари се, уједе га гуја,
Он погледа небу у облаке:
Скупи Мара скуце и рукаве,
Па побјеже двору бијеломе.
За Маром се Јово натурио,
Фатао је, уфатит’ не море,
Варао је, преварит’ не мога;
Виче Јово са друма широка:
„Остав’ ружу! остала ти пуста!
„Ружицу смо, кучко, скупа брали!“
За то Мара ни хабера нема,

Но затвори на авлији врата.
Циче Јово као змија љута:
„Аох мене! остарела мајко!
„Гон'о сам се с Турцим' и хајдуцим',
„Нико мене није преварио,
„А данас ме превари ђевојка.“

371.

Држ'! побјеже ми ђевојка!

Виче јунак са Новога града:
„Ко је возар на новој ђемији,
„Не воз', болан! јутроске никога,
„Синоћ мене оженила мајка,
„А јутрос ми утече ђевојка
„Са мишице од деснице руке,
„Однесе ми ђуздан из њедара,
„У ђуздану хиљаду дуката.“
Виче јунак са нове ђемије:
„Јутрос сам ти превез'о ђевојку,
„Дукат ми је возарине дала,
„Два дуката, да је не обљубим,
„А четири, да је не прокажем,
„И на весло срме јаглук дала,
„На њему су двадест и три гране.“
Кад то зачу јунак младожења,
Гласом циче, а од јада црче.

372.

Ђевојка преварила старца.

Прођох двора перивоја,
Прођох двора и другога,
На трећег ме коњ нанесе,
Ђе ђевојка кућу мете:
Метлица јој од босјока,
Руке су јој од бисера,
Косе су јој суво злато,
Лице јој је сунце жарко:
„Бог на помоћ, ђевојчице!
„Што ти метеш перјем дворе?
„И у двору воду носиш?
„Имаш девет невјестица
„Као девет пауница,
„Имаш девет миле браће
„Као девет паунова;
„Узми мене, ђевојчице!
„У мене су перјен' двори,
„Слуге ће ти воду носит',
„За'ве ће ти кућу мести."
Ал' му вели ђевојчица:
„Од' отоле, стар на коњу!
„Волим моју браћу служит',
„Мојих девет невјестица,
„Но за тобом старца поћи.
„Дај ми твога врана коња,
„Да му дадем ситне зоби,
„И напојим ладне 'воде."
Ту се старац преварио,
Па јој даде врана коња.

Не дава му ситне зоби,
Нит' га поји ладном водом,
Но г' уфати за дизгене,
Па се врже на коњица,
Те побјеже к милој браћи.
За њом старац пристајаше:
„Дај, ђевојко, коња мога,
„Даћу тебе златни ђердан,
„И даћу ти свилен кавад."
С коња цура говорила:
„Браћа су ми кујунџије
„А сестрице везиљице,
„Не дам тебе врана коња."

373.

Драга куне драгога.

Сунце зађе, а мјесец изађе,
Драги драгој под пенџером дође,
Своју драгу на вратима нађе,
Нањ се бацих дуњом и јабуком,
А он мене не хће ни каменом,
Камено му срце у матере,
Што га није научила мајка
Задиркиват' и јашиковати,
Као мене моја научила.

374.

Зашто ме кориш?

Драга драгог по тијану кара,
Карајућ' га 'вако проговара:

„Ти се, драги, по сокаку хвалиш,
„Љубим драгу, када ми је драго.
„Ако си ме када загрлио,
„Њесу руке при грлу остале;
„Ако си ме када пољубио,
„Њесу уста на лицу остала;
„Ако си ми ђе донио злата,
„Ја сам злато у јаглуку везла,
„Твоје лице и моје чистила;
„Ако си ми кад јабуку дао,
„Јабуку сам с тобом дијелила."

375.

Двоји јади.

„Умр'јех, душо, гледајући на те." —
„Мој драгане, ја не хајем за те." —
„Знадем, душо, да не хајеш за ме:
„Да ти хајеш иколико за ме,
„Ти би једном поручила по ме,
„Да ти дођем у зелену башчу,
„Да сједимо и да бесједимо
„И о дерту и о мухадерту
„И о јаду и моме и твоме." —
„Мој драгане, у мене га нема,
„Moj' су јади при твојим остали."

376.

Драги се срди.

Мили Боже, чуда великога!
Ђе се драги с драгом завадио,

Да је за што, не би ни жалио,
Него с једне гране рузмарина,
Што је млада у суботу брала,
У неђељу другу даровала.
Али драга драгу одговара:
„Остав', драги, више разговора,
„Е ако се ја расрдих на те,
„Сва нас Босна помирити неће,
„Ни сва Босна ни Ерцеговина.“

377.

Љубовна клетва.

Не чудим се мраку ни облаку,
Ни сјеверу, који морем мути,
Но мом драгом што се на ме љути;
Ако ли се на њега ражљутим,
Сва нас Босна помирити неће,
Нити Босна ни Херцеговина.
Ако сам му везен јаглук дала,
У њему сам урок нам'јенила:
У њему су тридест и пет грана,
Толико га допануло рана,
Ни од ножа ни од пушке мале,
Већ од мога бијелога зуба.

378.

Шта је драгом на мене?

Не чудим се мраку ни облаку,
Ни Врбасу, што се често мути,
Већ мом драгом, што се на ме љути,

Нијесам му ништа учинила,
Већ ако сам кога погледала.
Ако сам га оком погледала,
Нијесам га срцем срдисала,
Срдисала, ни бегенисала.

379.

Плач за драгијем.

Сајван' водо, сува жеђо моја!
Мој драгане, жива жељо моја!
Живом ли се жељом пожељесмо,
Кано мајка сина у тамници,
Сестра брата са далека пута! —
Да си ми се ужелио драги,
Ти би мене по ким поручио,
Ал' по сунцу, али по мјесецу
Ал' по оној даници звијезди,
По путнику али намјернику.
Ако сам ја другог погледала,
Нијесам га срцем срдисала;
Ако сам му везен јаглук дала,
Ја сам тебе љепши оставила,
На њему су тридест и три гране,
На сриједи грана бадемова,
На гранчици тица мекушица,
К њој долази с мора ластавица:
„Секо моја, тицо мекушицо!
„Шта је бржe од коња витеза?
„Шта је шире од мора сињега?
„Шта је боље од ђули мехара?
„Шта је драже од оца и мајке?“

Њој говори тица мекушица:
„Луда ли си, секо ластавице!
„Брже очи од коња витеза,
„Шире небо од мора сињега,
„Бјељи снијег од ђули мехара,
„Слађи драги од оца и мајке.“

[Упор. I^4, бр. 285—6]

380.

Пенбијаша ђевојка.

Потужи се Пенбијаша:
Дертлија сам него паша:
Како нећу дертли бити?
Куга мори, паша глоби,
Мој се драги расрдио,
Ко би ми га расрдио,
Везен бих му јаглук дала,
Јали јаглук јал' бошчалук.

[Упор. I^4, бр. 523]

381.

Ајкуна и тамбура.

Ајкуна се подилберила,
Из сандука рухо продавала,
Побачала везак и кућељу,
А узела чибук и тамбуру,
Чибук пије, уз тамбуру бије,
Уз тамбуру танко попијева:
„О тамбуро, о дангубо моја!
„Издангубих дане и године,
„Дангубио, ко те је градио!“

382.

Три мане.

Сагох се сагом до земље,
И убрах стручак ружице,
Дадох је драгој до мене,
Заклех је небом и земљом:
„Тако ти неба и земље!
„И наше праве љубави!
„Љубиш ли већ ког до мене!“
Она ми лудо одрече:
„Тако ми неба и земље!
„И наше старе љубави!
„Не љубим никог до тебе,
„А по сад нећу ни тебе,
„Три су ми мане на тебе:
„Прва је мана на тебе,
„Јере си мален премален;
„Друга је мана на тебе,
„Јере си у лицу бљеђашан;
„Трећа је мана на тебе,
„Јере си танак танашак.“ —
„Ако сам мален премален,
„Богме сам рода госпоцка;
„Ако сам у лицу бљеђашан,
„Многе сам књиге учио,
„Учећи здравље губио;
„Ако сам танак танашан,
„Моме сам коњу лагашан.“

[Упор. I[4], бр. 540]

383.

Пријетња ђевојчина.

Паде снијег по ђевојци,
Ој дилбере мој![34])
Отуд иду млади момци,
Собом носе кара боју,
Да ја бојим моје оке,
Да ја мамим младе момке,
Кога хоћу, кога нећу:
Кога хоћу, вараћу га,
Кога нећу, мамићу га,
Мамићу га три године,
Да не знаде, на што стаде,
Ал' на цмиље ал' босиље,
Ал' на драго на камење.

384.

Чуј, пођох за другога.

Чуј, драгане, пођох за другога!
Ако мене вјеровати нећеш,
Сјутра ћу ти мимо дворе проћи,
На твом коњу, а у твом каваду,
На руци ти прстен понијети,
А тебе ћу по имену звати:
„Потурице, изнеси ми вина,
„Изнеси ми вина и ракије,
„Немој рећи, да је пријевара." —
„Зашто, драга, да од Бога нађеш!"
„Зато, драги, што женидбу здуљи,

[34]) Припјев уза сваку врсту.

„Продуљи је од Ђурђева дана,
„Јово момче, до Митрова дана.“

385.

Ђевојка и три момка.

Поред текла Сава и Морава,
Сава ваља дрвље и камење,
А Морава лађе од мерџана,
А у њојзи до три одиђара:
Једно ми је момче Биограче,
А друго је момче Сарајевче,
А треће је момче Херцеговче.
Гледала их лијепа ђевојка,
Гледала их, па Бога молила,
Да јој Бог да весло од биљура,
Да уфати лађу од мерџана
И у њојзи до три одиђара.
Моли Бога, и умолила га:
Бог јој даде весло од биљура,
Те уфати лађу од мерџана,
И у њојзи до три одиђара.
Сама собом говорила млада:
„Што ће мене момче Херцеговче,
„Кад ми може бити Сарајевче?
„А што ће ми момче Сарајевче,
„Кад ми може бити Биограче!“

[Упор. I^4, бр. 429]

386.

Јован и мајка му.

Будила мајка Јована:
„Устај се горе, Јоване:

„Твоје се драго удаје,
„На твоме коњу алату,
„На твоју тешку срамоту.“
А Јован мајци говори:
„Нека се, мајко, удаје!
„Дуге су ноћи јесење,
„Не било њојзи весеље!
„А дуљи данци љетошњи,
„Били јој часи жалосни!“

387.

Растанак драге од драгог.

Ах мој драги, куд путујеш,
И ком мене ти остављаш?
Жалосни ти пути твоји,
А још горе срце моје,
Јер ја видим, да ме вараш,
Да се с другом разговараш. —
Не варам те, душо моја,
Не варам те, срце моје,
Ти си, душо, оно цвеће,
Нема оног ко те неће;
Ти си, душо, л’јепог створа,
Госпоцкога разговора,
Твоје су ми миле р’јечи,
Оне су ме премамиле.
Кад те гледам тада вехнем,
Кад не гледам тада чезнем,
Него с Богом, драга и мила,
Кад се вратим бићеш моја.

388.

Момче и Мара капиџија.

Полетио сив соколе,
Аман аман, вај душице! [35])
За њим Мара капиџија,
Сунцем главу превезала,
Мјесецом се опасала,
Зв'јездама се заклонила.
Ту долази Јово момче:
„Отвор' врата, душо Маро!
„Да ти видим б'јело лишце." —
„Хајд' отоле, младо момче!
„Јеси л' иш'о у чаршију,
„И видио лист хартије?
„Онако је лишце моје." —
„Отвор' врата, душо Маро!
„Да ја виђу црне очи." —
„Хајд' отоле, Јово момче!
„Јеси л' иш'о низ то поље,
„И видио црно лишће?
„Онаке су очи моје." —
„Отвор' врата, душо Маро!
„Да ти видим обрвица." —
„Хајд' отоле, младо момче!
„Јеси л' био покрај мора,
„Јес' видио пијавице?
„Онаке су очи моје." —
„Отвор' врата, душо Маро!
„Да ти виђу б'јело чело." —
„Ид' отоле, Јово момче!

[35]) Припјев уза сваку врсту.

„Јеси л' био у златара,
„Јес' видио амајлију?
„Онако је чело моје." —
„Отвор' врата, душо Маро!
„Да ти виђу русе косе." —
„Хајд' отоле, младо момче!
„Јеси л' био у чаршију,
„Јес' видио ибришима?
„Онаке су косе моје." —
„Отвор' врата, душо Маро!
„Да ти виђу ситне зубе." —
„Од' отоле, младо момче!
„Јес' видио ситан бисер?
„Онаки су зуби моји."
„Отвор' врата, душо Маро!
„Да ја виђу дојке твоје." —
„Од' отоле, младо момче!
„Јес' видио наранача?
„Онаке су дојке моје."

[Упор. I[4], бр. 446]

389.

Хоћу ли рећи? Реци!

Ђелеђек ти сваку вечер,
Вај аман аман![36])
Све ја хоћу да ти речем,
А не смијем да изречем;
Хоћуријећ', да ћ' умријет'.
„Реци, драги, немој мријет'!" —
„Да бих с тобом једну ноћцу,

[36]) Припјев уза сваку врсту.

„Једну ноћцу преноћио,
„Б'јело лице обљубио,
„Црне очи испијао,
„Мор солуфе помрсио,
„Б'јело грло мирисао,
„Б'јеле дојке загризнуо,
„Б'јеле руке искршио."

390.

Момак пријети дјевојци.

Пошетах се покрај мора,
Зачух зуку дивна кола
Од младије ђевојака.
Узех клобук и китару,
Пак отидох уз улицу:
Ту находим вјереницу,
И назвах јој Божју помоћ:
„Божја помоћ, душо моја,
„Моли Бога, е је зора,
„Ти би била сву ноћ моја,
„На срамоту мајке твоје,
„Која не да к тебе доћи,
„Ни у дневи ни у ноћи;
„Да је како пољем доћи,
„Ходио бих и по ноћи;
„Ма ли није, него морем,
„То је мени јадну горе."

391.

Мрнар и дјевојка.

„Крају, крају, мој мрнару!“ —
„Не могу ти крају дођи,
„Јер ми барка весла нема.“ —
Ма му вели ђевојчица:
„Ја ћу тебе весла дати,
„Б'јеле руке ђевојчине,
„Нег' ми крају, мој мрнару!“ —
„Не могу ти крају дођи,
„Јер ми барка једра нема.“ —
„Ја ћу тебе једро дати,
„Б'јеле скуте ђевојчине.“

392.

Али-бего и дјевојка.

Бостан шета бостанџија бего,
По бостану око двора свога,
Редом бего цв'јеће мирисаше,
С руменом се ружом разговара:
„О тако ти, румена ружице,
„Беру ли те буле ал' ђевојке,
„Али оно моје несуђење,
„С којом пасох три године овце,
„А четири бијеле јаганце,
„Не виђох јој скуца ни рукавца,
„Ни бијела лица ни њедарца.
„Е мнидијах да ће бити моја,
„Али моја, али брата мога.
„Ни би моја, ни би брата мога,

„Нег' једнога из села јунака,
„А јутрос ме зове у сватове.
„Како ћу му у сватове поћи?
„Како ли ћу погледат' ђевојке?“
Млидијаше да нико не чује,
Бега мајка с пенџера чујаше,
И овако бегу говораше:
„Синко бего, мило добро моје,
„Ти ушетај у б'јелој камари,
„Направи се што можеш најљепше.
„Узми, синко, везену мараму,
„С чим бијело закречујем лице,
„Од јаера и од сунца жарка.“
Ма је бего мајку послушао,
И он пођe у б'јелој камари,
Направља се што може најљепше:
Узео је везену мараму,
Су чим бего закречује лице
Од јаера и од сунца жарка.
Ма ми бегу мајка говораше:
„Синко бего, мило добро моје,
„Када будеш за софром трпезом,
„Стаће свати вино испијати,
„Она чаша, која те допадне,
„Не напијај куму ни ђеверу,
„Ни напијај свату ниједноме,
„Него оној лијепој ђевојци:
„„Здрава си ми, лијепа ђевојко,
„„Мило ми је, е си се вјерила,
„„Још милије, е си се удала.
„„На коме си чедо оставила,
„„Што је нами у припаши било,

„„У припаши чувајући овце,
„„Чувајући овце и јагањце.““
Ма је бего мајку послушао,
Ушетао у б'јелој камари,
Направи се што мога најљепше:
Узео је везену мараму,
Су чим б'јело закречује лице
Од јаера и од сунца жарка,
И он пође јунак у сватове.
Кад бијаше за софром трпезом,
Сташе свати вино испијати;
Не напија бего Али-бего,
Него гледа лијепе ђевојке,
И пут ње се грохото смије.
Сад је бега чаша допанула,
Не напија куму ни ђеверу,
Ни напија свату ниједноме,
Него оној лијепој ђевојци:
„Здрава си ми, под в'јенцом ђевојко,
„Мило ми је, што си се вјерила,
„Још милије, што си се удала,
„На коме си чедо оставила,
„Што је нами у припаши било,
„У припаши чувајући овце,
„Чувајући овце и јагањце?“
А сватови то нико не чује,
Него чује стари сват од свата.
Ма говори стари сват од свата:
„О сватови, мила браћо моја,
„Каламо јој злаћена вијенца,
„Свукујмо-јој алај и пачмаге,
„Врћимо је мајци на трагове.“

Он говори, бего једва чека.
Снимише јој злаћена вијенца,
Свукоше јој алај и пачмаге,
Изведоше пред дворе бијеле.
Добар јунак бего Али-бего,
Ставио је пред собом на коња.
Колико му мила би ђевојка,
Три пута је опасао пасом,
А четврти од мача кајишом,
И овако младој говораше:
„Држ' се, душо, врана коња мога,
„И мојега русога перчина,
„Да те не би вијор обалио,
„Са мојега коња великога.“
И пођоше двору бијеломе.
Здраво пође, весела му мајка.

393.

Што је коме суђено.

Зумбул цв'јеће, беру ли те буле? —
Богме беру, и за њедра мећу;
Да ме не би Турске буле брале,
Од мене би горе мирисале.
И у гори алем камен драги,
На ком сједи челебија Јово,
Сузе рони, а године броји,
Бројио их три године дана;
Питају га његови јарани:
„Што је тебе? челебија Јово!“ —
„Прођ'те ме се, моја браћо драга!
„Ја имадох јарана ђевојку,

„Па ми јаран пође за другога;
„Да за кога, ни по јада мога,
„У махалу за првог комшију.
„Сад ме зове јаран у сватове:
„Јад је поћи, а горе не поћи,
„Ал' за кума, али за ђевера;
„Ако пођох, нагледах се јада,
„Ак' не пођем, нећу вијет' драге;
„Хоћу поћи, да нећу ни доћи."
Пође Јово драгој у сватове,
Дадоше му, да јој прстен меће,
Прстен меће, на уво јој шапће:
„Што учини? једна невјернице!
„Твоја вјера бјеше некад тврда,
„А сад ти је мекша од памука."
„Ој бога ми, челебија Јово!
„Ја ти томе ни крива нијесам,
„Већ је крива твоја мила мајка,
„Него сада али икадаре."
Када зачу Јово момче младо,
Уфати је за бијелу руку,
Па побјеже своме б'јелу двору.
За њим трчи млади ђувегија:
„Стани Јово, родила те курва!
„Не води ми лијепу ђевојку."
Јово бјежи, овако говори:
„Од пријед је моја цура била."
Шњом утече, и вјенча је за се.

394.

Стамбојлија Салко.

Књигу пише Стамбојлија Салко
Те је шаље шехер-Сарајеву
А на руке милу бабу своме:
„О мој бабо, тимар-тефтедаре!
„Проси мене Аџагијно злато,
„Ето мене до јесени, бабо!“
Јесен прође, црна зима дође,
А не има Стамбојлије Салка.
Настави се из Терћија Шехо,
Те препроси Аџагијно злато,
И препроси и дома поведе.
У то доба Стамбојлија Салко,
Мајка сину у сусрету пође,
Још не рече ни: како си мајко!
Већ он рече: како ми је злато?
„Богме ти се, синко, преудало.“ —
„А за кога? моја мила мајко!“ —
„Ето, синко, за Терћију Шеха.“
Кад то чуо Стамбојлија Салко,
Једва чека, да му ноћца дође,
Он узима седефли тамбуру,
Те отиде у зелену башчу,
Ситно куца, танко попијева:
„Моје сребро, уз кога си легло?
„Моје злато, коме си суђено?“
То зачуло Аџагијно злато,
У Терћији везак везијаше,
С ђерђевом је о тле ударила,
Три тавана ногом проломила,
На четврти ногу саломила,

Док се Салку у крило савила.
Јошт да вели Стамбојлија Салко:
„Моје злато, хоћеш прebољети?“ —
Вели њему Аџагијно злато:
„Лако бих ти ногу прегорјела,
„Лако ногу, ал' тебе не могу,
„Нити хоћу никад до вијека.“
Кад то чуо Стамбојлија Салко,
Узе злато за бијелу руку,
Одведе је двору бијеломе,
И узе је себе за љубовцу.

395.

Хоћу, и драго ми је.

Сарајево дуго и широко,
Моје драго танко и високо;
Ја јој вељу: „не понос' се, драга!“ —
„Хоћу, драги, ни хајати нећу,
„Доста има горе несјечене
„И јунака неожењенијех,
„Обираћу кога ми је драго,
„Овог хоћу, а овога нећу:
„Помамићу момке до Мостара
„А удовце до краја свијета.“

396.

Што ми пријетиш?

Сарајево дуго и широко,
Моја драга танка и висока,
Јошт ми драга врло поносита.

Џаном драго, не поноси ми се!
Она њему јетко одговара:
„Доста има горе несјечене
„И момака неожењенијех;
„Док сам млада, б'јела и румена,
„Прибираћу, кога ми је драго:
„Овог хоћу, а овога нећу."

397.

Мујо и ускошена Фата.

Подранила на водицу Фата,
За њом Мујо ситно цуцукаше:
„Јес' ли, Фате, рано уранила?"[36]) —
„Јесам, Мујо, кад м' је било драго!" —
„Немој тако, кајала се, Фато!" —
„А ја нећу ни хајати, Мујо!
„Доста има горе несјечене
„И јунака млада нежењена,
„Узимаћу, кога ми је драго."

398.

Савка и Јово.

Пошетала Сршкинице Савка,
Ногам' шеће, а плећима креће,
(Окле момке преварити неће)
У руци јој стручак феслиђана.
Сусрете је челебија Јово:

[36]) Свуда по Херцеговачкијем крајевима, кад се састану, мјесто да се упитају, како си? реку: јеси л' уранио? а како си ти?

„Дај ми, душо, стручак феслиђана!“ —
„Не см'јем, Јово, караће ме мајка!“ —
„Ак' т' окара, ударит' те неће,
„Ак' удари, оћерат' те неће,
„Ак' оћера, бјежи к мене, душо!
„Троја су ти отворена врата:
„Једна врата дрва шимширова,
„Друга врата од срме жежене,
„Трећа врата од сувога злата.“

399.

Не бој се, узећу те.

Мој драгане, сија перчинлијо!
Мани перчин са бијела врата,
Не мами ме сваки час на врата,
Немам каде с тобом жуборкати,
У мене је огњевита мајка,
У двору ме три посла чекају:
На куђељи Мисирско повјесмо,
А на стану свилаче кошуље,
На ђерђеву платно Сарајевско,
А на њему игла од биљура,
А у игли свила од Мисира,
И сувише злато из Млетака:
Тебе, драги, свилене кошуље,
Мојој мајци Мисирско повјесмо,
Мене, драги, на ђерђеву платно.
У мене је огњевита мајка,
Избиће ме и окараће ме.
„Ако тебе и окара мајка,
„Ак' окара, ударит' те неће,

„Ак' удари, оћерати неће,
„Ак' оћера, бјежи мене, душо!
„Троја су ти врата отворена,
„А четврта дрва шимширова,
„Узећу те себе за љубовцу."

400.

Не боји се ране.

Не шће момче у ловишта поћи,
Нег' у бостан да види ђевојке,
Кад ли му је у бостањ заспала,
Мeће пушком млад нежењен момче,
Пушком меће, бостањ одговара,
Млада му се од сна не разбира.
Другом меће млад нежењен момче,
Другом меће, бостањ одговара,
Млада му се од сна разабрала,
И овако њему говораше:
„Што си дош'о, весела ти мајка,
„Ал' да будиш кроз бостан ђевојке,
„Да те виду мила браћа моја,
„Љутом би те раном обранили."
Ма ли јунак младој говораше:
„О ђевојко, драга душо моја,
„И да би ме раном обранили,
„У твоје би дворе боловао,
„Твоја би ме лијечила мајка,
„И ти би ми понуде носила."

401.

Ђевојка преварила момка.

Истом Јово у одају уђе,
Да обљуби лијепу робињу,
А завика танана робиња:
„Бог т' убио, Несијевић-Јово!
„Бјежи, болан, из бијеле куле,
„Ето нама кићени сватова!“
А код Јова лоша срећа била,
Скочио је кули низ пенџере,
Остаде му сахат на ђерђеву,
А долама на меку душеку,
И на њојзи тридесет путаца,
У долами стотину дуката;
Осташе му ножи на јастуку,
Кубурлије пушке на пенџеру;
Остаде му доро у подруму.
Поручује Несијевић Јово:
„О ти Маро, моје несуђење!
„Пошаљи ми сахат са ђерђева
„И доламу са мека душека,
„Пошаљи ми ноже са јастука,
„Кубурлије пушке са пенџера,
„Пошаљи ми дора из подрума.“
Поручује племенита Мара:
„О мој Јово, моје несуђење!
„Твој сам сахат у њедра метнула
„Сахат куца, мене срце пуца;
„Доламу сам твоју прекројила,
„А себи је прекројила млада,
„Па је носим, а тебе помињем;
„Дукате сам на грло ставила,

„Те их носим, тобом се поносим;
„Ноже сам ти у сандук ставила,
„Кад их видим, за тобом уздишем;
„Кубурлије драгом поклонила,
„Дора сам ти моме брату дала.“
Када Јово разумио гласе,
Живо му је срце пропукнуло,
Па умрије, жалосна му мајка!

402.

Ајка и Рња Мустафа.

Пофали се Рња Мустаф-ага
У лијепу шехер-Сарајеву:
Колико је шехер-Сарајева,
У њом нема моме ни ђевојке,
Којој њесам обљубио лице,
Ни с једном ме зора не затече
Него с Ајком, Ал-агином секом,
Шњоме ме је затекла зорица;
А не би ме ни то преварили,
Но ми Ајка на крилу заспала,
Жао будит’, а гр’ота не љубит’,
Ето ти јој брата Али аге,
Ђе он зове кули на вратима:
„Ајко секо, отвори ми врата!“
Ту је мени лоша срећа била,
Те ја скочих кули низ пенџере,
Остаде ми доро у подруме,
А долама у меку душеку,
У долами стотину дуката,
Остаде ми сахат на ђерђефу,

Оковани ножи на јастуку,
А срмали пушка на пенџере.
Ја поручих Ал-агиној секи:
„О Ајкуно, Ал-агина секо!
„Пошаљи ми дора из подрума
„И доламу са мека душека,
„Пошаљи ми сахат са ђерђефа,
„Оковане ноже са јастука,
„Кубурије пушке на пенџеру,
„Бољи ћу ти пешкеш оправити.“
Поручује лијепа ђевојка:
„Муч’, не лудуј, Рња Мустаф-ага!
„Да си био срца јуначкога,
„Ти курварски не би побјегао,
„Но би прије изгубио главу,
„А не би ме мајци оставио
„Обљубљену и омиловану.
„Ја сам другог драга даровала,
„Љепши био, па га добавила,
„И љепшега и бољег јунака,
„Оружје му твоје даровала,
„А доламу браћи поклонила,
„Твога сата носим у њедарца,
„Нек сат куца, тебе срце пуца!“

403.

Шта је срамота.

Зора виче: хајд’ на воду, Милче,
Ил’ на воду, или на ливаду.
На ливади бунар вода ладна,
Код бунара зелени се трава,

А на трави бео лист папира,
На папиру црна слова пишу:
Срамота је пољубит' ђевојку,
Пољубити, па је оставити.

404.

Свјет Фате Оченглића.

Везак везле тридест ђевојака,
Међу њима Оченглића Фате,
У руци јој злаћена шибика,
Су чим шиба код себе ђевојке,
Везак везла па је говорила:
„Вез'те, вез'те, тридест ђевојака
„Вез'те, вез'те, у јаду га везле!
„Не гледајте момке ни јунаке,
„Јунаци су вјера и невјера.
„Докле љубе, дотле вјеру дају,
„Кад не љубе, другијем се фале,
„Ка и њу је Станбочлија млади
„Љубио је и даровао је.
„Даров'о ј' је три жута кавада,
„Три кавада од свиле црвене,
„А четири од сувога злата
„И шкатуљу грожђа од Леванта,
„И три лакта вела зеленога,
„И наранчу бисером кићену,
„И јабуку зубом нагрижену.
„И он пође пут Стамбола града,
„Отоле јој ситну књигу пише:
„И овако у тој књизи пише:
„„Богом тебе, Оченглића Фате,

„„Врни благо, што сам ти га дао.“ —
„Она њему другу отпишује:
„„Богом тебе, бостанчија млади,
„„Врни лице, ка' и прије било,
„„Ја ћу благо, што си ми га дао,
„„Каваде сам у баба раздрла,
„„А веле сам о грлу носила,
„„А грожђе сам с тобом изобала,
„„Наранчу сам мојом секи дала,
„„Да се дичи сваком и наранчом,
„„Јабуку сам под веле носила,
„„Мирисала и тебе и мене.““

[Упор. I[4], бр. 539]

405.

Ајкуна Шехова.

Требевићу, висока планино!
С тебе ми се види Сарајево,
У шехеру шехерли ахари,
По њем шета Шехова кадуна,
У руци јој од злата шибика,
Тено шиба тридест другарица:
„Моје друге, не будите луде,
„Не држите вјере у јунаке,
„Што вам дава зелену јабуку;
„Јунаци су вјера и невјера:
„Кад те љуби: узећу те, душо!
„Кад не љуби: док упитам мајку.
„Пита мајку: до јесени, душо!
„Кад у з'о час њима јесен дође,
„Они иду у Стамболу граду,
„Из Стамбола ситну књигу пише:

„„Дао сам ти двије трли дибе,
„„Двије дибе, двије хантерије,
„„И два феса бисером низана,
„„Два низана, а два ненизана;
„„Удаји се, за кога ти драго,
„„Љуб'о сам те, колико ми драго.““

[Упор. I[4], бр. 539]

406.

Левента и ђевојка.

На ливади зеленој,
А под гором високом,
Био шатор разапет,
Под њим сједи левента,
На крилу му Латинка,
Латински јој говори,
Арнауцки заноси:
„Ја имадем девет град'
„И најмлађу шћерцу драг',
„Хоће мајка да је да,
„А ја не дам, тер не дам,
„Док не зградим сребрн мост
„И не поспем бисером
„И драгијем каменом,
„Кад сватови проходе,
„Нека бисер трепеће,
„Драги камен звекеће,
„Нек је среће то веће.“

407.

Опет то, али друкчије.

С ону банду Мораве
Био чадор одвале,
Под њим сједи левента,
На крилу му Латинка,
Латински му говори:
„Љубиш ли кога до мене?“
Левента њојзи говори:
„Ој бора ми, Латинко!
„Ти си ми ово девета,
„Свака ми нина по сина,
„А Мара малу ђевојку.“

[Упор. I[4], бр. 578]

408.

Перо Водовић.

Пошетала пребијела вила,
Испод двора Пера Водовића,
Она зове по имену Пера:
„О младићу, Перо Водовићу!
„Што обљуби вјерену ђевојку?
„Јали бјежи, ал' се жени шњоме.“
Али Перо вили проговара:
„Луда ли си, пребијела вило!
„Да сам сваку дома доводио,
„Три бих села до сад населио.“

459.

Прођи се, драги, тамбуре.

Мој драгане, прођи се тамбуре,
Ал' тамбуре али мене младе,
Јер се људи ни Богу не моле,
Но о мени и о теби зборе:
„Узећ' ли се оно двоје драго! —
„Узеће је, а како да неће?
„Илика ће пуце попуштити,
„Млад ће момак вјером преврнути.
„Нијема га преврћала мајка
„Од Ђурђева до Митрова данка!“

410.

Инат двоје драгијех.

Подне вика, а ја из Травника,
Ићиндија, а ја из коњика,
Акшам ђелди, драгој под пенџере,
Баци јој се дуњом и јабуком,
Она мене са пенџера виче:
„Лафе мећеш, узети ме нећеш,[37])
„Три пут си ме до сада варао,
„А с другом си свеђ' ашиковао,
„Ето ти их, и сретње ти биле;
„Срцу ти се љуте гује виле,
„Као мене за тобоме, душо!“

[37]) Лаф метати значи у Херцеговини подругивати се.

411.

Клетвени зли дарови.

Драг се драгој на водици фали:
„Моја драга, мене жени мајка.“ —
„Нек те жени, жељела те мајка,
„Тебе мајка, а ти ђевојака.
„Хоћеш ли ме звати на весеље?
„Дивне ћу ти даре донијети:
„Свекру бабу свилену кошуљу,
„Свиле му се кости од болести!
„Свекрвици свилену округу.
„Свила јој се око грла гуја!
„Тебе, драги, два црна јаглука,
„Од црнога танка буруnџука,
„Да у јаду бројиш црне дане.“

[Упор. I[4], бр. 357]

412.

Ко испроси, нека дома носи.

Телал виче по чаршији граду:
„Когођ проси, нека дома носи,
„Нек се фали по механу граду:
„Имам драгу не много далеко,
„Ја је љубим, кадгођ ми је драго.“
То зачула цура на пенџеру,
Па оваку ријеч проговара:
„Црна ми га земља пољубила!
„Чему лаже? што право не каже?
„Љубио ме, и обљубио ме,
„Превари ме, удрила га муња!
„Јер ми рече: вјенчаћу те, душо!
„Па он другу привјенчао за се.“

413.

Нека га, нек се жени.

Славја ми поје скрај луга,
Скрај луга, скрај зеленога,
Ђевојчици јаде задава:
Ђевојко, о душо драга,
Он' јунак, кој' те просио,
Они се јунак вјерио,
Вјерио и оженио. —
Нека га, славјо медени,
Љетни му данци пести,
А зимње ноћи веселе,
Једна му дошла жалосна,
У коју мене спомињао.

414.

Љута клетва.

Знаш, драгане, кад се кунијаше,
Кад ти рука на мој ђердан бјеше,
И божју ми вјеру задаваше:
„Узећу те, преварит' те нећу.“
Сад си мене преварио, драги!
Бона тебе превртала мајка,
Од Митрова до Ђурђева данка!
Драги си ми, не могу те клети.
На тебе је зелена долама,
До године земљица и трава!
На тебе је бијела сарука,
До године студена стијена!
Драги си ми, не могу те клети.
Не дочек'о Ђурђевога данка,

А мртва те целивала мајка!
Драги си ми, нећу више клети.

415.

Анђа хоће за драгим.

(ИЗ ГОРЊЕГА ПРИМОРЈА)

Назвах Анђи добру вече,
Анђа мени: Дођ' довече.
Ја не пођох ону вече,
Него пођох сутра вече;
Ал' се Анђе расрчила,
Кули врата затворила,
А пенџере отворила.
Везах коња за селвију,
А уљегох у бостану;
Убрах киту гаравиља,
Убрах другу велсагења,
Па их бачих кроз пенџере;
Падош' Анђи на образе,
Те се Анђа разбудила,
Кули врата отворила,
А пенџере затворила.
Угнах коња у авлију,
А с момчетом у душеке.
Љубише се за нећељу.
Кад с' нећеља напунила,
Вели момче: „Анђе, с Богом."
Анђе вели: „Ја ћу с тобом." —
„Не ид' са мном, Анђе моја,
„Далеко је кућа моја,
„Преко равне Румелије

„И високе Шар-планине,
„Но пођимо на пазару,
„Скројићу ти мор-доламу.“
Анђе вели: „Ја ћу с тобом,
„Преходићу Румелију,
„Почиваћу Шар-планином,
„Док дођемо твоме двору.“ —
„Не ид’ за мном, Анђе моја,
„Но ходимо на пазару,
„Купићу ти лан-папуче,
„Што су златом пошикане.
Анђе вели: „Ја ћу с тобом.“
Пушти узду младо момче,
И поигра преко поља.
За њим трчи млада Анђе,
Па из грла повикује,
Причекај ме, младо момче,
За тобом ћу до вијека.

416.

Опет то исто.

Текла вода валовита
Из камена стеновита,
У њу расте шептелија,
Под њом сједи Анђелина,
Свилу преде гајтан плете,
С гајтаном се разговара:
„О гајтане, мој гајтане,
„Да л’ ми ј’ знати ал’ виђети,
„Ко ће тебе раздирати;
„Да м’ је знати за младијем,

„Бих те свилом накитила,
„А бисером поткитила.
„Да м' је знати за старијем,
„Бих те с трњем накитила."
Отуд стар на коњу дође,
Анђелини бесједио:
„Божја помоћ, Анђелина,
„Пије ми се ладна вода,
„Гризе ми се шептелија,
„Љуби ми се млада Анђа?" —
„Ајд' отоле, стар на коњу,
„Нит се гризе шептелија,
„Нит се пије ладна вода,
„Нит се љуби Анђелија."
Старац прође, млади дође:
„Божја помоћ, Анђелина,
„Пије ми се ладна вода,
„Гризе ми се шептелија,
„Љуби ми се Анђелина?"
Анђелина говораше:
„Дођ' напријед, младо момче,
„Јер се пије ладна вода,
„И гризе се шептелија,
„И љуби се Анђелина."
Момче прође понапријед,
С Анђом пође у дворове,
Те јој љуби б'јело лице.
Ту стајало десет дана.
Кад десети долазио,
Пак се момче окренуо,
Анђелина говораше:
„Ја ћу с тобом, младо момче." —

„Немој са мном, Анђе моја,
„Далеко су двори моји,
„С ону банду Шибеника,
„И дубоке мор-Бојане.“

[Упор. I[4], бр. 398]

417.

Драга хоће за драгим.

(ОД ДУБРОВНИКА)

Њиви момче врана коња,
Врана коња и сокола.
Када их је подњивио,
Меће му се на рамена,
Оћера га преко села,
Преко села у Мостару.
У Мостару бјела кула,
А на кули био чардак,
На чардаку меки душек,
На душеку млада мома.
Када дође пред дворове,
Свеза коња за авлију,
И сокола за наранчу,
Пак уљезе у авлију.
Мисли момче, чињет' што ће,
И како ће мому будит',
Па коњицу бесједио:
„О коњицу, мој коњицу,
„Ти заржи кол'ко можеш,
„Пробуди ми младу мому;
„Ако би је пробудио,
„Седло ћу ти позлатити.“
Послуша га врани коњиц,

Ал' не мога пробудити.
Мисли момче, чињет' што ће,
Па соколу бесједио:
„О соколе, мој соколе,
„Зађиликћи, кол'ко можеш,
„Пробуди ми младу мому;
„Ако би је пробудио,
„Крила ћу ти позлатити.“
Зађиликта сив соколе,
Ал' не мога пробудити.
Мисли момче, чињет' што ће,
Па он убра једну киту,
Једну киту босиока,
И отиде уз скалине,
Па изађе на чардаку,
На душеку младој моми,
По лицу је китом бије,
Не мога је пробудити,
Пољуби је два три пута,
Пак се врати низ скалине,
Докле сиђе у авлију,
Др'јеши коња од авлије,
У то доба млада мома
На пенџеру од чардака.
Љуто стаде мома клети:
„Чиј је коњиц и соколе,
„Да би пусти останули!“
Ал' јој вели младо момче:
„Не кори тако, млада момо,
„Него, душо, остан' с Богом.“
А она му одговара:
„Ајде с Богом, а ја с тобом.“ —

„Ти не можеш са мном поћи,
„Висока је Шар-планина,
„А пространа Румелија,
„Не може је коњиц проћи,
„А камо ли млада мома,
„Него, душо, остан' с Богом.“
А она му одговара:
„Ајде с Богом, а ја с тобом.“ —
„Ти не можеш са мном дођи,
„Пространа је Румелија,
„А дубока Дунав вода,
„Не може је соко лећет',
„А камо ли млада мома.“

418.

Пријевара Муја кујунџије.

Од како је настала крајина,
Није љеша постала влаиња,
Ни код Срба нити код Турчина,
Што је Анђа у мајке ђевојка:
Танка у пас, а у струк висока,
Црне очи, црње од угљена,
Трепавице, крила ластавице,
Обрвице, двије пијавице,
Медна уста, кутија од злата,
А у образ б'јела и румена.
На Анђу је ђузел одијело:
Једне плећи три кавада жута,
Једне прси три дробна ђердана:
Један ми је од сувога злата,
Други ђердан од цкрли мерџана,

Трећи бјеше од били биљура,
Прси пуне а пуно ђердана,
Анђа креће а ђердани звече;
На Анђу су гаће шаровите,
Дивно су јој клете искићене,
А на ноге од свиле пашмаге,
Анђа шеће а пашмага куца,
Ко је гледи томе срце пуца.
Ах каква је, три је јада били:
Први јаде — мука у љубави,
Други јади — често уздисала,
Трећи јади — ноћу не спавала,
Јер је љеша и од горске виле.
Али јој је љепота залуду.
Често млада на воду иђаше,
Проз чаршију сама пролазаше,
Мимо дућан кујунџије Мује.
Ал' се Мујо јашикује на њу,
Анђелији младој говораше:
„Анђелијо, лијепа ђевојко,
„Је ли гр'ота и је ли срамота,
„Кад си тако дивна и лијепа,
„И ођелом ситно накићена,
„Да на руку не имаш прстена,
„Ни на грло златна колаина?
„Али не знаш, не знала те мајка,
„Чезнем за те и дневи и ноћи,
„А ти чезнеш за златно прстење,
„Љуби мене, биће боље тебе.“
Ал' му Анђа збори са сокака:
„Не будали, кујунџија Мујо,
„Да сам млада хћела љубит' Турке,

„Љубила би Диздар-беговића,
„Који ме је у мајке тражио,
„Кога нема у четири града,
„Од љепоте и јуначког рса,
„И ком поје бумбул на рамену,
„А цапти му ружа за калпаком,
„Кога бију ките по рамену,
„Златна крила по свилен-појасу,
„Коња јаше, сјајне сабље паше.“
Јопет вели кујунџија Мујо:
„Љуби мене, Анђелијо млада,
„Даћу тебе златну колаину,
„И кутију златније прстења,
„Да избираш кога тебе драго.“
Мудра Анђа, пак се преварила,
На злато се лудо слакомила,
Пак уљезе Мују у дућане.
За њом Мујо затворио врата,
Те јој б’јело лице обљубио,
И три мјеста зубом нагризао;
А када је нађубио лица,
Не даде јој што је обећао.
Пође Анђа шјетно невесело,
Иде јадна ситнијем сокаком,
Мујо иде другијем сокаком,
Иде Мујо Турцим’ у чаршију,
Ста се Мујо по чаршији фалит’:
„Чујете ли, Турци, браћо драга,
„Чудан сам вам пазар пазарио,
„Обљубио прелијепу Анђу,
„Без динара и икаквог дара.“
Он мишљаше нико га не чује,

Зачула га Анђа са сокака,
Чисти очи срмајли марамом,
Сузе чисти, овако говори:
„Што се фалиш, кујунџија Мујо,
„Што се фалиш, црн ти образ био,
„А поштен ти никад није био!
„Ако си ме вјером преварио,
„У дућане твоје уводио,
„И три пут ме плахо пољубио,
„Нису уста при лицу остала.
„Ах да Бог да и сви божи свеци!
„Колико је на крушку крушака,
„Толико те убило пушака!
„Колико је на јаблану грана,
„Толико ти на зло злије дана!
„Као Анђи у своје матере.“
И ово се свакој догодило,
Која има вјеру у јунака.

419.

Клетва Дунавке ђевојке.

Завјет чини Дунавка ђевојка,
Да се никад удавати неће.
За њом иде незнана делија,
Прикраде се накрај друма пута,
Кад се млада са завјета врати,
Дочека је момче насред пута,
Па је љуби у бијело лице.
Стаде клети лијепа ђевојка:
„О проклета незнана делијо!

„Што си моје лице нагрдио,
„Да Бог даде да ти поболио!“

420.

Чувај се, ћерце, момчета.

Пошетале Сарајке ђевојке:
Пред њима је дилбер Маријана,
Распучила јелек на прсима,
Узврнула уз руке рукаве,
И уз ноге шарене димије.
Гледала је са пенџера мајка,
Гледала је, па је говорила:
„Запуч', ћерце, јелек на прсима!
„И ти спуштај низ руке рукаве,
„И низ ноге шарене димије;
„Ако дође челебија Јово,
„Узеће те проз свилена паса,
„Водиће те двору бијеломе.“
У ријечи у којој бијаху,
Кад ево ти челебије Јова;
Узе Мару проз свилена паса,
Одведе је двору бијеломе,
Љубио је три бијела дана,
Под грлом је загризнуо зубом,
Велику јој рану начинио.
Кад четврти данак освануо,
Јово Мари тихо проговара:
„Хајде, Маро, караће те мајка!“
„Болан био челебија Јово!
„Како мене окарати неће,
„Кад ми види очи помућене,

„Кад ми види косе помршене,
„И бијело лице нагрђено.
„Дај ти мене танану округу,
„Да затворим, да у воду скочим.“
Ал’ завика из горице вила:
„Бог т’ убио, челебија Јово,
„Утопи се материно злато!“
Кад то чуо челебији Јово,
Затрча се за л’јепом ђевојком,
Уграби је, и вјенча је за се.

421.

Кујунџија Мато и материно злато.

Пошетало материно злато,
До дућана терзи-баше Јова:
„Божја помоћ, терзи-баша Јово!“ —
„Здраво била, материно злато!“ —
„Измјери ми једну унчу злата.“ —
„Од’ отоле, материно злато!
„Ја не мјерим на унчама злато,
„Но на оке и на литре равно;
„Ето тамо кујунџије Мата,
„Он на унче мјери и продава.“ —
Отол’ оде материно злато,
До дућана кујунџије Мата:
„Божја помоћ, кујунџија Мато!
„Измјери ми једну унчу злата.“ —
„Уљез’ амо, материно злато!
„Да т’ измјерим једну унчу злата.“ —
Тад уљезе материно злато,
За њом Мато затворио врата,

Љуби злато три бијела дана;
Кад четврти данак освануо,
Јошт да вели кујунџија Мато:
„Хајде, злато, караће те мајка.“
Ал' му вели материно злато:
„Бог т' убио, кујунџија Мато!
„Ја не смијем милој мајци поћи,
„Кад је мене лице нагрђено,
„Црне су ми очи помућене,
„Русе су ми косе помршене.
„Дај ми, Мато, танану округу,
„Да завијем црне очи моје.“ —
Даде њојзи танану округу,
Зави очи, па-у воду скочи,
За њом Мато у воду скочио,
Узе злато за бијелу руку,
Одведе је двору бијеломе,
И узе је себе за љубовцу,
Љубили се, не завадили се.

422.

Ко први ђевојци, његова ђевојка.

О ђевојко, дуго боловала!
Пуно ти си мене наварала:
„Данас сјутра, ја ћу поћи за те,“
Па најпосле пође за другога,
Да за кога не бих ни жалио,
Но за мога дућаном комшију,
У махалу за јарана мога.
Мене јаран зове у сватове:
Једни јади у сватове поћи,

Једни поћи, а други не поћи;
Ак' не пођем, ја не виђох драге,
Ако пођем, нагледах се драге.
Хоћу поћи, да нећу ни доћи.
Те јарану у сватове пођох,
Метнуше ме, да је ђеверујем,
Прстен мећем, за руку је стискам,
Дувак мећем, а на уво шапћем:
„О ђевојко, једна невјернице!
„Камо вјера? да би те убила!
„Некада ти тврда вјера бјеше,
„А сад ти је мекша од памука.“
Она мене шапћућ' одговара:
„Ја ти, Јово, томе крива њесам,
„Но је мене мајка силом дала,
„Ако ћеш ме, вод' ме двору твоме,
„Али сада али икадаре.“
Узе Мару за бијелу руку,
Одведе је двору бијеломе.
Бјежи Јово пољем широкијем;
Кад то виђе млади ђувегија,
За њом трче, а из грла виче:
„Врати мене лијепе ђевојке!“
Одговара челебија Јово:
„Врат' се натраг, млади ђувегија!
„Отпријед је цура моја била.“
Па је води двору бијеломе,
За себе је Јово привјенчао,
Лијеп пород изродио шњоме:
Двије ћери и четири сина.

423.

Не убиј, но љуби.

Извирала водица,
Питала је горица:
„Што је тебе, водице?“ —
„Не питај ме, горице!
„Овуд драги проходи,
„Своју драгу проводи,
„Над водом је наводи,
„Да је баци у воду,
„Драга му се мољаше:
„„Немој, драги, за Бога!
„„Немам никог од рода,
„„Него тебе и Бога,
„„Не убиј ме, но љуби.“
„Драгоме се ражали,
„Узе драго за руку,
„Одведе је у дворе,
„Грлише се, љубише,
„Док заједно умр'јеше.“

424.

Не љуби ме, јер сам из далека.

О ђевојко душо,
Румена јабуко,
Ти не љуби мене,
А не губи себе,
Јере сам ја јунак
Из далеке земље,
Ја ћу, душо, поћи,

А ти ћеш остати;
Ја ћу војевати,
А ти нећеш знати;
Ја ћу погинути,
А ти нећеш чути.
Но кад чујеш, душо,
Да сам погинуо,
Не пожали труда
До мог гроба доћи;
А кад дођеш, душо,
На гробу мојему,
Тако реци св'јету:
Ах мој Боже благи!
Ах мој Боже благи!
Ђе је сад мој драги
Којег сам љубила,
Рукама грлила,
А сад ми те, драги,
Црна земља љуби,
Црна земља љуби,
А травица грли.
О траво зелена!
Буди му весела,
О земљице црна!
Не буди му тешка.

425.

Збогом, немарна душо!

С Богом, немарна душо,
Треба се већ дијелити.

Што ћу јадан чињети,
Када ме ти мрзиш?

Видићеш на моје тужбе
Ђе море рибу измеће,
Ма твоје срце неће
За мене проплакат'.

Преко пространа поља,
Преко дубока мора,
Преко зелене горе,
Жалостан ћу те зват'!

Бл'јеђеће на моје тужбе
Кроз поље свако цв'јеће,
Ма твоје срце неће,
За мене проплакат'.

Бл'јеђеће сунце у небо,
Мјесец ће потамњети,
Моје сузе ће чињет',
Звјездами св'јетлост скрит'.

Ево ти киту враћам,
Што си ми негда дала,
На њој ти мала фала,
Отровно је цвијеће у њој.

Видјећеш у ту киту
Ђе љуте змаје измеће,
Ма твоје срце неће,
За мене проплакат'.

426.

Три ђевојке једнолике.

Порасле су до три јеле,
Од одољена, од умиљена,
Од тратора гранатога,
Од невена краћанога,
Од шебуја и ружице,
Хој миле мој![38]
То не биле до три јеле,
Већ то биле три ђевојке,
Три ђевојке једнолике,
До три златне јабучице,
А у мајке јединице.
Међу собом говориле,
Што би која најволија;
Најстарија говорила:
„Ја бих прстен најволија.“
А друга је говорила:
„Ја бих ђердан најволија.“
А трећа је говорила:
„Ја бих драгог најволија.“

[38]) Овако уза сваки стих.

427.

Што би која најволија.

Три ђевојке просо жњеле,
За миром, за морајли ђинђерајли,
Ђинђер паде, сунце зађе, о дилберу мој![39]
Међу собом говориле:
Што би која најволија,
Најстарија говорила:
„Ја бих кулу најволија.“
А друга је говорила:
„Ја бих дибу најволија.“
А трећа је говорила:
„Ја бих, млада, најволија
„Младо момче нежењено:
„Кула ће се разорити,
„Момче ће је оградити;
„Диба ће се подерати,
„Момак ће је набавити.“

[Упор. I[4], бр. 447—452]

428.

Опет то исто.

(из новога)

Три ђевојке друговале,
Чемерико Фато,
Јадовито злато,
Црнооко око,
Пољубих те, Фато,
И тебе и ту до тебе.[40]

[39]) Овако уза сваки стих.

[40]) Припијева се уза сваки стих.

Једна другој говорила,
Шта би која најволија.
Најстарија говораше:
„Ја бих мајку најволија."
Друга је говорила:
„Ја бих прстен најволија."
А трећа је говорила:
„Ја бих драгог најволија."

429.

Шта желе дилбери?

Бисер пасли паунови,
Чувала их ђевојчица,
На ђевојци кошуљица,
Врх кошуље доламица,
На глави јој окружица,
На ногама папучице,
Цв'јећем косе наресила,
Пао ђердан по прсима.
Гледала је три дилбера,
Један другом говорио:
„Радиј' бих је пољубити,
„Већ на Босни везир бити."
Други дилбер проговара:
„А јадно ти то везирство!
„Радиј' бих је пољубити,
„Него с царем вечерати."
Трећи дилбер проговара:
„А јадна ти та вечера!
„Волиј' бих је пољубити,
„Него царство задобити."

430.

Волиј' бих је но у рај.

У Крушево коло креше,
У колу су три ђевојке:
Једна ми је испрошена,
А друга је непрошена,
У треће су плетенице,
Прекриле јој два рамена
Како тура ибришима.
Гледале их три делије,
Један вели, тер бесједи:
„Јао болан, чудне моме!
„Волиј' бих јој пашмаг дати
„Већ на Босни паша бити."
Други вели, тер бесједи:
„Јадан тебе та пашалук!
„Волиј' бих је распасати
„Него с царем вечерати."
Трећи вели, тер бесједи:
„Јадна тебе та вечера!
„Волиј' шњоме ноћевати
„Него с душом у рај бити."

431.

Волиј' бих је но везир бити.

(ИЗ ПАШТРОВИЋА)

С ону банду Дубровника
Ђетелина до кољена,
Пасли су је три пауна
И четврта пауница,
Тудјер паса ђевојчица,

На њу ми је кошуљица
Л'јепа платна млетачкога,
Дивна кроја которскога,
Ситна веза рисанскога.
Туд пасаше три делије,
Један вели, па говори:
„Волиј бих је обљубити
„Но на Скадар везир бити.“
Други вели, па говори:
„А ја бих је обљубио,
„Него има до три брата;
„Кад натакну самур-капу,
„А припашу бритку сабљу,
„Страх ме их је и гледати,
„Акамол' је обљубити.

[Упор. I[4], бр. 467]

432.

Волиј' бих је но с царем царовати.

С ону банду Шибеника
Шибен трава до кољена,
У њој пасу три јељена,
Чуваше их ђевојчица,
Једна божја љепотица.
На њу ми је доламица
И бијела кошуљица
И шарена марамица;
Каничицом опасана,
А гајтаном потпасана.
Отуд до'ше три делије,
Три делије у демије.[41])

[41]) Гаће од раше.

Један вели, па говори;
„Ја би радиј шњом чувати.“
Други вели, па говори:
„Ја би радиј распасат' је
„Него с царем вечерати.“
Трећи вели, па говори:
„Луди бисте, шта рекосте?
„Ја би радиј шњом спавати
„Него с царем цароватн.“

433.

Три ђевојке.

Три ђевојке три јаглука везле
На ђерђеву по бијелу платну
Сваком свилом боје свакојаке,
Попуњају златом и бисером.
Везак везу, разговарају се,
Која коме дивни јаглук везе.
Најстарија ријеч проговара:
„Ја га везем милу бабу своме.“
Средња вели: „А ја брату своме.“
А најмлађа стидно проговара:
„Луде ли сте, моје другарице,
„Бабо ће вас из дома удати,
„А браћа вас сватом поклонити,
„А ја везем за кога ћу поћи.“

434.

Јакшић Митар и ђевојка.

Пошетала два Јакшића млада,
Јакшић Митар с влахињом ђевојком.

Разбоље се влахиња ђевојка,
Питао је Јакшић Димитрије:
„Што је тебе, моја душо драга,
„Оћеш ли ми, душо, умријети?“
Одговара влахиња ђевојка:
„Нијесам се разбољела млада,
„Но те кушам, јесам ли ти драга.“
Одговара Јакшић Димитрије:
„Ах, што рече, моја душо драга,
„Ти си мене и мом срцу драга,
„Како коњу у прољеће трава,
„Али момку у јесен ђевојка.“

435.

Јарани жале Јова.

Разболе се дућанџија Јово,
Питали га сви редом јарани:
„О наш Јово, ђе ћеш боловати?“ —
„У Марину двору бијеломе,
„На Марину меканоме крилу.
„Боловати, умријети нећу,
„Него Мари јаде задавати,
„Говорићу: умријех ти, Маро!
„Мара ће се одма препанути:
„Не умири, моје миловање!
„Па ће мене пољубити, Јова,
„Понуде ми сваке донијети:
„С мора воћа, смокве из Мостара,
„И јабуку зубом нагрижену.“

436.

Не оставља ништа љуби, јер ће се преудати.

Болан Иво боловаше,
Ал' му мајка говораше;
„О ти Иво, моје јагње,
„Што ћеш мајци оставити,
„Али твоје селе Јеле,
„Али твоје љуби драге?“
Болан Иво бесјеђаше:
„Ја ћу мајци оставити
„Моје дворе и тимаре,
„Сели мојој оставићу
„Спензу моју небројену,
„Љуби мојој не остављам,
„Јер је љуби преко млада,
„Она ће се преудати.“
Када Иво умираше,
Онда Манду испросише.
Када Ива понесоше,
Онда Манду поведоше.
Када Ива укопаше,
Онда Манду обљубише.

437.

Болани Јово и тамбура.

На пољу се ал-чадор вијаше,
Под њим Јово бола боловаше,
Више њега тамбура стајаше,
Болан Јово из траве говори:
„Тамбурице, моја дангубице!
„Коме ћу те оставити пусту?

„Да бих тебе оставио мајци,
„У мене је остарала мајка:
„Да бих тебе оставио секи,
„Сека ће се удат' за другога,
„Па ће други с тобом тамбурати,
„Мојој мајци ране вријеђати:
„Да бих тебе љуби оставио,
„Моја љуба млада и зелена,
„Она ће се удат' за другога,
„Па ће други с тобом тамбурати,
„Мојој мајци јаде задавати.
„Него ћу је са мном укопати,
„Кад ја трунем, нек и она труне."

438.

Дава ђевојке и траве.

Ђевојка је у трави заспала,
Трава цури узе руменило,
А ђевојка трави зеленило.
Ђевојка је давом учинила,
Зелен' траву на суду позвала:
„Дај ми, траво, моје руменило."
А ђевојци трава одговара:
„Вратићу ти твоје руменило,
„Кад ми вратиш моје зеленило."
Ту се сташе те се повратише,
Пред кадијом те се посестрише.

439.

Јефа удовица.

Пеньах коња крај зелена луга,
Ја га пењем, а нешто отпиње.
Приставих се коња причувати,
Не бих ли се добавио друга,
Ал' ђевојке али удовице,
Ал' невјесте скоро доведене.
Стаде нешто јека из пријека,
Кад ето ти удовице Јефе,
Пољубих је три четири пута,
Она мене двадесет и четири.

440.

Највећи јади.

Говорило момче нежењено:
„Од севдага горег јада нема,
„Ни жалости од јашиковања,
„Па жалост ће и комшија доћи,
„Пожалити и дар донијети,
„А за јаде нико и не знаде
„Потље Бога и срдашца мога.“

441.

Хоџа и Меруша ђевојка.

У Мостару шећер мејтеф кажу,
У њем' учи тридест ђевојака,
Хоџа им је Омер ефендија,
Калфа им је Меруша ђевојка,
Пред њоме су три ћитапа била.

Вели њему Меруша ђевојка:
„Кажуј, хоџа, шта ћитапи кажу?“
Хоџа учи, Меруши говори:
„Један вели: да се хоџа жени,
„Други вели: хоће, ако Бог да,
„Трећи вели: Мерушом ђевојком.“

442.

Моји душмани.

Што се оно у махали мави,
Што ми веле, да је зумбул мави?
Али није ни толико мави,
Већ су мене мој' душмани мави,
Што ја носим тунофес на глави.
Ако носим, драги ми доноси
Умријећу, скинути га нећу,
Нек су мене мој' душмани мави.

443.

Болест Будимке ђевојке.

Хасан-ага, не газ' винограда,
Не утири земљу око лоза,
Нема лада око винограда,
Ено лада око Будим' града,
Ђе болује Будимка ђевојка;
Кад ми јекне, вас ми Будим звекне,
Кад уздане, вас Будим устане.
Да сам дрвце, пукло би ми срце,
Да сам камен, растопио би се.

444.

Не да се Ибру ђевојка.

Драг драгићу, Ибро Фетагићу!
Не да ти се открити ђевојка,
Док не види у двору дарове:
Бабу чоху, мајци антерију,
На ђевојку два ката хаљина,
А два ката од сувога злата,
А два брата два свилена паса,
Двије секе два тунофесића.

445.

Завађа између двоје драги.

Ја пошетах из нова дућана,
Моја драга из врућа амама,
У руци јој двије шефтелије,
Исках једну, не даде ни једну,
Сјахах с коња, узех обадвије;
Ђевојка се нашла огњевита,
Узе за скут, поведе ме на суд:
„Суди право, ефенди кадијо!
„Ако ли ми право не судио,
„Да Бог даде, дана не живио!“
Кадија је дивно осудио:
„Смирите се, не инадите се,
„Љубите се, и вјенчајите се:
„Шефтелије прву ноћ једите,
„Једна момку а једна ђевојци.“

446.

Маре добре душе.

На Ситници, на водици
Бор се зелени!
Што је младо и зелено,
То заједно спи;
Али Јово, младо момче,
Нема јадан с ким,
То виђела млада Мара,
Она пође шњим.

447.

Ане и Ђуро.

На водици на Ситници бор се зелени,
У бору је славуј тица, у пјесни вели:
Што је младо и зелено, нек заједно спи,
У Ремића млада Ане, она нема с ким,
А у Бећа млади Ђуро, она хоће шњим.

448.

Седам дјевојака оборило пеливана.

Пеливаг-гани под градич падог-гоше
Ах миланег-гено под градич падог-гоше[42]
У субог-готу у очи нећег-геље
У субог-готу тенеп разапег-геше,
У нећег-гељу ваздан преиг-граг-гаше.
Ал' се иг-гиспе Пеливан Амег-гето,
Он се иг-гиспе да тенеп одмег-гете.

[42] Припијева се уза сваки стих.

Под Амег-гетом тенеп прекинуг-гуjе,
Коликог-го jе браћи мио биг-гио
Не дадог-гоше му на земљу пануг-гути,
„Бог нам с тог-гобом, Пеливан Амег-гето!“ —
„Бог jе саг-га мном, али ниjе с ваг-гама,
„Ал’ не видиг-гите, jади вас виђег-гели;
„Ал’ не видиг-гите седам ђевоjаг-гака.
„Шћер Мутиг-гину и Али Мутиг-гину,
„Шћер бегег-гову и Али бегег-гову,
„Шћер пашиг-гину и Али пашиг-гину,
„Дивно злаг-гато Борића Бегиг-гића
„Просићуг-гу jе, ако ми jе даг-гаше,
„Ако миг-ги jе почем не дадог-гоше;
„Фалићуг-гу се ђе бих долазиг-гио,
„Да сам њог-гоjзи лице обљубиг-гио.“

449.

Не жени се млад.

Ласно ти jе познат’ ожењена:
Мрки су му помршени брци,
Мрки перчин махом подгорио;
Кад се шеће шефтели сокаком,
Кад се шеће, све гледа преда се,
Као да jе бурму изгубио.
Јошт jе лакше познат’ нежењена:
Мрки су му засукани брци,
Мрки перчин био врат прекрио;
Кад се шеће шефтели сокаком,
Кад се шета свуд очима стриже,
По пенџер’ма с десне и с лиjеве,

Као соко врх густе планине,
Не би л' за се уловио лова.

450.

Зло је бити саму.

Тавна ноћи, дуга ти си клета!
Неком дуга, а некоме кратка,
Оном кратка, који има драга,
Оном дуга, који га не има,
Премеће се с десне на лијеву,
Студен јорган око себе свија,
Грозне сузе око себе слија.
Ко ли не би ово вјеровао,
Да Бог даде, пожелио драге,
Ђевојке га ђерђевима тукле,
Удовице дрвјем и камењем,
А невјесте дрвом и пашмагом.

451.

Ђевовање царовање.

Ђено жарко залазаше сунце,
Онђе Јово с Јаном вечераше,
Пита Јана челебију Јова:
„Кажуј право, тако био здраво!
„Је ли како вечерати саму?“
Јово Јани тихо проговара:
„Стару дивно, а младу невољно.“
Опет Јану Јово припитује:
„Је ли како ђевовати, Јане?“ —

„Јест лијепо, челебија Јово!
„Ђевовати као царовати.“

452.

Лелек за ђевовањем.

Ђевовање, моје царовање!
Цар ти бијах, док у баба бијах!
Не ћах царство ни за Стамбол дати,
Тунофеса за Босне везирство,
А два ока за два пашалука,
Дв'је обрве за два заинлука,
Двије руке, шехер Бањелуке;
Моје чело, моје жарко сунце!
Два образа два ђула румена!
Моје грло као мјесечина!
За два плава не бих паре дала,
За брката не бих ни дуката,
За удовца не бих ни покровца,
За брадата не бих ни саката;
А за врана за млада бећара,
Који нема браде ни бркова,
За њ бих дала срце из њедара,
И сувише срмали јаглука,
Штоно сам га три године везла,
А четврту бисером китила,
Док сам драгом име искитила,
И у њему алем камен драги,
При чем ће ми драги вечерати.

453.

Реци, није ми жао.

„Стан', ђевојко, нешто бих ти рек'о,
„Рек'о бих ти, жао ће ти бити.“ —
„Реци, драги! нећу ни хајати.“ —
„Драга моја, хоћу т' умријети.“ —
„Кaж', драгане, ђе ће т' укопати?“ —
„Драга моја, у њедарца твоја.“ —
„Јок, драгане, њеси угодио.
„Њесу моја њедра за мезара,
„Већ су моја њедра за бећара,
„Који нема оца ни матере,
„Нити има браде ни бркова,
„Нити брата за ручна ђевера,
„Ни снашице, мени јетрвице,
„Ни сестрице, мени заовице.“

454.

Свјет невјестачки.

Ко се оно путем шеће?
Миле, мој миле![43]
Није л' Бог д'о ко од Босне,
Јал' од Босне рода мога,
Да поручим мајци мојој,
Да не дава секе моје,
За удовца ни за самца,
Но ђе свекар и свекрва,
Ђе је ђевер и заова,
Кад се млада у род спрема,

[43] Припјев уза сваку врсту.

Сједи свекар те сјетује,
А свекрва даре спрема,
А ђевер ми коња седла,
А заове измет чине,
Драги ми се прошетује,
Метне руке у џепове:
„Немој тамо много стати,
„Е су сада дуге ноћи,
„Не пада ми сан на очи,
„Већ ми пада јад на срце,
„А од јада гора вехне,
„Као драги за драгијем.“

455.

Шећер Кајна и три јашика.

Пошетала шећер Кајна Шехова,
По терћији, по авлији Шеховој,
На њојзи је бурунџукли кошуља,
По кошуљи трли диба до земље,
На ногам' јој срм-седефли налуне,
По налунам' сандуфдефле пануле,
Гледала је три јашика с царине,
Међу собом говорили и рекли:
„Дивна ли је шећер Кајна Шехова,
„Шећер Кајни нема пара до цара,
„Благо оном који ће је грлити,
„А најсретњи ко ће Кајну љубити.“

456.

Дилбер-Даша Вуксанова.

Ат-мејдане, зелен ти си,
Ах, јадан! јадан! зелен ти си!
Хеј, хеј, зелен ти си, хеј![44])
Безистану, широк ти си!
Ташлихану, гласни ти си!
А вароши, сарош ти си!
Баш-чаршијо, батли ти си!
Лантинлуче, поган ти си!
Ал' ј' у теби дилбер Даша,
Дилбер-Даша Вуксанова.
Како јој је б'јело лице,
Ваља Шама и Мисира;
Каке су јој обрвице,
Ваљају јој Митровице;
Каке су јој б'јеле руке,
Ваљају јој Бање Луке;
Како л' јој је бј'ела нога,
Ваља Травник' и Улога.

457.

Кошута и ђевојка.

„Кошутице, росна ти си!
„Ђе си била, те си росна?“ —
„Ја сам била у ђевојке.“ —
„Је ли каква та ђевојка?“ —
„Из лица јој сунце с'јаше,
„А из грла мјесечина,

[44]) Припјев уза сваку врсту.

„Из њедара зора сјајна,
„Двије руке до два крила,
„Како нећеш да је мила?
„Ко је не би пољубио,
„Језик му се огулио!“

458.

Знади да имам.

Имам чело, само да ми знаш,
Имам чело златну амалију,
Имам оке, само да ми знаш,
Имам оке два драга камена;
Имам косе, само да ми знаш,
Имам косе туру имбришима;
Имам грло, само да ми знаш,
Имам грло сјајнога мјесеца;
Имам дојке, само да ми знаш,
Имам дојке дв'је златне јабуке;
Имам руке, само да ми знаш,
Имам руке да грлим јунаке.

459.

Каква је драга.

Дошо сам ти, вило, из Новога града,
Нисам ти донио ни сребра ни злата,
Нег' сам ти донио славно име моје,
Да ми с њим прославиш веље добро моје,
Почет' ћу те славит' саврх главе твоје:
Та твоја косица, сва у један пламен,
На глави стоји ти као драги камен;

А то твоје чело ведрије од неба,
Твоје трепавице, двије пијавице,
Твоје обрвице, двије ластавице,
Те твоје очице, два амбра камена,
Ти твоји образи, два ђулса румена,
Твоје јагодице, до двије ружице,
А та твој ми носак у лицу усађен,
Ка и Спљету граду са миром саграђен,
Те твоје уснице, до двије кораље,
А ти твоји зуби, два низа бисера,
А то твоје грлȍ, бјеље од снијега,
Кићено бисером мојима рукама,
А те твоје руке, у мишицам' јаке,
Чим би премамиле дивјака сокола,
И Бог ми те даде свијету на знање,
Свијету на знање, мене на скончање,
Не такога цв'јета земља породила,
Ни такве љепоте мајка узгојила;
Када градом шеташ, паровита јела,
Кад ногама крећеш, драги кам измећеш.

460.

Дјевојка на градским вратима.

Соко лети високо,
Носи крила широко,
На десну се окрену,
Граду врата угледа,
Кад на врати ђевојка,
Грло јој се бијели,
Као снијег на гори.
Ма ми соко говори:

„О ђевојко, ђевојко,
„Спучи пуце под грло,
„Да се грло не б'јели,
„Да ме срце не боли."

[Упор. I[4], бр. 571]

461.

Момче куне ђевојку.

Oj ђевојко дилберико!
Убило те зло велико!
Твоје косе синџир носе,
Хоће мене да објесе,
О злу дрву о дријену,
О твом грлу о бијелу.
Кад у тебе ђердан звекне,
Тад у мене срце јекне.
Под кућом ти три дунаре:
Под једном ти паткà пије,
Под другом ти печа леда,
А под трећом ђувескија,
Ја сам тебе ђувегија.
Више куће трнак драче,
Ту јој дођем сваку вече,
Те ја нађем по погаче.
Из куће ти јавор расте,
За њом свезан бавор вашка,
Он ми често порежује,
Мени ране позлеђује.
У кући ти крива греда,
Пребила ти оцу леђа,
А матери витна ребра!
Ниж' куће ти крива крушка,

Удрила ти брата пушка!
Од куће ти стрмо поћи,
Ками ћу ти опет доћи!

462.

Ходи до мене.

(из подгорице)

Ах, ђела дилбер, одер, Маро,
крај мене, код мене,
Твој сам јаран, изгубићеш
и мене, и мене,
Пак ћеш љубит' трипут горег
од мене, од мене:
Код мене је младо јагње
печено, печено,
Ах, јагње печено, друго
варено, варено.

Ах, ђела дилбер, одер, Маро,
крај мене, код мене,
Твој сам јаран, изгубићеш
и мене, и мене,
Пак ћеш љубит' трипут горег
од мене, од мене.
Украј пута расту ситне
врбице, врбице,
Помакни се, душо, к мене
мрвице, мрвице,
Пред кућом ти једно мало
мончило, мончило,

Ја ти, душо, у њедарца
скочио, скочио,
Ђе скочио љети и зими
ноћио, ноћио.

463.

Снаха међу ђеверима.

Што се сјаје насред Сарајева?
Ал' је сунце, ал' је мјесечина?
Али алем, али камен драги?
Али злато међу кујунџијам'?
Ал' је диба међу терзијама?
Ал' је сансар међу ћурчијама?
Ал' је ђерђев међу везиљама?
Али бисер међу низаљама?
Од овога нема ниједнога,
Него снаша међу ђеверима;
Ђевер снаху за руку држаше,
На руци јој прстење бројаше,
И овако снаши говораше:
„Снахо моја, зелена ливадо!
„Ал' си расла бора гледајући?
„Али мога брата чекајући?
„Јел' ти добро у матере било?“
А она му млада одговара:
„Нит' сам расла на бор гледајући,
„Ни твојега брата чекајући,
„Но ми добро у матере било:
„Ранила ме медом и шећером,
„А по ноћи вином и ракијом;
„Рано мене лијегала мајка,

„А доцна ме с душека дизала,
„Те сам 'вако б'јела и румена,
„И у стасу танка и висока."

[Упор. I⁴ бр. 85 и 423, и напред бр. 7 и 41.]

464.

Јабука и вјетар.

Јабука се вјетру моли,
Да јој гране не саломи:
„О ти вјетре, тихи вјетре,
„Не ломи ме, не крши ме,
„Лијеп ћу ти род родити:
„На дв'је гране дв'је јабуке,
„А у врху и четири,
„У сриједу соко сједи.
„Соко гледи равно поље,
„Ђе сватови китом иду,
„Међу њима невјестица,
„Ни малена ни велика,
„Својем драгом једнолика,
„Једнолика и прилична."

[Упор. I⁴, бр. 664]

465.

Миловање снахе и ђевера.

Колико је гора божурова,
Ни тица је прелећет' не може,
А данас је свати преиграше,
Сви сватови под жут бор падоше,
Ђевер снахом под жутом наранчом:
Под наранчом цвијет отпадаше,

Ђевојка га у ките кићаше,
Све сватове редом даровала,
Не дотече ручноме ђеверу,
На снаху се ђевер расрдио.
Вели њему лијепа ђевојка:
„О ђевере, мој златан прстене!
„Ја сам тебе љепшу оставила,
„Оставила моју јараницу,
„Од мене је и виша и љепша,
„И боље је рухо сакупила,
„И боље је књигу научила,
„И царев би ферман проучила,
„И пашине двије буруntије.“

[Упор. I[1], бр. 36, и напред бр. 2]

466.

Превари ме ђевојка.

О невене, мој невенко!
Ах јади мој'! [45])
Нанесе ме коњ зеленко
На нечије б'јеле дворе,
Око двора често борје,
У дворима ђевојчица,
Б'јеле дворе метијаше,
Игличицом јаглучицом.
Ја јој назвах: добар вече!
Она рече: дођ' довече.
Ја не дођох прву вече,
Већ ја дођох другу вече:
Б'јеле дворе затворила,

[45]) Припјев уза сваку врсту.

А канате зачавлила,
Залуд куцах и уздисах,
Не шће драга да отвори.

467.

Права љубав.

Назвах Анђи: добар вече!
Аман, аман, вај душице![46]
Анђа рече: дођ' довече.
Ја не дођох ону вечер,
Него дођох другу вече.
Кад се Анђа ражљутила,
Сламком врата капијала,
А канате чивијала.
Ја притегох дизген коњу,
Те прескочих у ал-башчу,
Везах коња за наранчу,
А сокола за гранчицу:
Ђого врисну, соко писну.
Кад ево ти ђевојчице,
Голе, босе, без папуча,
Гологлава без фесића;
Одведе ме у душеке,
Грлисмо се, љубисмо се,
Од акшама до сабаха;
Зато нама нико не зна,
Само небо, под којим смо,
И постеља́, на коју смо.

[46]) Припјев уза сваку врсту.

468.

Кажњен соко.

Соко лети около Новога
Крилом летну кљуном проговара,
Соко ми се тешко заклињаше,
Да ми неће из Новога поћи,
Док не обљуби љубу диздареву
И његову шћерцу најстарију.
Кад то чула диздарева љуби,
На прешу је свилу куповала,
Још је брже свилу саплетала,
И меће је около Новога.
Уфатила сивога сокола,
Жуте му је ноге окинула,
Брчна му је пера повадила,
Пак га справља у гори зеленој.
Љуто куне тај сиви соколе:
„Бог т' убио, љуби диздарева,
„Зашто си ми ноге поткинула,
„Да не скачем од гране до гране,
„Зашто си ми крила иштетила,
„И зашто ми очи извадила,
„Да не видим по гори одити.“

469.

Соко пада на дјевојке.

Играло је дивно хоро
На тарацу пред Котором,
У хоро су све јунаци,
А над њима соко лети,

Јунаци му говораху:
„Слаз' наниже, мој соколе,
„На оружје позлаћено.“
Соко лети понавише.

Играло је друго хоро
На тарацу пред Котором,
У хоро су све невјесте,
А над њима соко лети,
Невјесте му говораху:
„Слаз' наниже, мој соколе,
„На ђердане позлаћене.“
Соко лети понавише,
А не пада на ђердане.

Играло се треће хоро
На тарацу пред Котором,
У хоро су све ђевојке,
Све ђевојке неудате,
А над њим се соко вије,
Ђевојке му говораху:
„Слаз' наниже, мој соколе,
„На бијело лице наше.“
Соко крила оборио,
Те ми паде на ђевојке,
Све ђевојке ижљубио.

470.

Снаха и Омеровица.

Кучка лаје Омерова мајка
Са пенџера од бијеле куле,

Зове мајка своју снаху драгу:
„Врат' се натраг, моја мила снашо!
„Скројићу ти тамбар од клашања,
„А купити ђердан од ораха
„И шарено од драгуље јуне."
Јошт јој виче Омер испод стране:
„Не враћај се, моја љуби драга!
„Што ће тебе тамбар од клашања,
„Што ли ће ти ђердан од ораха
„И шарено јуне од драгуље,
„Кад нијесмо једно другом драго?"

471.

Залуду ли се јадна удадох!

Узрасла је Јер јелика листа велика,
На њу сједи шарен тица пера шарена,
За листак се заклањала од зла бремена,
Као снаха за ђевером од худа војна,
Ђеверу се поплакала: „Није за мене,
„Кој' преспава зимну ноћцу, не окрене се,
„А пресједи љетни данак, не насмије се;
„Окрени се, обрни се, студен камене!
„Загрли ме, пољуби ме, Бог те убио!
„А он мене преко брка, а расрди се:
„„Лези доље, улегла се, зла ти година!
„„Ето тебе миле мајке, пољубиће те,
„„Ето тебе Ђурђев' данка, огријаће те.""
Наљути се, расрди се, у род утече,
Сусрете је мили ђевер, с војске иђаше:
„Врат' се натраг, мила снахо, караћу га ја." —
„Богме нећу, мој ђевере, нек се кара сам."

[Упор. I⁴, бр. 402]

472.

Зла игра јабуком.

Ваљала се јабука
Од Марина кољена
До Шћепова кољена.
Проби Шћепу кољено,
Жалила га Марија:
„Јао душо и срце!
„Јао моје кољено.“
Па пољуби кољено,
Шћепу бола преболе.

473.

Ђевојка убила, па излијечила.

У Мостару на вратнику
Еј! јај гига га.[47])
По пун ћошак ђевојака:
Нека преде, нека везе,
Нека гледа, нека пјева.
Умија се дуњом баца,
Уд'ри бега у мишицу,
Мртав беже земљи леже.
Ко ће бегу ећим бити?
Умија му ећим била,
Трипут зубом угризнула
Бегу ране извидала.

[47]) Припјев уза сваку врсту.

474.

Погинуо Арслан-ага.

Јеси л' чула, пилеле, Стано, јал' виђела,
Ђе погибе, пилеле, харан јунак,
Харан јунак, пилеле, Арслан-ага,
Убише га, пилеле, Харнаути,
Харнаути, пилеле, мрки вуци,
Који носе, пилеле, мрке струке,
Мрке струке, пилеле, жарке пушке,
Убише га, пилеле, покрише га.

475.

Виле обраниле и излијечиле.

Вила вилу преко горе зваше:
„А ти вило, другарице моја,
„Јеси л' лако на планину била,
„Јеси л' воду Маргитану пила,
„Јеси л' цвијет са јаблана брала,
„Јеси л' брата видијела мога?“
Вила вили на то одговара:
„Ја сам лако на планину била,
„Ја сам воду Маргитану пила,
„Ја сам цвијет са јаблана брала,
„Ја сам брата видијела твога,
„Ђе се игра с вилам' кроз планину,
„У игри га виле обраниле,
„Целивајућ' ране извидале.“

476.

Жените се и удајите се.

Камен' мосте, не цибај се,
Е про тебе војска иде:
Млади момци нежењени,
Жените их, не држ'те их,
Да их брци не преваре,
А ђевојке не забаве.
Камен' мосте, не цибај се,
Е про тебе војска иде:
Све ђевојке неудате,
Удајте их не раните,
Да их дојке не преваре,
Млади момци не забаве.
Камен' мосте, не цибај се
Е про тебе војска иде:
Удовице здраве, младе,
Удајте их, не ран'те их,
Да их очи не преваре,
А јунаци не забаве,
Уздишући, тугујући.

477.

Врагови су ђевојке.

Ђевојке су чудне апарије:
Када виде косе до рамена,
Онда веле: „Плети косу, нено!"
Када виде косу оплетену,
Онда веле: „Купи рухо, нено!"
А кад виде рухо сакупљено,

Онда веле: „Удаји нас, нено!“
Када виде брката јунака:
„Ено, нено! на ораху мачка!“
А кад виде брадата јунака:
„Ено, нено! вола у купусу!“
А кад виде без брка јунака:
„Ено, нено! душе ђевојачке!“

[Упор. I[4], бр. 528]

478.

Није за стара, већ за млада.

Извирала извир вода
лћети студена,
Измећала струк босиља
зими зелена,
Чувала је ђевојчица
скоро вјерена,
Тудјер паса стар делија
на стару коњу:
„Божја помоћ, ђевојчице
„скоро вјерена,
„Пије ли се ладна вода
„љети студена,
„Бере ли се струк босиља
„зими зелена,
„Љуби ли се ђевојчица
„скоро вјерена.“ —
„Ид' отолен, стар делија
„на стару коњу,
„Не пије се ладна вода
„љети студена,

„Нит' се бере струк босиља
„зими зелена,
„Нит' се љуби ђевојчица
„скоро вјерена,
„Ово чека драгог мога
„за мном вјерена."

[Упор. I[4], бр. 399 и напред бр. 416].

479.

Старац делија и Анђелија.

Јашикује момче и ђевојка
У најљепше доба од године,
Кадно цапти зумбул и зерина,
Стар делија, и шњим Анђелија.
Стар хоћаше љубит' Анђелију,
Стар хоћаше, ал' га неће Анђа,
Но му рече: „Причекај ме, драги!
„Када умреш, да т' у чело љубим."

480.

Ђевојка на продају.

Штоно доље у чаршију телал телали?
На кочији ђузел мома, те се продава,
Скупио се цио свијет, да је купује,
Носи паре и стар и млад, цуру надмећу,
Старац дава силно благо и ђердана три;
Мома старцу проговара: „А што ћеш ми ти?"
А удовац свилен кавад и дибе двије,
А ђевојка проговара: „Прилике није."
Ту долази бркат јунак на врану коњу,
И бисаке пуне дава жутих дуката,

То гледала млада мома, па говорила:
„Нећу богме ни брадата ни сува злата.“
Ту долази младо момче голобркато,
Празни рука, голо, босо, ма умиљато,
Из њедара извадило зелен' јабуку,
Па ђевојци у криоце баца јабуку.
Ђевојка га загрлила, тер га пољуби:
„Вод' ме, момче, у био двор, за тебе ћу ја,
„Боље љуби једно младо него стара два.“

481.

Не хоће Фатима старца.

Запросио Чегнијћ бего иза Загорја
На далеко у Требиње ђузел Фатиму
Па отиде у тазбину, да прстенује,
Пробуче се и обуче свилен' кошуљу,
Сврх кошуље мор доламу, сву у га̀јтане,
И пригрну зелен' ћурка до црне земље,
А на главу самур капу и три челенке,
А очешља с'једу браду, дугу до бедре.
Када дође у тазбину, среће лоше би,
Угледа га ђузел Фата са врх чардака,
Па упита стару мајку: „Који је оно?“ —
„Оно ти је ђувегија, бего Ченгијћу.“ —
„Богме нећу, моја мајко, узети га ја,
„Да имаде више блага него бега два.“ —
„Мучи, ћерце, мучи, Фате, луда ли си ти,
„Више има Ченгијћ блага него друга три.“ —
„Кад је тако, моја мајко, aј узми га ти.“

482.

Ђевојка куне сама себе.

Пошетала сирота ђевојка
По зеленој дајиџиној башчи,
Шетајући црну земљу љуби,
И овако у плач говораше:
„Црна земљо, прими мене у се,
„Јер не имам никога од рода,
„Већ дајиџу, брата материна,
„Стар ме проси, а млад ме купује,
„Волим младу бити робињица
„Него старцу на свили сиђети.“

483.

Ђевојка и јабука.

Поцмиљела на граду јабука,
Питала је са града ђевојка:
„Шта је тебе? на граду јабуко!“ —
„Прођи ми се, са града ђивојко!
„Млад ме бере, а стар ме купује;
„Млад ме проси, а стару ме дају;
„Вољела бих младу робовати
„Него стару на шилти сиђети,
„Кафу пити, а свилу носити.
„Волим с младим по гори ходити,
„Глог зобати, с лишћа воду пити.“

484.

Бумбул и славица.

Бумбул ми пјева крај мора,
Славица тица крај луга,

Бумбул ми слави говори:
„Славице тицо, сестрице!
„Сјутра ће наљест' сватови
„Кроз ове луге зелене,
„Провешће младо за старо,
„Запјевај, тицо славицо!
„Водице, студена ли си!
„Горице, зелена ли си!
„Сватови, гријешни ли сте,
„Водећи младо за старо!
„Стар неће љубит' ђевојку
„Но једва једном на мјесец."
Кад сјутра јутро освану,
Ево ти лугом сватови,
И воде младо за старо.
Запјева тица славица:
„Водице, студена ли си!
„Горице, зелена ли си!
„Сватови, гријешни ли сте,
„Водећи младо за старо!"
Вели јој старац са коња:
„Нека те, тицо славицо!
„Брчно ти перје опало,
„Не могла лугом лећети,
„Што мене данас окуди
„Младојзи љепој ђевојци."

485.

Млада чобаница.

О јаворе, зелен боре!
Развиј гране на све стране;

Докле гране покривале,
Дотле овце пландовале;
Чувала их чобаница,
На глави јој марамица:
Свилу преде, гајтан плете,
С гајтаном се разговара:
„О гајтане, мој гајтане!
„Да знам, да ће т' млад дерати,
„Свилом бих те млада плела,
„А златом бих увијала;
„А да знадем, мој златане!
„Да ће тебе стар дерати,
„Ликом бих ти основ прела
„А с кострети поткитила."

[Упор. I[4], бр. 397]

486.

Пјесма Ченгијића Фатиме.

Везак везла Ченгијћа Фатима
Под наранчом у зелену башчу
На ђерђеву од цкрли мерџана,
А на безу свилом податкану,
Попуњава жеженијем златом,
А уз ђерђев танко попијева:
„О јаглуче, мој' ђузели радњо!
„Ко ће тебе у њедра носити?
„Кога ли ћеш у срећи пануги?
„Да бих знала, мој јаглуче златни!
„Да ће тебе млад јунак носити,
„Друкчије бих тебе попуњала,
„Наоколо руже и босиље,

„По крајима моје очи црне,
„У сриједи срце из њедара,
„Кад ме љуби, нека му мирише.
„А да знадем, мој јаглуче златни!
„Да ће тебе стар јунак дерати,
„Навезла бих трње и коприву,
„Наоколо челе и обаде,
„У сриједи змију присојкињу,
„Кад га стечем, нека га изгубим.“

[Упор. I[4], бр. 395—7]

487.

Дјевојчица и старац.

Девојчица платно бели овако, овако,
(рукама пребирајући)
Отуд иде стар на коњу овако, овако,
(млитаво климајући)
Божју помоћ њој називље овако, овако,
(с руком клањајући се на прса)
Она њему: ид' отоле овако, овако.
(главом срдито окрећући)

Девојчица платно бели овако, овако,
Отуд иде млад на коњу овако, овако,
(куражећи се и бркове гладећи)
Божју помоћ њој називље овако, овако,
(руку на уста, па онда к њој)
Она њему: дођ' довече овако, овако.
(смијешећи се, и лијевим палцем
иза лијевог рамена показујући)
Мајка на њу намигује овако, овако,
(мрштећи се и главом вртећи)

Она њојзи одговара овако, овако,
(брецајући се и мргодећи се)

488.

Док сам млада, драга сам.

Ђевојка сам, кумаш на продају,
Док сам кумаш, свакоме сам драга,
Кад остарам, нијесам никоме,
Већ драгану за невољу љути.

489.

Није Нура но Мурта.

Виђех чуда прије невиђена,
Ђе ћехаја пашиницу кара:
„Пашинице, да те Бог убије!
„Што ће твоје шћери по пенџеру?
„Што л' бијеле руке низ пенџере?“
Она му се окињаше млада:
„Није Нура, тако ми биљура!
„Ни Алема, тако ми калема!
„Ни Ћимета, тако ми нимета!
„Ни Алмаза, тако ми намаза!
„За Мурту се ни заклети нећу,
„Јер је Мурта пашу загледала,
„Кудгођ ходи, на срцу га носи,
„Ђегођ сједи, о паши бесједи:
„„У мог паше поша од сто гроша,
„„А долама од сто синџирлија,
„„Авал бињиш од сто и четири,
„„А димије од три синџирлије,

„„У руци му чибук од биљура,
„„На чибуку лула од мерџана,
„„А у лули тутум каранфиље,
„„Чибук пије, на Мурту се смије.““

490.

Дворови Јова бећара.

Бећар Јово из Стамбола пође,
Стамбол прође, а у Мисир дође,
Те у Мисир б'јеле дворе гради:
Темељ меће од драгог камења,
Дувар зиђе, дукатим' га ниже,
Шимлу теше, у злату је меће,
На пенџере очи ђевојачке,
Мала врата од сувога злата.
Поручује Мисирка ђевојка:
„Јеси л', Јово, саградио дворе?“ —
Поручује челебија Јово:
„Не мисли се за двором мојијем,
„Већ се мисли за чеизом твој'јем.“
Она њему отпоручи млада:
„Мене с' давно чеиз сакупили:
„Један купи мати материна.
„Други купи мила мати моја,
„Треће тета, материна сека:
„Штоно купи материна мајка,
„То ћу твому бабу даровати;
„Штоно купи мила моја мати,
„То ћу твоју браћу даровати;
„А што купи моја мила тета,
„Оно ћемо ја и ти дерати.“

491.

Драга Будимка.

Јашиковах три године дана,
А не виђох фајде ни зарара,
Него трипут у три годинице:
Једном драга вечераше с мајком,
Другом драга авдес узимаше,
Трећом драга душеке стираше,
По душеку брусали јастуке,
По јастуку кумашли јоргане,
По јоргану своју десну руку;
Кад уздахну, вас Будим устану,
Када јекну, вас ми Будим звекну,
И по кули рафи и долафи,
И по рафим' зафи и филџани,
По долафи калајли ленђери:
Да сам дрвце, пукло би ми срце,
Да сам камен, растопио би се.

492.

Жалба заове невјести.

Жетву жњела за'ва и невјеста,
Па се за'ва неви туговала:
„Нево моја, мило добро моје!
„Да ти јадна моје јаде кажем,
„Што ме стара потворила мајка,
„Моја мајка а твоја свекрва,
„Да ја љубим потајно јунаке.
„Ја јунака њесам ни виђела,
„Него мога брата од матере,
„Па да би ми срећа испанула,

„Стара мене удомити неће,
„Ни спремити дара за сватове.“
Нева за'ви тихо проговара:
„Не бој ми се, мила заовице!
„Ако т' мајка не спреми дарове,
„Ја ћу ти их поклонити млада;
„Ја сам силно рухо донијела,
„Па ћу с тобом рухо дијелити,
„И тебе ћу л'јепо удомити.“

493.

Умија ђевојка у јашиковању.

Вино пије Вилић Усеине,
Служи му га незнан челебија,
На њему је бејаз хантерија,
Свилом ш'вено, златом извезено;
Ал' то није незнан челебија,
Већ то била Умија ђевојка;
Она мниде, нико је не види,
Ал' то види Кумрија робиња,
Трком трче, те госпођи каже:
„Госпођице, Козир-беговице!
„Вино пије Вилић Усеине,
„На ливади под нашијем двором,
„Служи му га незнан челебија,
„Ал' то није незнан челебија,
„Већ Умија, лијепа ђевојка.“
Кад то зачу Козир-беговица,
Робињици шамар ударила:
„Муч', Кумрија, дуго јадна била!
„Ено Уме на бијелој кули,

„Ће Умија ситан везак везе.“
Па изиђе на бијелу кулу,
Кад Умије на кули не бјеше,
Ђерђев јој се по одаји ваља,
На ђерђеву фесак тунофеса,
А по фесу сиђани дукати,
Тада се је јаду досјетила.

494.

Мудра освета.

Подранио беђар Усеине,
Подранио у лов у планину,
Нит' с' умио, ни Богу молио.
Није Усо лова уловио,
Већ угледа Сарацића злато;
Од јада га забољела глава,
А од муке уфати грозница;
Па он оде двору бијеломе,
Далеко га сека угледала,
Суближе га мало сусретала:
„Усеине, брате од матере!
„Јеси ли ми лова уловио?“ —
„Прођи ми се, мила секо моја!
„Ја угледах Сарацића злато,
„Од јада ме забољела глава,
„Уфати ме огњена грозница.“ —
„Муч', не лудуј, брате Усеине!
„Ето тебе Бог и срећа дала,
„Ти не имаш браде ни бркова;
„Све ће Ајке у ал-башчу доћи,
„И мене су селам учиниле,

„Да ја дођем у зелену башчу,
„Ја ћу тебе спремит' мјесто мене,
„Даћу тебе моје одијело,
„Па кад дођеш међу ђевојкама,
„Чини, Усо, што је тебе драго.“
Једва чека да му ноћца дође,
Једва чека, и дочекао је.
Јошт не бјеше ноћи половину,
Усо буди Ајкуну ђевојку:
„Устан', Ајко, моја мила секо,
„Да м' опремиш у зелену башчу.“
Тад се прену Ајкуна ђевојка,
Ужеже му четири свијеће,
Па ушета у шикли одају,
Па отвори попете сепете,
Па извади своје одијело.
Од перчина потстриза солуфе,
На њ' удара бакам и бјелило,
Навлачи му сурму на обрве,
Кара боју на русе солуфе.
Облачи му своје одијело:
Понајприје танану кошуљу,
Врх кошуље три кавада жута,
Једна глава, три су истифана,
Једне уши, а троје менђуше,
Једно грло, а три су ђердана,
А на ноге пули тафтијане.
Да какав је бећар Усеине!
Рекао би, и заклео би се,
Да је Ајка лијепа ђевојка.
У то свану и ограну сунце,
Лијепо га сјетовала Ајка:

„О мој брате беħар-Усеине!
„Када дођеш у зелену башчу,
„И кад будеш колу у ђевојке,
„Старо љуби у бијеле руке,
„Удовице у бијело лице,
„А ђевојке под грло бијело.
„Понајпотле остави Златију,
„Истури је под жуту наранчу,
„Од ње чини, што је тебе драго."
А да видиш беħар-Усеина!
Он отиде у зелену башчу,
Трепти, лети беħар Усеине,
Као да је Ајкуна ђевојка.
Када дође колу међ' ђевојке,
Све је Усо редом изљубио,
Како га је сестра сјетовала,
А најпотле Златију ђевојку,
Под грлом је закинуо зубом,
Истури је под жутом наранчом,
Што је хтио, то је учинио,
Па отиде двору бијеломе,
А свак знади, који не погоди,
Да ђевојка обљуби ђевојку.

[Упор. I[4] бр. 736]

495.

Ајка и Мујо Серајлија.

Пофали се Недер беговица,
У махали међу другарицам':
„Какву имам ја на дому Фату!
„Не бих Фату ни за пашу дала,
„А камо ли Серајлији Мују!"

То зачула Серајлиј'на сека,
Од јада је забољела глава,
Она оде двору бијеломе,
Па ми каже милу брату своме:
„О мој брате, Серајлија Мујо!
„Пофали се Недер-беговица,
„У махали међу другарицам':
„„Какву имам ја на дому Фату,
„„Не бих Фату ни за пашу дала,
„„А камо ли Серајлији Мују!“
„Па од јада забоље ме глава.“
Мујо сеји тихо проговара:
„Муч', не вичи, моја сејо драга!
„Чиниһу се сиротица Ајка,
„Ја һу иһи Недер-беговици,
„И њезиној Фати јединици,
„Да ме учи ситан везак вести.“
Кад је сјутра јутро освануло,
Онда вели Серајлија Мујо:
„Ђулзе, моја сестро од матере!
„Обуци ми твоје одијело,
„Од перчина постризи солуфе,
„Удри на ме бакам и бјелило,
„Навуци ми сурму на обрве,
„Кара боју на сија солуфе.“
Обуче га љепотица Ајка,
Па отиде Недер-беговици,
И закуца алком на вратима,
Проговори Недер-беговица:
„Ко то куца алком на вратима?“ —
Проговара Серајлија Мујо:
„Ја сам млада, Недер-беговице!

„Ја сам млада сиротица Ајка,
„Да ме учи твоја ћерца Фата,
„Да ме учи ситан везак вести.“
Па изиђе на бијелу кулу.
Кад је било ноћи о вечери,
Вечераше и софру дигоше,
Онда вели сиротица Ајка:
„Дај ми, кадо! твоју милу Фату,
„Да не лежим у душеку сама.“
Даде њојзи љепотицу Фату,
Не хће Мујо мировати с миром,
Него љуби љепотицу Фату,
Под грло је закинуо зубом,
Даде њојзи жећер прстен с руке,
Па побјеже двору бијеломе.
Кад у јутру јутро освануло,
Подранила љепотица Фата,
Она иде у одају мајци,
Па је старој била бесједила:
„Бог т' убио, мила моја мајко!
„Оно није сиротица Ајка,
„Но њен братац, Серајлија Мујо;
„Ако мене томе не вјерујеш,
„Ти уљези у шикли одају,
„Ти ћеш наћи жећер прстен с руке,
„И виђи ми ране под гроце.“
Кад кадуна јаде сагледала,
Брже када књигу накитила,
Те је шаље Серајлији Мују,
Овако му у њој када пише:
„О мој зете, Серајлија Мујо!
„Обречени као и суђени,

„Купи свате, хајде по ђевојку,
„Ја сам тебе поклонила Фату.“

496.

Прво мука, па добро.

Везак везла на граду ђевојка,
Ваљаду јој руке Сарајева,
Б’јело грло града Дубровника,
Сва ђевојка града Цариграда.
Ту пролази момче нежењено,
Од јада га забољела глава,
Па он оде двору бијеломе,
На вратим’ га сусретала мајка:
„Што је, сине? врло добро моје!
„Ал’ је болест од јашиковања?
„Али болест од Бога послана?“ —
„Прођи ми се, моја мила мајко!
„Није болест од Бога послана,
„Већ је болест од јашиковања,
„Јер ја виђох на граду ђевојку,
„Ђено везе по ђерђеву платно,
„Љепоте јој у свијету нема;
„Па ме љуто забољела глава.“
Мајка сину тихо проговара:
„О мој сине, врло добро моје!
„Ти узимљи бурме и прстење,
„И узимљи гроша и дуката,
„Па просипљи са града ђевојци.
„Ако буде прошена ђевојка,
„Покупиће гроше и дукате;
„Ак’ не буде прошена ђевојка,

„Хоће купит' бурме и прстење."
Па он узе бурме и прстење,
Те просипље под градом ђевојци,
По његовој диван кабаници,
И просипље гроше и дукате.
Ал' да видиш лијепе ђевојке!
Загрнула скуте и рукаве,
Па ми купи бурме и прстење.
Кад то виђе момче нежењено,
Узе драгу за бијелу руку,
Одведе је себе за љубовцу.
Кад је тако, са срећом им било!

497.

Заручница Херцега Стјепана.

Лепа Мара на чардаку спава,
Код ње мајка беле даре слаже,
Даре слаже, грозне сузе рони,
Њојзи Мара кроз сан одговара:
„Ао старице, моја мила мајко,
„Или ти је бела дара жао,
„Или мене Маре мезимице?"
Ал' је мајка Мари беседила:
„Није мени бела дара жао,
„Веће, Маро, тебе мени жао,
„Јер сам тебе на далеко дала,
„На далеко у Ерцеговину,
„За неверу Ерцега Степана."
Ал' је Мара мајки беседила:
„Ао старице, моја мила мајко,

„Кад ти чујеш бубње и свирале,
„Изнеси ме прид двор на сунашце,
„Покриј мене тананим покровом,
„И ужежи две воштане свеће,
„Па ти кукај кано кукавица,
„А привијај кано ластавица.“
То је мајка Маре послушала.
Кад је чула бубње и свирале,
Изнела је пред двор на сунашце,
Покрила је тананим покровом.
Она кука као кукавица,
А привија као ластавица.
А кад дође Ерцег са сватови,
Ал' беседи лепе Маре мајка:
„Ао Ерцеже, зете несуђени,
„Што с' толико свате сакупио,
„И толике коње поморио?
„Лепа Мара још синоћ умрла.“
Ал' то Ерцег и не слуша мајке,
Већ он шаље две неверне слуге:
„Отидите, две неверне слуге,
„Одвалите стену аловиту,
„Уватите змију шаровиту,
„Донесите у процепу златном,
„Да ја мећем Мари на срдашце,
„Не би ли се Мара разабрала.“
Нит' се прену нит' се трену Мара.
Он јој меће руку у недарца,
Нит' се прену нит' се трену Мара.
Он наложи огањ ватру живу,
Да би му се Мара разабрала,
Нит' се прену нит' се трену Мара.

Купи свате Ерцеже Стјепане,
И он оде двору бијеломе.

[Упор. I[1], бр. 727]

498.

Опет то исто.

Расла Мара у мајке једина,
Испроси је Ерцеже Стеване,
Испросио и јабуку дао.
Ал' беседи јединица Мара:
„Ао старице, моја мила мајко,
„У з'о час ме за Ерцега дала,
„Ерцег кажу да је пијаница,
„Пијаница и дербеденица,
„Та ди пије онде и noћива;
„Већ ме не дај за Ерцега, мајко.“ —
„Како ћу те ја не дати, Маро,
„Ерцег ће нам са сватови доћи?“
Ал' беседи јединица Мара:
„Кад ће Ерцег са сватови доћи,
„Изнеси ме прид двор на сунашце,
„Пак ме покри тананим покровом,
„Пак ти кукај кано кукавица,
„И привијај кано ластавица,
„Да би ме се Ерцег окануо.“
То је мајка Маре послушала.
Изнела је прид двор на сунашце,
Покрила је тананим покровом.
Она кука кано кукавица,
А привија кано ластавица.
Ал' кад дође Ерцег са сватови,
Изилази лепе Маре мајка:

„Ао Ерцеже, зете несуђени,
„Лепа т' Маре јошт синоћ умрла.“
Онда скочи Ерцеже Стеване,
Па јој меће руку у недарца,
И у руку зелену јабуку,
Да би му се Мара разабрала;
Нит' се прену нит' се трену Мара.
Оде Ерцег у гору зелену,
И увати змију шаровиту,
И меће је Мари у недарца,
Да би л' му се Мара разабрала;
Нит' се прену нит' се трену Мара.
Он наложи огањ ватру живу,
Не би л' му се разабрала Мара;
Нит' се прену нит' се трену Мара.
Оде Ерцег кући без девојке.
Ал' беседи лепе Маре мајка:
„Ао Маро, моје дете драго,
„Које муке понајтеже бише?“ —
„Ао старице, моја мила мајко,
„Оћу тебе право казивати:
„Кад ми метну руку у недарца,
„Мало ти се не насмија мајко,
„Кад ми метну змију шаровиту,
„Као канда ми ладан ветар дуну,
„Кад наложи огањ ватру живу,
„Озбиљом сам била обумрла.“

499.

Ђевојачке муке.

Сан заспала племенита Мара,
На чардаку на дебелу ладу,

Код ње мајка рухо прелагаше,
Иза сна се пробудила Мара,
Она пита остаралу мајку:
„Коме, мајко, б'јело рухо слажеш?“ —
„Богме тебе, моја мила шћерце!
„Ја сам тебе Јован-бегу дала,
„Сад ће доћи кићени сватови.“ —
„Богме нећу, моја мила мајко!
„Или ћу се замакнути сама.“
У ријечи у којој бијаху,
У то доба кићени сватови.
Мајк' изађе пред бијелу кулу,
Те завика танко гласовито:
„Моје друге, умрије ми Мара!“
Сви се свати натраг повратише,
Ал' не врће ђувегија Јово,
Него иде на бијелу кулу,
Па ми сједе Мари више главе:
Над очим' јој бурме просипаше,
Мртва Мара ни душом не дише.
Не вјерује ђувегија млади,
Већ јој меће у њедарца руке,
Мртва Мара ни душом не дише.
Ни тако јој не вјеров'о Јово,
Но јој ложи ватру на њедарца,
Мртва Мара ни душом не дише.
Ни тако јој не вјеров'о Јово,
Но уфати гују присојкињу,
Те је меће Мари у њедарца,
Мртва Мара ни миче ни дихће.
Оде Јово двору бијеломе.
Уста Мара са мека душека,

Она сједе на демир пенџере,
Питала је остарала мајка:
„Какве, ћерце! најјадније муке!“ —
„Не би мука бурме по очима,
„Не би мука жива жеравица,
„Нити мука шаровита гуја,
„Но су муке руке у њедарца.“

500.

Солунски соко.

Соко сједи на Солуну граду,
Жуте му се ноге до кољена,
А злаћена крила до рамена,
А крвава до очију кљуна.
Питале га Солунке ђевојке:
„О Богу ти, сив зелен соколе!
„Ко је тебе ноге ожутио?
„Ко ли ти ти је позлатио крила?
„Ко ли тебе окрвави кљуна?“ —
„Прођ'те ме се, Солунке ђевојке!
„Дворио сам добра господара,
„У њега су до три ћери биле:
„Једна ми је ноге ожутила,
„Друга ми је крила позлатила,
„А трећа ми окрвави кљуна.“

501.

Кривоклетна ђевојка.

Ђевојка се криво братом клела:
„Жив ми братац, никад с' удат' нећу;

„Ако бих се почем и удала,
„Жив ми братац, на коња му нећу;
„Ако бих му почем узјахала,
„Жив ми братац, сјахати му нећу;
„Ако бих му почем и сјахала,
„А ако ме силом сајахаше,
„Жив ми братац, у дворе му нећу;
„Ако ли ме силом уведоше,
„Жив ми братац, вјенчати ме неће;
„Ако би ме под силом вјенчали,
„Жив ми братац, с драгим лећи нећу;
„Ако лежем, загрлит' га нећу;
„Ако бих га почем загрлила,
„Жив ми братац, пољубит' га нећу;
„Ако бих се и ту преварила,
„Жив ми братац, ја нијесам крива,
„Него мајка, која ме замакла."

502.

Ђевојка од седамдесет и седам година.

Ђевојка је мало ђевовала:
Седамдесет и седам година,
Седам пута на ћабу ходила,
Кад ли с ћабе нешто проговара:
„О ђевојко, ти се не удала,
„Док у мору риба пропјевала,
„А по путу ницало босиље,
„По горици зановет цапћела!"
Ђевојка се љуто расрдила,
Стаде клети, у кам затуцати:
„Ћабо кућо, ти се разорила,

„По врху те машина спопала,
„По сриједи бршган опасао,
„А по дну те миши оглодали,
„Што ме прокле и срећу изгуби!“

503.

Конини јади.

Кона кону преко воде звала:
„Коно моја! да ти јаде кажем:
„Погибе ми јаглук из сандука,
„Познадох га у Ахмета твога,
„Исках му га, да га видим, коно!
„Не даде га мене ни виђети,
„Већ га сави те у њедра метну,
„Дала му га Божја отпадница,
„Моја шћерца а његова драга.“

504.

Ибро и два сокола.

Два сокола Босну прелећеше,
Преко Босне на Херцеговину,
И падоше на Иброве дворе.
Излазио Бисерлија Ибро,
Те он пита два сокола сива:
„О Богу ви, два сокола млада!
„Нијесте ли од Херцеговине?
„Виђосте ли моју драгуницу?
„Цапти ли му хатмер и гаранфил?
„Бере ли га моја драгуница?
„Гледа ли је Мујо потурица?“

Веле њему два сокола сива:
„О Богу нам, Бисерлија Ибро!
„Ми смо јутрос од Херцеговине,
„Виђосмо ти твоју драгуницу,
„Цапти њојзи хатмер и гаранфил,
„Бере ти га драгуница Ајка,
„А гледа је потурица Мујо,
„Јашикују од зрака до мрака,
„Да им не зна ни отац ни мајка.“

505.

Нико и Јаудова љуба.

Порасла је граница чемина,
У Јауда повише комина,
Оно није граница чемина,
Нег' је оно Јаудова љуба.
Ту долази челебија Нико,
Он ми њојзи Божју помоћ виче:
„Бог помог'о, Јаудова вило!“ —
„Здраво био, челебија Нико!
„До године драгу добавио,
„А до друге и сина стекао!“

506.

Мјесец и тамничар.

Засјајала мјесечина сјајна,
На вратима од тамнице тавне,
Из тамнице сужањ проговара:
„Сјај, мјесече, јуначки путниче!
„По тебе сам доста путовао,

„А јаднијех мајак' објадио,
„А љубовце у црно завио,
„А сестрице браћом раставио:
„Сад се јесам јадан осужњио,
„Да би ђегођ, ни по јада мога,
„Но у зета од Удбиње краља,
„У краљице, у моје сестрице;
„Моја ми се сеја узнијела,
„Што је краљу на руци преспала.“

507.

Чиј је прстен, тога је и ђевојка.

Шеђу шета лијепа Фатима,
По сокаку шехер-Сарајеву,
Да каква је, три је јада било!
На дан јој је по оке бјелила,
А тридесет драма руменила.
Сретоше је до три момка млада,
Од милине свак Фату дарива:
Мујо момче лалели папуче,
Ибро момче од злата јабуку,
Дервиш момче туру имбришима,
И тури јој од злата прстење,
Вели Мујо: „Моја је ђевојка,
„Дао сам јој лалели папуче.“
Ибро вели: „Није, него моја,
„Дао сам јој од злата јабуку.“
Дервиш вели: „Није, него моја,
„Дао сам јој туру имбришима,
„И дао јој злаћена прстена.“
Алабанда, заврже се кавга!

Те одоше на суд пред кадијом.
Кад дођоше на суд пред кадију:
„Суди право, тако био здраво!
„Суди право, чија је ђевојка.“
Кад кадија зачу давуџије,
Он оваку ријеч истурио:
„Папуче се милој куми дају,
„А јабука у љубави дар је,
„Златан прстен рад' вјере ђевојци,
„Чиј је прстен, оног и ђевојка.“

[Упор. I⁴, бр. 585]

508.

Разговор вранијех коња.

Играли се врани коњи,
Међу собом говорили:
„Ради бисмо путовати
„И Дунаво пребродити.“
Други коњиц проговара:
„Дубока је Дунав вода,
„Синоћ момка занијела:
„Да ј' у момка своја мајка,
„За дан би му гласе чула,
„А за други разазнала,
„А за трећи на гроб дошла;
„Већ у момка туђа мајка,
„За годину гласе чула,
„А за другу разазнала,
„А за трећу на гроб дошла.
„Кад по гробу ђетељина,
„По њој пасу паунови.“

[Упор. I⁴, бр. 598]

509.

Сад ти је ласно.

Тамо доље преко мора,
Ту ми расте златни бисер,
И озлико свако цв'јеће,
Ту пролази младо момче,
И утрже румен цвијет,
Окрену се пут истока:
„Моја драга вјеренице!
„Ти си плава, ти си млада,
„Узела си грдна рабра,
„И младића и нездрела,
„Кој' покрива твоји ђела.“

510.

Ђевојка и кошутица.

У јасена ситна реса,
По њој пала медна роса,
Купила је кошутица,
Ујкала је ђевојчица:
„Иш отоле, кошутице!
„Ето ловца Херцеговца,
„Ловац ће те уловити,
„И цару те поклонити,
„Цар ће њему диван дати,
„Орахово и Грахово,
„Орашево и Крушево.“

511.

Нећу ти ништа, а шћер хоћу.

Трепетала трепетљика, пуна бисера,
Под њом сједи Хасан-ага, авдес узима,
Више њега слуга Усо, држи мараму:
„Усеине, вјерна слуго, двори у мене,
„Скројићу ти мор-доламу као у мене.“ —
„Богме нећу, Хасан-ага, није за мене.“ —

(опет по други пут прва четири стиха)

„Купићу ти добра коња, као у мене.“ —
„Богме нећу, Хасан-ага, није за мене.“ —

(опет четири прва)

„Градићу ти б’јеле дворе као у мене.“ —
„Богме нећу, Хасан-ага, њесу за мене.“ —

(опет четири прва)

„Даћу тебе моју шћерцу, те је код мене.“ —
„Богме хоћу, Хасан-ага, то је за мене.“

512.

Гојење вите јеле.

Ја усадих виту јелу,
У камену, у грохоту,
И два листа милодуха,
Један стручак босиока,
Један прутац вите лозе.
Прође љето, не обиђох,
Прође друго, не отидох,
Дође треће, наканих се:
Приступит’ се не могаше
Од висине вите јеле,

Од трептања милодуха,
И два струка босиока,
Од ширине слатке лозе;
Из стабла јој вода тече,
Из њедара челе лете,
А у врху вино тече;
Купи челе ђевојчица,
За кавадом у њедарца,
Вино љева у ђердане,
Милодухом солуф кити,
А босјока киту бере,
Чим да злато дворе мете.

513.

Жеље невена цвијета.

Дерман-дерту, дуге ноћи,
Ко не љуби црне очи,
Не уснуо сна на очи,
Већ му пао јад на срцу,
А од јада гора вехне,
И у гори невен цв'јеће.
Невен цвијет проговара:
„Доста мене наберите,
„У колу ме понесите,
„По колу ме раздавајте,
„Јунацим' ме не давајте,
„Јунаци ме ружно носе:
„Обдан носе за саруком,
„А у вече веће баче,
„А ја јадан веће вехнем;
„Ђевојкам' ме разд'јелите,

„Ђевојке ме добро носе,
„Обдан носе за јашмаком,
„А у вече у водицу,
„А у јутру у њедарца,
„Тад не вехнем, него чезнем.“

514.

Младожења.

О Јоване, мој Јоване!
Донеси ми ђугун воде,
Да умијем б'јеле ноге,
Да пошетам низ чаршију,
Да упитам терзибашу,
Шије ли ми хантерију;
Да упитам кујунџију,
Кује ли ми белензуке;
Да упитам папучлију,
Шије ли ми пашмагиће;
Да упитам кујунџију,
Кује ли ми амајлију.

515.

Јован бег и три ђевојке.

О Јоване, бег-Јоване!
Често л' идеш на Дољане?
У кога ли конакујеш?
У Илије у ђидије,
У њег' кажу до три ћери:
Једној име Љубичица,
А другој је Ружичица,

А треће је Ганџал-Ане.
Кад ја дођем на Дољане,
У Илије у ђидије,
Ружичица софру меће,
Љубичица јемек носи,
Гонџа Ане са мном сједе,
Са мном сједе вечерати.
Кад пођемо у ложницу,
Ружичица душек стере,
Љубичица јорган стере,
Гонџа Ане са мном легне.
Ружичицу испросисмо,
Љубичицу загледасмо,
Гонџу Ану доведосмо.

516.

Мајка и син јој Јово.

Грличица грче,
Јово коња трче,
Гледала га мајка,
Са висока гајка,
Па говори Јову:
„Што ти коња љутиш?
„Што ли разиграваш?“
Јово вели мајци:
„Коња бих купио,
„Анђу бих љубио;
„Анђа је плакала,
„Мајка је тјешила:
„Немој плакат’, Анђо!
„Скројићу ти дибу,

„Ни врло широку,
„Ни врло дугачку;
„Спремићу те у коло,
„Други ће се чудити:
„Чија ј' оно дика,
„Те је на њу диба?“

517.

Соко и ђевојка.

Скочила скоком јабука,
Удрила граду у врата,
Просу се бисер из града,
Сави се тица соколе,
Покупи бисер под перја,
Стаде ми лећет' узгора,
Виђоше младе ђевојке,
Фатише сивог сокола,
Отеше бисер из перја.
Прокле их сиви соколе:
„Ђевојке, среће немале!
„Доцна се ви поудале!
„Ниједна момка не стекла,
„Но старца али удовца!“

518.

Соко и соколица.

Сједи соко на камену, те перје глади,
Да ти знадеш, соколице, што соко мисли,
Сва би брда облећела, да га не видиш,
У лугове ноћ ноћила, да га не чујеш.

519.

Мајка и син јој Павле.

Мајка Павлу говори, говори:
„Што се синко, не жениш, не жениш?
„Дома Мару не водиш, не водиш?
„Твоја Мара црна ока,
„Дуге косе, танка бока.“
Павле мајци говори, говори:
„Чек' ме, мајко милена, милена,
„Док приспије шеница, шеница,
„И винова лозица, лозица,
„Мојој Мари сазрену, сазрену,
„У њедарца јабуке, јабуке,
„И док Мара приправи, приправи,
„За сватове дарове, дарове,
„Мара ј' моја, те моја, те моја.“

520.

Ах, да ми га је имати.

Сиви соко долетио,
Аман, аман, вај душице! [48])
Моме двору на капију,
Крила су му сува злата,
А ножице чисте срме,
А кљун му је од мерџана.
Да га могу уфатити,
Златан бих му кавез сплела,
А бисером поткитила,
Када ручам, да ми гуче,

[48]) Овако уза сваки стих.

Кад вечерам, да ми пјева,
А кад спавам, да ме буди:
„Устај, Маро, устај, злато!
„Дробна ружа затрављена,
„Дилбер Мара заљубљена.“

521.

Мјесец и звијезда даница.

Истече сјајан мјесече,
О бумбуле мој![49])
За њим је зв'језда даница,
Мјесецу зв'језда говори:
„Полако, ја сам, мјесече!
„И ја ћу с тобом уз поље,
„И ја ћу фатат' волове,
„И ја ћу орат' долове,
„И ја ћу сијат' конопље,
„И ја ћу плести тенефе,
„И ја ћу везат' ђевере,
„Кој' оно леже код кола,
„Ка' они јунци код тора.
„Везаћу редом заове,
„Кој' оно леже код кола,
„Ка' оно јунци код тора,
„Што они неће у коло,
„Данас је славни Ђурђев дан,
„А они леже цио дан.“

[49]) Припјев уза сваку врсту.

522.

Што је оно славићу?

Славуј, слатки разговоре!
 Што није чути пјесне твоје?[50]
Не чудим се све ни теби,
Већ се чудим тој даници,
Што те таји у тамници,
У тамници, у травици,
У зеленој дубравици!

523.

Ах да сам цвијет!

О невене, дивно сјеме!
 Ах јади мој'[51]
Да ј' на мене име твоје,
Ја бих знао, ђе бих цвао:
Јунацима по брцима,
Удовици на мишици,
Ђевојкама на дојкама,
Невјестама у криоцу,
А бабама у очима,
Да не виде нашу игру.

524.

Нева и заова.

О јагодо, за'во моја,
 О, миле мој![52]

[50]) Припјев уза сваку врсту.
[51]) Овако уза сваку врсту.
[52]) Овако уза сваку врсту.

Што ме зовеш? нево моја!
Дошли свати, за'во моја!
Што су дошли! нево моја!
Богме по те, за'во моја!
Што је дара? нево моја!
Златан прстен, за'во моја!
Богме нећу, нево моја!
О јагодо, за'во моја!
Што ме зовеш? нево моја!
Дошли свати, за'во моја!
Што је дара? нево моја!
Златан кавез, за'во моја!
И жут кавад и ђердани
И фереџа и пашмази.
Богме хоћу, нево моја!

525.

Љељен и кошута.

Ја се припех на највише висине,
Еј, ој, роде мој![53])
Па погледах на најниже дубине,
Ђе ми љељен и кошута пландује,
Запех стр'јелу за злаћену тетиву,
Да устр'јелим виторога љељена;
Не устр'јелих виторога љељена,
Но устр'јелих под прстеном ђевојку.

526.

Заваћа међу два јарана.

Бегемина, мој дилбере,
Не продаји вина:

[53]) Ово се припијева уза сваку другу врсту.

И синоћ је, мој дилбере,
С тебе кавга била:
Свадише се, мој дилбере,
Два мила јарана,
Свадише се, мој дилбере,
И обранише се,
Јаран Мујо, мој дилбере,
И јаран Алија;
На Муја је, мој дилбере,
Седамнаест рана,
На Алију, мој дилбере,
Двадест и четири.
Муја воде, мој дилбере,
Новој берберници,
А Алију, мој дилбере,
Двору бијеломе.
Како јечи, мој дилбере,
Берберница звечи,
А од Ала, мој дилбере,
Чардак и авлија.

527.

Фато, изиди на врато.

Дилбер Фато, злато!
Ђузел моја Фато, ђузел моје злато![54])
Изиди на врато,
Да ти видим главато,
Да ти купим фесато.

[54]) Припијева се уза свакистих.

Дилбер Фато, злато!
Изиди на врато,
Да ти видим челато,
Да ти нижем дукато.

Дилбер Фато, злато!
Изиди на врато,
Да ти видим грлато,
Да ти купим ђердато.

Дилбер Фато, злато!
Изиди на врато,
Да ти видим плећато,
Да ти купим кавато.

Дилбер Фато, злато!
Изиђи на врато,
Да ти видим ушато,
Да ти купим менђушто.

528.

Ти мога брата мамиш.

Ти мома, мори, ти ђевојка,
Ти мога, мори, ти мога брата мамиш
На твоје, мори, на твоје црне очи,
На твоје, мори, на твоје дуге косе,
На твоје, мори, на твоје б'јело лице,
На твоје, мори, на твоје ђул-солуфе,
На твоје, мори, на твоје б'јеле руке,
На твоје, мори, на твоје бисер-зуби,
На твоја, мори, на твоја медна уста.

529.

Мила и славуљ.

Ранила Мила славуља
Потпуно девет година.
Оће се Мила да уда,
Славуља оће да прода.
Славуљ се Мили молио:
„Немој ме, Мила, продати,
„Ја ћу ти бит' у помоћи,
„Мети ме међу дарове.“
А Мила вели славуљу:
„Тужан је адет постао,
„Свекрве даре премећу,
„Па ћеду наћи славуља,
„Па ћеду рећи славуљу,
„Наша је снаја дремљива,
„Треба је рано будити,
„У б'јело лице љубити.“

530.

Зеленкада и Омерин.

Зеленкаду ми зубак боли,
Зеленкада мајку зове:
„Мајко моја, зуб ме боли,
„Зови, мајко, Омерина,
„Омерина берберина,
„Да ми вади зуб из главе.“
Ал' је мајка послушала,
Брзо зове Омерина.
Стаде Омер зуб вадити,
Зубак видећ' плећи глади,

Зеленкаду упитао:
„Ђе је тебе мука, душо?“
Зеленкада одговара:
„О богу ти, Омерине,
„Мене ј' мука посред срца,
„Срце вехне, душа гине,
„Баш за тебе, Омерине!“

531.

Дјевојци биља погинула.

Ђе 'но синоћ вечер вечерасмо,
Ту ми бјеше лијепа ђевојка.
Ћа јој рећи: гледај ме, ђевојко,
Ма не смијах, е јој бјеше мајка,
Него рекох: дај ми пит', ђевојко.
Јунаку је Бог и срећа дала,
Те у двору ладне воде нема,
Ни у двору ни ублизу двора,
Него ларго у гори зеленој.
Узе кондир лијепа ђевојка,
Па полеће лугом пјевајући
За њом момче коња играјући,
Сретоше се у гори зеленој,
Па ми момче говори ђевојци:
„Драга моја, мене боли глава.“
А она му проговара млада:
„Ја те немам су чим извидати,
„Стара су јој биља погинула,
„А нова јој нису процавђела.“

532.

Дјевојка куне бор.

Изнико ми је зелен боре
Младоме јунаку пред био двор,
Навади му се соколе,
Да му потрза зелен бор,
Под бором драгу постеља,
Свакога цв'јећа настрта,
Највише руже румене,
И виолице питоме.
Туна ми јунак почива,
На руке му је ђевојка,
Пунуо му је виор од горе,
Сломио му је грану од бора,
Ђевојци паде на лице,
Из сенка трену ђевојка,
Зелен бор стаде проклињат':
„О боре зелен, мој боре,
„Све твоје гране посале!
„Што мене младу пробуди,
„И моје лице нагрди,
„Што ми се не даш наспати
„Младом јунаку пред дворе."

533.

Дарови ђевојачки.

У Мостару процвали бајами,
У Благају зумбул и ружица,
Покрај мора жути лимунови;
Чувало их младо нежењено,

Привуче се злато непрошено,
Украде му четири лимуна.
Једног шаље цару честитоме,
А другога цареву везиру,
А трећега брату Салим-бегу,
А четвртог бану каурину.
Када цару лимун пешкеш дође,
Цар ђевојци на табаку дибу,
Везир шаље златну итахију,
Брат Сали-бег на грло дукате,
Бан каурин лађу од мерџана,
И на њојзи весло од биљура,
И на лађи Ива капетана.
Кад ђевојци ти пешкеши дошли,
Сама собом млада говорила:
„Мала фала цару честитоме,
„Што ми посла дибу на табаку;
„Нити фала цареву везиру,
„Што ми посла златну итахију,
„Ја сам млада и од себе злато!
„Нити фала брату Салим-бегу,
„Што ми спреми на грло дукате,
„Него фала бану каурину,
„Што ми посла лађу од мерџана,
„И у лађи весло од биљура,
„И на лађи Ива капетана,
„Знаде бане, што треба ђевојци.“

[Упор. I[4], бр. 761—2]

534.

Неранџа и ђевојка.

Подрасла је у Нови наранча,
Гојила је Новкиња ђевојка,
У љето је водом посипала,
А у зиму свилом завијала,
Када за род настаде наранча,
Родила јој три наранче жуте.
Једну шаље дужду млетачкоме,
Другу шаље бечкоме Ћесару,
Трећу посла цару у Стамболу.
Коју посла дужду млетачкоме
Дужде њојзи огледало шјајно,
Коју посла од Беча Ћесару,
Ћесар њојзи од злата јабуку,
Коју посла цару у Стамболу,
Царе њојзи коња и јунака.
Кад ђевојка сагледа дарове,
Даре гледа, па се разговара:
„Мала фала бечкоме Ћесару,
„Што ми посла од злата јабуку,
„Ја сам млада јабучица сама;
„А још мања дужду млетачкоме,
„Што ми посла огледало шјајно,
„Ја сам млада огледало сама;
„Али фала цару од Стамбола,
„Јер цар знаде, што је за ђевојку.“

[Упор. I[4], бр. 761]

535.

Тешко без своје жене.

Жарко сунце, јес' колико рано?
Могу л' доћи у Загорје равно,
На Загорје у матере моје,
Да ми вади змаја из њедара,
Шаровиту гују из рукава?
Жарко сунце тихо проговара:
„Можеш доћи, нејачак Јоване!
„Можеш доћи на Загорје равно,
„У Загорје у матере твоје.“
Кад то зачу дијете Јоване,
Он отиде на Загорје равно,
Испод куле дозиваше мајку:
„Чу ли мене, стара моја мајко!
„Узми воде и ракли сапуна,
„Те умивај твоје б'јеле руке,
„Да ми вадиш змаја из њедара,
„Шаровиту гују из рукава.“ —
„Богме нећу, мој Јоване сине!
„Да се не бих с тобом ни заклела.“
Зове Јован милу своју секу:
„Моја секо, Бог те не убио!
„Извади ми змаја из њедара,
„Шаровиту гују из рукава.“ —
„Богме нећу, мој брате Јоване!
„Да се не бих с тобом ни заклела.“
Тад дозива вјерну своју љубу:
„Извади ми змаја из њедара,
„Шаровиту гују из рукава.“ —
„Богме хоћу, драги господаре!
„Да би мене об'је отпануле.“

Узе воде и ракли сапуна,
А умива б'јеле руке своје,
Па му меће руке у њедарца,
Извадила од злата јабуку,
Меће њему руке у рукаве,
Извадила круну од бисера,
Пак је онди говорила мајка:
„Снахо моја, Бог те не убио!
„То је мене синак поклонио.“
Па приступи млада заовица:
„Снахо моја, подај ми дарове,
„То су дари мог брата Јована.“ —
„Богме нећу, мајко и заово,
„Вас је пријед даром понудио,
„Па не хћесте, но се одрекосте:
„Мој је Јово, а моји дарови.“

536.

Павле и мајка му.

(ИЗ ПАШТРОВИЋА)

Чува Павле у Морачу овце,
Чувајући злаћен ђердан нађе,
Па ми стаде Павле промишљати,
Коме ће ли ђердан даровати:
Да га дадем милој мајци својој,
Биће жао љуби ил' сестрици;
Да га дадем љуби ил' сестрици,
Биће жао милој мајци мојој,
Мисли Павле на једну смислио.
Меће ђердан у њедра бијела,
Па ми иде двору бијеломе,
Па дозива милу мајку своју:

„О за Бога, мила моја мајко,
„Ја ти чувах у Морачу овце,
„Чувајући трудан сан заспао,
„Уљезе ми змија у њедарца,
„Извади је, моја мила мајко."
Ма је њему говорила мајка:
„Не бих ти је, синко, извадила,
„Ако ће ти очи извадити."
Он дозива милу сестру своју:
„Богом тебе, мила сестро моја,
„Извади ми змију из њедарца."
Ма је њему сестра говорила:
„Не бих ти је, брате, извадила,
„Ако ће ти срце извадити."
Он дозива драгу љуби своју:
„О за Бога, драга љубо моја,
„Извади ми змију из њедарца."
Заврћала руке до лаката,
Меће руке у њедра бијела,
Извадила злаћена ђердана.

[Упор. I[4], бр. 289]

537.

Краљ Матијаш и Вук Огњани.

Вино пије краљ Матијаш,
земљи господар,
Служи вино кнеже Вуче,
тај огњени змај.
Ал' говори краљ Матијаш,
земљи господар:
„Служи боље, кнеже Вуче,
„да ти шћерцу дам,

„Све сам граде освојио
„с краја на Дунај,
„Још нијесам мали градац,
„мали Шабац град.
„Ој ти, Вуче, мој крагујче,
„отли поћи на њ?“ —
„Оћу, царе, господаре,
„како да играм,
„Нег’ ми подај мало војске,
„мало пет хиљад’,
„И подај ми нову Зету,
„и Нови Пазар,
„И подај ми Вртијељку,
„лубардени прах,
„И лубарду прлијерку,
„која бије град.“
Што му Вуче запитао,
то му царе да.

538.

Опет то исто.

Фалио се краљ Матијаш,
земљи господар,
Попио је триста дукат’
и злаћен буздован,
Вранца коња испод тебе,
све у један дан.
„Тамо кажу на Дунаво
„један био град,
„С вољом Божом, с муком мојом
узећу га ја.

„О ти, Вуче, мој крагујче,
„отли поћи на њ?“ —
„Оћу, краље, зашто нећу,
„но ме послушај:
„Подај мене три галије
„праха и олова,
„И лубарду прлијерку,
„која бије град,
„И пошљи ми Петра мештра,
„да је направља.“
Подаде му три галије
праха олова,
И лубарду прлијерку,
која бије град,
И посла му Петра мештра,
да је направља.
Врже једном Петар мештар,
не доврже град,
Врже другом Петар мештар,
и доврже град,
Врже трећом Петре мештре,
и погоди град.
Сестре ваше љуби наше,
у данашњи дан.

539.

Двоје испод једног јоргана.

Бога моли лијепа ђевојка,
Да јој Бог да иглу од биљура,
Да сашије јорган од бехара,
Да покрије себе и бећара,

Те да види како беħар спава.
Бога моли и умолила га,
Бог јој даде иглу од биљура,
Те сашила јорган од бехара,
И покрила себе и беħара,
Она виђе како беħар спава,
Како спава, како ли се буди,
Кад се буди, црне очи љуби,
А кад спава, мирисом задава.

[Упор. I[4], бр. 354]

540.

Ништа боље од млада момка.

Пофали се жути лемун крај мора:
„Данас нема ништа љепше од мене.“
То зачула жута дуња, наранча:
„Мала фала, жути лемун крај мора!
„Данас нема ништа љепше од мене.“
То зачула зеленика јабука:
„Мала фала, жута дуњо, наранчо!
„Данас нема ништа љепше од мене.“
То зачула некошена ливада:
„Мала фала, зеленико јабуко!
„Данас нема ништа љепше од мене.“
То зачула непрошена ђевојка:
„Мала фала, некошена ливадо:
„Данас нема ништа љепше од мене.“
То зачуо млади јунак нежењен,
Па овако смијући се говори:
„Мала фала, све по редом љепоте!
„Лимуна ħу испијати,
„А наранчу мирисати,

„А јабуку изгрискати,
„А ливаду покосити,
„А ђевојку обљубити.“

[Упор. I⁴, бр. 619, 620]

541.

Најљепши цвијет на свијету.

Фалила се жута дуња на море:
„Ја сам цвијет на ови свијет најљепши.“
То зачула зеленика јабука:
„Не фали се, жута дуњо на море,
„Ја сам цвијет на ови свијет најљепши.“
То зачула некошена ливада:
„Не фали се, зеленико јабуко,
„Ја сам цвијет на ови свијет најљепши.“
То зачула невјерена ђевојка:
„Не фали се, некошена ливадо,
„Ја сам цвијет на ови свијет најљепши.“
То зачуо млад на коњу делија:
„Не фали се, невјерена ђевојко,
„Ја сам цвијет на ови свијет најљепши:
„Обруни̂ћу жуте дуње на море,
„А угришћу зеленике јабуке,
„Покосићу некошене ливаде,
„Обљубићу невјерене ђевојке.“

[Упор. I⁴, бр. 620]

542.

Јадно момче с удовицом.

Уз пут расла румена ружица,
Што румења, то су млади момци,

Што гонџиза, младе ђевојчице,
Штоно цапти, младе невјестице,
Што отпада, оно пуштенице.
Ту налази скоро ожењени:
„Прођи ми се, румена ружице!
„Скоро сам се јунак оженио,
„С удовицом мојом неприликом,
„Штогођ чини, првог' војна фали:
„„Први војно, прво добро моје!
„„Добро ли ми за тобом бијаше,
„„Све ја носах свилу и кадифу,
„„И папуче срмом потковане,
„„А сад носим бејаз хантерију,
„„И папуче гвожђем потковане.““

[Упор. I[4], бр. 326 и 328.]

543.

Божур и ружа.

Ја посади виноград,
Тамо доле на запад.
Ја не одо за два дна,
Кад ја одо трећи дан,
А виноград листао,
И лозицу пустио.
Под лозицом божур цвет,
Крај божура ружица.
Божур ружи беседи:
„Ао ружо, леп ти сам,
„Још да ми је твој мирис,
„Вио би се, превио,

„Као свила предена,
„Око шимшир-вретена.“

[Упор. I[4], бр. 378]

544.

Не намигуј на ме.

Ој девојко, не намигуј на ме,
Јоште нису твоје очи за ме,
Када буду твоје очи за ме,
Онда нећеш ни гледати на ме.

545.

Соко и ђевојка.

Долеће соко из Босне,
Ђевојци паде на крило;
Питала га је ђевојка:
„Отклен си, сиви соколе?
„Јеси ли саде из Босне?
„Какви је адет у Босни?
„Какви су момци босански?“
Соколе њојзи говори:
„Од куд сам него из Босне,
„Диван је адет у Босни,
„Дивни су момци босански,
„Још љевше младе Босанке.“

[Упор. I[4], бр. 565]

546.

Мара и мајка.

Ој ти Маро, лепа Маро,
Мудро ти се с Марком љубиш,

Где год чујеш поручујеш,
Где год видиш намигујеш,
А где сретеш поштипујеш:
„Дођ' довече, лепи Марко,
„Ти не води врана коња,
„Ти не носи сив-сокола,
„И не носи смиљ за капом,
„Моја мајка лака санка,
„Опазиће тебе, Марко.“
Марко Маре не слушао,
Већ он води врана коња,
И он носи сив-сокола,
И он носи смиљ за капом.
Кад је било у по ноћи,
Коњиц врисну, соко писну,
Замириса смиљ за капом.
Мајка Мари говорила:
„Где 'но Марков коњиц вришти,
„Где 'но Марков соко кликће,
„Где мирише смиљ за капом?“
Мара мајци говорила:
„Мучи, мајко, замукла се
„Од грознице тролетнице!
„Овуд свати пројездише,
„И девојку проведоше,
„Младожењин коњиц вришти,
„У девера соко кликће,
„На девојци смиљ мирише.“

547.

Југовића Фате и Јово.

Пошетало Јово момче младо
Испред двора Југовића Фате,
Гледала га Југовића Фате,
Гледала га, па је говорила:
„Љепота је Јово момче младо,
„Да ја имам селе на удају,
„Ја би Јову моје селе дала,
„Селу дала, Јову сваком звала,
„Ал' да имам шћерцу јединицу,
„Ја би моју шћерцу Јову дала,
„Шћерцу дала, Јову зетом звала,
„Ма ја немам шћерцу јединицу,
„Нећу Јова мојим зетом звати,
„Нити имам селу на удају,
„Нећу Јова мојим сваком звати.“
Молила се удовици Анђи:
„Поклони ми твога брата Јову!“
Ма говори удовица Анђе:
„Нећу брата женит' удовицом,
„Удовица свака самовољна,
„Ка и бунар вода отровита,
„Страх је мене отроваће Јова.“

[Упор. I[4], бр. 325]

548.

Краљица и баница.

Шетала је краљица
И банова баница,
Прва другу упита:

„Кажи право, банице,
„Љуби ли те како бан?“
Одговара баница:
„Мене љуби и грли
„Свако јутро и вечер,
„Ал’ ми залуд љубљење,
„И узалуд грљење,
„Јер је бане као бан,
„За час оће, час неће,
„Пак ме каткад и удри.
„А ти казуј, краљице,
„Како тебе љуби краљ?“
Одговара краљица:
„Прођи ме се, банице,
„Горе него тебе бан:
„Краљ милује као краљ,
„Јер је земљи господар,
„Ријетки су целиви,
„А још чешће карање,
„Од господства дава дар,
„Ал’ кô треба никадар.“

549.

Кој’ ти је од три најмилији.

Шећер Салко сарук савијаше,
Вјерну љубу на крило држаше,
Своју љубу у лице љубљаше,
Својој љуби тихо говораше:
„О Бога ти, вјерна љуби моја!
„Трипут си се удавала млада,
„Кој’ ти војно најбољи бијаше?

„Кажи право, тако био здраво;
„Божја вјера мене не убила!
„Ништа тебе учинити нећу.“
Она њему млада проговара:
„О Богу ми, шећер Сали-ага!
„Кад ме питаш, да ти право кажем:
„Први пут сам за Аџијћем била,
„У Аџијћа мало бјеше блага,
„Ал' ме ђидо добро миловаше;
„Други пут сам за Кадијћем била,
„И у њега неколико блага,
„И он мене добро миловаше;
„А сада сам шећер Сали-аге.
„Први војно, прво добро моје!
„Добро ли ми за тобом бијаше!
„Све ја носах дибу и кадифу
„И папуче срмом потковане,
„А сад носим бејаз-хантерију
„И папуче гвожђем потковане;
„Други војно, ни хоћеш, ни нећеш:
„Трећи војно, ни тамо ни амо,
„И кад шеће, не мож' да с' окреће.“

[Упор. I⁴, бр. 615]

550.

Чобан љуби најбоље.

Поцмиљела ластавица;
  Кајдум бенум, бе ожђелдум кајдуме[55])
Мустај-бегу на кавезу:
„Ко отвори, да обљуби.“
То зачуше туфегџије,

[55]) Припјев уза сваку врсту.

Многе кључе заградише,
Отвораше, не могоше.

Опет цмили ластавица
Мустај-бегу на кавезу:
„Ко отвори, да обљуби.“
То зачуше кујунџије,
Многе кључе саковаше,
Отвораше, не могоше.

Опет цмили ластавица
Мустај-бегу на кавезу:
„Ко отвори, да обљуби.“
То зачула чобанија,
Од дрвета кључе граде,
Отвораше, отворише,
Отворише, обљубише.

Опет цмили ластавица
Мустај-бегу на кавезу:
„Аман бего, драги бего!
„Обљуби ме чобанија,
„Чобанија ђечурлија.“

551.

Јово чобанин и царева шћер.

Расла селва крај царева двора,
Пале гране цару на пенџере;
Јошт да вели царе господаре:
„Ко би моју престр'јелио јелу,
„Дао бих му шћерцу султанију.“
То се чудо на далеко чуло,

То зачуо чобанине Јово,
Па отиде у цареву двору,
Ето ти га цару на дивану,
И цару се смјерно поклонио,
Те његовој приступио руци:
„Је л' истина, царе господаре!
„Је л' истина, што си обећао?“ —
„Истина је, чобанине Јово!
„Истина је, ако будеш кадар.“
А да видиш чобанина Јова!
Он цареву престр'јелио јелу,
Даде њему ћерцу султанију,
Одведе је гори у планину.
Поручује млада султанија
У Стамболу царевици Анки:
„Мајко моја, царевице Анко!
„Када спремиш црно рухо моје,
„Не шиљи ми сачмане кошуље,
„Да их дере чобанине Јово.“
Кад је било, за дуго не било,
Поручује млада султанија:
„Моја мајко, царевица Анко!
„Пошљи мене б'јело рухо моје,
„Пошљи мене сачману кошуљу,
„Нек је дере чобанине Јово.
„Ах да знадеш, моја мила мајко!
„Како чобан плаховито љуби,
„Све би шћери за чобана дала,
„И ти би се стара преудала,
„И султана баба оставила.“

552.

Женидба Јакше капетана.

Коња рани Јакша капетане,
Не рани га чим се коњи ране,
Већ га рани јечмом и пиринчем,
Јутром јечмом, вечером пиринчем,
Коња рани, а коњу говори:
„О мој вранче, веле добро моје!
„Сад је тебе седам годиница,
„А мене су двадес и четири;
„Ти си коњиц добар за јахање,
„Ја сам јунак истом за женидбу,
„Би л' се мог'о у те поуздати,
„Да препливам Саву и Дунаво,
„Да пренесем мене и ђевојку,
„Да идемо Шаму бијеломе?
„Онђе кажу Шамског паше злато,
„Да је л'јепа, љепша бит' не може,
„Да вриједи града Цариграда.“
Вранац њему њиском одговара:
„Господару, Јакша капетане!
„Ти се можеш у ме поуздати,
„Можеш у ме, ал' можеш ли у се?
„Препливаћу Саво и Дунаво,
„Пренијећу тебе и ђевојку.“
Опреми се Јакша капетане,
Па он оде Шаму бијеломе.
Кад је био близу б'јела Шама,
Ал' се нешто украј воде б'јели,
Чудио се Јакша капетане:
„Мили Боже, чуда великога!

„Шта се оно украј воде б'јели?
„Ил' је сунце ил' је мјесечина,
„Ил' су виле коло уватиле?“
Вранац њему њиском одговара:
„Господару, Јакша капетане,
„Нит' је сунце, нит' је мјесечина,
„Нит' су виле коло уватиле,
„Већ ђевојка, шамског паше злато,
„С робињама покрај воде шета.“
Кад то чуо Јакша капетане,
Он не иде пољем широкијем,
Већ он иде лугом зеленијем,
А кад дође до водице ладне,
Сакри коња у зелена луга,
Он се сакри под румену ружу,
Па он гледа шамског паше злато:
У руци јој сребрна маштрафа,
Заватила пуну воде ладне,
Па пољева танану робињу.
Говори јој танана робиња:
„Немој мене, госпо, пољевати,
„Полио те Јакша капетане,
„Из кондира црвенијем вином.“
Ал' говори шамског паше злато:
„Робињице, по Богу сестрице,
„Не спомињи Јакше капетана;
„Кад споменеш Јакшу капетана,
„Од стра мене увати грозница,
„Јер у њега добра коња кажу,
„Који може Дунав препливати.“
Ал' то Јакша и слуша и гледа,
Па говори шамског паше злату:

„Дај, ђевојко, воде у маштрафи,
„Јер сам јунак врло ожеднио.“
Она њему ладне воде пружи,
Ал' он неће воде ни маштрафе,
Већ ђевојку за бијелу руку,
Па је баци за себе на вранца,
И побјеже преко поља равна,
А робиње двору бијеломе,
Те казују паши господару.
Том се паша одмах досјетио,
То ће бити Јакша капетане,
Јер у њега добра коња кажу,
Који може Дунав преиливати.
Пашиница кћери књигу пише:
„Ах жалосна, кћери Умијана,
„На што си се млада преварила,
„На једнога влашког капетана?
„Ја ти не дам танкијех дарова,
„Послаћу ти лакат бурунџука,
„Да завијеш твоје б'јело лице,
„Да не видиш кад га Влаше љуби.“
Умијана отписује мајци:
„А не лудуј, моја стара мајко,
„Да ти знадеш како Влаше љуби,
„Ти би баба пашу оставила,
„Па би с' и ти за Влаха удала;
„Већ ми пошљи моје танке даре,
„Да дарујем сав род војна мога.“

553.

Љубио те Ранко сваки дан!

Ао моја горо зелена,
Кроз те тече вода студена;
Рад би је се јунак напити,
Ал' не може леда пробити;
Око леда трава зелена,
И у трави ружа румена,
Око руже, душо, тулипан
Љубио те Ранко сваки дан.

554.

Порани, Бело, на воду.

Порани, Бело, порани,
Порани, Бело, на воду,
Ајде, Бело,
Порани, Бело, на воду,
Донеси ладне водице.
Засучи, Бело, рукаве,
Умеси, Бело, погачу,
Наточи, Бело, ракију
Доћи ће Карађорђије,
И шњиме млади јунаци.

555.

Жеља Маре Темишварке.

Бога моли Мара Темишварка
Дај ми, Боже, момче нежењено,
Нежењено а вере ришћанске,

Што не пије вина ни дувана,
Већ он носи зелену доламу,
И чакшире чичеклик кумоша,
И тозлуке меневи скерлета,
Црн му перчин бео врат покрио,
Бела лица, црних наусница,
И зелено на калпаку перје.
Што молила Мара Темишварка,
Што молила то јој и Бог дао.
Бог јој даде момче нежењено,
Нежењено а вере ришћанске,
Он не пије вина ни дувана,
Већ он носи зелену доламу,
И чакшире чичеклик кумоша,
И тозлуке меневи скерлета,
Црн му перчин бео врат покрио,
Бела лица, црни наусница,
И зелено на калпаку перје.
Меко стере Мара Темишварка:
Један таван васлеђена цвећа,
Други таван румене ружице,
Сву ноћ момче не имаде санка,
Од задаја васлеђена цвећа,
Од мириса румене ружице,
Од лепоте Маре Темишварке.

556.

Ришњан Боро и Ајка Фет-агића.

Лов ловио Ришњанине Боро
Око двора Фет-агића Ајке,
Он не лови, да лова улови,

Но не би ли угледао Ајке.
Гледала га Фет-агића Ајка,
Гледала га, те му говорила:
„Не лов' лова, Ришњанине Боро!
„Не лов' лова око двора мога,
„Ако дођу девет мили брата,
„Ти ћеш лудо изгубити главу.“
За то Боро ништа не хајаше,
Него лови лова око двора.
Виђоше га девет Фет-агића,
Виђоше га, па га уфатише;
Хоћу браћа да погубе Бору,
Ал' се моли браћи сеја Ајка:
„Немојт', браћо, погубити Бора,
„Турите га на танкој галији,
„Нека иде низ море дебело,
„Нек се мучи, доклен се научи
„Боље среће и боље памети.“
Браћа своју сеју послушали,
Туриште га морем дебелијем.
Оде Боро морем по свијету,
До мало га књига допанула
Од Ајкуне, миле јаранице,
У књизи га млада поздрављаше,
И овако Бору бесјеђаше:
„Збогом, Боро, моје несуђење!
„Ево ти се удах за другога,
„За Турчина, моју неприлику.
„Ако икад родим мушку главу,
„Твоје ћу му име нађенути,
„А надимак: и срце и душо!
„А ти Боро, тако ти љубави,

„И лијепог' нашег' миловања,
„Ако имаш од срца ђевојку,
„Моје ћеш јој име нађенути,
„Стави име: душо Ајкунице,
„А надимак: моја несретњице!“

557.

Тужба ђевојака на Гонџу.

Колика је дуга Фоча клета,
С краја на крај пуна ђевојака,
Све то љуби Гонџа Мехмед-ага.
Скупиле се по Фочи ђевојке,
Па одоше паши под чадоре:
„Аман пашо, земљи господаре!
„Колика је дуга Фоча клета,
„С краја на крај пуна ђевојака,
„Све то љуби Гонџа Мехмед-ага,
„Од зулума душкат' не можемо.
„Смакни нама нашег зулумћара.“
Када паша саслуша ријечи,
Он опреми два своја каваза:
„Уфатите Гонџу Мехмед-агу,
„Свежите му руке наопако,
„Свезана га мене доведите,
„Ал' његову главу донесите.“
У млађега поговора нема,
Уфатише Гонџу Мехмед-агу,
Свезана га паши доведоше,
Пита њега паша господаре:
„Је л' истина, Гонџа Мехмед-ага!
„Да ти љубиш по Фочи ђевојке?“ —

„Истина је, пашо господаре!
„Истина је, крити фајде није,
„Али знади, пашо господаре!
„Да какве су по Фочи ђевојке!
„Наб'јеле се и набакаме се,
„А навуку сурму на обрве,
„Карабоју на сија солуфе,
„Пак сад метну у џепове руку,
„Па се шећу саме по сокаку,
„И кад оком на момка повуку,
„И ти би се, пашо, преварио,
„И ти би им обљубио лице." —
Кад то чуо паша господаре,
Уфати се руком у џепове,
И извади стотину дуката:
„Бе аферим, Гонџа Мехмед-ага!
„Кад си кадер, аирли ти било!"

558.

Нећу те, испрошена сам.

Пошетала Мејрима ђевојка,
Испред двора Шеховића Мујо
Гледао је, па је говорио:
„Љепа ти си, Мејрима ђевојко!
„Јошт су боље русе косе твоје,
„Да се хоћеш шњима опасати,
„По појасу јошт би боље стале."
Ал' му вели Мејрима ђевојка:
„Од' отоле, Шеховића Мујо!
„Ти не гледај жуте косе моје,
„Но ти гледај милу сеју твоју,

„Што је раниш давно у потају,
„Да не види сунца и мјесеца,
„Ни јунака, ни бијела дана.“
То изрече, па у двор утече.
За њом јадан Мујо пристајаше,
И Мејрими тако говораше:
„Причекај ме, Мејрима ђевојко!
„Да т' дарујем злаћену јабуку,
„У јабуци бурме и прстење.“
Ђевојка му са пенџера виче:
„Хајде натраг, Шеховића Мујо!
„Ја сам млада давно испрошена
„За делију Ченгијћ' Осман-бега.“

559.

Јеша удовица и Али-беговица.

Овце чува Јеша удовица,
Испод двора бега Али-бега,
Изгубила сјајно огледало,
Нашла јој га Али-беговица.
Поручује Јеша чобаница:
„Чу ли мене, Али-беговице!
„Ако мене не шљеш огледало,
„Бијела сам, набијелићу се,
„Румена сам, набакамићу се,
„И навућ' ћу сурму на обрве,
„Кара боју на сија солуфе,
„Опасаћу јашар еменију,
„Покрићу се Стамболском чаптијом,
„Пошетаћу испод твога двора,
„И премамит' Али-бега твога:

Поручује Али-беговица;
„Немој, Јешо, по Богу сестрице!
„Даћу тебе и три огледала:
„Једно ново а друго половно,
„Треће твоје, што ј' у мене било.“

560.

Мајсторлук ђевојачки.

У махали хаирли ђевојка,
У махали све момке смамила,
Док је била себи примамила
Младо момче, у мајке јединка.
То зачула Али-бега мајка,
Свеза главу, а сави округу,
Припе печу, пригрну ферецу,
Па отиде хаирли ђевојци,
Из ибрика авдест узимаше,
Робиња јој мараму држаше,
Па јој вели Али-бега мајка:
„Кујо једна, хаирли ђевојко!
„Не б'јели се и не баками се,
„Ни навлачи сурму на обрве,
„Кара боју на сија солуфе,
„Ти не мами момке нежењене,
„Ни мог сина бега Али-бега.“
Вели њојзи хаирли ђевојка:
„Луда ли си, Али-бега мајко!
„Кад си и ти у матере била,
„Мамила си, док си намамила.“
Њој говори Али-беговица:
„Ја ћу градит' дворе јаворове,

„Посадићу зелено стаборје,
„Да не можеш долазити млада,
„Да ти видиш, ђе Али-бег спава,
„Ђе ли спава, ђе л' се распасује.“ —
„Луда ли си, Али-бега мајко!
„Ја имадем крила соколова,
„У мене су очи маћијасте,
„Прелећећу дворе јаворове,
„Уљести ћу бегу у одају,
„Пак ћу виђет', ђе Али-бег спава,
„И ђе шије дибу и кадифу,
„Мене диба, а њему кадифа,
„Њему свила, а мене ибришим.“
Кад то зачу Али-бега мајка,
Даде њојзи злаћен прстен с руке:
„На то теби, хаирли ђевојко!
„Ти си била хаирли ђевојка,
„А од сад си Али-беговица.“

[Упор. I⁴, бр. 514]

561.

Залудња удаја.

Везак везла за'ва и невјеста,
На ђерђеву по бијелу платну,
Пита за'ва своју невјестицу:
„Невјестице, мило добро моје!
„Што те питам, да ми право кажеш:
„Каконо је љубити јунака?“
На то нева за'ви одговара:
„Што ме питаш за јуначку љубав?
„Када ни ја не знам за јунака,
„Од кад сам се довела од мајке;

„Кад ме свати кроз гору вођаху,
„Нешто т' брату из горице викну:
„„Чуј и почуј, бего господаре!
„„Што ти водиш љубљене ђевојке?“
„Ал' му неко други проговара:
„„Не бој ми се, бего господаре!
„„Није тебе обљубљена љуба,
„„Но је води двору бијеломе,
„„Ти затвори цуру у одају,
„„За годину не љуби јој лице;
„„Ако буде љубљена ђевојка,
„„Она ће ти чедо породити;
„„Ако л' цура не буде љубљена,
„„Познаћеш јој вјеру по појасу.“
„Па ево сад годиница дана,
„Да ме није бего обљубио.“

562.

Женидба Павлова.

Порасла је ђетељина трава,
Све од поља до двора Павлова,
Жњеле су је сестрице Павлове,
Жњеле су је, и коњу давале:
„Јеђ'те, коњи, ђетељину траву,
„Е имате брзо путовати
„Брату Павлу по младу ђевојку.“
Коњи једу, пођоше сватови,
Кад су дошли пред дворе ђевојци,
Пред дворе јој дивно коло игра,
Коло води ђевојчина мајка,
Једном руком коло окреташе,

Другом руком сузе утираше,
Своме зету Павлу говорила:
„Добро дош'о, зете несуђени!
„Јутрос ти је цура преминула.“
Вели Павле ђевојчиној мајци:
„Фала Богу, моја мила пуне!
„И ако је преминула драга,
„Носиђу је моме б'јелу двору,
„Копаћу је башчи под наранчу,
„Обилазит' јутром и вечером,
„Посипат' је ружом и цвијећем.“
Па утрча кули у одају,
Кад на кули лијепа ђевојка,
Сва се кула од ње засјајала.
Кад је виђе млади ђувегија,
Загрли је и три пут пољуби,
Па је вржe на плећи јуначке,
Шњом побјеже међу сватовима,
Сви сватови дому са ђевојком,
Пјевајући и пушке мећући,
Кучка мајка оста кукајући.

563.

Иво чобанин и Латинка ђевојка.

Платно б'јели Латинка ђевојка,
Б'јели платно на води студеној,
У скуту јој од злата јабука,
С јабуком се млада разговара:
„Ко м' устр'јели у скуту јабуку,
„Ја ћу њему бити заручница.“
Мисли млада, нико је не чује,

Слушало је момче чобанине,
Стријели јој у скуту јабуку.
Кад виђела лијепа ђевојка,
Овако је њему говорила:
„Залуду си стријељ'о јабуку,
„Кад ти нећу бити заручница,
„Док ми трипут не згодиш јабуку.“
Момче младо, а Латинка дивна,
Запе стр'јелу за златну тетиву,
Те стријеља у скуту јабуку,
За особ је трипут погодио,
Бога моли, па је дома води.

564.

Јади љубе Богданове.

Везак везла Богданова љуба,
На чардаку усред Сарајева,
Везак везла, с везом говорила:
„Вез'те боље, об'је руке моје:
„Са лијепом Дубровачком свилом,
„Што сам свилу од мајке доњела;
„Да је њесам од мајке доњела,
„Нит' бих везла, нит' бих те имала,
„У Богдана господара мога.
„Ево има девет годиница,
„Да сам за њим млада доведена,
„Њесам шњиме ноћцу преноћила,
„Него прву што сам доведена,
„И то шњиме као с мојом мајком.
„С мајком бих се мојом загрлила,
„А с Богданом њесам ни зборила.

„Сада, јадна, право не знам сама,
„С киме спавам, и кога ли љубим,
„Нит' га могу с очима вићети,
„Не знам ништа, нит' ми когођ каже,
„С ким ли спава, с ким ли вечерава,
„Кога грли, и кога ли љуби.
„Љубила га међу очи гуја,
„А црна га земља загрлила!“

565.

Мујо и Вели-беговица.

Пошетало девет ђевојака,
Пред њима је Вели-беговица,
У сусрету не срету никога,
Но једнога челебију Муја.
Све се цуре уклониле с пута,
А не клања Вели-беговица,
Него чека Муја насред пута,
И Мују је млада говорила:
„Лијеп ли си, челебија Мујо!
„Ах проклета моја мила мајка!
„Када си ме у мајке просио,
„Што ме није онда за те дала,
„Но проклету бегу Љубовићу.“
А њој Мујо ријеч проговара:
„Фала Богу, Вели-беговице!
„Што те није твоја мајка дала,
„Није било од Бога суђено;
„Ал' ето ти чедо под појасом,
„Ако буде чедо мушка глава,
„Узећу те за вјерну љубовцу.“

566.

Смрт бега Љубовића.

Разболе се беже Љубовићу,
Он болује девет годиница;
Љуби њему стоји више главе,
Бего својој љуби говорио:
„О Бора ти, моја љуби драга!
„Да ја умрем, би ли ме жалила?“
Она њему млада одговара:
„О Бора ми, бего господаре!
„Да ти умреш, ја бих те жалила,
„За 'но добро, што м' је с тобом било:
„Кад си мене у баба просио,
„Ти си моме бабу обећао,
„Да ти имаш силновито благо;
„Бабо м' даде силовито благо,
„Даде мене зенђили прћије:
„Ти си моје потрошио благо,
„Купујући коње и оружје,
„Ходајући, бего, по Требињу,
„И љубио младе влахињице;
„Мислио си, бего господаре!
„Да ће тебе родити влахиња
„Твога сина млађана влашића,
„Па не роди него влахињице.“
Јошт му када тако говорила:
„Када умреш, бего господаре!
„На гроб ћу ти коло уфатити,
„Су мојијех девет ђевојака,
„Свије ћу их обућ' у црвено,
„Себе младу у свилу бијелу.“
Кад то зачу беже Љубовићу,

Од муке му живо срце пуче,
И умрије, жалосна му мајка!

567.

Освета ђевојачка за образ.

Поцмиљела лијепа ђевојка,
Уз кољена бега Љубовића,
Хоће бего, да јој лишце љуби.
Моли му се лијепа ђевојка:
„Немој, беже, драги господаре!
„Ти не љуби б'јело лишце моје,
„Даћу тебе до три добра моја:
„Прво добро, са златом кошуљу,
„Што сам везла седам годиница,
„При њојзи сам очи оставила,
„Доклен сам је златом попунила;
„Друго добро, сивога сокола,
„Што познаје четири језика;
„Треће добро, коња из подрума,
„Којега сам млада узгојила.
„Дај ти мене, беже господаре!
„Дај ти мене дивит и хартију,
„Да напишем мојој старој мајци,
„Да ми пошље до три добра моја.“
Бег јој даде, цура књигу пише,
Српски пише, Турски изговара:
„О старице, мила моја мајко!
„Ал' не знадеш, ал' не хајеш за ме,
„Како сам ти јадна заробљена,
„У проклете Љубовића руке?
„Хоће беже да ми љуби лишце,

„Но ми пошљи до три добра моја,
„Да дарујем бега Љубовића.
„Но старице, моја мила мајко!
„Ти научи коња и сокола,
„Да с' никоме не пушта у руке,
„Док не дођу до мојијех рука.“
Кад старици ситна књига дође,
И кад виђе што јој Мара пише,
Опреми јој коња и сокола,
И на коњу са златом кошуљу.
Кад је бего угледао даре,
Хоће бего да фати сокола,
Соко му се не да уфатити,
Него паде Мари на криоце;
Хоће бего да коња уфати,
Коњиц бегу не да приступити.
Тада Мара бегу говорила:
„Пушти мене, бего господаре:
„Ја ћу тебе коња уфатити,
„Млад је коњиц, никог не познава.“
Па притрча, коња уфатила,
Позна коњиц своје госпођице,
Па поклече на своја кољена,
Мара му се̏ баци у рамена,
И побјеже, весела јој мајка!

568.

Клетва вјерене ђевојке.

Разбоље се вјерена ђевојка,
Под прстеном и под вјером тврдом,
Нико младу не полази болну,

Него своја два ђевера млада.
Ђевери су неви говорили:
„Нево наша, дивно добро наше!
„Оли нама преболети брзо,
„По нашему б'јелу двору шетат'?
„Оли нам се звати невјестица?“
А ђевер'ма нева одговара:
„Чујте мене, два ђевера млада!
„Ја се уздам у Бога једнога,
„Да ја хоћу млада преболети,
„Ал' вам нећу бити невјестица,
„Јер ме ваша прекорјела мајка,
„Да сам вашег брата мађијала;
„Нијесам га никад ни виђела,
„Него једном на води студеној;
„Он је био с ону страну воде,
„Ја сам била води с ове стране,
„Удари ме увехлом јабуком,
„Увехло му срце и с матером!
„А ја њега везеном марамом,
„Завезло му срце и с матером!“

569.

Миловање Јова и Марије.

Бег Јован бег! кад ћеш на Дољане?
Да ја знадем кад ћеш на Дољане,
Ја бих млада сандук продавала,
Те бих тебе коња куповала,
И мој нови чеиз продавала,
Те бих тебе токе саковала,
Ја бих млада сетлу продавала,

Те бих тебе дуван куповала.
Мниде Мара, узеће је Јово,
Би Јован-бег, ал' му не да мајка,
Но му вели јутром и вечером:
„Прођ' се, Јово, плавкиње ђевојке,
„Ја ћу тебе љепшу испросити,
„Од бољега соја и племена,
„А и љепшу и вишу од Маре.“ —
„Нећу, мајко, живота ми твога!
„Нећу друге него моје Маре,
„Али шњоме али земљом црном,
„Јер смо једно другом вјеру дали,
„Да с' нећемо живи раставити,
„Па је јазук вјеру погазити.“

570.

Шаин паша и Фатима ђевојка.

Запросио Шаин паша, Шаин са Босне,
Младу Фату Мурат-бега од Биограда,
За свог сина Андум-Шеха, Шаин-бега син.
Књигу пише Мурат беже из Биограда,
Те је шаље Шаин-паши, Шаин са Босне:
„Купи свате, бржај амо у Биограду,
„У мене је млада Фата одвећ лијепа,
„Боље јој је б'јело лице него хартија,
„Црње су јој црне очи већ у гаврана,
„А хитрије б'јеле руке већ у терзије.“
Књига дође Шаин-паши, Шаин са Босне,
Па дозивље Андум Шехо, Шаин-паше син:
„Хајде, сине, Хасан-аги, капи-комшије,
„Па ти зови младу каду, младе енђије.“

Па отиде Андум Шехо, сазва ењђије.
Кад су били преко башче, кроза цвијеће,
Онда вели Андум Шехо, Шаин-паше син:
„О ти кадо Хасан-аге, капи-комшије!
„Колико се ми гледасмо, не узесмо се,
„Омо, кадо, Биограду, биће што Бог да.“
Покупише дивне свате јошт нежењене,
И биране вране коње, јошт нејахане,
Па одоше Биограду путем весело.
Лијепо их дочекао бег Биограда,
Говориле Мурат-бегу младе госпође:
„Изведи нам љепу Фату, младу госпођу,
„Да видимо, је л' истина, што људи веле.“
Изведоше младу Фату, љепу госпођу:
Боље јој је б'јело лице веће хартија,
Црње су јој црне очи већ у гаврана,
А хитрије б'јеле руке већ у терзије.
Те сиђеше, вечераше, па и поспаше,
Изведоше младу Фату, младу госпођу,
Поведоше međ' сватове из Биограда,
Препаде се млада Фата дивна госпођа:
Једном се је препанула од ђувегије,
Другом се је препанула од врана коња,
А трећом се препанула од жарка сунца.
Ал' завика Мурат-беже из Биограда:
„Сјен ђевојци начините на врана коња.“
Поведоше младу Фату, дилбер ђевојку.
Кад су били сви сватови мало напријед,
Тад завика млада Фата са врана коња:
„Скините ме, о ђевери, са врана коња,
„Забоље ме руса глава, хоћу умријет'.“
Скинуше је ђеверови са врана коња,

Тек што цура с коња сиђе, он час умрије,
Закопаше младу Фату крај друма пута,
Па отоле отидоше млади сватови,
И вјенчаше енђи булу, капи-комшије,
За онога Андум-Шеха, Шаин-паше син.

571.

Неће мома да говори.

Божем мома, божем чудо,
Божем неће да говори.
Говорила њојна мајка:
„Донесите с листом дуњу,
„Не би л' мома говорила."
Донесоше с листом дуњу,
Неће мома ни да гледа,
Акамоли да говори.
Говорила њојна мајка:
„Донесите чокот грожђа,
„Не би л' мома говорила."
Донесоше чокот грожђа,
Неће мома ни да гледа,
Акамоли да говори.
Говорила њојна мајка:
„Доведите врана коња
„И на коњу младо момче,
„Не би л' мома говорила."
Доведоше врана коња
И на коњу младо момче.
Проговори девојчица:
„Скин' се, момче, с враног коња,
„Да идемо у башчицу,

„Да беремо вишњичицу,
„Да идемо дојне земље,
„Гди не суди ни судија,
„Ни судија ни кадија,
„Ја ћу судит' девојкама,
„А ти суди над момцима.“

572.

Дјевојачка пресуда.

Прођох кроз гору, не знам кроз коју;
Сретох ђевојку, не знам ни коју;
Стах јој на ногу, не знам на коју;
Рече ђевојка: „Нуто ђидије,
„Нуто ђидије, што не мирује!
„Ваља му дати муке велике;
„Муке велике, јагње печено,
„Јагње печено, ножа не дати,
„Нека ђидија зубим' потеже,
„Нека се мучи, док се научи.
„Ваља му дати још више муке,
„Још више муке, вина барјело,
„Вина барјело, чаше не дати,
„Нека ђидија барјелом пије,
„Нека се мучи, док се научи.
„Ваља му дати муке највише,
„Муке највише, младу ђевојку,
„Младу ђевојку, јорган не дати,
„Нека је ђидија собом покрива.“

[Упор. I⁴, бр. 535]

573.

Освета момкова.

Тамо дољен у цардине
Ја посијах боб и диње,
Наврани се ђевојчица
Диње брати, боб зобати;
Ја је чеках јѐдну вечер,
Ја је чеках, не дочеках;
Ја је чеках другу вечер,
Ја је чеках, не дочеках;
Ја је чеках трећу вечер,
Ја је чеках и дочеках,
Тер ухватих ђевојчицу,
И држах је ц'јелу нојцу,
И наплатих боб и диње.

574.

Грађа момка млада.

Град градило младо момче
Међу очи у ђевојке.
Одговара ђевојчицâ:
„Од' отоле, младо момче,
„Ту ти граду мјеста није,
„Ни коњицу поигрипте,
„Ни јунаку приступиште;
„Но помакни град наниже,
„Ту ћеш граду мјеста наћи,
„И коњицу поигрипте,
„И јунаку приступиште.“

575.

Утекла млада.

У јеловој гори
Увр јеловине
Надну шиповине
Сад се Мујо жени.
Мујина млада
Синоћ украдена;
Мујо је тражи
С лучем по душеку:
„У! моја драга,
„Кад пијевци пјевау,
„На руци ми бјеше,
„А сад ми те нема!“

576.

А што ме питаш?

Прођох кроз гору, не знам кроз коју;
Сретох ђевојку с вједром на воду,
Питах ђевојку, што јој ј' у њедри,
Ал' су дуњице, ал' су јабуке,
Ал' си матери клупка покрала,
Рече ђевојка: „Нути ђидије,
„Нути ђидије, што не мирује,
„А што ме питаш, што ме не фиташ?“

577.

Срећа па несрећа.

Докле мене не ожени мајка,
Ђевојке ме Богом братимјаху,

Удовице узданицом зваху,
Десно крило, све невјесте младе,
Старе баке: оди к мени синко.
А од кад се ја ожених, друже,
Ђевојке ме зову издајником,
Удовице: наш невјерни друже,
А невјесте: у невољи друже,
Старе бабе, ни оклен си, синко.

[Упор. I[4], бр. 693]

578.

Ђевојка угони момка у лаж.

Ја посади виноград
Око куће уз ограђ,
Па се врати узнатраг,
Нађо пару и динар,
Купи калпак и анџар;
Па се врати узнатраг
Нађо коло дјевојак',
И ја реко дјевојци:
„У! дјевојко, љепото!
„У! анумо, кадуно,
„Ја сам Божиј, ја сам ваш."
Говорила дјевојка:
„Ајд' отоле, момчето,
„Да си Божиј, да си наш,
„Ти би дош'о још данас,
„Те љубио коју нас.
„Ал' ти лажеш к'о и пас.
„Што би теби ваљало:
„Прелијепа понуда
„Преко леђа полуга."

579.

Не смије дјевојка под гуњ.

Удри киша росуља,
На ђевојци кошуља,
На момчету гуњина.
Момче цури говори:
„Бјеж', ђевојко, под мој гуњ!“ —
„Нећу, богме, под твој гуњ,
„Уješће ме гуја
„Испод твога гуња.“

580.

Бојало се момче дјевојака.

Бојало се момче дјевојака,
И на брду кућу начинило,
Од челика врата саковало,
Ударало челикли мандале.
Помоли се чета дјевојака,
Пред њима је сердар удовица,
Како дође помама је нађе:
Удри ногом у челикли врата,
Разбише се на двоје на троје,
Уфатише оно момче младо,
Свезаше му наопако руке
Од лаката тере до ноката,
Из ноката црна крвца лије,
Поћераше низ то поље равно,
Пјевајући и пушке мећући.
Кад су били насред поља равна,
Говорило оно момче младо:

„Богом, сестро, сердар-удовице,
„Пусти мене пребијеле руке.“
Удовица за Бога ајала,
Пусти њему пребијеле руке.

581.

Утече Ђугумова млада.

Еда Бога и букова лада!
Ђе утече Ђугумова млада,
За њом трчи Ђугум ђувегија:
„Поврати се, моја душо драга!
„Даћу тебе три товара блага.“ —
„На што ћу се јадна повратити?
„На свекрву једну Црногорку?
„На свекрву једну рсузицу?
„На ђевере женске страшивице?“

582.

Све је добро, ма ђевојка најбоље.

Турци веле: тарана је рана,
А сва раја: купус и сланина,
Старци веле: изобила вино,
Старе бабе: није, но ракија,
А удовци: овновина месо,
Удовице: кајмак и цицвара,
А хајдуци: са ражња пециво,
Млади момци: није, но ђевојка:
Тарана се од тијеста гради,
Крмак свиња, а зеље је трава,
Ђеду вино заврти мождане,

А ракија бабу у помаму,
Испод коже није здраво месо,
А пожиже кајмак и цицвара,
Ништа слађе нема до ђевојке,
То је право за јунака месо.

583.

Шта ваља.

Тешко томе, ко памети нема,
Тешко брату брез брата својега,
А ујаку без сестрића свога,
Није брата, што не роди мајка,
Ни јунака што Краљића Марка;
Нема љета, што Ђурђева дана,
Ни мироте, што невјесте младе,
Ни врагова, што старије баба,
Живе ватре, што церова пања.

584.

Благослов у клетву.

Ђевојка се у водици купље,
Привуче се момче Емшерија,
Украде јој гаће и кошуљу.
За њим јадна гола пристајала:
„Богом брате, момче Емшерија!
„Поврати ми гаће и кошуљу,
„Дај кошуљу, ак' и нећеш гаћа.“ —
„Богме не дам гаће ни кошуљу.“
Ђевојка га љуто кунијаше:
„Црн ти образ ка' на гори сунце,

„Тамница ти моја њедра била,
„Синџир-алке моје б'јеле руке,
„А ханџари моји ситни зуби,
„Моје очи из неба стријеле;
„Родила ти бјелица шеница,
„А бијеле хиљадиле овце,
„Све ти краве поље заглушиле!"
То зачула Емшерина мајка:
„Ко то куне мога мила сина,
„До године моја снаха била,
„А до друге и сина родила,
„А до треће хаџиница била!"

585.

Момче Мари украло гаће.

Ђено буком вода тече,
Онђе Мара гаће прала,
Ђе је прала ту заспала;
Прикраде се младо момче,
И украде Мари гаће;
За њим Мара пристајаше,
И овако говораше:
„О Богу ти, младо момче!
„Поврати ми моје гаће,
„Ја не жалим усур-беза,
„Штоно сам га скоро везла,
„Штоно сам га починила,
„Са учкура бег' Бећира,
„Са јаглука Ветлагића,
„И с пашине дуван-ћесе,
„И с кавада пашинице,

„Те сам очи изгубила."
Момче не хће, но утече.

[Упор. I[4], бр. 714]

586.

Удовици погинуше гаће.

Вино пије Јово и Никола,
На калдрми више Сарајева,
Ту налази Јања удовица.
Питали је Јово и Никола:
„Јес' ли, Јањо, рано уранила?" —
„Прођи ме се, Јово и Никола,
„Синоћ су ми гаће украдене:
„Да је с плота, није ни срамота,
„Него с крака, жалосна ми мајка!
„Кад сам била грдни сан заспала;
„Однесоше у пјану механу,
„Ту јарани гаће раскројише,
„И дуванске ћесе покројише,
„Не дотече мом драгану Јову.
„Ту јарани порез учинише,
„Те и Јову ћесу направише,
„Од дарака и од наставака,
„Од учкура и од учкурлука.

587.

Гаће Мејримине.

Уродиле боровнице,
Према Прачи и вртачи,
Чувале их чобанице:
Ђузел Емка и Мејрима.

Емки гаће поспадоше,
А Мејрими погибоше;
Потворише Усејина:
„Усејине, курвин сине!
„Камо гаће Мејримине?“
Усејин се љуто клео:
„Нијесам их ни видио,
„А тако их не желио,
„И о врату не носио!
„Потље јуче у недјељу,
„Гди прођоше пашалије,
„Пронесоше сандалије,
„На капце их истргоше,
„Они граде тутун-кесе.“

588.

Ани гаће украдене.

Ана плаче преко башче:
„Ко украде Ани гаће?
„Убила га тешка мука,
„Јер сам дала грош памука,
„И четири тириплика,
„И два гроша траболоза.“
Њу ми тјеши мила мати:
„Мучи, Ана, мучи јана,
„Ето иђе примаљеће,
„Тере шарај боље гаће,
„Да је с плота, није ни срамота,
„Веће с крака, жалосна ти мајка.“

589.

Ајкине гаће.

Ајка плаче преко башче:
„Ко украде Ајки гаће?
„Јесу врло нашаране:
„До кољена све кадије,
„Од кољена пашалије,
„По узјасла базерђани,
„По учкуру барјактари,
„Утикова плетикова,
„Малој туњи ашикова,
„У! моје алаци гаће,
„Што ли ћу ја без вас?“

590.

Јакшићева Мара.

Пошетала Јакшићева Мара,
До дућана терзи-баше Јова:
„Божја помоћ, терзи-баша Јово!“ —
„Здраво била, Јакшићева Маро!“ —
„Дед ми скроји гаће сандалије!“ —
„Пружи, Маро, ноге низ ћефенке,
„Да узимам мјеру по терзијски.“
Тада вели Јакшићева Мара:
„Ђецо моја, студено камење:
„Док бијаше Јакша у животу,
„Свак се мене с пута уклањаше,
„А сада се са мном пошаљују,
„И говоре да им ноге пружим.“

591.

Зет Перо, јаја и тава.

У Шарића изгорјела тава,
Зету Перу пригајући јаја,
Ма се њима више додијало,
Па су зету тако бесједили:
„Зете Перо, не долази често,
„Е је нама нестануло спензе,
„На сриједи прогорјела тава,
„Пригајућ' ти сваки данак јаја.“

592.

Зет у пуницама.

Ожених се из зла села,
Из зла села из Попова,
Дадоше ми злу прћију:
Стара вола крњеува,
Стару свињу крњеуву.
Дили ли, дипли ли!

Убих свињу у пастрву,
Дадох вола у воларе.
Повикнуше сви волари:
„Нема вола у воларе!“
Ја отидох искат' вола;
Прођох село, пробих чело,
Прођох друго, пробих уво,
Прођох треће, пробих плеће.
Дили ли, дипли ли!

Кад ја дођох у пуница,
У пуница ручак варе:
Да б' у котлу нег' у лонцу.
Дали мене лонац гребат',
Ставих лонац на кољено,
Кад кољено прогорјело,
Бацих лонац насред куће,
Свукох гаће удно куће,
Па утекох низ улицу,
За мном трче три пунице:
„Врат' се, зете, сијасете,
„Гаће ћемо окрпити,
„Лонцу рпе сакупити,
„А ожице争 прековати,
„А постељу начинити,
„Пода т' метнут' јежевине,
„А под главу спарожине,
„А нада те празовине."
Дили ли, дипли ли!

[Упор. I[4], бр. 706]

593.

Јадиковање за кокотом.

Ја имадох кокота — кокота,
Привуче се лисица — лисица,
Украде ми кокота — кокота,
Молих момче комшију — комшију,
Да м' избави кокота — кокота,
Не см'јем баба дочекат' — дочекат',
Милу мајку причекат' — причекат',
Свекра баба очешљат' — очешљат',
А свекрву миловат' — миловат'.

У то доба бабајко — бабајко,
И старице мајчице — мајчице:
„Камо, шћери, кокота — кокота?“
У то доба свекрва — свекрва:
„Камо, шћери, кокота — кокота?“
Почеше ме лупати — лупати,
А свекар ме бранити — бранити,
Стаде кавга по кући — по кући,
Да не дође каракол — каракол,
Крви с' кућа напуни — напуни,
Про шљемена у обор — у обор,
Из обора у поток — у поток,
И занесе све село — све село.

594.

Сватовски дарови.

Тамо доље језер поље кажу,
У њем кажу мајку и ђевојку.
Ту дијеле даре сватовима:
Сваком дају срмали мараму,
Старом свату од свиле кошуљу;
И још оном дели Радивоју,
Њему дају дуњу од сто листа,
Два јаглука танка бошчалука,
Свекру бабу свилену кошуљу,
Свиле му се кости од болести!
Свекрвици свилену округу,
Кружила је земља и травица!

595.

Бабе и прије.

(из будима)

Расле тикве по буњишту,
Сијале их старе бабе,
Искале их њине прије:
„Дајте нама једну тикву.“ —
„Не дамо вам ни јургета,
„Какву сте нам снау дали,
„Свекра зове заврзалом,
„А свекрву заврзачом,
„А девере распикуће;
„Разбој види, па се чуди:
„„Какве с' оно накараде?“
„Нити види, па се чуди:
„„Какви с' оно драмосери?“
„Чунак види, па се чуди:
„„Какво ј' оно прометало?““

[Упор. I⁴, бр. 701]

596.

Ђевојка сама собом.

Пјевала бих, пјевала,
Кад бих крува имала,
Још бих боље скочила,
Кад бих вино точила,
Добру бих се надала,
Кад бих мужа имала,
А још боље дојила,
Кад бих сина родила.

597.

Два побратима.

Добро јутро, побратиме. —
Бог дај буди, Богом брате. —
Јеси ли се оженио? —
Јесам, валај! —
А је ли ти л'јепа жена? —
Ђузел, валај! —
А имаш ли д'јете које? —
Доста, валај! —
А имаш ли ђеци крува? —
Јоктур, валај.

598.

Побратимова фала.

Побратим се побратиму фали:
Бољи сам ти, побре, него лани,
Свако шјеме у чарапу раним,
А шеницу у докољеницу.
У мене је зла жена,
Име јој је Тодора,
Сваки дан је све гора.

599.

Жена продала мужа.

Жена мужа за тикву продала,
Не имала суда воденога.
А друга је друга прекорила:
„Што си мужа так' за мало дала,

„Ја бих ти га боље поплатила,
„По лакта му платна приставила,
„Скројила му рукаве до лакта,
„И бијеле гаће до кољена,
„Од тикве му капу направила,
„Обула му јежеве опанке,
„Извела га тамо на улицу,
„Удрила га ногом у гузицу,
„Тако би му ријеч говорила:
„Ну погледај курвинога сина,
„Как' се знаде с туђим поносити."

600.

Шаренгаћа млада и Амзад ага.

Пошётала шаренгаћа млада,
Без пашмага, боса по снијегу;
За њом иде момче Амзад ага:
„Стан', постани, шаренгаћа млада!
„Је л' ти зима босој по снијегу?"
Ма му вели шаренгаћа млада:
„Ој Бога ми, момче Амзад-ага!
„Није м' зима босој по снијегу,
„Нег' је зима зимомољи моме:
„Кад с' облачи, гуњину привлачи,
„Кад ку̑д пође, доћи не умије;
„А кад ору, све о њему збору,
„А о ручку горе но о кучку;
„Ал' му добру приправим вечеру:
„Седам ока мљека млаћенице,
„Брашњеницу крува овсенице,
„И мјешину мљека кисјелине,

„И доброга овна испод звона,
„Кад вечера, нек се навечера,
„Не би ли се к мене примакнуо:
„Ја с' примичем, а он се одмиче:
„Примакни се, о невољо моја!
„Што се жениш, када жену нећеш?“

[Упор. I[4] бр. 711]

601.

Невољни муж.

Пошетах млада на пазар,
И купих драга за динар,
Купила му старић проса,
Старић проса, други овса.
Посла драгог у млин мљети,
И чеках га до нећеље,
Ма га не би ни до друге;
Чеках њега и до треће,
Не би Јера и до треће;
Тада узех куђелицу,
Сусретох га уз улицу:
„Камо, Јеро, твоје мливо?“ —
„Мливо су ми миш' изјели,
„У браду ми гњездо вили.“
Узех њега у наручје,
Па га ставих насред куће,
Дође кока, укљуну га:
„Иш отоле, пуст' остала:
„Није ово зрнце проса
„Него брада мога Јера.“
Па га метнух на полицу,
Дође мачка, заганчи га:

„Пис отоле, пуст' остала!
„Није ово печа ларда[56])
„Него мога Јера брада.“
Па га метнух наврх куће,
Дође ор'о, однесе га:
„Иш отоле, орлетино!
„Није ово јагњетина
„Него моја мужетина.“

[Упор. I[4], бр. 710]

602.

Невољни муж.

Стекох мужа као спужа,
Невоља моја, дангубо моја, еј јади мој'![57])
Кад јунаци воду газе,
Сваком вода до кољена,
Мом малиши до рамена,
Тужно срце гледајући!

Кад јунаци плот прескачу,
Сваки јунак плот прескочи,
Мој се мали у плот свали,
Тужно срце гледајући!

Спремих њега на водицу,
Вода га је занијела,
Крају га је изнијела,
Тужно срце гледајући!

Узех њега у наручје,
Метнух њега покрај ватре,

[56]) Печа ларда т. ј. комад сланине.
[57]) Припјев уза сваку врсту.

Он се тресе и поплаче,
Тужно срце гледајући!

Дође кока, укљуну га,
Дигох њега на полицу,
Дође маца, огребе га;
Ја га сакрих у појату,
Дође куца, увједе га,
Тужно срце гледајући!

603.

Була и калуђер.

Була ђинђер[58]) изгубила
Калуђера потворила,
„Калуђере, црни вране!
„Ти си мени ђинђер укро.“
А он јој се заклињаше:
И ћелијом и мантијом,
„И тако ми ове цркве!
„И тако ме не притисла!
„Црква мене а ја тебе!
„Нијесам га ни видио.
„Ако ли ми не вјерујеш,
„Ход'мо скупа у ћелију,
„Свуц'мо рашу и кошуљу
„Ја ћу гаће и мантију,
„Да иштемо ђинђер були,
„Е ћемо се халатати.“

[58]) Ђердан.

604.

Опет була и калуђер.

Игра була и калуђер,
Синџир була изгубила,
Калуђера потворила:
„Ти ми, кале, синџир нађе.“
Калуђер се заклињаше:
„Ах нијесам, турска було,
„Так' не ијо крметину,
„И не пио ладно вино,
„И тако ми ове цркве,
„И тако ме не притисле,
„Она мене а ја тебе.“

605.

Коло шарено.

Игра була и калуђер коло шарено,
Попадија и кадија јошт шареније;
Игра хоџа и кадуна коло смршено,
Агиница и спахија јошт смршеније;
Игра хајдук и невјеста коло весело,
Чобаница и чобанче јошт веселије;
Игра сирак и сирота коло смијешно,
Баба ђеда загрлила најсм'јешније.

606.

Ђевојке и калуђери.

Све ђевојке калуђере клеле:
„Калуђери, среће не имали!
„Шта чините, што се не жените?

„Свуд ђевојак', свуда удовица,
„Бога моле о вама говоре:
„„Дај нам, Боже и сви Бож'ји свеци,
„„Калуђери да се женит' почну,
„„Тад ће бити мање ђевојчица,
„„Калуђеру мање проскурица.““

607.

Чобан и калуђер.

Пјевала је за гором ђевојка,
Танко поје далеко се чује.
То зачуо чобан скрај оваца,
Црн калуђер иза манастира.
Ма говори чобан скрај оваца:
„Калуђере, црна кукавице,
„Да је мене као што је тебе,
„Продао бих јунце у Загорце,
„А бијеле овце у Карловце,
„Мантију бих у воду бацио,
„Камилавку огњем изгорио,
„Љубио бих за гором ђевојку.“

608.

Калуђер и пастир.

Лепо пева за гором девојка,
Јасно пева далеко се чује.
Она мисли нико је не слуша,
Слушао је пастир од оваца
И калуђер испред манастира.
Ал' беседи црни калуђере:

„О пастиру, рано материна,
„Да је мени, као што је теби,
„Продао бих овце у Карловце,
„А јагањце у мале Радинце,
„Љубио бих за гором девојку."
Ал' беседи пастир од оваца:
„Калуђере, сиња кукавицо!
„Да је мени као што је теби,
„Све би књиге на ватри спалио,
„Камилавку низ Дунав пустио,
„Мантију би о трн обесио,
„Бројанице о црквена врата,
„А ципеле о дрво глогово,
„Љубио бих за гором девојку."

609.

Поп и чобанин.

Овце чува млад чобане
Око цркве свете Петке.
Отвори се сама црква,
И изиђе стари попе,
Украде му двије овце;
Чобан попу попадију,
Држа му је за нећељу,
И од друге половину.
Поручује тужни попе:
„Богом, брате, млад чобане,
„Врати мене попадију,
„Ево тебе и три овце."
Отпишује попадија:
„Да луд ли си, стари попе,

„У тебе су чести свеци,
„А још чешће летурђије,
„У чобана свеца нема,
„Него једном на нeђељу,
„Кад га чтује, кад не чтује,
„Али плахо помилује.“

610.

Порука Ане и Ђура.

Поручила Ана Ђуру: „Дођи довече,
„Купила сам четир' ноге, ма су говеђе,
„Док се мало поиграмо, биће готове.“
Поручила Ана Ђуру: „Дођи довече,
„Свила сам ти зелен в'јенац руже румене,
„Ставила сам у маштрафи, да не увене,
„Ако би ти увехнуо, не буд' до мене.“

611.

Поша и Јова.

Поша Јови поручује:
„Нођ' довече, лепи Јово!
„Мога попе дома нема,
„Неће доћи за недељу,
„Ни за друге половину.“
Он не оде оно вече,
Веће оде друго вече;
Ал' се поша расрдила,
Живи огањ запретала,
Вечерала на заспала,
Сламком врата закључала,
А поздером подупрла.

612.

Што би дала за момка?

Дала бих дала — А што море што?
До два вола плава — Не би море не!
Да не спавам сама — Штоно рече што?
И два друга мрка — Не би море не!
За Јовова брка — Drж' је, Јово, де.

613.

Комлен и Луција.

Комлен ујку поклања Луцију,
Ујак неће већ Комлену даје,
Те вјенчаше с Комленом Луцију,
Те велико чинише весеље.
Оне двије, мио побратиме,
Једну посла сердар-Смиљанићу,
Другу себи остави у двору,
Да Луцију у дворима служи.

614.

Мачак и бабе.

(комад)

Мачак седи на стазици,
Једну ногу оточио,
А другом се подбочио,
Црне брке растурио,
Русу косу разбарусо;
Питала га сека маца:
„Што је теби, братац мацан?

„Што си ногу оточио,
„А другом се подбочио,
„Црне брке растурио,
„Русу косу разбарусо.“
Ал' беседи братац мацан:
„Не питај ме, секо мацо:
„Синоћ дођох међу бабе,
„Али бабе вечераше,
„Мени ништа не дадоше,
„Оне ватру запреташе,
„Ватраљем ме ударише;
„А ја јадан куд ћу гладан?
„Ја се попех на полицу,
„Нешто нађох на полици,
„Или сир би, шта ли би,
„Еле мени добро би;
„Јутрос бабе устадоше,
„И менека сипираше:
„„Ој мацане коврцане,
„„Што си нама сир изио?““
— — — — — — — — —
— — — — — — — — —

615.

Завађа бабе и ђеда.

Што се оно доље чује, штоно њуњори?
Завади се баба и ђед, неће да зборе,
Баба ђеда у прољеће на мегдан зове,
А ђед бабу опет зове чак о јесени,
Док наступи ново вино и овновина,
И погача поквасница и медовина.

616.

Баба и младић.

Подиже се стара баба,
Да под старост јашикује.
Гребеном се очешљала,
А мазањем намазала;
Трла врла те у коло.
Примаче се младу момку,
Младу момку Ерделићу.
„Тамо, бабо, ти си стара!“ —
„А како сам, синко, стара?“ —
„Зуби су ти испанули.“ —
„Ја сам синко седготкиња,
„Зуби ми се мијењају.“ —
„Тамо, бабо, ти си стара!“ —
„А како сам, синко, стара?“ —
„Косе су ти пос'јеђеле.“ —
„Ја сам синко млинарица,
„Брашном главу напрашила.“
И превари млада момка.
Баба момка надиграла.

617.

Шта ко вриједи.

Двије бабе за врећину сламе,
А два старца за печена јарца,
Два младића два сива сокола,
Двије цуре двије очи црне,
За љубити пребијело лице.

618.

Бољи је млад но стар.

Бумбул поје у дубрави, чула сам га ја,
Да стар љуби много боља него млади два,
Зачула га чобаница искрај оваца:
„Бре не лажи, мој бумбуле, чуј што велу ја:
„Боље ваља и по млада него старца два.“
А зачу га удовица иза планине:
„Бре не лажи, мој бумбуле, саврх дубине!
„Толико ти Бог помог'о и данашњи дан,
„Колик' могу и три старца као један млад.“
Зачула га стара бака, па се заплака:
„Богме неће ни сто старац' као момак млад.“

619.

Што ће старо за младо?

Пјевала тица гагрица:
„Ма што ће старцу ђевица?
„У старца кости грохоћу,
„Брзо ће старац под плочу.“

Пјевао бумбул у зору:
„Ма што ће момче старици?
„У бабе зуби бобоћу,
„Брзо ће баба под плочу.“

620.

Нећу, мајко, старца.

Обасјао сјајан мјесец као био дан,
Према њему старо Јеро као труо пањ.

Вели мене моја мати, да ме њему да;
Бог му дао дуге јаде, а што ћу му ја?
Сломићу му старе ноге, да ме не стиза,
А сломити црне руке, да ме не грли,
Побићу му крње зубе, да ме не гриска,
А избити шиљком очи, да ме не гледа,
Скуваћу му автовину, да се наједе,
Стераћу му коприв јастук, да се наспава,
А покрити трнов јорган, да се утопли.

621.

Еј лијепи Биограде!

Биограде, мали Цариграде!
Док бијаше, лијеп ти бијаше,
Кроз тебе се проћи не могаше,
Од дућана и од баздрђана,
Од ћошака и од мушабака,
Од момака б'јелијех замбака,
Од ђевојак' руменијех ружа.

[Упор. I^4, бр. 672]

622.

Подриње.

Гучевино, моја ујчевино!
Под тобом је чађава Лозница,
Све се пуши канда воће суши,
А Липница мала чаршиница,
И у њојзи никад ништа нема:
Два дућана и лула дувана,
И по њојзи Цигани се вуку,
Све се вуку и јабуке туку,

Они смрде шљивом јабуковом.
А Касаба турска касапница,
Ново село, мали Цариграде!
На теби се сва Босна огледа.
Прњавору, бијели сомуну,
Бадовинци, дебели јагањци,
А Рибари, угурсузи сињи,
И у вама нигде ништа нема:
Једна кућа од некаква прућа,
И Празница пуна кокуруза,
И у њојзи нико шетат' нема:
Рома баба и квочка ћорава,
Пред кућом им једна поњавчина,
Поњавчина од тридесет љета,
Прогорела на тридесет мјеста.
А Глушци су село богаштина:
Триста лула на диван изиђе,
Осим крња и кратки чибука,
И свињара што код свиња пуше,
И козара што нико не види;
Вода им је код куће текућа,
Воденице стоје им код куће,
Кад жрњају леба и имају.
Засавица, сиња кукавица,
Около је вода потопила,
У средини куга поморила,
— — — — — — — — —[59]
— — — — — — — — —,
Гологузо по меани скаче,
Празне кесе окорела тура,

[59]) Овде мора да је испао какав стих.

Меанџија, по што ти је вино?
А у кеси ни мангуре нема.

623.

Тузла.

Бутум Тузла једну козу музла,
Па се хвали да се млеком рани,
Још да није многи гостилница,
Од сира би калдрму правили,
Од сурутке воденице млеле.

624.

Јадиковање за телетом.

У Мостару теле погинуло,
Вас се Мостар за њим ојадио.
Да је за чим, не бих ни жалио,
Но за теле, жалосна им мајка:
Све се бабе у црно завиле,
А ђевојке ђерђефе бациле,
А тежаци рало и мотику,
Дућанџије дућан затворише,
Домаћице у црн лонац варе,
Попадије црну кафу варе.

625.

Зулум Рње алај-бега.

Процвиљело јадно Сарајево.
Повикује вила с Требевића:
»Што је теби, тужно Сарајево,

„Што си тако врло потавњело,
„Какав ти је зулум додијао,
„Или те је куга поморила,
„Или те је ватра опалила,
„Или те је вода оплавила,
„Или те је војска поробила?“
Проговара тужно Сарајево:
„Посестримо, са горице вило!
„Није мене ватра опалила,
„А да ме је и ватра палила,
„Остали би пространп сокаци;
„А да ме је куга поморила,
„Ситна би се дјеца породила;
„А да ме је мутна вода оплавила,
„Остали би опрани сокаци;
„Није мене ни војска робила,
„Ал' је мени зулум додијао,
„Јер у мени Шерифија суди,
„А са оним Рњом алај-бегом.
„Праве Србе вјеша и сијече,
„Младе Турке по табани бију,
„Што им вјера поднијет' не море,
„Што с' у дину није запамтило.
„Обноћ пију вино и ракију,
„А и љубе лијепе Влаиње,
„А обдану мешлећету суде.
„Бе да видиш јада изненада,
„Од нашије бега алај-бега,
„И младије ага барјактара.
„Скида њима ђузел одијело,
„Па облачи црно и бијело;
„Скида њима поше и лауре,

„А облачи низамске фесове;
„Скида њима зелене доламе,
„А облачи мрке арваније;
„Скида њима карпузи чакшире,
„А облачи црне панталоне;
„Скида њима кајсер јеменије,
„А облачи местве хахамове.
„Љуто куну кадке Сарајево:
„„Шерифија, да те Бог убије!
„„Ти бабином смрћу умирао!
„„Тебе Власи у камен засули!
„„Тебе Власи, а бабу су Турци!
„„А ти, Рњо, гласиначка Еро,
„„Иди чувај на Гласинцу краве;
„„Ка' што су ти и стари радили,
„„Бабу ти је земља изметала,
„„До три пута на аџилер бајрам.““

626.

Клетва Ћелал-паши.

Зелен боре, не зеленио се!
Ћелал-пашо, не веселио се!
И до сад су паше доходиле,
Ал' нијесу зулума чиниле,
Јер ти згуби три аге Сарајске,
Које 'но су понајбоље биле,
А за ону сиротињу рају.
Прво ј' ага хаџи Џафер-ага,
А друго је мали Мехмед-ага,
А треће је Скоко барјактару.
И осташе до три кукавице;

Једна кука и дневи и ноћи,
Друга кука, кад јој на ум падне,
Трећа кука, нигда не престаје.
Која кука и дневи и ноћи,
То је љуба хаџи Џаферова,
Која кука, кад јој на ум падне,
То је љуба малог Мехмед-аге,
Која кука, нигда не престаје,
Оно ј' мајка Єкока барјактара.

627.

Једна госпођа мало вечерала.

Синоћ вечер' вечерала,
Једна млада госпођа:
Десет дева с девчићима,
Једну тицу препелицу,
Тицу госпоцку, тицу госпоцку.[60]
Девет крава с теоцима,
Осам коза с козлићима,
Седам овац' с јагањцима,
Шест интуша с интушцима,
Пет гусака с гушчићима,
Четри патке перутавке,
Три грлице, два голуба.

[Упор. I^{4}, бр. 708]

[60]) Ова се пјесма разликује од дојакошњијех у овој књизи с припјевима у томе, што се послије припјева почиње опет из почетка, а послије треће врсте додаје се четвртас при пјевом, и тако даље све почињући из почетка и повторавајући све што се до јако пјевало, додавајући по једну нову врсту, која се завршива с припјевом, и тако док се пјесма сврши.

628.

Коканов мали ручак.

(У СИЊУ, ОД БАБЕ РИМСКОГ ЗАКОНА)

„Пивај, Маре, играј, Анђелија,
„Не би ли вам ко у коло доша,
„Не би л' доша Кокан од оваца.“
Ето иђе Кокан од оваца,
И вели му млада Анђелија:
„Но Кокане, мој драги окане,
„Ето доли ниже конопаља,
„Кондир вина од дванаест ока,
„И погача од три варићака,
„И кајгана од стотине јаја;
„Чалабрчак, мој драги Кокане,
„Чалабрчак док ти дође ручак.

629.

Јаре војводино.

Погинуло јаре војводино,
Украле га Јанкове дивојке,
Једна дере, друга шуму бере,
Трећа ради, да се ручак свари.

630.

Што у Бога молих, то добих.

Ја отидох у Бога,[61])
И Бог мене дажда даде,

[61]) Ова се пјесма почиње, како је неки човјек посијао боб више куће на долац, па се навранила тица брзоловац, те

И ја дажда дубу дадох,
И дуб мене жира даде,
И ја жира вепру дадох,
И вепар ми сала даде,
И ја сала мачки дадох,
И мачка ми маче даде,
И ја маче стогу дадох,
И стоже ми сјена даде,
И ја сјена крави дадох,
И крава ми мл'јека даде,
И ја мл'јека старцу дадох,
И старац ми штапак даде,
Те ишћерах брзоловца
Из бопца, из бопца.

631.

Врабац пипац.

Ја посија боб.
Навади се врабац
Пипац у бобац.

Ја одо старцу,
Да ми старац штап да,
Да истерам врапца
Пипца из бопца.

Мени старац рече:
„Ево има три године дана,
„Како нисам окусио млека.“

човјек пођe у ђеда, да му да штап, да ишћера брзоловца из бобца, а ђед рекао да неће прије док му не донесе млијека, а крава, да не да млијека, док не донесе сијена, па све тако редом, док се не сврши као ова пјесма.

Ја одо крави,
Да ми крава млека да,
Да ја млека старцу дам,
Да ми старац штап да,
Да истерам врапца
Пипца из бопца.

Крава мени рече:
„Ево има три године дана,
„Како нисам окусила сена.“

Ја одо пласту,
Да ми пласт сена да,
Да ја сена крави дам,
Да ми крава млека да,
Да ја млека старцу дам,
Да ми старац штап да,
Да истерам врапца
Пипца из бопца.

Мени пласт рече:
„Ево има три године дана,
„Како мене подгризају миши.“

Ја одо мачки,
Да ми мачка маче да,
Да ја маче пласту дам,
Да ми пласт сена да,
Да ја сена крави дам,
Да ми крава млека да,
Да ја млека старцу дам,
Да ми старац штап да,
Да истерам врапца
Пипца из бопца.

Мени мачка рече:
„Ево има три године дана,
„Како нисам окусила сала.“

Ја одо браву,
Да ми брав сала да,
Да ја сала мачки дам,
Да ми мачка маче да,
Да ја маче пласту дам,
Да ми пласт сена да,
Да ја сена крави дам,
Да ми крава млека да.
Да ја млека старцу дам,
Да ми старац штап да,
Да истерам врапца
Пипца из бопца.

Мени брав рече:
„Ево има три године дана,
„Како нисам окусио жира.“

Ја одо расту,
Да ми раст жира да,
Да ја жира браву дам,
Да ми брав сала да,
Да ја сала мачки дам,
Да ми мачка маче да,
Да ја маче пласту дам,
Да ми пласт сена да,
Да ја сена крави дам,
Да ми крава млека да,
Да ја млека старцу дам.
Да ми старац штап да,

Да истерам врапца
Пипца из бопца.

Мени раст рече:
„Ево има три године дана,
„Како нисам окусио кише.“

Ја одо Богу
Да ми Бог кишу да.
Мени Бог кишу даде,
Ја кишу расту дадо,
Раст мени жира даде,
Ја жира браву дадо,
Брав мени сала даде,
Ја сала мачки дадо,
Мачка мени маче даде,
Ја маче пласту дадо,
Пласт мени сена даде,
Ја сена крави дадо,
Крава мени млека даде,
Ја млека старцу дадо,
Старац мени штап даде,
Те истера врапца
Пипца из бопца.

632.

Кад бих дуго живјела.

Кад бих год'ну поживјела,
Ја бих коку подранила:
А ти коке, јаја носи,
А ти јају, пилу лези,
Пилићи, војводићи!

Да бих другу поживјела,
Ја бих патку подранила:
О ти пате, шевер певер!
А ти коке, јаја носи,
А ти јају, пилу лези,
Пилићи, војводићи!

Да бих трећу поживјела,
Ја бих гусу подранила:
О ти гуско, шиго миго!
А ти патко, шевер певер!
А ти коке, јаја носи,
А ти јају, пилу лези,
Пилићи, војводићи!

А да бих јошт жива била,
Ја би мацу подранила:
О ти маце, мау, мау!
А ти гуско, шиго миго!
А ти патко, шевер певер!
А ти коке, јаја носи,
А ти јају, пилу лези,
Пилићи, војводићи!

А да бих јошт поживјела,
Ја бих вука подранила:
О ти вуче, бау, бау!
О ти маце, мау, мау!
А ти гуско, шиго миго!
А ти патко, шевер певер!
А ти коке, јаја носи,
А ти јају, пилу лези,
Пилићи, војводићи!

А да бих јошт поживјела,
Ја бих овцу подранила:
О ти овцо, стриго моја!
А ти вуче, бау, бау!
А ти маце, мау, мау!
А ти гуско, шиго миго!
А ти патко, шевер певер!
А ти коке, јаја носи,
А ти јају, пилу litlezi,
Пилићи, војводићи!

А да бих јошт поживјела,
Ја бих козу подранила:
О ти козо, бриго моја!
А ти овцо, стриго моја!
А ти вуче, бау, бау!
А ти маце, мау, мау!
А ти гуско, шиго миго!
А ти патко, шевер певер!
А ти коке, јаја носи,
А ти јају, пилу лези,
Пилићи, војводићи!

А да бих јошт поживјела,
Ја би краву подранила:
О ти краво, музо моја!
А ти овцо, стриго моја!
А ти козо, бриго моја!
А ти вуче, бау, бау!
А ти маце, мау, мау!
А ти гуско, шиго миго!
А ти патко, шевер певер!
А ти коке, јаја носи,

А ти јају, пилу лези,
Пилићи, војводићи!

А јошт да бих жива била,
Ја бих вола подранила:
О ти волу, рано моја!
А ти краво, музо моја!
(*и т. д. до: Пилићи, војводићи*).

633.

Поједе једно друго.

Ја посијах бјелицу шеницу,
Далек' села, близу пута,
Крај луга зелена,
Крај луга зелена.

Наврани се кока с пилићима,
Те позоба бјелицу шеницу,
Далек' села, близу пута,
Крај луга зелена,
Крај луга зелена.

Наврани се лија с лијићима,
Те поједе коку с пилићима:
Лија коку, кока бјелицу шеницу,
Далек' села, близу пута,
Крај луга зелена,
Крај луга зелена.

Наврани се вујо с вујићима,
Те поједе лију с лијићима:
Вујо лију, лија коку,
Кока бјелицу шеницу,
Далек' села, близу пута,

А да бих јошт поживјела,
Ја бих овцу подранила:
О ти овцо, стриго моја!
А ти вуче, бау, бау!
А ти маце, мау, мау!
А ти гуско, шиго миго!
А ти патко, шевер певер!
А ти коке, јаја носи,
А ти јају, пилу лези,
Пилићи, војводићи!

А да бих јошт поживјела,
Ја бих козу подранила:
О ти козо, бриго моја!
А ти овцо, стриго моја!
А ти вуче, бау, бау!
А ти маце, мау, мау!
А ти гуско, шиго миго!
А ти патко, шевер певер!
А ти коке, јаја носи,
А ти јају, пилу лези,
Пилићи, војводићи!

А да бих јошт поживјела,
Ја би краву подранила:
О ти краво, музо моја!
А ти овцо, стриго моја!
А ти козо, бриго моја!
А ти вуче, бау, бау!
А ти маце, мау, мау!
А ти гуско, шиго миго!
А ти патко, шевер певер!
А ти коке, јаја носи,

А ти јају, пилу лези,
Пилићи, војводићи!

А још да бих жива била,
Ја бих вола подранила:
О ти волу, рано моја!
А ти краво, музо моја!
(и т. д. до: Пилићи, војводићи).

633.

Поједе једно друго.

Ја посијах бјелицу шеницу,
Далек' села, близу пута,
Крај луга зелена,
Крај луга зелена.

Наврани се кока с пилићима,
Те позоба бјелицу шеницу,
Далек' села, близу пута,
Крај луга зелена,
Крај луга зелена.

Наврани се лија с лијићима,
Те поједе коку с пилићима:
Лија коку, кока бјелицу шеницу,
Далек' села, близу пута,
Крај луга зелена,
Крај луга зелена.

Наврани се вујо с вујићима,
Те поједе лију с лијићима:
Вујо лију, лија коку,
Кока бјелицу шеницу,
Далек' села, близу пута,

Крај луга зелена,
Крај луга зелена.
Наврани се медо с медићима,
Те поједе вуја с вујићима:
Медо вуја, вујо лију,
Лија коку, кока бјелицу шеницу,
Далек' села, близу пута,
Крај луга зелена,
Крај луга зелена.
Наврани се тигро с тигрићима,
Те поједе меда с медићима:
Тигро меда, медо вуја,
Вујо лију, лија коку,
Кока бјелицу шеницу,
Далек' села, близу пута,
Крај луга зелена,
Крај луга зелена.

[Упор. I^4, бр. 689]

634.

Све погна јачи нејачега.

(Узме се што му драго у руку — на сијелу — па мушко и женско дава један другоме из руке у руку, па први н. п. рекне, да је то миш или што друго, као што се из ове пјесме види, па да другоме до њега, који мора повторити шта је први казао, и казати уз то нови стих; па онда овај преда трећему; трећи мора такођер повторити, шта је и први и други казао, и уз то казати нови стих, и све тако, док се не обреде сви до пошљедњега, који највише има повторавати. Па ако се догоди у игри да који што погријеши, т.ј. заборави што повторити, што су пређашњи казали, или што наопако каже, те се побрка, онда мора тај да да заклад, те му онда суде: Чији је ово

заклад? Што заслужује? Па што му одсуде, то мора да чини. Сад ево пјесме, из које се види, како се по Херцеговачкијем крајевима народ игра у пјевању).

Ово ти је голић миш,
Кој' побјеже у зенђију
Нашег аге Пекова.
Ово је вода,
Која вода огањ гаси,
Који огањ село гори,
Које село вука гони,
Који вук загна пса,
Који пас загна мачку,
Која мачка загна миша,
Који миш побјеже
У зенђију нашег аге Пекова.

635.

Муха и комарац.

Комар муу испросио,
Многе свате покупио,
Све пчелице меденице,
И осице обадице,
Дили ли!

По ђевојку долазише,
Па је двору доведоше
У тиквицу на полицу.
Пружи комар дуге ноге;
„Изуј мене, жено моја.“
Она њему проговара:

„Од' отоле, неприлико,
„Неприлико, прекидена,“
Дили ли!
Кад је комар разумио,
Па је ногом ударио.
Стоји муе помагања,
Помагања до Благаја.
То је мрав је разумио,
Па се цидом заметнуо,
До комара долазио,
Цидом га је ударио.
Стаде комар плећи пећи,
А муа се јаловити,
Дили ли!

636.

Жаба и рак.

Жаба платно бели, на камену седи,
Жаба платно бели, на камену седи,
на камену седи.
Отуд иде раче, седмокраче раче:
„Ја сам дошо, жабо, да ти просим сестру
„За мојега брата, оног кусог рака.“
Расрди се жаба, па нагрди раче:
„Ид' отоле, курвино!
„Буљиоко, курвино!
„Дугабрко, курвино!
„Млоганого, курвино!
„Натрагушо, курвино!
„Црвенгуро, курвино!
„Свакојако!“

Расрди се раче, па нагрди жабу:
„Ид' отоле, курвино!
„Блебетушо, курвино!
„Крекетушо, курвино!
„Шарентрбо, курвино!
„Мекабоко, курвино!
„Попишуљо, курвино!
„Жабетино, курвино!
„Свакојако!“

637.

Зечева женидба.

Кад се жени младожења зече,
Кума куми зелена курјака,
Стара свата рутава међеда,
А ђевера жутога јазавца,
А узима лисицу ђевојку.
Купи свате, иде по ђевојку.
Кад су били насред поља равна,
Али сједи чобан код оваца,
И код њега троје мрки паса.
Дотрчаше близу до сватова,
Милом куму бунду подераше,
Старом свату зелену доламу,
А ђеверу гаће подераше,
А ђевојку мало надераше.
Кад то виђе младожења зече,
Он се вину преко поља равна,
Кано зв'језда преко ведра неба,
Па он бјежи у међу зелену.
Диже ноге горе више себе,

„Хвала вама, моје ноге брзе,
„Које сте ме од зла избавиле,
„И мој ми се бабајко женио,
„Али није сватове купио,
„Нит' је ишо пољем по ђевојку,
„Већ женио с' у међи зеленој."

638.

Бува и ђевојка.

Гле невоље, чудна сијасета!
Скочи бува цури у њедрима,
Завади се бува и ђевојка,
Гони млада буву по њедарца,
И кроз њену везену кошуљу,
Гонила је, па је говорила:
„Црни враже, шта ћеш у њедрима?
„Да те могу млада уфатити,
„Живу бих те на мијех одрла,
„Те би тебе ћурчијама дала,
„Нек се с тобом ћурци постављају."

639.

Ага Асан-ага.

Купус бере ага Асан-ага
У Мостару насред Сарајева,
Из Беча га момче угледало,
На Биоград пушку наслонио,
Асан-агу добро погодио,
Међу очи под љево кољено,
Мртав паде ага Асан-ага,

Мртав паде, а жив дома дође.
Жалило га до двоје чељади,
Млада мајка и стара љубовца,
Чудне лажи, да је Бог убије!

[Упор. I[4], бр. 713]

640.

Лаж над лажима.

Прича чудо ни јошт нерођени
У мезари међу мртвијема:
„Возила се по гори ђемија,
„Мрнари јој миши оружани,
„Коња игра по мору делија,
„За њим трчи патка поткована,
„А по небу два печена зеца,
„Пучила их два хрта одрта,
„Вино пију два мртва јунака,
„Служила их без главе ђевојка,
„Лећела су два печена гуска,
„Гонио их који нога нема.“
Ал' говори нијеми глувоме:
„Чудне лажи, да је Бог убије!“

641.

Лаж и паралаж.

Возила се по гори галија,
Коња игра по мору делија,
Вино пије, који главе нема,
Служи му га без рука ђевојка:
Шећу шета, који нога нема,
Водио га без очи делија;

Трком трче два печена зеца,
А за њима три мртва јунака,
За њим' виче без главе ђевојка:
„Не трчите, мене причекајте,
„Од печења да ми дио дате."

642.

Опет то исто.

Заједрила по кршу галија,
Коња игра на море делија,
Пољем бјеже два печена зеца,
Ћерају их два рта одрта,
Чекају их два слијепа ловца,
Вино пију два мртва јунака,
Служи вино без рука ђевојка,
Чудне лаже, да је Бог убије!

643.

Тешко сваком с неприликом.

Тешко вуку не једући меса!
А јунаку не пијући вина!
И ђевојци не љубећ' јунака!
Чисту злату на каљаву врату!
Тешко пушки у страшљиве руке!
И јунаку у селу нејаку!
Тешко капи на ћелавој глави!
И долами на плећи гобаве!
И копчама на ноге гутаве!
И ногама под манитом главом!

[Упор. I[4], бр. 698]

644.

Жели двије дјевојке.

Подај, Боже, што је коме драго!
Сваком подај по једну ђевојку,
Мени подај двије цуре младе,
Дај ми двије да ми криво није,
Једну кљасту а другу слијепу,
Да ми просе, да дома доносе,
Не бих ли се блага накупио,
А кад бих се блага накупио,
Онда бих се у Бога молио,
Да би ми их к себи приватио.
Кад би ми их себи приватио,
Онда бих се с једном оженио,
Тад бих знао шта бих учинио!

645.

Помете бура све.

Пува бува на Радула,
Те помела два Радула,
И два ђеда без обједа,
Двије бабе без вечере,
И два мужа ка' два спужа,
И Милицу килавицу,
И Марицу скитачицу,
И удовца без покровца.

646.

На силу удата.

Неста сунца за два за три дана,
Ни мјесеца за пуна четири.
Нитко њега не ста да упита,
До ли једна Божја сиротица:
„Сјајно сунце, ди с' до јако било,
„Ди ли било, ди ли дангубило?"
Али сунце потио беседи:
„Ди сам било, нисам дангубило,
„Гледало сам чуда великога,
„Ди два брата сестрицу удају.
„Не ј' удају, веће је продају.
„Браћа ишту зелене доламе,
„А снашице скерлетне ћурдије,
„Тета Јела чоју некројену,
„А бабајко доброг коња дору,
„Мила мајка круну позлаћену.
„Љуто куне лепота девојка:
„Браћу моју врло клети нећу,
„Здраве снае ћурдије носиле,
„Под њим' мушка не имале чеда,
„Већ родиле девет девојака,
„Од ти девет једну одранили,
„И та им се једна помамила,
„Од помаме у гору отишла!
„Тета Јела чоу подерала,
„У њози се болана шетала,
„Здрав бабајко коња појашио,
„Ал' са њега вратак саломио!

„Здрава мајка круну подерала,
„Све јој глава на узглављу била.“

[Упор. I[1], бр. 726]

647.

Карафет Осман и пашиница.

(из паштровића)

Играло је коло ђевојака
На калдрми пред меаном винском,
У то коло мушке главе нема
До Турчина Карафет-Османа.
Колико је диван и угледан,
Све је коло диком подичио,
Гледала је пашиница млада
Сврх пенџера од куле бијеле,
Дозивала дворкињу ђевојку:
„О тако ти, дворкињо ђевојко,
„Оди пођи у пашиној башчи,
„И убери киту босиока,
„Понеси је Карафет-Осману,
„Стави му је на десно кољено,
„И кажи му од кога су дари:
„Од најмлађе пашине кадуне;
„Када дође нојца од вечере,
„Нека дође Карафет-Османе
„У одају најмлађе кадуне,
„Није дома паша господаре,
„Но је пошо у Космачу граду,
„Неће доћи за петнаест дана.“
Хитро слуга каду послушала,
Отрчала у зелену башчу,
И убрала киту босиока,

Однијела Карафет-Осману:
„Господару, Карафет-Османе,
„Поздрав ти је од пашина двора,
„Од најмлађе пашине кадуне,
„Када дође нојца од вечере,
„Да ми одеш њојзи у одају,
„Није дома паша господаре,
„Нит' ће доћи за петнаест дана.“
Туре се је на мисли ставио:
Ил' ће поћи, или поћи неће,
Да му паша не погуби главу.
Када нојца од вечере дође,
Али Туре у прошетњу пође,
У одају пашине кадуне.
Ту ми стоји три бијела данка.
Од паше се Туре препануло:
„Пуштај мене, млада пашинице,
„Јер ће доћи паша господаре,
„Оће моју изгубити главу.“ —
„А не бој се, Карафет-Османе,
„Ја сам добре поставила страже,
„Страже ће нам право кажевати.“
Ал' завика садно поља стража:
„Бјеж' са двора, Карафет-Османе,
„Ево иде паша господаре.“
Ал' му вели пашиница млада:
„Не бој ми се, Карафет-Османе,
„Оно ми је пријеварна стража.“
Али опет завикала стража:
„Бјеж' из двора, Карафет-Османе,
„Ево иде паша господаре.“
А она га кучка слобођаше:

„Не бој ми се, Карафет-Османе,
„И оно је пријеварна стража.“
Ал’ завика испред двора стража:
„Ну излази, пашиница млада,
„Да сусретнеш пашу господара.“
Она ми се итро подигнула,
Закључала Карафет-Османа
У меани међу бачве винске,
Па сриједа пашу господара,
Ал’ се паша ни гледати не да.
Када дође паша у одају,
Ту наоди двије пушке мале,
Све у суво злато саковане,
Па је паша љуби бесједио:
„О тако ти, драга љуби моја,
„Чије су ти двије пушке мале
„Којено су у злато сковане?“ —
„О тако ми, паша господаре,
„Данас су ми браћа долазила,
„И своје су пушке оставила.“ —
„О за Бога, драга љуби моја,
„Били су ти браћа долазила,
„Ко је твоје нагрдио лице,
„Ко ли русу косу помрсио?“ —
„А тако ми, паша господаре,
„Данас сам ти у бостане била,
„Вјетар ми је косу заврнуо,
„Жарко сунце лице потамјело,
„Изгубих ти од меане кључе,
„С тога сам ти лице нагрдила.“ —
„Авај кучко, невјерна љубовцо,
„Подај моје од меане кључе,

„Е ћу виђет' моје бачве винске,
„Је ли мене потрошено вино?“
Она му се кучка кунијаше,
Јере му је изгубила кључе.
Подиже се паша господаре,
Те заману ногом и папучом,
Те саломи од меане врата,
Ту наоди Карафет-Османа.
Љуто се је Туре препануло,
Слободи га паша господаре:
„Не бој ми се Карафет-Османе,
„Ја ти ништа учинити нећу,
„И мене су тако затварали,
„Него бјежи главом по свијету,
„Да те више на мој' очи нема.“
Тада паша љуби говораше:
„Ао кучко, а не љуби моја,
„Којом ћу те смрћу уморити,
„Што ли ћу ти за душу оставит'?“ —
„О тако ми, паша господаре,
„Давно сам ти за зло заслужила,
„Ал' ми пуштај из тамнице сужње,
„Па ме губи кад гођ тебе драго.“
Он запали двије пушке мале,
Те изгуби своју љуби драгу,
И пушта је из тамнице сужње.

648.

Зил-кадуна и ага Мема.

Шету шета аго Мема,
Испод двора Диздар-аге,

На пенџеру Зил-кадуна,
Аго Мема говораше:
„Зил-кадуна, душо моја,
„Ђе је тебе Диздар-ага?“ —
„Поша’ ми је на пазару,
„Доћи не ће за неђељу.“ —
„Зил-кадуна, душо моја,
„Ђе су тебе браћа твоја?“ —
„Браћа су ми у лов пошла,
„Не ће доћи за неђељу.“ —
„Зил-кадуна, душо моја,
„Ђе је тебе мајка твоја?“ —
„Мајка ми је у род пошла,
„Доћи не ће за неђељу.“
Кад то зачу ага Мемо,
Ушетао у дворове,
Три је страже поставио:
Једну стражу надно поља,
Другу стражу насред поља,
Трећу стражу украј двора,
Па он љуби Зил-кадуну.
Вика стража садно поља:
„Бјеж’ из двора, ага Мемо,
„Ето у двор Диздар-аге.“
За то ага и не мари.
Вика стража сасред поља:
„Бјеж’ из двора, ага Мемо,
„Ето у двор Диздар-аге!“
За то ага и не мари.
Вика стража искрај двора:
„Бјеж’ из двора, ага Мемо,
„Ето у двор Диздар-аге.“

Мема скаче низ прозору,
А паде му с главе клобук.
Диздар ага у двор дође,
Зил-кадуни говораше:
„Зил-кадуно, душо моја,
„Од куд клобук аге Мема?“ —
„Вино ми је куповао,
„Спенђе су му помањкале,
„Клобук сам му ја узела.“ —
„Врати клобук, Зил-кадуно,
„Тури му га низ прозору.
„Зил-кадуно, душо моја,
„Што су очи замућене?“ —
„Казаћу ти, бабо мили,
„Гласи мене допадоше,
„Да се пазар помутио,
„Пак ти да си погинуо,
„Пак сам, бабо, цмиловала.“ —
„Зил-кадуно, душо моја,
„Што је лице нагрђено?“ —
„Гласи мене допадоше,
„Да се мајка преставила,
„Зато сам се нагрдила.“ —
„Зил-кадуно, душо моја,
„Што су косе помршене?“ —
„Гласи мене допадоше,
„Да су браћа погинула,
„Зато сам се нагрдила.“

649.

Мара и Марко капетан.

Везак везла Иванова Мара,
Везак везла, низ море гледала,
Угледала у мору ђемију,
У ђемији Марка капетана;
Везак баци, украј мора трче,
Па дозива Марка капетана:
„Чујеш ли ме, Марко капетане!
„Је си л' давно из Сења бијела?
„Је си л' вид'о Ива господара?“
А Марко је њојзи говорио:
„Б'јела вило, Иванова Маро!
„Њесам давно из Сења бијела,
„Вид'о сам ти Ива господара,
„Неће доћи за петнаест дана.“
Кад то чула Иванова Мара,
Ушетала у ђемију танку;
Дочека је капетане Марко,
Шњоме шета по ђемији танкој;
Кад је сунце на заходу било,
Шњом ушета лађи у одају,
Држао је три бијела дана.
За прву је ноћцу даровао,
Златан ђердан с грла до дојака;
Другу ноћцу прстен диоманат;
Трећу ноћцу од свиле кавада.
Оде Мара двору бијеломе,
У свом путу не срета никога,
Но Ивана свога господара.
Пита Иво своју вјерну љубу:

„Ђе си била? ко те даровао?
„Ко ти даде златнога ђердана?
„Ко ти даде прстен диоманат?
„Ко л' обуче свилена кавада?“
Мара лаже, а право не каже:
„О Иване, мили господаре!
„Ја сам била у моје матере,
„Мајка ми је прстен даровала,
„Мила браћа злаћена ђердана,
„Старац бабо од свиле кавада.“

650.

Павле и Илка.

Пошетала Илка
По мермер-калдрми.
Гледао је Павле
С висока чардака,
Па говори Павле
Својој старој мајци:
„Проси мене, мајко,
„Илкину девојку,
„Ил' је проси, мајко,
„Ил' ћу ти умрети.“
Мајка проси Илку,
Љепоту девојку.
У петак је мајка,
Илку испросила,
У петак је Павла
Глава заболела.
У суботу Павлу
Врло мучно било,

У недељу Павле
Богу душу дао.

651.

Пеик Ибро и злато диздарево.

Пролетило јато голубова
Кроз дућане мимо базерђане,
Базерђани бисер пренизују,
Пеик Ибро калем зарезује.
Омаче се оштро по калему,
Те пореза ону б'јелу руку.
Ту долази злато диздарево:
„Пеик Ибро, мош' ли преболети,
„Да ти тражим за рана ећиме,
„Да ти купим за дукат мелема.“
На то њојзи Ибро одговара:
„Ти не тражи за рана ећиме,
„Нити купуј за дукат мелема,
„Јер ја јунак преболет' не могу.“
То изусти, а душицу пусти.

652.

Кад Бог види нек и људи знаду.

Сунце зађе, а месец изађе,
Лепа Ката још по башчи шета,
Чекајући злато материно,
Ал' јој злато не долази често,
Тек једанпут у недељи дана,
Јер се боји злато материно,
Да му стара не зачује мајка,

Јоште горе да не види љуба.
Стара ће га мајка проклињати,
С верном ће се љубом омразити,
Зато не сме злато материно,
Да одлази својој милој Кати.
Лепа Ката злату поручује:
„Тешко мене и до Бога мога!
„Зашто мене, злато материно,
„Зашто мене тако изневери?
„Када мене суђен данак дође,
„Начин'те ми сандук од шимшира,
„Пронес'те ме злату покрај двора,
„Кад Бог види, нек и људи знаду,
„Да смо се ми млади миловали.“

653.

Жалост Јова и Марије.

Сву ноћ сјала сјајна мјесечина,
Обасјала зелену ливаду,
На ливади простртa саџада,
На њој сједи Јово и Марија,
Јово пише црна мурећепа,
Мара суче на јумаку злата.
Неста Јову црна мурећепа,
Неста Мари са јумака злата,
Па говори племенита Мара:
„Узми Јово! књигу гр'јеховницу,
„Па ти виђи, што ти књига каже,
„Какви су ти највећи гр'јехови?“
Узе Јово књигу гр'јеховницу,
Па он учи, што му књига каже:

Један гријех: ти не слушаш мајку;
Други гријех: рећи па одрећи;
Трећи гријех: варати ђевојку,
Љубити је, па је оставити. —
Говори му прелијепа Маре:
„Гријех кажеш, а о гр'јеху радиш,
„Ти ћеш мене, Јово, оставити."
Јово јој се куне и преклиње:
„Нећу, Маро, живота ми мога,
„Него ћу се с тобом оженити,
„Али с тобом ал' земљицом црном."
У ријечи у којој бијаху,
Кад ево ти двије вјерне слуге:
„Хајде, Јово, двору бијеломе,
„Поздравља те твоја мила мајка,
„У двор ти је довела ђевојку,
„Нашла за те слику и прилику,
„Да је таке ни у цара нема."
Јетко њима Јово говораше:
„Хајд' отоле, двије вјерне слуге!
„Срдит Јово да вас не окара."
Слуг' одоше, а дође му мајка:
„Хајде, Јово, дома да идемо,
„У двор сам ти довела ђевојку."
Јово својој одговара мајци:
„Богме нећу, моја стара мајко!
„Друге љепше од ове не тражим,
„Него ову ал' земљицу црну."
Расрди се Јованова мајка,
Поче клети, да од Бога нађе:
„Ако нећеш, мој Јоване сине!
„Арам теби материна храна."

Препаде се челебија Јово,
Препаде се материне хране,
Јади пођи, а горе не пођи,
Па он оде својом милом мајком.
Писну Мара као змија љута,
И заплака, до неба се чује:
„Јаох, Јово, моја рано љута!
„Окиде ми срце у њедрима,
„Јао, Јово, моје несуђење!
„Како ће те Мара прегорјети!
„Благо оној, која ће те љубит'!
„Ја за тобом чезнут' и уздисат',
„Све плачући тебе спомињати.“
Кад је Јово двору долазио,
И кад било вечер по вечери,
И кад дође вакат од ложнице,
Двоје младо у чардак сведоше.
Ал' да видиш челебије Јова,
Ни што ије, ни што јунак пије,
Но уздише и сузе прољева.
Тјешила га љуба несуђена,
Тјешила га, те му говорила:
„Што је, Јово, моје миловање,
„Те ти рониш сузе низ образе?
„Ал' т није по ћуди ђевојка,
„Али су ме тебе омразили,
„Али су те чаром зачарали?“
Проговара челебија Јово:
„Диж', ђевојка, са лишца дувака,
„Да те видим једном за увијек.“
Диже цура дувак позлаћени,
Сину лишце ка' на гори сунце,

Говори јој челебија Јово:
„Лијепа си, и љепша од Маре,
„Висока си, и виша од Маре,
„Окићена златом и бисером
„Много боље него моја Мара,
„Ал' нијеси моме срцу драга,
„Но ни тебе преварити нећу,
„Да ме кунеш ка' што куне Мара.
„Но, ђевојко, тако ти вјенчања,
„И тако те оно не губало!
„Чуј ме ноћас првом и пошљедњом,
„Не дај гласа без бијела дана,
„Нек се моја провесели мајка,
„Моја браћа пјеснам' напјевају,
„Миле секе кола наиграју.
„Докле сване и огране сунце,
„Поздравићеш моју стару мајку,
„Нек сакупља момке нежењене,
„Нежењене младе носиоце;
„Низ носиља перчин рашчешљајте,
„Штоно ми га узгојила Мара,
„Три је златна чешља саломила,
„Док је мене перчин узгојила;
„Покријте ме срмали марамом,
„Коју ми је даровала Мара,
„Везла га је три године дана,
„По јаглука сломила игала,
„А по оке злата похарчила,
„Да је носим, а Маре спомињем;
„Нек ме носе спред Марина двора,
„Нека види перчин и мараму,
„Кад погледа, нек ми се не нада.“

На потеже ножа из синџира,
Посред срца себе ударио,
Мртав паде на крило ђевојци,
Скрвави јој свилу и кадифу,
Сва ђевојка у крви огрезну;
Ал' би цура рухо прегорјела,
Но не може свога господара.
Од крви га мало очистила,
Сузе рони, у лице га љуби:
„Аох, Јово, моје несуђење!
„Ни пољуби, ни рукам' загрли!
„Ајме, Јово, од истока сунце!
„Брзо ли ми зађе за облаке!
„Аох, Јово, мој очињи виду!
„Брже ли ми очи искапаше!
„Ајме, Јово, и срце и душо!
„Шта ће црна земља радовати?“
Ђевојка је рода господскога,
Кад плакаше, за Бога хајаше,
Не да гласа до бијела дана.
Кад у јутро био дан освану,
Подранила Јованова мајка,
Старица се око вратах шеће,
Не би л' како ујагмила врата,
Па завика кротко умиљато:
„Отвор' врата, мој Јоване сине!
„Брзо ли ти омиље ђевојка?“
Па је ногом о врата ударила,
Угазила у крв до кољена,
Снаха јој се смјерно поклонила,
Пољуби је у скут и у руку,
И старици ријеч бесједила:

„Поздрав ти је учинио Јово,
„Да сакупиш момке нежењене,
„Нежењене младе носиоце,
„Низ носиља перчин помолите,
„Што му га је одгојила Мара,
„Покријте га срмали марамом,
„Што му га је даровала Мара,
„Понес'те га спред Марина двора.“
Скупи мајка момке нежењене,
Низ носиља перчин рашчешљала,
Покрише га срмали марамом,
Пронијеше спред Марина двора.
Таман Мара на пенџеру била,
Чим га виђе, бирдем га познаде,
Сузе рони, овако говори:
„О Јоване, моје миловање!
„Колико се мене кунијаше,
„Да се нећеш с другом оженити!“
Даде јој се нешто погледати,
Кад виђела, ђено носе Јова,
Кад му виђе црнога перчина,
И познаде злаћена јаглука,
Паде Мара у меке душеке,
Па извади из потаје ножа,
Сама себе у срце удрила,
И не рече него три ријечи:
Прву рече: „Причекај ме, Јово!“
Другу ријеч: „С Богом, мила мајко!“
Трећу једва: „Прими, Боже, душу!“
Кад то виђе стара Маре мајка,
Излазила на авлијска врата,
Па дозивље младе носиоце,

Носиоце Богом заклињаше.
„Привати̇те Јованову драгу.“
Носиоци за̀ Бога примише,
Прифатише племениту Мару,
У једну их раку укопаше,
Као да су у мекој постељи;
Преметнуше Јованову руку
Преко б’јела грла Маријина
А Марину пребијелу руку
Испод гојна грла Јованова,
Нек се грле у земљици црној,
Кад суђено не би у душеку.
Више главе лозу усадише,
Посред паса ружу усадише,
Подно нога воду наврнуше:
Ко је гладан, нека грожђа једе,
Ко је румен, нека ружу бере,
Ко је жедан, нека воде пије,
Све за душу Маре и Јована.
Двоје драго, лака вам земљица!

[Упор. I^4, бр. 342—345]

654.

Несретно вјенчање.

Ајкуна је саду[62]) продавала,
Те Омеру тутум куповала,
Мисли Ајка, узеће је Омо:
Он б’ је уз’о, ал’ му не да мајка,
Но му вели јутром и вечером:

[62]) Виноград, у којем има осим лоза и друге свакојаке воћке.

„Проћ' с', Омере, Ајкуне ђевојке,
„Но ти узми са Загорја Злато,
„Од Ајке је и виша и љепша,
„И боље је књигу научила,
„И царев би ферман проучила,
„И пашине двије бурунтије."
Омер момче мајци одговара:
„Богме нећу, моја стара мајко,
„Него Ајку али земљу црну."
Кад то зачу Омерова мајка,
Кријући му испроси ђевојку,
А кријући свате сакупила.
Али сједи дијете Омере,
Сједи Омер кули на пенџере,
У руци му седефли тамбура,
Ситно куца, танко попијева.
Кад погледа низ поље зелено,
Кад ето ти ките и сватова!
Али вели дијете Омере:
„Мили Боже, чуда великога!
„Чиј' су свати, чија ли ђевојка?"
Вели њему остарала мајка:
„О Омере, моје миловање!
„Твоји свати и твоја ђевојка."
Кад то зачу дијете Омере,
Он отури седефли тамбуру,
Па побјеже низ бијелу кулу,
За њим стара пристајала мајка:
„Поврати се, дијете Омере!
„Ако ли се повратити нећеш,
„Проклета ти материна рана!"
Препаде се дијете Омере,

Па се својој мајци повратио.
У то доба кићени сватови;
Неће Омер да скине ђевојку.
Опет њега проклињала мајка;
Препаде се дијете Омере,
Скида с коња лијепе ђевојке,
Изнесе је на бијелу кулу.
Кад у вече акшам ноћца дође,
Двоје младо заједно сведоше,[63]
Не хтијаше дијете Омере,
Ал' га стара проклињаше мајка.
Препаде се ране материне,
Скида с коња лијепе ђевојке,
Те он пође у ђердек ђевојци;
Примаче се лијепој ђевојци,
Подиже јој пурли дувак с лица,
И ђевојци ријеч проговара:
„О Златијо, лијепа ђевојко;
„Од Ајке си и виша и љепша,
„Од ње боље књигу научила,
„Ама н'јеси моме срцу драга,
„Нити ми би од Бога суђено
„Да те љубим, ни моју Ајкуну."
Па извади ножа од појаса,
Те сам себе у срце удрио,
И умрије, кукала му мајка!
А закука Златка и Ајкуна.
Турска мајко, куку твојој души!

[63]) Турци се овамо обично жене у четвртак, како ће уочи петка (њиховог свеца) први пут лећи с невјестом. По вечери родитељи и сва родбина сведу младијенце у одају, и сваки им даде свој благосов.

655.

Несуђено вјенчање.

У св'ету се наћи не могаше,
Што се двоје драго миловаше,
Пеик Јово с племенитом Маром.
Душманима то је мани било,
Мани бише, пак их омразише,
Би година, не састадоше се,
Била друга, не проговорише,
Била трећа, па се састадоше,
Састаше се на водици ладној;
У Јова је седефли тамбура,
Ситно куца, танко попијева.
У Маре је од злата маштрафа,
Мара Јова водом посипала.
Јошт јој вели пеика Јоване:
„Ништа мене не пољевај, Маро!
„Мене мајка испросила драгу,
„Од тебе је и љепша и виша“ —
„Мала т' фала, пеиче Јоване!
„И мене је моја мајка дала,
„Преко мора за уждева сина,
„За Мијајла дужда од Млетака.
„Ако мене не вјерујеш, Јово,
„Дођи к мене у прву нећељу,
„Да дочекаш кићене сватове.“
Мисли Јово да се шали Мара,
Једва чека челебија Јово
Да му доће свијетла нећеља.
Кад наступи свијетла нећеља,
Стаде јека зелене планине,

Једно драго Нову бијеломе,
Друго драго у шехер Мостару.
Силан бего, силан ти бијаше!
А од силе двој' свата купјаше,
Секу спрема Нову бијеломе,
Мајку спрема у шехер-Мостару.
Кад су свати шер-Мостару дошли,
Лијепо их тамо дочекали,
Од добријех одсједоше коња,
Коње воде у коњске подруме,
А сватове у нове харове,
А енђије на бијелу кулу.
Све су енђе сјеле и развиле,
А не сједи ђувегијна мајка.
Вели њојзи ђевојачка мајка:
„Моја пријо, ђувегијна мајко!
„Што не сједеш, те се не развијеш,
„И не пијеш слаткога шербета,
„Као што је адет у Турака?"
Вели њојзи ђувегијна мајка:
„Пријо моја, ђевојачка мајко!
„Нећу сјести, нит' ћу се развити,
„Док не видим милу моју снаху,
„Кад сам тол'ке свате замучила."
Мајка шета Ајки у одају:
„О Ајкуно, мила шћери моја!
„Ево неће свекрвица твоја,
„Ни да сједе, ни да се развије,
„Ни да пије слаткога шербета,
„Док не види тебе, шћери Ајко!
Ајка мајци тихо проговара:
„О Богу ми, моја стара мајко!

„Ја сам мајко изгубила кључе
„Од мојега окован' сандука,
„Ђе ми стоји бакам и бјелило,
„Већ ми зови брата Усеина:
„У њег' су ми од сандука кључи.“
Зове мајка сина Усеина:
„Усеине, моје д'јете драго!
„Зове тебе Ајка, сека твоја.“
Оде Усо сестри у одају,
Вели њему Ајкуна ђевојка:
„Усеине, брате од матере!
„Ја нијесам изгубила кључе,
„Већ сам чула, а други ми кажу,
„Ђе је бего другу испросио,
„У Новоме цуру племениту,
„Не бих њојзи ни за слуге била,
„А камо ли бегу за љубовцу,
„Новкиње су брзе говоркиње.
„Него Усо, брате од матере!
„Теби ето Бог и срећа дала,
„Што у тебе наусница нема,
„Добро ти је туре од перчина,
„Фине ћу ти направит' солуфе,
„Удрићу ти бакам и бјелило,
„Навућ' ћу ти сурму на обрве,
„Кара боју на сија солуфе,
„Оплешћу ти ситне плетенице,
„Даћу тебе моје одијело,
„Па отиди међу енђијама;
„Не окрећ' се тамо ни овамо,
„Да с' не отре бакам и бјелило.“
Јошт је сека брата сјетовала:

„Кад ти будеш у бегове дворе,
„Двоје ћ' младо у ђердек сводити,
„Ти ћеш рећи бегу Али-бегу:
„„Али-беже, мили господару!
„„Ето т' ноћас Новкиње ђевојке,
„„Дај ти мене заовицу Фату,
„„Јер сам млада трудна и уморна.““
Братац сестру дивно послушао,
Обуче се кано и ђевојка,
Те отиде међу енђијама,
И са сватим' двору ђувегијну.
Кад је вечер о вечери било,
Проговори Усеине д'јете,
Како га је научила сеја.
Двоје младо у ђердек сведоше,
Усо момче и Фата ђевојка.
Љуби Фату с ноћи до поноћи,
А кад било ноћи о поноћи,
Даде Фати злаћен прстен с руке,
И даде јој пули дувак с лица,
Па отиде у коњске подруме,
Те узимље коња најбољега,
И тури се коњу на рамена,
Па побјеже двору бијеломе.
Кад свануло и сунце грануло,
Подранила Фатима ђевојка,
Ево ти је брату у одају,
Плаче Фата, а брату говори:
„У зли час се, брате, ожени̂о,
„А у гори двије испросио!
„Оно није Ајкуна ђевојка,
„Већ ње братац, бећар Усеине,

„Сву ноћ ми је прељубио лице;
„Ако ли ми томе не вјерујеш,
„Погледај ми очи обадвије,
„Како су ми мутне и крваве,
„И погледај девет плетеница,
„Како су се љуто замрсиле,
„И виђи ми ране по гроцу,
„И виђи ми на руци прстена.“

657.

Сестра Ђерђелез-Алије.

Пофали се соко Омер ага:
„Обљубићу Ђерђелеза секу,
„Да се не бих ни нанио главе,
„Ни мушкога напасао паса.“
То зачуле четири невјесте,
Међу њима једина заова,
Накнише јој [64]) и ноге и руке,
Обукоше своје одијело,
Спремише је за гору на воду.
Кад на води соко Омер ага:
„О Богу ти, скоро доведена!
„Стојиш близу Ђерђелез-Алије?
„Имаде ли у њега сестрица?“
Вели њему скоро доведена:
„Стојим близу Ђерђелеза двора,
„И имаде у њега сестрица.“ —
„Коме вели да ће дати секу?“ —

[64]) Нашараше јој ноге и руке с оном црвеном бојом, којом се буле мажу уочи дана, кад се мисле удати, а дјевојке то не чине, но само нокте од рука бојадишу.

„За некаква соко-Омер-агу.“
Кад то зачу соко Омер ага,
Ладне њојзи воде зафатио,
И даде јој двије пратиције,
Да је прате двору бијеломе.
Допратише до бијела двора,
Тад ђевојка њима проговара:
„Хајте с Богом, двије пратиције:
„Селамћете соко Омер-аги:
„Ја нијесам скоро доведена,
„Него главом Ђерђелеза сека.“

658.

Херцег Стеван и његова несуђеница.

Ерцег проси лепу Мандалину,
Ерцег проси, браћа се поносе,
Просио је за девет година,
А кад наста година десета,
Разболе се лепе Маре мајка,
И заиска лађане водице,
Ладне воде из Ерцеговине.
Јетрве се у двор сазивају,
Коме редак на воду лађану.
Редак дође лепој Мандалини.
Ал' беседи мила стара мајка:
„Мандалина, моје дете драго,
„Ти отиди горе на чардаке,
„Пак обуци свилу и кадифу,
„И на главу круну позлаћену,
„Е да би те Ерцег не познао,
„Пак отиди у гору на воду.“

Мара оде горе на чардаке,
Облачи се што год бољма може,
На се меће свилу и кадифу,
И на главу круну позлаћену,
Пак отиде у гору на воду,
Ал' на води Ерцеже Стеване.
Божју му је помоћ називала,
А он њојзи боље одговара:
„Бог помого, незнана делијо.“
Пак је пита Ерцеже Стеване:
„Бога тебе, незнана делијо!
„Чија с' љуба, чија ли сестрица?“
Ал' беседи лепа Мандалина:
„Ја сам сестра Змаја Огњевитог,
„А љубовца Краљевића Марка,“
Ал' беседи Ерцеже Стеване:
„Богосаве, верна моја слуго,
„Заит'дер јој лађане водице,
„Па испрати иза горе чарне,
„Јер у гори свакојако зверје.“
Кад се млада са слугом растала,
Па је онда млада беседила:
„Ти поздрави Ерцега Стевана
„Нисам сестра Змаја Огњевитог,
„Ни љубовца Краљевића Марка,
„Веће јесам лепа Мандалина,
„Што ме проси за девет година,
„Ерцег проси, браћа се поносе.“
Кад отиде Богосаве слуга
Пак беседи господару своме:
„Мили Боже, чуда големога!
„Ди двојицу привари девојка,

„Није сестра Змаја Огњевитог,
„Нит' љубовца Краљевића Марка,
„Веће јесте лепа Мандалина,
„Што је просиш за девет година.“
Удари се Стеван по колену,
Па тако се лако ударио,
Скерлет чоја пукла на колену.

[Упор. I[1], бр. 745]

659.

Злато материно и дванаест делија.

(од дубровника)

Вино пију до дванест делија
Под Оридом под Копчића двором,
Међу њима постидна делија,
Што не пије вина ни дувана,
Него шећер-кафе из финџана.
Гледала их Копчића робиња,
Па госпођу своју дозивала:
„Госпођице, Копчића кадуно!
„Ено виђи дванаест делија,
„Међу њима једна најстиднија,
„Што не пије вина ни дувана,
„Него шећер-кафе из финџана.
„Све их гледа, ништа не говори,
„Ја бих рекла, да је наше Злато.“
Ал' јој вели госпођа кадуна:
„Муч', робињо, грло те бољело!
„Ено Злато на горње чардаке,
„Ђе 'но везак за ђерђевом везе.“
Сама себе не верује млада,
Но потрча на горње чардаке.

Кад ли Злата за ђерђефом нема,
Па завика иза свега гласа:
„О робињо, по Богу сестрице!
„Стан', робињо, на пенџер од двора,
„Па завичи иза свега грла,
„Дођи, бего, драги господаре,
„Дошла ти је раја из тимара,
„Донијела силовито благо,
„Дођи, бего, да пребројиш благо.“
Па потрча робињица млада,
И завика иза свега гласа:
„Дођи, бего, драги господаре,
„Дошла ти је раја из тимара,
„Донијела силовито благо,
„Дођи, бего, да пребројиш благо.“
Кад то зачу Златија ђевојка,
Скочи млада на ноге лагане,
Па се шета тамо и овамо.
Дофати се авлискијех врата,
Па за собом затворила врата,
Пак с' испела авлији на врата,
И дозивље дванаест делија:
„Аох, јадни дванаест Турака!
„Ја нијесам постидна делија,
„Него сам ја Злато материно.“
Пак низ плећа косу распросула:
„Видите ли, дванаест Турака,
„Је л' овака у пољу шеница?“
Па је жути кавад подигнула:
„Видите ли, дванаест Турака,
„Какове су ноге у ђевојке?
„Је л' оваки стабар од лемуна?“

Пак им жути кавад распучила:
„Видите ли дојке у ђевојке,
„Рађају л' ви оваке јабуке?“
Кад виђеше дванаест делија,
Удрише се руком уз кољено,
На рукама сломили прстење:
„Аох нама до Бога милога!
„До данас нас нико не превари,
„А данас нас превари ђевојка.“

660.

Мостарски диздар.

Собет чини Мостарски диздаре,
Вас је Мостар на собет сазвао,
А најпотле Зумбул-удовицу.
Играше се игре свакојаке,
А најпотле вука и оваца.[65])
Абер дође диздар-агиници:
„Ожени т' се ага диздар ага,
„Он узимље Зумбул-удовицу.“
Фигањ чини диздар-агиница,
Тјешиле је своје другарице:
„Муч', не вичи, диздар-агинице!
„Теб' ће аго дибу сакројити.“ —
„Та му диба огњем сагорјела!“
Опет веле њојзи другарице:

[65]) Игра у Херцеговини, која овако бива: све женскиње, које се на сијелу нађу, овце су, а мушкиње су вуци, па стану једне према другијех. Један од мушкиња ускочи међу женскиње, и уграби једну, која му се најбоље допадне, па тако сви по реду, док женскиња траје, па онда започну пјевати свака са својим различите пјесне.

„Теб' ће аго дукат нанизати.“ —
„Та му дукат вода однијела!“
Опет њојзи веле другарице:
„Муч', не вичи, диздар-агинице!
„Теб' ће аго бисер нанизати.“ —
„Та му бисер огњем изгорио.“
Абер дође диздар-агиници:
„Није ти се аго оженио.“ —
„Благо мене од сад до вијека!
„Мој је аго био и бити ће.“

661.

Новак и љуба му.

Синоћ Новак из Новога дође,
Јутрос љуби јаде задавао:
„Удаји се, моја верна љубо,
„Удаји се, не гледај на мене,
„Ја испроси у Новом девојку,
„И лепша је и виша од тебе
„И бељa је и руменија је,
„И ситан је везак научила;
„Али није књиге научила,
„Да је ођеш мало поучити,
„Дао би ти сина најмлађега,
„Најмлађега и најмилијега.“
Љуба њему ништа не беседи
Већ ушета у бијеле дворе,
Па узима дивит и артију,
П' она пише ситну књигу малу,
Не пише је чим се књиге пишу,
Већ је пише крвцом од образа,

Па је шаље у Нови девојци:
„Ти не пођи, жалосна девојко,
„У Новака верна љуба жива,
„И у љубе до четири сина,
„Пак му један доброг коња јаше,
„А други му бритку сабљу паше,
„А трећега води за ручицу,
„А четврти у наручај носи.“

662.

Нијема кадуна Зулфа.

Мајка Зулфу ситно плетијаше,
Од петеро и од деветеро;
Зулфу мајка дивно сјетоваше:
„Гоји, ћерце, жуте плетенице,
„Стара ће те удомити мајка,
„Ђе ћеш наћи свекра и свекрву;
„Ти ћеш њима лако угодити,
„Мучи, ћерце, не одговарај им.“
Тако када ћерцу сјетовала,
Зулфа шјета боље приватила.
До мало је удавала мајка
За делију Ибра Тефтагића.
Памти Зулфа материне р'јечи:
Што јој рече свекар и свекрва,
Поклања се, а не одговара.
Роди чедо прве годинице,
Мушко било; а не проговара;
Рађа друго, а не проговара,
Рађа треће, а не проговара.
Кад настуни четврта година,

Зове мајка свога Ибра сина:
„Синко Ибро, моје д'јете драго!
„Што ће тебе нијема кадуна?
„Узми, сине, те се с другом жени.“
На ино се Ибру не могаше,
Но опреми свог брата Алила,
Да му тражи лијепе ђевојке.
Пође Але, и доведе му је.
Кад је био с цуром близу двора,
Угледа их Иброва кадуна,
Нареси се што мога наљепше,
И нареси до три своја сина,
Па ишета пред мермер авлију.
Угледа је са коња ђевојка,
Па упита својега ђевера:
„О ђевере, челебија Але!
„Која ј' оно пред мермер-авлију?
„Дивна ли је у зенђил ођелу,
„И покрај ње три јабуке златне.“
А Алија снахи проговара:
„Оно ти је моја мила снаха
„Су њезина три нејака сина.“
У то дошли пред авлијнска врата,
Па јој вели са коња ђевојка:
„Бог помог'о, бегова кадуно!
„Кад си тако дивна и зенђила,
„С ким ћеш од сад на душеке спати,
„С ким љубити, с ким ли вечерати?“
Зулфа цури селам прифатила,
Проговори нијема кадуна:
„Добро дошла, веле говорила!
„Овом двору ти не угодила!

„Ја ћу спати, с ким сам до сад спала,
„А вечерат' свекром и свекрвом.“
Кад то чуо са коња Алија:
„Муштулук ти, брате од матере!
„Тебе твоја проговори љуба,
„Твоја љуба а моја снашица.“
Када Ибро саслуша ријечи,
Поклони му на коњу ђевојку:
„Држ' је, брате, и сретња ти била!“
Па се боље млади смиловаше,
Љубише се, не завадише се,
Умријеше, не прекорише се.

663.

Женидба врх женидбе ош!

Синоћ аго из Новога дође,
Како дође, помама га нађе,
Својој љуби јаде задаваше,
И овако ага говораше:
„Љуби моја! женићу се на те.“
Агиница њему проговара:
„Жени, аго, и мене је драго,
„Спремићу ти сина у ђеверство.“
Оде ага Нову бијеломе,
Па запроси Новкињу ђевојку,
А Новкињу брзу говоркињу.
Прстен дава ага старац ага:
„Ова свадба до петнаест дана.“
Свате купи старац Хасан ага,
И дозивље сина Мујезина:
„Мујезине, моје д'јете драго!

„Буди мене ђевер уз ђевојку.“
Мујезина сјетовала мајка:
„Кад будете тамо у ђевојке,
„Ђевери ће снаху посипати,
„Посипати паром и захаром,
„Поспи и ти моје д'јете драго!
„Примакни се под дувак ђевојци,
„Па јој реци двије три ријечи:
„„У мог баба сиједа је брада,
„„У њега су до четири сина:
„„Један јаше коња поред њега,
„„Други му је ферту изучио,
„„Трећи му се уз кољено прима,
„„А четврти у бешици нина;
„„Моја мајка од јуначког соја,
„„Од онога соја Атлагића,
„„Атлагића, кара-Ветлагића.““
Отолен се свати подигоше,
И одоше Нову бијеломе.
Кад су дошли свати у ђевојке,
Лијепо их тамо дочекали,
Угостише пивом и јестивом;
Ђевери су снаху посипали
Златном паром и ситном захаром,
Посипље је ђевер Мујезине,
Подиже јој пули дувак с лица,
Те ђевојци шапти потихано:
„У мог баба сиједа је брада,
„Сиједа му брада до појаса,
„У њега су до четири сина:
„Један јаше коња според њега,
„Други му је ферту научио,

„Трећи му се уз кољено прима,
„А четврти у бешику нина;
„Моја мајка соја господцкога.“
А ђевојка њему проговара:
„Чуј ме мили, мој ручни ђевере!
„Нека буде, што је Бог судио.“
Па одоше здраво и весело,
Одведоше лијепу ђевојку.
Кад су дошли двору бијеломе,
Сви сватови коње разиграли,
Понајбоље старац Хасан ага.
Сви сватови коње одсједаше,
Ал’ нема ко да скине ђевојку;
Излазио старац Хасан ага,
Да он скине са коња ђевојку.
Вели њему са коња ђевојка:
„Одмакни се, старче Хасан-ага!
„Богме ти се ја скинути нећу,
„Докле мене не поклониш сина,
„Најстаријег сина Мујезина.“
Када старац саслуша ријечи,
По срцу га муке спопануле,
Али му се не мога инако,
Но дозива Мујезина сина:
„Мујезине, мој рођени сине!
„На поклон ти лијепа ђевојка!
„То је мени твоја мајка крива,
„Скидај, сине, са коња ђевојку,
„У двор носи, и сретња ти била!“
Неће младо ни сребро ни злато,
Него хоће што м’ је срцу драго.

664.

Мара и хајдук Јован.

Мајка Мару на далеко дала,
Преко Црне горе у хајдуке,
За Јована горскога хајдука.
Мара мајку љуто кунијаше:
„Бог т' убио, стара моја мајко!
„Која си ме на далеко дала,
„Преко Црне горе у хајдуке,
„Да ја перем крваве кошуље,
„И јутрос сам опрала доламу,
„У долами два цепа свилена,
„У једноме од јунака рука,
„И на руци прстен диоманат,
„Рекао би, Јова брата мога.“
У ту ријеч Јованова слуга:
„Божја помоћ, Јованова секо!
„Стара тебе поздравила мајка,
„Да ти идеш брату на весеље.“
Јошт да вели Јованова сека:
„Бог убио моју стару мајку!
„Што ми није прије поручила,
„Да ја брату навезем кошуље,
„Милој снахи покујем прстење.“
Вели Мари Јованова слуга:
„Ти понеси за кошуље платна,
„За прстење ти понеси злата,
„Можеш брату скројити кошуљу,
„Милој снахи саковат' прстење.“
Опреми се Јованова сека,
Собом узе и платна и злата,

Па отиде брату у походе.
Она иде гором пјевајући,
А улази у двор играјући.
Кад је дошла у бијеле дворе,
Зачу лелек и зачу кукање,
Стару мајку Јова кукајући.
Стаде клети Јованову слугу:
„Бог т' убио, Маријане слуго!
„Што не каза, брат ми погинуо,
„Да не идем гором пјевајући,
„А не уђем у двор играјући."
Па загрли своју стару мајку,
Мајка грли своју милу ћерцу.
Кука мајка свог јединка сина,
А сестрица брата јединога.
Ту плакале, док на земљу пале.
Како пале, душу испустиле.
Донесоше танана носиља,
Однесоше и мајку и ћерцу,
Укопаше једно до другога.

[Упор. I[4], бр. 668]

665.

Несретни сватови.

Што се равни замаглио Травник!
Али гори, али куга мори! —
Нити гори, нит' га куга мори,
Већ Вилићи удавају секу.
Вел'ко браћа благо дијељаху,
Три кубета нова саградише,
И четири веда поновише;
У то доба кићени сватови,

Лијепо их браћа дочекала.
Ту су једну ноћцу преноћили;
Кад у јутру јутро освануло,
Завикаше сватовски чауши,
Ударише свирке и борије:
„Азуралај, кићени сватови!
„Азур нам је лијепа ђевојка,
„Кратки данци, а дуги конаци,
„Каловити друми кроз планину,
„Туђи људи, не знамо им ћуди,
„Туђи друми, калауза нема."
Отолен се свати подигоше,
Далек' браћа сеју испратили,
Испратили до горе зелене.
Ђе је радост, ту је и жалости,
Ведро бјеше, па се наоблачи,
Из облака тиха роса нађе,
Тиха роса, за њом сушњежица,
Окиснуше кићени сватови,
Окиснуше, па се помрзнуше,
Оста јадна на коњу ђевојка.
Ал' да видиш под ђевојком ђога
Танковића, млада ђувегије!
Добро знаде друме и путове,
Те однесе на двору ђевојку.
Кад заржа Танковића ђого
Ђувегијној мермерли авлији,
Одма га је Осман познавао,
Па излеће низ бијелу кулу,
Кад ли стоји на коњу ђевојка,
Оде Осман да скине ђевојку,
Кад се цура жива самрзнула;

Па потеже ноже од појаса,
Те прекиде на ђогу колане,
А и пету ибришим-тканицу,
Изведе је на бијелу кулу,
А ђогата у топле подруме.
Кад ђевојку леже у одају,
Ето ти јој миле свекрвице:
„Чудна ти си, моја снахо драга!
„Чудно ли си танка и висока!
„Чудно ли те одгојила мајка
„За мојега челебију сина!"
Ето ти јој миле заовице:
„Моја снахо, лијепе кошуље!
„Чудно ли те научила мајка,
„Научила ситан везак вести,
„И нас ћеш тих научити веза."
Ето ти јој миле јетрвице,
Она носи у наручје сина,
Па синчићу млада проговара:
„Питај, сине, је л' т' озебла стрина?"
Узе цура јетрвина сина,
Пољуби га у оба образа,
Дарова му срмали јаглука;
Паде цура на јастуке главом,
Они мниду, да се пренеможе,
Она јадна мину и премину,
Ни грљена ни омилована.[66])

[66]) Старица Симана Пиштеље, кад је ову пјесму казивала да се напише, рече: да је ово истини случај био за њеног дјетињства.

666.

Чежња и смрт за родом.

Мајка Низу на далеко дала,
Преко поља три конака хода,
Преко вода четири конака,
А на име младићу Драгићу.
Молила се прелијепа Низа,
Молила се младићу Драгићу:
„Дај ми поћи роду у матере,
„Еле сам се ужељела мајке.“ —
„Богме нећеш, прелијепа Низо!
„Док не родиш до девет синова,
„Девет сина, девет пособника,
„Па ти хајде, колико ти драго.“
Родила му до девет синова,
Па се моли своме господару:
„Пушти мене у род у матере,
„Е сам жељна рода и матере.“ —
„Богме нећеш, прелијепа Низо!
„Док не родиш девет ђевојака,
„Ђевојака, девет пособница,
„Па ти хајде, кад је тебе драго.“
Родила му девет ђевојака,
Па се моли младићу Драгићу:
„Пушти мене у род у матере.“ —
„Богме нећеш, моја мила Низо!
„Док не жениш све девет синова,
„А не удаш девет ђевојака.“
Све синове била поженила,
А ђевојке све је поудала,
Па говори младићу Драгићу:

„Пушти мене у род у матере.“ —
„Хајде, Низо, кад ти буде драго.“
Опреми се, оде у матере,
Изљуби се с родом и матером,
Од велике жеље и радости,
Мртва паде, више не устаде.

667.

Свекрва кори невјесту.

Мајка ћерцу на далеко дала,
Преко горах четири конака,
То стајало пет шест годин’ дана,
Од рода је нико не полази,
Корила је Јану свекрвица:
„Кучко једна, мила снахо моја!
„Да си мила твоме роду била,
„Род би тебе једном полазио.“
Корила је јутром и вечером,
За пунијех девет годин’ дана.
Кад настала десета година,
Ето Јани осам мили брата,
Стари бабо и старица мајка.
Дивно Јане род су угостили,
За пунану једну ефту дана,
Па одоше двору на трагове,
Пратила их ћерца и сестрица,
Рони сузе низ бијело лице,
Љуби браћу међу очи црне,
А у руке старе родитеље.
Враћао је и отац и мајка,
Ал’ се Јана не зна одмакнути,

Уставља се, ал' јој жеља не да,
Но за родом опет пристајаше;
Ал' јој браћа са коњах говоре:
„Врат' се натраг, мила сејо наша!
„Туђи људи, не знамо им ћуди,
„Хоће нам се подругати људи,
„Што нас прати једна женска глава."
Паде Јана у траву на главу;
Они мисле, да је сјела Јана,
Ал' је виђе најмлађи од браће,
Па је браћи својој говорио:
„Јазук нама пред Богом и људма.
„Како мртву сестру остависмо,
„Без поздрава и никаква дара?"
Пак се врати сестри на трагове,
Кад ли јадна преминула Јана.
Заплака се дијете Јоване,
Те кликује браћу, родитеље.
Кад се они натраг повратише,
Дивно Јану браћа оплакаше,
Сабљама јој сандук отесаше,
А копљима раку ископаше,
Изљубише, па је укопаше.
Вељу плочу на њу навалише,
И на плочи у слово ставише:
„Сестро Јане, покојна ти душа!"

668.

Несуђење Ајке Ајровића.

Везак везла Ајка Ајровића,
Она везе сачмену кошуљу,

Она везла, а мајка је клела:
„Ајке ћери, ти је не додрла!
„Што ми силно ти потроши злато?“
Пред Ајком је ђерђев од мерџана,
А на њему платно Сарајевско,
У руци јој игла од биљура,
А у игли свила из Мисира,
И у њојзи злато из Млетака,
Везе златом по бијелу платну.
Ту се Ајки мало задр’јемало,
Мало трену, ал’ се брже прену,
Ајкуни је на сан долазило:
„Не куп’ рухо, Ајдаровић’ Ајко!
„Ми смо тебе рухо сакупили,
„Црне земље и зелене траве,
„Ам-памука и б’јела тулбєнта,
„Ладне воде и ракли сапуна.“
Кад се Ајка од сна разабрала,
Ђерђевом је о тле ударила,
Четири му ноге саломила,
Па отиде на бијелу кулу,
На вратим’ је сусретала мајка:
„Што је, Ајко, моје д’јете драго!
„Али ти се потрљало платно?
„Али ти се замрсило злато?“
Ајка мајци кроз плач одговара:
„Прођи ми се, моја стара мајко!
„Нити ми се потрљало платно,
„Нити ми се помрсило злато,
„Већ ме руса забољела глава,
„Стери мене мекане душеке,
„Не простири дуго и широко,

„Јер ти нећу дуго боловати.“
Мајка стере дуго и широко,
Не би ли јој дуго боловала.
Све јој друге на облажај иду:
„Устај, Ајко, наша другарице!
„Ево тебе лијеп пешкеш дође,
„Од твог драгог армаган кутија,
„Од ђевера злаћени прстени,
„Од заова златне белензуке,
„Од јетрва злаћени терзлуци.“
Једва Ајка њима проговара:
„Пређ'те ме се, моје другарице!
„Мојој за'ви злаћени прстени,
„Мојој снахи златне белензуке,
„Дајиници од злата терзлуци,
„Теби, мајко, сачмена кошуља,
„Штоно сам је, мајко, скоро везла,
„Ја је везла, а ти си ме клела:
„„Ајко шћери, ти је не додрла!“
„Нећу ти је ни додријет', мајко!
„Армаган ми драгом повратите,
„Нек су њему и два и три јада,
„Једни јади, што се не виђесмо,
„Други јади, што се не састасмо,
„Трећи јади, што се не љубисмо.“
То изрече, теслим учинила,
И умрије, жалосна јој мајка!

669.

Хасан и Али-беговица.

Пошетала Али-беговица,
Носи ибрик у десници руци,
Те посипље по башчи цвијеће,
Она нађе стручак калопера,
Калоперу када говорила:
„Калопере, бегово цвијеће!
„Нити цавтиш, ни сјемена даваш,
„Као ни ја, Али-беговица,
„Нит' се љубим, ни порода давам.“
Она мниде, нико је не чује,
Ал' то чуо ђевер Хасан ага,
Па је својој снахи бесједио:
„Је л' истина, мила снахо моја?“ —
„Истина је, ђевере Хасане!
„Зими ага иде по механи,
„Те он љуби крчмарице младе,
„Љети иде коњма на ливади,
„Па он љуби из потаја злато.“
Али ђевер снахи проговара:
„Снахо моја, Бог те не убио!
„Ти приправи госпоцку вечеру,
„Ја ћу брата звати на вечеру.“
Зовну Хасан брата на вечеру,
Хити братац рано на вечеру,
Ал' не иде бего Али-бего,
Него иде коњма на ливаду;
Ал' му не да братац Хасан ага,
Но устави брата у дворове,
Па он оде коњма на ливади.

Кад је било ноћи о јацији,
Ал' ето ти из потаја злато,
Позвиждује по росној ливади:
Када виђе, нема Али-бега,
Плећи даде, а бјежати стаде,
А за њом се Хасан натурио,
Те ђевојку уфати за руку,
Па потрже ноже из синџира,
Те ђевојци одас'јече главу.

[Упор. I[4], бр. 757]

670.

Јашик снахе и заове.

Везак везла снаха и заова,
На чардаку код бијеле куле;
Туд' пролазе до три челебије,
Снаха за'ви тихо говорила:
„Чудне ли су оне челебије!
„Да м' је шњима ноћцу преноћити,
„Али љетни данак преданити,
„Ја бих дала бутум рухо моје,
„Којег нема у девет невјеста."
Заовица снахи проговара:
„Мучи, снахо, дуго јадна била!
„Да те чује братац Јован бего,
„Одма би ти одсјекао главу."
Оне мниду, нико их не чује,
Зачуо их беже Јован-беже,
Па пригрну ћурка зеленога,
А под ћурком крије остру ћорду,
Па ето га међ' њих у одају,
Па овако обје запитује:

„Која оно на кули бијаше,
„Те онако дивно говораше:
„„Какове су оно челебије?
„„Да м' је шњима ноћцу преноћити,
„„Или љетни данак преданити?““
Препаде се Јован-беговица,
На њом се је ћемер потресао,
Под ћемером чедо проплакало,
Сека брату тихо говорила:
„Ја сам била, ја сам бесједила.“
Секи братац тихо говораше:
„Бе аферим, моја секо драга!
„Нит' си била, нит' си говорила,
„А ја знадем ко је говорио,
„Платиће ми вактом и заманом.“

671.

Сватови Јован-бега.

Три су сн'јега на земљи панула,
Један лањски, други ономлањски,
А трећи је на ову годину,
Јову свате у гори затече.
Онда вели беже Јован-беже:
„Богом браћо, кићени сватови!
„Врх ђевојке сајван разапните,
„Да ђевојци не покисне лице.“
Не бесједи нико од сватова,
Већ са коња лијепа ђевојка:
„Не муч'те се, кићени сватови!
„Давно ми је покиснуло лице,
„Док ме мајка Јован-бегу дала.“

Јошт да вели беже Јован-беже:
„Вратите је у род у матере,
„Вратите је, да је Бог убије!“
Не шћеше је свати повратити,
Одведоше Јован-бега двору.
Кад одоше ноћу у ложницу,
Неће Јово к млађахној ђевојци,
Но с' привуче златну чивилуку,
Те узима перна буздована,
Те удари лијепу ђевојку;
Куда куца, туда кожа пуца,
Куда пуца, крвца залијева!
Колико је срца јуначкога!
Јошт не рече, јао мене, мајко!
Него вели, јао, моје драго!
А Јован је њојзи говорио:
„О ђевојко, остави се врага!
„Не помињй у мом двору драга,
„Овде ти га нема, нит' ће бити.“
Па је уби перним буздованом,
И умрије, жалосна јој мајка!

672.

Хоџа и Хасан-агиница.

Сви мунари лумам' окићени,
Да речемо чија је најљепша?
Најљепша је царева мунара,
На њој учи хоџа Алил-хоџа,
У руци му теспи од мерџана.
Гледала га Хасан-агиница,
Са пенџера од бијеле куле,

У руци јој кита феслиђана,
И четири струка ценцефила,
Па дозивље хоцу Алил-хоцу:
„О Богу ти, хоца Алил-хоца!
„Дај ти мене теспи од мерџана,
„Ја ћу тебе киту феслиђана,
„И четири струка ценцефила."
Она мниде, нико је не чује,
Зачуо је ага Хасан ага;
Хасан ага под кулом сјеђаше,
Па пригрну ћурка зеленога,
А под ћурак узимаше ћорду,
Ето ти га у бијелу кулу,
Па удара вјереницу љубу,
По живу је срцу ударио,
На ножу је износио сина,
Мртва када у одаји паде.

673.

Зло цуљање Риста-беговице.

У Мостару, уочи Божића,
Заметнули троје саланџаке,
Љуљало се мало и велико,
Љуљала се Ристовица млада,
Љуљало је дијете Јоване.
Јошт да вели бего Ристан бего:
„Лак' полако, дијете Јоване!
„Лак' полако, не ломи бадема,
„Моја љуба ништа и не једе,
„Но погаче и сува бадема;
„И не дере ништа до кадифе."

Љубовца га не хће послушати,
Но Јовану с цуљке одговара:
„Љуљај боље, дијете Јоване!“
Кад то чуо бего Ристан бего,
Он извади ноже оковане,
Те је своју љубу ударио,
На двије је поле пресјекао.

764.

Смрт с јашиковања.

Хасан ага вјерну љубу кара:
„Вјерна љуби, шинула те гуја!
„Што ће тебе глава на пенџеру,
„Што л' кржали руке низ пармаке?
„Видио те цареви делија,
„За те дава три товара блага
„И алата од сувога злата.“
Хасан-аги љуба проговара:
„Што нијеси мене препродао,
„И узео три товара блага,
„И алата од сувога злата?“
Кад то чуо ага Хасан ага,
На каду се љуто разљутио,
Па извади сребрна ханџара,
По живу је срцу ударио,
И па ханџар износио сина.

675.

Немила смрт Маре и Ивана.

Мајка Мару за Ивана дала,
Синоћ дала, јутрос се кајала,
Јер је Иво пијаница љута,
Сву ноћ пије по механам' пиво,
До поноћи вино и ракију,
Од поноћи Мари на камари:
„Љубо Маро, отвори ми врата!"
Скочи Мара у кошуљи танкој,
Те Ивану отворила врата.
Кад је Иво Мару сагледао,
Иза паса ножа извадио,
Љубу Мару у срце удрио,
На ножу јој чедо извадио.
Јошт Ивану Мара проговара:
„Што учини, да од Бога нађеш!
„Што си двије изгубио душе!
„Ја не жалим, Иво господаре!
„Што си мене данас погубио,
„Него жалим чедо премалено."
Ражали се Иво господаре,
Па говори милој својој љуби:
„Јесу ли ти ране од пребола?"
Она њему млада проговара:
„Нијесу ми ране од пребола,
„Него ћу ти сада умријети.
„Но чу ли ме, Иво господаре!
„Кад узврћеш танко рухо моје,
„Ти не мећи крваве кошуље;
„Мајка ће ми рухо преметати,

„Па ће виђет' крваве кошуље,
„Познати ће, да си ме убио,
„Па ће казат' милој браћи мојој,
„Моја браћа погубиће тебе.“
То изрече, мртва земљи клече,
За њом Иво црче од жалости.

676.

Лијепа Зрнићева Јеле.

Мили Боже! чуда великога!
Љепа ли је Зрнићева Јеле!
Кад обуче свилен кавад на се,
И подвије под обрве власе,
И кад каже дв'је јабуке златне,
Све би с неба смамила облаке,
Камо л' не би на земљи јунаке!
Уда срећа научила Јанка,
Нашали се, проговори љуби:
„Дивна ли је Зрнићева Јеле:
„Кад обуче свилен кавад на се,
„И подвије под обрве власе,
„И кад каже дв'је јабуке златне,
„Све би с неба смамила облаке,
„Камо л' неће на земљи јунаке!“
То му љуби врло мучно било,
Па је ситну књигу начинила,
Те је шиље Зрнић-господару,
Овако му у тој књизи пише:
„О Зрнићу, драги господару!
„Од како си у лов отишао,
„Твоја љуба није сама спала,

„Већ с мојијем Јанком господаром.“
Кад Зрнићу ситна књига дошла,
И видио што му књига пише,
Нема каде коња оседлати,
Но се баца на гола коњица,
Па отиде двору бијеломе.
Угледа га своја љуби драга,
Испред њега ушетала млада,
Коња прима, за здравље га пита:
„Како си ми, мио господаре!
„Јеси ли ми лова уловио?“
Мучи јунак, ништа не говори,
Опет њему млада проговара:
„Бог ми с тобом, драги господару!
„Што си тако сјетно невесело?“
Онда Зрнић љуби проговара:
„Прођи ми се, моја љуби драга!
„Кад сам синоћ на упућу био,
„Остаде ми прстен дијоманат,
„Што ми га је твоја мајка дала,
„Кад сам с тобом на поласку био.“
Али љуба њему одговара:
„Мала штета, мили господаре!
„Што си таки прстен изгубио,
„Ја имадем три јабуке златне,
„Јабуке ћу златне расковати,
„Љепши тебе прстен саковати.“
Срдит Зрнић љубу дочекао,
Из потаје ножа извадио,
Па је љубу у срце ударио,
И оваку ријеч истурио:
„Кучко једна, и не љуби моја!

„Од куда ти три јабуке златне?
„Ко је тебе поклонио даре?“
Јошт му љуби говорити могла:
„О Зрнићу, драги господаре!
„Кад ме питаш, казаћу ти право
„Оклен мени три јабуке златне:
„Једну ми је моја мајка дала,
„Када сам се испросила за те;
„Другу су ми моја браћа дала,
„Кад сам пошла у зао час за те;
„А трећу ми старац бабо дао,
„Кад сам зли час на вјенчање пошла.“
То изусти, а душу испусти.
Када Зрнић дочуо ријечи,
Сам себе је у срце ударио.
Прије смрти рече три ријечи:
„’Вако пали наши душманини,
„Који су ме с тобом омразили.“
Мртав паде на земљицу црну,
Укопаше једно до другога.

677.

Удаја шћере краља Вукашина.

Опреми се Вукашине краље,
Опреми се на цареву војску,
У дворове љубу оставио,
И овако њојзи говораше:
„О Маријо, вјерна љубо моја!
„Када дођу по Росу сватови,
„Лијепо ми дочекај сватове,
„А јошт љепше опреми Росанду,

„Е ће брзо по њу свати доћи.“
Оде краље на цареву војску.
У то доба кићени сватови,
Лијепо их Мара дочекала,
Сви сватови коње одсједоше,
Коње воде у коњске походе,
А сватове у бијелу кулу,
Положише пива и јестива
Ал' да видиш Росандине мајке!
Ево ти је ћери у одају:
„О Росандо, мила шћери моја!
„Дај ти мене твоје одијело
„И на руке злаћене прстене,
„Да ја видим, како би стајали.“
Даде Роса мајци одијело,
И даде јој злаћене прстене.
Кад се Мара тако изођела,
Покрива се везеном марамом,
Па отиде међу ђеверима.
Ђевери јој били говорили:
„Мили Боже, чуда великога!
„Дивно ли је лице у ђевојке,
„Како да је удовичко лице!
„Какве ли су руке ђевојачке,
„Како да су попадије руке!“
Отолен се свати подигоше,
Одведоше Росандину мајку.
Кад то виђе Росанда ђевојка,
Брже иде на бијелу кулу,
Па довати дивит и хартију,
У лишце је пером ударила,
Из образа крви наточила,

Те је ситну књигу начинила
Милу бабу, Вукашину краљу:
„О мој бабо, Вукашине краље!
„Стара ми се преудаде мајка,
„Остаде ти на оџаку Роса.“
Па кад таку књигу накитила,
Она нађе пошту књигоношу,
Књигу дава, тако проговара:
„Књигоноша, мој по Богу брате!
„Бржај носи књигу бабу моме;
„Ако стигнеш на првом конаку,
„Добрим ћу те даровати даром.“
Књигоноши Бог и срећа дала,
Стиже краља на првом конаку,
Вукашину књигу изручио.
Кад он виђе шта му књига пише,
Он се брже натраг повратио,
Краљ уз поље, а свати низ поље;
Кад је краље свате сусретао,
Вели њима Вукашине краље:
„Пријатељу, сватски првијенче!
„Је ли тестир приступит' ђевојци?
„Да ја моје насјетујем д'јете.“
Сви сватови тому каил били:
„Тестир ти је, колико ти драго.“
Краљ приступи коњу и ђевојци,
Подиже јој са лишца мараму,
Па кад виђе, да није Росанда,
Он потрже ножа од појаса,
Па удари своју вјерну љубу,
На двије је поле раставио.
Сватове је натраг повратио,

Те им дава Росанду ђевојку:
Шћер удаде, а копа љубовцу.
Ал' протужје на коњу ђевојка:
„Јао нано, јао моја рано!
„Ко ће мене испратити, нано!
„Ко ли, нано, дати благосове!
„Ко ли, нано, у род дочекати,
„Изљубити, за здравље питати!“
Још ђевојка ћаше туговати,
Но је свати муком замукнуше,
Замукнуше, па је ућешише.

678.

Алфа зла удовица.

Пошетала Алфа удовица
По чардаку по меку душеку,
Шетајући говорила млада:
„Ја сам млада, ја бих се удала,
„Да ми има ко погубит' сина,
„Дала бих му читлук на Загорје
„И уз читлук дванаест волова;
„Ако ли би њему мало било,
„Дала бих му бачву муселеза
„И уза њу слаткога мезета
„И дванаест печених патака,
„И сувише вјерна љуба била.“
Она мниде, нико је не чује,
Ал' је зачу слуга Усејине,
Па он оде кади у одају:
„Је л' истина, што си обећала?“ —
„Истина је, Усејине слуго!“ —

„Како ћу га погубити, кадо?“ —
„Ласно ћеш га погубити, Усо!
„Стери њему мекане душеке,
„Мећи њему брусали јастуке,
„Покри њега кумашли јорганом,
„Па довати с чивилука ноже,
„Закољи га као јагње мало.“
Они мниду, нико их не чује,
Ал’ то чује мила Фата ћерца,
Па опреми сина Усејина:
„Хајде, сине, у нову механу,
„Те дозови твојега дајицу,
„И реци му, да те зове ујна.“
Брже Фату синак послушао,
Трком трче, те дајицу виче;
Кад је дош’о млади Мујезине,
Фата каже, што му вели мајка;
Кад то чуо млади Мујезине,
Он отиде двору бијеломе,
Па довати ножа са чивлука,
Те погуби слугу Усејина,
А старицу потиснуо мајку,
Нек се скита, кору љеба пита,
И да с’ друге науче памети.

[Упор. I[4], бр. 303[a]]

679.

Омер момче и Хасан-агиница.

Ситно везла Хасан-агиница,
Конце суче Заовичић Омо,
Јошт да вели Заовичић Омо:
„Дајинице, Хасан-агинице!

„Кад те љуби мој мио дајица,
„Стоји л’ шкрипа дибе и кадифе?
„Стоји л’ звека бисер’ и дуката?“
Кад то чула Хасан-агиница,
Ђерђевом је о тле ударила,
Па побјеже уз бијелу кулу,
А за њоме Омо пристајаше:
„Поврати се, моја дајинице!“
Не шће му се повратити млада,
Већ отиде кули у одају,
Те говори аги Хасан-аги:
„Хасан-ага, мили господаре!
„Јали смакни сестрића Омера,
„Ал’ ћу бјежат’ у род у матере,
„Или ћу се млада објесити.“
Жао аги сестрића Омера:
„Како ћу га јадан прегорјети?
„И каквом га муком уморити?“
Вели њему Хасан-агиница:
„Ласно ти је њега погубити:
„Поведи га у лов у планину,
„Не дај њему носити оружја,
„Остави га у тијесну кланцу,
„Па наћерај срне и кошуте
„И онога горскога арслана,
„Арслан хоће њега прождријети.“
Кад то чуо ага Хасан ага,
Он одведе Ома у планину,
Не да њему носити оружја,
Остави га у страшиву кланцу.
Те наћера срне и кошуте
И онога горскога арслана.

Напануо арслан на Омера,
Не може се обранит' Омере,
Но се брани срмали јаглуком,
Што му га је вјереница дала;
Па подвикну агу Хасан-агу:
„Мој дајица, ага Хасан-ага!
„Изиједе ме звијер арслане."
Ражали се аги Хасан-аги,
Трком трчи, да Омера брани,
К њему трчи дијете Омере,
Те му оте ноже од појаса,
Па удари агу Хасан-агу,
Удари га по свилену пасу,
На двије га поле раставио.
С њега свлачи дивно одијело,
С њега свлачи, а на се облачи,
Па поклопи дебела дорина,
Па ето га Хасан-аге двору;
Гледала га мила дајиница
Са пенџера од бијеле куле,
Есапјаше да је Хасан ага,
Па потрча низ бијелу кулу,
Да отвори од авлије врата;
Када виђе, није Хасан ага,
Плећи даде, а бјежати стаде,
А за њом је дијете Омере:
„Стани мало, моја дајинице!
„Да си мене јуче побјегнула,
„Данас би те Омо достигнуо."
Уфати је кули на вратима,
Сабљом трже, те јој главу диже.

680.

Усо момче и Али-беговица.

Бег Али-бег вјерну љубу пита:
„Што си тако у лицу блиједа?
„Ал' од мене, ал' од страха мога?
„Ал' од страха мила баба мога?
„Ал' од страха миле моје мајке,
„Мајке моје, а свекрве твоје?
„Ал' од страха мила брата мога,
„Брата мога, а ђевера твога?
„Ал' заове, миле секе моје?“
Љуба бегу смјерно одговара:
„О Богу ми, бего Али-бего!
„Њесам блиједа ја од страха твога,
„Ни од свекра, ни од свекрвице,
„Ни ђевера, нити заовице,
„Већ од страха слуге Усејина,
„Ђе ме види, све ми намигује,
„Но ти смакни слугу Усејина,
„Али ћу се млада објесити,
„О авлији каменој капији,
„Али бјежат' у род у матере.“
Кад то чуо бего Али-бего,
Па он зове Усејина слугу,
Те одоше гори у планини,
Заведе га дубоку језеру,
И привеза при станцу камену,
Па замути дубоко језеро,
Те подражи проклете аждаје,
И побјеже гори у планину.
Он побјеже, ето ти аждаје!

На Уса је сургун учинила,
Ал' је Усу Бог и срећа дала,
Снагом трже, те гајтан претрже,
Те за бегом оде кроз планину.
Клања му се Усо до кољена,
Клањајући оте му оружје,
Те је бега сабљом посјекао,
Скиде шњега оћел' и оружје,
С њега диже, а на себе врже,
Па отиде бегу на дворове.
Беговица Уса угледала,
Она мисли, е јој иде бего,
Те отиде њему у сусрету,
Виђе јадна да се преварила,
Плећи даде, а бјежати стаде;
За њом се је Усо натурио,
Уфати је за бијелу руку,
На муке јој живот извадио.

681.

Веренчић бан и Анђелија.

Често књига за књигом долази.
Тко је шаље, коме ли долази?
Од онога Веренчића бана,
Па долази Карловчићу Иви:
„Ајде, Иво, у сватове бану,
„И поведи Анђу коловођу,
„Која ће нам коло изводити,
„Која ће нам шалу заметати.“
Ал' је Иву световала мајка:
„Ао Иво, мој једини сине,

„Можеш ићи бану у сватове,
„Можеш ићи, ал' Анђе не води;
„Ти ћеш с Анђе изгубити главу.“
Ал' то Иво и не слуша мајке,
Већ он оде и Анђу одведе.
Лепо их је дочекао бане,
Још их лепше за трпезу сађа:
Прид њи носи вино и ракију,
А најпосле слатку малвасију,
У њу меће бенђелука белог,
Док је Иву обенђелучио.
Коло води коловођа Анђа.
Кад је Иву обенђелучио,
Закла Иву како јагње мало,
Како јагње од девет недеља.
Кад ушета коловођа Анђа,
До колена у крв загазила.
Ал' се маша Веренчићу бане,
Маша јој се руком у њедарца,
„Недра су ми од голога једа.
„Богосаве, верна слуго моја,
„Прежи коње у лаке кочије,
„Да носимо Ивана рањена,
„Да носимо Ивановој мајци.“
Још беседи Анђа коловођа:
„Купи свате, Веренчићу бане,
„Купи свате који су и били,
„У недељу по ме дођи, бане.“
Она иде двору бијеломе,
И однесе Ивана рањена.
Колико и мајка угледала,
Још је даље к њима ишетала.

Ал' беседи коловођа Анђа:
„Ево, мајко, Ивана рањена,
„Ал' нам, мајко, преболети неће."
Саранише Ивана рањена,
Пак кукају кано кукавице,
Привијају кано ластавице.
Па беседи коловођа Анђа:
„Ао старице, Иванова мајко,
„Та ја ћу се осветити бану."
Једва чека Веренчићу бане,
Једва чека да субота дође.
Кад му дође та субота славна,
И он купи кићене сватове,
У недељу по Анђу отиш'о.
Кад је дош'о двору Иванову,
Једва и је Анђа дочекала,
Све и редом по двореви сађа,
Па намаче два итра џелата,
Пак је бану тијо беседила:
„Господару, Веренчићу бане,
„Ајде са мном горе на чардаке,
„Да ти видиш све моје дарове,
„Оће л' бити за твоје сватове."
Све сватове погубише редом,
А најпосле бана на чардаку.
Па беседи Анђа коловођа:
„Ао старице, Иванова мајко,
„Освети се ал' се не посвети."

682.

Хоће брат да обљуби сестру.

У свијет се наћи не могаше,
Да брат сестру љепше миловаше
Што млад Богдан сестрицу Јелицу,
Љубили се за зло и несрећу;
Хоће Богдан да обљуби сеју,
Сеја му се силом отимаше,
Од брата се свога уклањаше,
Прежао је, док је упрежао:
Кад Јелица на воду отиде,
За њом Богдан тајно пристајаше,
И кад виђе згоду и прилику
У горици под јелом зеленом,
Преметну је на зелену траву,
Одиста је обљубити шћаше,
Али цикну Јелица ђевојка,
Бранила се, што јој снага дава,
Бранећи се брату проговара:
„Не, Богдане, брате од матере!
„Да се ведро небо не проломи,
„А под нама земља не пропане,
„Ђе ће братац обљубити сеју!“
Зато Богдан хаје и не хаје,
Одиста је обљубити шћаше.
Виче Јела из грла бијела:
„Не, Богдане, црн ти образ био!
„Ђе ће братац сеју обљубити!“
Зато Богдан хаје и не хаје,
Одиста је обљубити шћаше.
Кад се Јела на невољу нађе,

Трже брату ножа иза паса,
Те је брата у срце удрила;
Клону Богдан мртав врх Јелице,
Извуче се испод брата сеја,
Брата кука, овако говори:
„Волим кукат' као кукавица
„Него бити мог брата љубовца.“
То изрече, и дома утече,
Те казује својој старој мајци.
Мајка ћерцу куне и милује,
Па над мртвим сином говорила:
„Еј Богдане, рано без пребола!
„Ал' ће тебе прегорјети мајка,
„Кад си хтио изгубити душу,
„А твој образ грдит' пред свијетом,
„Образ грдит' сестрици Јелици
„И старици самораној мајци.“
Јошт да вели Богданова мајка:
„Тако било сваке мајке сину,
„Који хтио сестру обљубити!“

[Упор. I[4] бр. 720]

683.

Зла свекрва.

Бисер ниже Бисер-беговица
Уз рамазан уочи бајрама,
Дозивље је мила свекрвица:
„Снахо моја, Бисер-беговице!
„Изгорје ти у ватру погача.“ —
„Нека гори, свекрво кадуно!
„Ја ћу другу часком укувати.“
Једва чека Бисер-бега мајка,

Једва чека, да Бисер бег дође.
Кад јој дође бего Бисер бего,
Она каже све по реду сину.
Кад то зачу бего Бисер бего,
Он узимље оковане ноже,
Па ето га љуби у одају,
По живу је срцу ударио,
На ноже јој сина износио,
Па је својој мајци говорио:
„Ах, нека те, моја мила мајко!
„По двору ти свако дрвце расло,
„А највише црна трновина!
„У њему се свака тица легла,
„А највише црни кукавица!“
То изрече, у свијет утече,
Не виђе га више мајка жива.

684.

Зла заова.

Жњетву жњела снаха са ђевером,
Како коју наруку жњејаше,
Сваку снаха на ђевера баца
Од милости и више љубави.
Она мисли, нико је не види,
Ал’ је гледа мила заовица,
Па утрча у бијеле дворе,
Па дозива своју стару мајку:
„О Богу ти, моја стара мајко!
„Кажи мене биља од омражја,
„Да омразим снаху са ђевером.“
Њојзи виче остарала мајка:

„Мучи шћери, дуго јадна била!
„Куда ће ти и срећа и душа,
„Да омразиш снаху са ђевером?
„Кад ти стечеш милога ђевера,
„Милиј' ће ти и од брата бити."
Ђевојка се ражљутила тешко,
Једва чека, да јој ноћца дође;
Отров снахи водом доранила,
Покрила је по кули конопе,
Да јој братац воде не зафати.
Па кад снаха у двор улазила,
Дава отров у златну филџану:
„На ти, снахо, напиј се водице,
„Љуто си ми трудна и уморна."
Бирдем попи, бирдем је умрла,
Њу ми жали млађахни ђевере:
„Бог т' убио, моја мила сејо!
„Ти не стекла никад среће твоје!
„Нити стекла ручнога ђевера!
„Кад га стекла, очим' га не вид'ла!
„А душа ти раја не виђела!"

685.

Женидба Орловића Павла.

Лов ловио Орловићу Павле
Око б'јела двора Иванова,
Он не иде, да лова улови,
Но да види Иванову сеју,
Је ли дивна, колико је фале.
Лов ловио три бијела дана,
Он не мога ни виђет' ђевојке.

Кад четврто јутро освануло,
Он угледа у зелену башчу,
Ђе ђевојка посипа цвијеће,
Једном руком цвијеће залива,
Другом руком сузе утираше,
А старицу мајку спомињаше:
„Ах старице, моја мила мајко!
„Кому си ме јадна оставила?
„Брата мога нигда дома није:
„Него си ме оставила, мајко,
„Оставила худој невјестици,
„Да јој дворим и да јој робујем.“
Јави јој се Орловићу Павле:
„Добро јутро, Иванова сејо!
„Даруј мене цв'јетак ђелсамина.“
Мучи млада, ништа не говори,
Но сам Павле укиде цвијеће,
А она му проговара млада:
„Прођ' се, момче, мојега цвијећа,
„Ако види или чује Иво,
„Он ће познат' цвијет из бостана,
„Погубиће и мене и тебе.“
Зато Павле хаје и не хаје,
Но с цвијетом оде у планину,
И сусрета Ива момче младо,
Иво пита Орловића Павла:
„О Богу ти, Орловићу Павле!
„Од куд цвијет из бостана мога?“
Павле њему све по реду каже,
И даде му прстен и јабуку:
„На, Иване, те поклони сеји,
„Доћ' ћу, Иво, сјутра по ђевојку.“

Прими Иво, не рече ријечи,
Но отиде двору бијеломе.
Пред Иваном љуба излазила,
Те му прима коња и оружје.
Иван љубу за сестрицу пита:
„Ђе је мене моја мила сеја?“
Љуба Иву овако говори:
„Сестра се је твоја помамила,
„Јутрос ти је ц'јело јутро била
„У бостану с Орловићем Павлом,
„Грлили се и изљубили се,
„И дала му цвијет ђелсамина.“
Удари је Иво уз образе,
Два јој с мјеста помакао зуба,
У пједу говорио љуби:
„Мучи, кујо, а не љуби моја!“
Па отиде сестри у одају.
Препаде се Иванова сеја,
Од одаје затворила врата,
Ал' јој Иво испред врата виче:
„Отвор' врата, моја мила сејо!“
Сеја брату отворила врата;
Кад јој виђе лице нагрђено,
Питао је, што је и како је,
А она је њему казивала:
„Нагрди ме моја снаха драга.“
Тада Иван сеји говорио:
„Не бој ми се, мила моја сејо!
„Ево тебе прстен и јабука!
„Вјерио те Орловићу Павле,
„Ето њега сјутра са сватима,
„Но приправ' се и приготови се,

„Сејо моја, добром срећом било!
„До сада си била робињица,
„А од сад ћеш бити госпођица.“

686.

Мука Ахмет-беговице.

Ахмет бего шећер кафу пије,
Кафу пије из златна филџана,
Своју љубу на крило држаше,
Љубљаше је, па јој говораше:
„О Бога ти, вјерна моја љубо!
„Што си тако у лишцу блиједа?
„Ал' си бл'једа у матере била?
„Ал' побл'jеђе, кад код мене дође?
„Јал' од мене, ал' од страха мога?
„Ал' од мога честа миловања?
„Ал' се твоме срцу додијало
„Све носећи дибу и кадифу,
„Ситан бисер и драго камење?“
Када њему кроз стид одговара:
„Ахмет-бего, драги господаре!
„Н'јеса́м бл'једа у матере била,
„Већ побл'јеђех, од кад тебе дођох,
„Не од тебе, ни од страха твога,
„Ни од твога честа миловања,
„Нит' се моме срцу додијало
„Све носећи дибу и кадифу,
„Ситан бисер и драго камење,
„Него од зла миле мајке твоје,
„Мајке твоје, а свекрве моје,
„Све ме кори јутром и вечером:

„„Кучко једна, Ахмет-беговице!
„„Што нијеси рухо сакупила,
„„Ахмет-бегу вас род даровала?““
Ахмет бего њојзи одговара:
„Кад т' ускара мила мајка моја,
„Ти њој реци, моје миловање,
„У мог бега има доста блага,
„Лако ми је рухо сакупити,
„Ахмет-бегу вас род даривати.
„Ако рече моја мила мајка:
„То је тебе бего сјетовао,
„Ти јој реци, вјерна моја љубо!
„Није мене бего сјетовао.“
Кад је сјутра јутро освануло,
Подранила Ахмет-беговица,
Па ми буди своју свекрвицу:
„Устај, нено, вакат ће ти проћи.“
Па се диже Ахмет-бега мајка,
Из ибрика авдес узимала,
Снаха њојзи мараму држаше,
Она снахи тихо говораше:
„Кучко једна, мила снахо моја!
„Што нијеси рухо сакупила,
„Ахмет-бегу вас род даровала?“
Њојзи вели Ахмет-беговица:
„О Бога ми, моја свекрвице!
„У твог бега има доста блага,
„Лако ћемо рухо сакупити,
„Ахмет-бегу вас род даровати.“
Јошт да вели Ахмет-бега мајка:
„Кујо једна, Ахмет-беговице!
„То је тебе бего сјетовао.“

Она њојзи тихо проговара:
„Није, мајко, живота ми твога!“
Кад то зачу Ахмет-бега мајка,
Црче када од љуте жалости.

687.

Кавга међу двије јетрве.

Везак везла Хасан-агиница,
По више ње Али-пашиница,
Вели њојзи Хасан-агиница:
„Сједи ниже, Али-пашинице!
„Сједи ниже, соја си нижега,
„Јер је тебе Влахиња родила,
„У планини чувајући овце,
„У буково завијала лишће,
„У опрегљу дома донијела;
„А мене је кадуна родила
„У одаји на меку душеку,
„У чисту ме повијала свилу.“
Вели њојзи Али-пашиница:
„Богме нећу, Хасан-агинице;
„Ако ме је Влахиња родила
„У планини чувајући овце,
„У буково завијала лишће,
„У опрегљу дома донијела,
„Ал' је мене Бог и срећа дала
„Али-пашу, добра господара,
„Ја пашица, а ти бегиница.“
Жао било Хасан-агиници,
Удрила је од ноге пашмагом,
На лишцу јој рану начинила.

Оде дома Али-пашиница,
Па узима сјајно огледало
И онога срмали јаглука,
Па утире своје б'јело лишце.
Кад ето ти Али-паше млада,
И ето ти Хасан-аге старца.
Излазила Хасан-агиница,
Хасан-аги коња приватила,
Али нема Али-пашинице.
Јошт да вели млади Али-паша:
„Што 'во нема вјерне љубе моје,
„Да прифати коња по адету?
„Ако њојзи буде до невоље,
„Ја ћу њојзи бити у невољи;
„Ал' ако јој буде без невоље,
„Бићу њојзи на невољу тешку.“
Вели њему Хасан-агиница:
„Али-пашо, мој ручни ђевере!
„Љуби ти се махом помамила,
„Те је љубе коњски измећари,
„Ено ти је на бијелој кули,
„Ђе јој б'јело нагрђено лишце.“
Кад то зачу паша Али-паша,
Ево ти га љуби у одају:
„Љуби моја, дуго јадна била!
„Ко је тебе нагрдио лишце?“
Она њему све по реду каже.
Кад то чуо паша Али-паша,
Ето ти га брату у одају:
„Ајде, брате, да се дијелимо!“
Стадоше се браћа дијелити,
Јошт да вели Али-пашиница:

„Узми, пашо, Кумрију робињу.“
Вели њојзи Хасан-агиница:
„Богме нећеш, Али-пашинице!
„Није ти је Влахиња спремила,
„Већ је мене опремио бабо.“
Вели њојзи паша Али-паша:
„Мучʼ, не вичи, вјерна љуби моја!
„Ја ћу тебе бољу добавити.“
Јошт му вели Али-пашиница:
„Узми, пашо, тевсију од злата.“
Али не да Хасан-агиница:
„Богме нећеш, моја је тевсија,
„Тевсију ми поклонио бабо.“
Вели љуби паша Али-паша:
„Мучʼ, не вичи, драга љуби моја!
„Ја ћу тебе боље добавити,
„Само нек се кује опростимо.“

688.

Мајка крвница.

Уз пут расла румена ружица,
Уз пут цвала, на пут отпадала,
Ту налазе Јанкови сватови,
Сви сватови руменʼ ружу брали,
Алʼ не бере Јанко ђувегија,
Већ он иде наспоред ђевојке,
Па ђевојку дивно сјетоваше:
„О Маријо! мила душо моја!
„Ти си мене девета ђевојка,
„Свије ми их потровала мајка.
„Кад дођемо двору бијеломе,

„Пред двором ће дивно коло играт',
„У колу ће бити моја мајка,
„Око кола миле секе моје,
„Стара ће се испустити мајка,
„Па ће уљест' у бијеле дворе,
„Па ће узет' од злата маштрафе,
„Јошт и оне златне штипавице,
„Преваљиват' ст'јене валовите,
„Докле нађе гују шаровиту,
„Уштинуће златном штипавицом,
„Уточити у маштрафу једа,
„Полу меда, половину једа,
„Даће тебе, моја душо драга,
„Немој пити, моје срце драго!
„Већ ти подај до себе ђеверу,
„Најмлађему и најмилијему.“
Луда Мара мудри шјет примила.
Кад су били двору бијеломе,
Пред дворе јој дивно коло игра,
А у колу остарала мајка,
Там' овамо коло окретала,
И у колу пјесну зачињала:
Па се стара из кола пустила,
И утрча у бијеле дворе,
Те узела од злата маштрафу,
И јошт узе златне штипавице,
Те увати гују шаровиту,
Од змије је једа наточила,
Измијеша медом у маштрафи,
Па је носи на коњу ђевојци:
„На ти, снахо, од меда шербета.“
Она даде код себе ђеверу

Најмлађему и најмилијему.
Здрав примаче, жалосна му мајка,
Здрав примаче, а мртав одмаче!
Једна капља на седло панула,
Седло пуче, врани коњиц црче.

689.

Опет то исто.

Кад се жени арамбаша Лаза,
Далеко је просио девојку:
Три дни ода прико поља равна,
А четири прико воде ладне.
Просио је и испросио је,
Мало јој је рока оставио,
Мало рока, док до двора дође
И сакупи кићене сватове.
Сакупио кићене сватове,
Пак он иде по лепу девојку.
Кад поведе лепоту девојку,
И он седа до лепе девојке:
„Ој девојко, драга душо моја!
„Кад будемо близу двора мога,
„Тамо ће нас дочекати мајка,
„Изнеће нам један кондир вина;
„Ти га прими, ама пити немој,
„Већ га подај до себе девеpу.“
Кад су били близу двора белог,
Радосно и дочекала мајка,
Изнела им један кондир вина,
И слаткога меда на тањиру.
Примала га мила снаха њена,

Примала га, ал' га пила није,
Већ га даје до себе деверу:
„Нисам вина ни код бабе пила,
„Слатка меда ни у санку снила.“
Капца паде на коња витеза,
Капца паде, а коњ се распаде.
Ал' беседи Лаза арамбаша:
„Чуј-де, Боже, видите л', сватови!
„Ово ми је девета девојка,
„Осам ми је отровала мајка,
„Па је тела и ову девету.“

690.

Мајка заклала сина.

Синоћ мајка оженила Јова,
А јутрос му ситна књига дође,
Од ортака с мора дебелога,
Да он иде на море дебело,
Да тргују девет годин' дана.
Остаде му нељубљено злато,
Нељубљено, ни омиловано,
Па је Јово љуби бесједио:
„Чекај мене девет годиница,
„Ако 'но си рода госпоцкога,
„Кад настане десета година,
„Удаји се, и просто ти било.“
Па старици бесједио мајци:
„Чу ли мене, остарала мајка!
„Пораније дворе затворајте,
„А раније воде зафаћајте,
„Остаде ми нељубљено злато,

„Нељубљено и незагрљено,
„А ја одох на море дебело,
„Трговати девет годин' дана.“
Оде Јово на море дебело,
Трговао девет годин' дана.
Кад с' испуни девета година,
Оде Јово двору бијеломе,
Натовари девет сеисана,
Све дуката и сребрни пара.
Када дође двору бијеломе,
Он закуца алком на вратима.
Из двора му љуби проговара:
„Ко то куца алком на вратима?
„Алка му се о глави сломила!“
Проговара беже Јован-беже:
„Отвор' врата, Јован-беговице!
„Да м' је једну ноћцу преноћити,
„И унијет' девет товар' блага.“
Кад то чула Јован-беговица,
Трком трче, те свекрви каже:
„Мајко моја, чини ми се Јово.“
Свекрвица снахи проговара:
„Мучи, снахо, грло те бољело!
„Давно нам је Јово преминуо,
„Него, снахо, отвори му врата,
„Нек уљезе и унесе благо.“
Па му млада отворила врата,
Он уђера девет сеисана,
Изведе га на бијелу кулу,
Даде њему каву и ракију.
Каву пије, на љубу се смије,
Па овако Јово проговара:

„Давор лице, не остало пусто!
„Давно ли си и ти остануло!
„Негрљено и необљубљено.“
Она се је Јову осјетила,
Па говори својој свекрвици:
„Чини ми се, да је Јован бего.“ —
„Мучи, снахо, дуго јадна била!
„Но сигурај госпоцку вечеру.“
Кад вечера на трпези била,
Злу вечеру Јован вечерао.
Вино пије, на љубу се смије:
„Давор лице, не остало пусто!
„Одавно ли стојиш нељубљено.“
Опет снаха мајци проговара:
„Ја бих рекла и заклела бих се,
„Да је оно беже Јован-беже.“
А свекрва, да је Бог убије!
Не вјерова, и закукати ће.
Простријеше мекане душеке,
Врх душека брусали јастуке,
Меће њему кумашли јоргане.
Леже Јово у меке душеке,
Заспа Јово као јање лудо.
Кад је било ноћи о поноћи,
Ето ти му остарале мајке,
Ђаволи јој растезали душу,
Од коже јој кројили опанке,
А кидали месо на обојке!
Она носи ноже и анџаре,
Закла Јова по грлу бијелу,
А анџар му у срце засади.
Кад је било јутро освануло,

Подранила Јован-бега љуба,
Она иде у шикли одају,
Од одаје отворила врата,
Угазила у крв до шљанака,
Па се јадна натраг повратила,
Па отиде на води студеној.
Сретају је Јовови јарани:
„Јес' ли јутрос рано уранила?
„Јеси ли се с Јовом изгрлила?
„Је л' Јован бег здраво и весело?“
Она њима млада одговара:
„Ено бега мртва у одају,
„Закла њега ноћас стара мајка.“
Кад то чуше Јовови јарани,
Он' узеше Јован-бега мајку,
На четири коња растргоше,
На муке јој извадили душу,
Па узеше Јовову љубовцу,
Дадоше је Јовову ортаку,
И дадоше осам товар' блага,
И девети за Јовову душу
По црквама и манастирима.

691.

Женидба с мора Хасан-аге.

Запросио с мора Хасан ага,
Удовицу Недер-беговицу:
„Ол' доћ' за ме, Недер-беговице?
„Узећу ти Ала нејакога,
„Ранићу те медом и шећером.“
Превари се Недер-беговица,

Она узе с мора Хасан-агу.
Купи свате оде по кадуну,
И кад дошли свати у кадуне,
Лијепо их када дочекала,
Угостила пивом и јестивом,
Па се када поче азураватʼ,
Натовари девет товарʼ блага,
И понесе Ала нејакога.
Алʼ да видиш с мора Хасан-аге,
Он до каде коња догоњаше,
Па овако њојзи говораше:
„Оставʼ Ала, кићена кадуно!
„У мене је особљива мајка,
„Погубиће и мене и тебе.“
Шути када, ништа не говори.
Кад су дошли к мору дебеломе,
Хасан-ага коња разиграва,
До кадуне коња догоњаше,
И овако њојзи говораше:
„Оставʼ Ала, кићена кадуно!
„У мене је особљива мајка,
„Погубиће и мене и тебе.“
Она шути, ништа не говори.
Док су били у гору зелену,
Опет Хасан коња разиграва,
Исту ријеч кади проговара.
Када зове Усејина слугу:
„Усејине, моја вјерна слуго!
„Отвори ми попете сепете,
„Извади ми свилене гајтане
„И још ону свилену доламу.“
Усејин је каду послушао,

Па извади гајтан и доламу,
Леже Ала на зелену траву,
И покри га зеленом доламом,
Од гајтана исплела чадора.
Кад успупа вихар из планине,
Рећ' ће Але да га љуља мајка;
Кад успада са неба росица,
Мниће Але да му пјева мајка;
И одоше двору бијеломе.
Кад су прву ноћцу преноћили,
А свануло и грануло сунце,
Молила се Недер-беговица,
Да је пушти, да у гору пође,
Да обиде Ала свога сина.
Молила га, и умолила се,
Па отиде, да обиде Ала,
Кад ли Ала звјерад растргнула,
Цичи када као змија љута,
Мртва паде, више не устаде.

692.

Јади Копчић-алај-бега.

Жалост чини Копчић алај-бего,
Е је њему преминула љуба,
Остало му троје сирочади:
Мала Фата дванаест година,
Але братац од седам година,
Треће лудо од по годинице.
Ето бегу и више жалости,
Слушајући писку и плакање
Луде ђеце за својом матером.

Најтеже му оно лудо било
У бешици без мајчине ране;
Шикао је Копчић алај-бего,
Шикао је и ушикао је.
А Фатиму тјеше другарице:
„Не бој нам се, Фате другарице!
„Ако ти је преминула мајка,
„Тебе ћ' искат' од Босне везире
„За својега сина Усејина,“
Ал' се д'јете утјешит' не може.
Тјешио је остарали бабо:
„Не плач', ћерце, моје чисто злато!
„Ако ти је преминула мајка,
„Ано ти је бабо останyо,
„Љубиће те боље него мајка,
„Даваћу ти свакоје понуде,
„А кројити дибе и кадифе,
„Дивна ћу те научити веза,
„Дано везеш по свилену платну
„На чардаку, на меку душеку.“

693.

Љуба Малог Радојице.

Бела вила у село дозива:
„Мало село, што си невесело,
„Што у теби сад коло не игра?“
А друга јој вила одговара:
„Мучи, друго, грло те болело!
„Како ће им сад коло играти,
„Кад умире мајки Радојица,
„Остаје му љуба удовица,

„И у љубе чедо пренејако,
„Пренејако од петнајес дана.
„Он на љуби чедо наручује:
„„Моја љубо, не била проклета,
„„Не удај се за три годинице,
„„Док одрасте моја сиротица.““
За тим мало време постојало,
Стадоше јој браћа долазити,
Да је воде двору бијеломе.
Ал' беседи млада удовица:
„Почекајте, моја браћо драга,
„Докле зађе за горицу сунце,
„Док успавам сироту нејаку,
„Да не види куд му оде мајка,
„Да не трза очима за мајком,
„Од куд ће му јадна доћи мајка.“
На то су се браћа расрдила,
Па одоше двору бијеломе.
За тим мало време постојало,
Мало време три године дана,
Па јој дође родитељ и мајка,
Да је воде двору бијелому.
Ал' беседи млада удовица:
„Почекај ме, родитељ' и мајко,
„Докле зађе за горицу сунце,
„Да успавам сироту нејаку,
„Да не види куд му оде мајка,
„Да не трза очима за мајком,
„Од куд ће му јадна доћи мајка.“
Почека је родитељ и мајка,
Успавала сироту нејаку,
Дигоше се с Богом путовати.

На девере чедо наручује:
„О девери, браћо нерођена,
„Нерођена, кано и рођена,
„Када буде о Васкрсенију,
„Свом покројте бело и црвено,
„А мојему чисто руво црно,
„Нек се знаде да је сиротица.“
У планини ноћцу заноћише,
У планини под зеленом јелом,
Кад у јутру био дан освану,
Ал' протужи млада удовица:
„Што ће јутрос моја сиротица?
„Коме ће се јутрос обрнути?
„Ко ли ће је јутрос опасати?
„Ко ли ће јој бела леба дати?“
Ал' је стара мајка разговара:
„Не брини се, моје чедо драго,
„У детета стара баба има,
„Баби ће се јутрос обрнути;
„У детета младе тетке има,
„Тетке ће га јутрос опасати;
„У детета стрине милостиве,
„Стрине ће му бела леба дати.“
Ал' беседи млада удовица:
„Што ме, моја мајко, разговараш:
„Стара баба умрети ће брзо,
„Младе тетке удаће се брзо,
„Стрина воли своме него моме.“
То изрече, растаде се с душом.
Лепо ј' стара саранила мајка
У горици под зеленом јелом.
Оде мајка гором кукајући:

„Чарна горо, учини јој лада,
„Славуј-птица, ти јој попој често,
„Јер је млада, мила јој је песма.“
Оде мајка двору бијелому,
Ал’ о’ чеда вајду не видела,
Тек што ј’ своју огрешила душу,
Те је чедо раставила с мајком.

[Упор. I[1], бр. 739]

694.

Милета и Милица.

Дан освану и ограну сунце,
И Даница на исток изађе,
Приодница ведро небо пријеђе,
Надводи се над Ерцеговину,
Пак изива Ерцега Стевана:
„Изиђ’ прид двор, Ерцеже Стеване,
„Ево теби три књиге стигоше,
„Једна лане, друга ономлане,
„А трећа је ове годинице:
„Да ти ваташ сељане јунаке,
„Ди по један, онде не узимај,
„Ди су по два, онде не растављај,
„А ди но ли по три по четири,
„Три остављај, а једног узимај.“
Он не купи како књига каже,
Већ он купи како му је драго:
Ди по један, онде узимао,
Ди су по два, онде растављао,
Ди но ли су по три по четири
Три узима а једног оставља.

У суботу војску сакупио,
У недељу једва прибројао.
Кад освану данак понедељак,
Код свакога мила мајка стоји,
Код Милете Милица сестрица,
Кад су пошли мору на галију,
Све се мајке натраг повратиле,
Не враћа се Милица сестрица,
Већ иде с брацем до мора црнога.
Кад су они у галију ушли,
А Милица на брегу остала,
Сузама је море замутила,
А јадима заустави лађу,
Пак беседи Милица сестрица:
„Окрени се, мој рођени брато,
„Да ти видим твоје бело лице,
„Да ти лице на рукаве везем,
„Твоје очи у моја недарца,
„Куд год одим да све тебе жалим.“ —
„Ао Милице, мила сестро моја,
„Рад би ти се био обазрети,
„Ал' ме Турци по образу бију,
„Бију мене троструком канџијом.“
Ал' беседе два млада возара:
„Да пустимо Милету Милици,
„Не би л' како отиснули лађу.“
Кад пустише Милету из лађе,
Лађа оде морем пливајући,
А сестрица с братом певајући.

[Упор. I[4], бр. 729]

695.

Тетка робиња.

Роди сина Јован-беговица,
Па говори бегу Јован-бегу:
„Ако сам ти дужна родит' сина,
„Њесам дужна дадија му бити.“
Кад то чуо беже Јован-беже,
Оде бего у Стамбол-чаршију,
Ту ми нађе танану робињу,
За њу даде хиљаду дуката,
Одведе је двору бијеломе,
Па је сједе уз шикли бешику,
Да му шика у бешици сина.
Уз бешику попијева млада:
„Нинај, нинај, мој мио сестрићу!
„Не нина те танана робиња,
„Него тета, материна сека.“
Кад то чула Јован-беговица,
Трком трче уз бијелу кулу,
Па отрча у шикли одају,
Удрила је налчом и папучом,
Два јој здрава саломила зуба,
А четири из темеља крену.
Вели њојзи танана робиња:
„Бог т' убио, Јован-беговице!
„Можеш знати, мож' ли запамтити?
„Кад'но наша умираше мајка,
„Када нама рухо дијељаше,
„Мени ткано, а теби неткано,
„Мен' предено, теби непредено,
„Мен' везено, теби невезено;

„Тад су мене заробили Турци,
„А тебе су Јован-бегу дали.“
Кад то чула Јован-беговица:
„Благо мене од сад до вијека!
„Ево мене моје миле секе!“

696.

Брат купује сестру.

Грк Манојло продаваше мајку,
Вјерна љуба њему говораше:
„Мој Манојло, не продаји мајку:
„Једно ти је од Бога грехота,
„Друго ти је од људи срамота,
„Него продај мене, твоју љубу.“
Кад то чуо Грчићу Манојло,
Узе љубу за бијелу руку,
Изведе је на Стамбол-чаршију,
Цијени је хиљаду дуката.
Тај се јунак наћи не могаше,
Ко ће дати хиљаду дуката,
Него једно турско момче младо,
Оно дава хиљаду дуката,
И даде му дара рад' алала,
Па је узе за бијелу руку,
Одведе је двору бијеломе.
Кад су били насред друма пута,
Онда вели турско момче младо:
„О Богу ти! робе драгокупе!
„Дај ми једном да пољубим лице.“
А вели му Манојлова љуба:
„О Богу ми, турско момче младо!

„Мене вјера поднијет' не може,
„Да се љубе љуби невјенчане.“
Њој говори турско момче младо!
„О Богу ти, робе драгокупе!
„Кога ли си соја и племена?
„Имадеш ли икога од рода?“ —
„Ја не имам никога од рода,
„Већ једнога брата рођенога,
„Њега су ми заробили Турци.“
Кад то чуло турско момче младо,
Па бесједи Грчићевој љуби:
„Би ли брата по чему познала?“ —
„Да га видим, и познала бих га,
„Има мадеж на руци десници.“
Он заврну уз руке рукаве,
Кад му мадеж на десници руци.
Када сеја брата угледала,
Завикала иза свега гласа:
„Благо мене од сад до вијека!
„Ево мене брата рођенога!“
Одведе је двору бијеломе;
Па ми брже ситну књигу пише,
Те је шаље Грчићу Манојлу:
„Купи свате, хајде по ђевојку,
„Купио сам сестру на пазару;
„Вјенчаји је, и сретња ти била!
„И алал ти хиљада дуката!“

[Упор. I^{4}, бр. 725]

697.

Асан ага и Ајкуна.

Шетала се Асма пашиница
А са своји девет синоваца,
Па беседи Асма пашиница:
„Бога вама, девет синоваца,
„Више коњма бајан подижите,
„Нека коњи више носе главе.“
Њима с' чини, нитко и не гледа,
Гледала и са чардака Ајка,
Па облачи гаће пирлитане,
И у гаће учкур од бејара,
И у учкур триста титреника;
И обува свилене калчине,
На калчине лалелуј пачмаге;
И облачи са златом кошуљу,
По кошуљи свилу и кадифу;
И на очи ситне перичане,
Међу њима кита каранфила.
Поукује са златом кошуља,
Пошкрипује свила и кадива,
Позвекују триста титреника,
Пошушкују редом перишани,
Затресе се кита каранфила.
Гледао је ага Асан ага,
Па се ага болан разболео,
А од оне Ајкуне девојке.
Поручује Асман-агиница:
„А сунцуке, Мурат-агинице,
„Пошљи мени Ајкуну девојку,
„Да је учим танку пређу прести,

„Како преду буле по тимару.“
Ал’ беседи Ајкуна девојка:
„Нећу богме, моја стара нено,
„Та ја умем још полепше прести,
„Нег’ што преду буле по тимару.“
Поручује Асман-агиница:
„А сунџуке, Мурат-агинице,
„Пошљи мене Ајкуну девојку,
„Да је учим танко платно ткати,
„Како ткају буле по тимару.“
Ал’ беседи Ајкуна девојка:
„Нећу богме, моја стара нено,
„Јер ја умем још полепше ткати,
„Нег’ што ткају буле по тимару.“
Поручује Асман-агиница:
„А сунџуке, Мурат-агинице,
„Ага ми се болом разболео,
„Заискао госпоцки понуда:
„С мора смокве, из Мостара грожђе,
„Из Дунава лађане водице,
„Жуте дуње у меду куване,
„Султи-пите на гужву савите.“
Онда ђипи Ајкуна девојка,
Те добавја госпоцки понуда:
С мора смокве, из Мостара грожђе,
Из Дунава лађане водице,
Жуте дуње у меду куване,
Султи-пите на гужву савите,
Па однесе аги преболаном.
Пружи руку ага преболани,
Позна Ајка да је мушка рука,
Два је плота млада прескочила,

На трећем пуче учкур од беара,
Просу јој се триста титреника.
Онда ђипи ага преболани,
Навезао учкур од беара,
И покупи триста титреника.
Љубили се три дни и три ноћи.
Кад је било трећи дан до подне,
Ал' излази Ајкунина мајка,
Па беседи Ајкунина мајка:
„Ево данас трећи дан до подне,
„Од како сам тицу оправила,
„Оправила тицу препелицу.“
Али иде Ајкуна девојка,
Па беседи Ајкуна девојка:
„Ево данас трећи дан до подне,
„Од како си тицу оправила,
„Оправила тицу препелицу;
„Отуд лети сив зелен ċоколе,
„И ували тицу препелицу,
„И разбио тици кобилицу.“

[Упор. I^4, бр. 737]

698.

Болест од јашиковања.

Бостан сади бостанџија Мујо,
Бостан сади, Богу се мољаше:
„Дај ми Боже! да ми бостан роди.“
Добро му је бостан уродио,
Све кадуне на бостан позвао,
Понајприје Хасан-агиницу
И њезину Фату јединицу.
Све се каде по бостану шећу,

Пред њима је јединица Фата.
Јошт говори бостанџија Мујо:
„Лак' полако, јединице Фато!
„Ти подигни крзли ногавице,
„Не труни ми по бостану цв'јеће."
А вели му јединица Фата:
„Ти не жалиш у бостану цв'јећа,
„Но да видиш ногу под кољено."
То изрече, низ бостан утече,
За њом трчи бостанџија Мујо,
Побјеже му јединица Фата,
Побјеже му у бијеле дворе.
Разбоље се бостанџија Мујо,
Од зла бола од јашиковања,
Све му каде на облазај иду,
А не има Хасан-агинице,
Ни њезине Фате јединице.
Чудила се Мујагина мајка,
Што 'во нема Хасан-агинице,
Ни њезине Фате јединице.
То зачула јединица Фата,
Па отиде у бијеле дворе,
Те умива пребијело лице,
И отира бакам и бјелило,
А облачи мушко одијело,
Па отиде обићи јарана.
Кад бијаше на авлијнска врата,
Па завика грлом бијелијем:
„Сакријте се, буле и кадуне!
„Иде јаран обићи јарана."
У то доба у одају Фата,
Она сједе Мују више главе,

Па ми пита свог милог јарана:
„Ал' је болест од Бога послана,
„Али болест од јашиковања?“
Вели њему бостанџија Мујо:
„Није болест од Бога послана,
„Него болест од јашиковања.“
Пође Фата двору бијеломе,
Када била авлији на врата,
Завикала грлом бијелијем:
„Бог т' убио, бостанџија Мујо!
„Што си хтио, у двор ти је било.“

699.

Али-паша и Златија.

Књигу пише паша Али-паша,
Те је шаље младу Ибрахиму:
„Ибрахиме, на гласу заиме!
„Распреми ми дворе и хареме,
„Ето мене у конак код тебе.“
Књигу учи млади Ибрахиме,
Књигу учи, сузе пролијева.
Пита њега Златија ђевојка:
„О мој брате, млади Ибрахиме!
„Оклен тебе књига шаровита,
„Те је тако пуста жаловита?“ —
„Прођи ме се, мила секо моја!
„Ова књига паше Али-паше,
„Да распремим дворе и хареме,
„Ето паше у нас на конаку;
„А ја немам брата ни рођака,
„Немам с киме пашу дочекати.“

Вели њему Златија ђевојка:
„Ласно ћемо пашу дочекати,
„А робиње вечеру скувати.“
Распремише дворе и хареме.
У то доба паша Али-паша.
А да видиш Златије ђевојке!
Диже с лица бакам и бјелило,
Ђевојачко свлачи одијело,
Па обуче мушко одијело,
Начини се, што мога најљепше,
Свак би реко, да је мушка глава,
Па појаха коња претилога,
Поћера га око б’јеле куле,
Сама себе име изабира,
Изабрала Шеин-челебија,
Па ето је паши у одају,
Сједе млада паши уз кољено.
А кад бјеше вакат од вечере,
Вечераше, и софру дигоше,
Па одоше вактом у ложницу,
Сваки оде у своју одају,
А Златија на бијелу кулу.
Кад свануло и грануло сунце,
Изнијеше господскога ручка.
Јошт да вели паша Али-паша:
„Ибрахиме, на гласу заиме!
„Камо тебе Шеин-челебија?“ —
„Отиш’о је у лов у планину.“
Вели њему паша Али-паша:
„Ја ти нећу из твог двора поћи,
„Знат’ ми сиђет’ три бијела дана,
„Док не дође Шеин-челебија.“

Кад то виђе млади Ибрахиме,
Он отиде секи у одају:
„О Златијо, мила моја секо!
„Неће паша да од нас отиде,
„Док не види Шеин-челебију.“
Кад Златија саслуша ријечи,
Она свуче женско одијело,
А обуче рухо од јунака,
Па посједе дебела дорина,
Оћера га неколико пута
Око куле и око авлије,
Те ознојн себе и дорина,
Доћера га паши пред ахаре,
Па ето је паши у одају,
Она сједе паши уз кољено.
Узе паша срмали јаглука,
Па му с чела знојак утираше,
Златку гледа, овако говори;
„Јеси ли се добро уморио,
„Уморио, Шеин-челебијо?“
Ту Златији лоша срећа била,
С чела јој се калпак потурио,
Просуше се ситне плетенице.
Кад то виђе паша Али-паша,
Побоље је себе пригрлио,
Па јој б'јело лице обљубио,
Одведе је себе за љубовцу.

700.

Јадан сан малог Хасан-аге.

Санак снио мали Хасан ага,
Да г' западе усахла јабука,
У јабуци зрно бисерово,
У бисеру љути змаје спава.
Таји санак, ником не казује,
Него бегу, брату рођеноме:
„О мој бего, брате од матере!
„Ноћас сам ти грдни сан уснио:
„Да м' западе усахла јабука,
„У јабуци зрно бисерово,
„У бисеру љути змаје спава.“
Ал' му бего братац одговара:
„О мој брате, бего Хасан-аго!
„Што т' западе усахла јабука,
„То ће ти доћ' љубљена ђевојка;
„Што ј' у њојзи зрно од бисера,
„То је њојзи чедо под појасом;
„Што у њему љути змаје спава,
„То ће чедо бити мушка глава,
„И дијете срца огњевита,
„Он ће цару врло додијати.
„Но братане, мали Хасан-ага!
„Купи свате, хајде по ђевојку,
„За ђевера бега брата свога.“
Отидоше браћа у ђевојке,
Су двадесет-тридесет сватова.
Тамо су их дивно дочекали,
Угостили, даром даровали,
Па отоле дому отидоше.

Све пристаје бего јој ђевере,
Не би л' снаси угледао лишце,
Но кад доше на Дунај на воду,
Угледа јој, па јој говорио:
„О Богу ти, моја мила снахо!
„Што је тебе потамњело лице,
„Као да је уз јунака било?“
Одговара са коња ђевојка:
„Није лице код јунака било,
„Но од труда и далека пута
„И од суза за мојом матером.“
Кад су дошли двору бијеломе,
Хасан ага исто љубу пита,
Она њему исто тако каже;
Не вјерује мали Хасан ага:
„Казуј, кучко, јер ћеш погинути.“
Она њему тихо проговара:
„Хасан ага, јес' ли вјере тврде?
„Ево тебе носим силно благо,
„Пет товара у десет сандука.“
Хасан јој се куне и преклиње.
Тада њему она право каже:
„Љубише ме два пашина сина,
„И четири пашине делије:
„Мула Бећо и кадија Усо,
„Хаџи Ћосо и муфтија Мујо,
„И јошт неки, све за суво злато,
„Све сам благо собом донијела,
„И сувише чедо под појасом.“
Када Хасо зачу лакрдије,
Хасан-аги врло мучно било,
Ал' се Туре слакоми на благо,

Узе благо и љубљено злато.
Добро дошло, што у кући дошло!

701.

Ајка Шаренгаћа.

Пошетала Ајка Атлагића,
На Ајки је чудно одијело,
Сва у свили и у суву злату.
Све је шала, мало ваља пара,
Но јој гаће вреде Цариграда,
Како су јој пусте искићене!
До кољена вуци и бауци,
Од кољена куне и лисице,
На учкурлук двије кујунџије,
Један кује, други позлаћује,
На успрку царев капиџија,
Око њега триста тинтирика,
У руци му паклена канџија:
„Ко помрси триста тинтирика,
„Огристи ће триста дегенека.“
На помољку од гаћа гатњику,
Стоји љута змија присојкиња,
Змија пува, тено гатњик чува.
Па дошета Атлагића Ајка,
До дућана терзи-баше Јова,
Па Јовану цура проговара:
„Божја помоћ, терзи-баша Јово!“ —
„Здраво била, Атлагића Ајко!
„Здраво била и гаће дерала,
„А и мене алвалука дала!“ —
„Шта бих, Јово, алвалука дала?

„Да бих дала везена јаглука,
„Ту не има тебе алвалука;
„Да бих дала танка бошчалука,
„Ни ту нема тебе алвалука;
„Да бих тебе у ложницу звала,
„Страх ме, Јово, мировати нећеш.“
Терзи-баша момче одговара:
„Оди, Ајко, да се окладимо
„У мог дора, у твоје ђердане;
„Ће речемо, да се састанемо,
„Ал’ у моме, ал’ у твоме двору,
„Ал’ у башчи бега Атлагића?
„Па ко први почне враговати,
„Нека води коња и ђердана.“
Томе Ајка врло каил била,
Па говори терзи-баши Јову:
„Дођ’ довече, терзи-баша Јово!
„Баш у башчу бега Атлагића,
„Чекаћу те под жуту наранчу.“
Кад довече ноћца омркнула,
Једва Јово вечер дочекао;
Оде Јово у зелену башчу,
Ал’ ето ти Атлагића Ајке!
Стоји шкрипа жутијех кавада,
Стоји клопот мества и папуча,
Стоји звека дробнијех ђердана;
Препаде се бећаре Јоване,
Мисли, Ајка навела је Турке,
Плећи даде, а бјежати стаде.
За њим трчи Атлагића Ајка:
„Што је, Јово, грђи од ђевојке!“
Уфати га за бијелу руку,

Изведе га на бијелу кулу,
Даде њему господску вечеру,
Вечераше, у душек одоше.
Дивно Ајка душеке прострла,
Врх душека мекане јастуке,
По јастуцим' кумашли јоргане,
А под главу брусали јастуке,
На јастуку своју б'јелу руку,
Те легоше, па се загрлише.
Заспа Јово као јагње мало,
Ал' не може Туркиња ђевојка,
Окреће се тамо и овамо,
Буди Јова китом босиока,
А кад виђе, да га не пробуди,
Удари га руком уз образе,
Срдито му Ајка проговара:
„Пробуди се, ти се не наспао!
„Али жалиш претила дорина?
„Да Бог да га заклали курјаци,
„А мој ђердан попили хајдуци!
„Пробуди се, на дар ти ђердани.“
Окрену се бећару Јоване,
Стаде љубит' Ајкуну ђевојку,
Пољуби је двадест тридест пута,
Да ко броји, више би их било,
Па заспаше једно уз другога.
Кад свануло и грануло сунце,
Препаде се терзи-баша Јово:
„Ао мене, до Бога милога!
„Лудо ли сам изгубио главу!“
Вели њему Туркиња ђевојка:
„Не бој ми се, бећаре Јоване!

„Крила бих те три године дана,
„А камо ли сјутра до 'вог сата."
Па га зави у меке душеке.
Кад је вечер о вечери било,
Приправи му госпоцке вечере,
Па се Ајка свија и превија,
Јадикује а дозивље мајку:
„Јао мајко, умр'јећу ти брзо!
„По срцу ме муке допадоше."
Мајка стара срца милостива,
Стаде своју ћерцу његовати.
Ћер се мајци по крилу привија,
Украде јој кључе од ризнице.
Па кад било ноћи у поноћи,
Отворила сапете сепете,
Пуне елбе напунила блага,
И извади коња из подрума,
Натовари и сребра и злата,
И све рухо, што је за ђевојку,
Па пробуди Јована бећара:
„Устај, Јово, ајде да бјежимо!"
Побјегоше, благо понијеше.
Кад у јутро када уранила,
Да обиђе болесну Ајкуну,
Кад ли Ајке у одају нема,
Из ризнице покупљено благо,
Одма се је јаду досјетила,
Па Ајкуни ситну књигу пише:
„О Ајкуно, да од Бога нађеш,
„Што си мајци образ оцрнила,
„Стару бабу запалила браду!"
А Ајкуна отписује мајци:

„Луда ли си, моја стара мајко!
„Да ти знадеш како влашче љуби,
„Умиљато, ама плаховито,
„Ти би мога баба оставила,
„Преудала стара за каура.“

[Упор. III[4], бр. 19]

702.

Опет то исто.

Љ'јепа Фата гаће везијаше,
На њих ставља чудо и зламење:
На кољена орле и соколе,
Под кољена вуке и бауке,
А уз бедре паше и везире,
И камише и ћесе јуначке,
Вучје капе и орлова крила,
А на шпаге двије пашалије,
Међу њима двије капиџије,
Над пропавак вељега везира,
Под пропавак дјецу јаничаре,
Међу њима Топал-пашу с војском.
Кад је Фате везје довршила,
Сама собом млада говорила:
„Твоји би се добар јунак нашо,
„Да би мени гаће честитио,
„И да би се са мном окладио,
„Да би са мном у душеке спаво,
„Без тицања и без целивања,
„Оба гола без кошуље оба,
„Обје главе на једном јастуку,
„Покривени свиленим јорганом,
„Добио би гаће навезене.“

Истом Фате ово жудијаше,
Тад проходећ' Ожић-Имбрахиме
Л'јепој Фати гаће честиташе:
„Душо Фате, честите ти гаће,
„Јесу ли то гаће од продаје,
„Али су то гаће од дарива?“
Она њему млада одговара:
„Добро моје, Ожић-Имбрахиме!
„Н'јесу ово гаће од продаје,
„Нит' су ово гаће од дарива,
„Нег' су ово гаће за оклада:
„Тко ји би се хтио окладити,
„Да ће са мном нојцу ноћевати,
„Без тицања и без целовања,
„Без грљења руках бијелијех,
„Оба гола без кошуља оба,
„Обје главе на једном јастуку,
„Покривени свиленим јорганом,
„Он ће моје гаће задобити.“
То се смили Ожић-Имбрахиму.
Они млади оклад учинише,
Он постави коња и сокола,
И његово сребрно оружје,
Она млада гаће навезене,
Пак су легли у душеке меке.
Заспа Имбро как' и јагње мирно,
А Фати се крвца успланула,
Јер не може спати мировати,
Нег' дозива Ожић-Имбрахима,
И овако њему говорила:
„Зло га спаво, и горе ти било!
„То ли жалиш коња и сокола.

„И све твоје сребрно оружје.
„Ја не жалим гаће чудновате,
„Које су ми л'јепо навезене,
„Ни мој златни ђердан испод грла,
„Мен' се хватај, зло те ухватило!“
Одговара Ожић-Имбрахиме:
„Душо Фате, липо добро моје!
„Кад ти хоћеш гаће изгубити,
„Тко ће на ту силу ударити,
„Тко ли ће ти гаће дријешити?“
Она њему млада одговара:
„Да луд ли си, Ожић-Имбрахиме!
„Ласно ти је војску придобити,
„Подбиј копље удри на везира,
„Сва ће ти се уклонити војска.“
Кад то зачу Ожић Имбрахиме,
У та час је Фату obљубио:
Подбио је копље на везира,
Сва му је се уклонила војска,
Љубио је с вечер' до свијета,
Загрљену мило целовао,
Под грло јој рану учинио,
Прекинуо три грине ђердана,
И добио гаће навезене,
Пак је пошо здраво и весело,
Оста Фата тужна и жалосна,
Зашто нема друге гаће млада,
За опет се Имбром окладити.

703.

Обје жене боље од мужа

Кад се жени Османовић-Ђурђу,
Он узима Јаночкињу Јању,
С њоме био девет годиница,
Кад настала година десета,
Онда Ђурђу Јањи беседио:
„Ој Бога ти, Јаночкињо Јањо,
„Ја би ти се нешто потужио,
„Ал' не знадем, хоћеш саслушати.“
Беседи му Јаночкиња Јања:
„Господару, Османовић-Ђурђу,
„Нисам теби никад забранила,
„Ни од сад ти забранити нећу.“
Тад је Ђурђу њојзи беседио:
„Ево прошло девет годиница,
„Сад настала година десета,
„А ти немаш од срца порода,
„Да сам узо Карловкињу Кату,
„До сад би ми два сина родила.“
Кад је Јања речи разабрала,
Беседила Османовић-Ђурђу;
„Ево иде та недеља млада,
„Справићемо господску ужину,
„Сву господу на ужину звати,
„Они ће нас младе раставити,
„Ти ћеш мене опремити мајки,
„А ти узми Карловкињу Кату.“
Што је рекла то је учинила.
Кад је дошла та недеља млада,
Справила је господску ужину,

Сву господу на ужину звала,
Они су их младе раставили.
Тад беседи Османовић-Ђурђу:
„Чекај мене бар годину дана.“
Она њему на то одговара:
„Не чекам те ни недељу дана,
„А камо ли за годину дана,
„Већ ја идем мојој старој мајки,
„Па ћу поћи за Јанкова сина,
„Који ме је у мајке просио,
„Просио ме, ал' ме није дала.“
Оде Јања својој старој мајки,
И пошла је за Јанкова сина,
Ђурађ узе Карловкињу Кату.
Кад је било седам годиница,
Глас допаде Османовић-Ђурђу,
Да је Јања два сина родила.
То је Ђурђу врло мучно било,
Па он пише Јаночкињи Јањи:
„Пошљи мени до два сина твоја.“
Али Јања њему одговара:
„Господару, Османовић-Ђурђу!
„Ја ти младе не могу послати,
„Док не прође још десет година,
„И дорасту до коња витеза,
„И до бритке сабље оковане.“
Кад је прошла година десета,
Онда Јања сине дозивала,
Сваком дала сабљу оковану,
И по добра коња оседлана,
Па их онда мајка световала:
„Моји сини, моји соколови,

„Сад идите Османовић-Ђурђу,
„Из далека коња одјашите,
„И по један у двор улазите,
„Љубите га у скут и папучу,
„Ђурђевицу у десницу руку,
„Пак пазите шта ће говорити.“
Дигоше се два Јањина сина,
Отидоше Османовић-Ђурђу,
Очима их испратила мајка,
Кад су били близу бела двора,
Послушали своју стару мајку,
Из далека с коња силазили,
По један су у двор улазили,
Љубе Ђурђа у скут и папучу,
Ђурђевицу у десницу руку,
Па слушају шта ће говорити.
Ал' беседи Османовић-Ђурђу
Својој љуби Карловкињи Кати:
„Тако т' Бога, Карловкиња Като,
„Ти ми справи господску вечеру,
„Па ми зови два џелата млада,
„Да погубим два Јањина сина,
„Зашт' их није код мене родила.“
Тад беседи млада Ђурђевица:
„Господару, Османовић-Ђурђу,
„Ласно ти је младе погубити,
„И ласно је уцвелити мајку,
„Тешко ј' јаде олакшати мајки,
„Већ их части за недељу дана,
„Па им справи по рухо јуначко,
„Сваком подај калпак и челенку,
„Подај сваком сабљу оковану,

„И по добра коња оседлана,
„Па их пусти њином белом двору,
„Нека брижну развеселе мајку.“
Ђурађ ћути, ништа не говори.
Справи Ката господску вечеру,
Па посади два Јањина сина,
Посади их за трпезу златну,
Па је њима тихо беседила:
„Ој Бога вам, два Јањина сина,
„Немојте се млади уплашити,
„Нити вашој казивати мајки,
„Што је реко неће учинити
„Нити ће вас младе погубити.“
Частила их три недеље дана,
Правила им по рухо јуначко,
Сваком дала калпак и челенку,
И по једну сабљу оковану,
И по добра коња оседлана,
Па их њиној отпустила мајки.

704.

Банова Марија.

Пошетала банова Марија
По чаршији низ доње сокаке,
Уза њу су четири робиње,
Двије носе скуте и рукаве,
Трећа носи у боци ћулсије,
Да ми шкропи банову Марију,
Да јој дојке знојем не запахну,
А четврта у бошци хаљине,
Да се Мара преоблачи често.

Когођ Мару у сокаку срета,
Свак се њојзи с пута уклањаше.
Наљегоше три српске војводе,
Двије су јој пролазиле с миром,
Али трећи с миром не хће проћи,
Но потеже жестоку канџију,
Рашћера јој четири робиње,
Изгази јој скуте и рукаве,
Истрга јој бисер и ђердане,
Бегиница њему говорила:
„Хајд' одатле, један хорјатине,
„Хорјатине и хорјацки сине!
„Не гази ми скуте и рукаве,
„Не тргај ми бисер и ђердана.“
То бијаше Бановић Секуле,
Па се маши вранцу на рамена,
И тури се руком у џепове,
И даде јој дванаест цекина:
„На то тебе, банова Маријо!
„Па се фали међу другарицам'.“
Кад то виђе банова Марија,
Сави скуте, па побјеже путем,
И побјеже бабу на дворове:
„О мој бабо, од Будима бане!
„Залуду ти банство и господство,
„Кад су мене резил учинили.“ —
„Ко Маријо? дуго јадна била!“ —
„Когођ мене срете у сокаку,
„Свак се мене уклонио с пута,
„Али не хће једна војевода,
„Но наћера претила враншчића,
„И извади троструку канџију,

Рашћера ми четири робиње,
„Изгази ми свилу и кадифу,
„И истрга бисер и ђердане,
„Под грло ме закинуо зубом.“ —
„О Маријо, дуго јадна била,
„Колико сам тебе говорио,
„Да не шеташ доњијем сокаком,
„То је био Бановић Секуле,
„Што је тебе у мене просио,
„Он просио, а ти не хће поћи.‘
Мара бану кротко проговара:
„Ах мој бабо, од Будима бане!
„Ако ли се удам и за кога,
„Нећу другог но оног делију,
„Војеводу Бановић-Секула.“
Када бане ћерцу саслушао,
Он довати дивит и хартију,
И написа лист књиге бијеле,
Те је шаље Бановић-Секулу:
„О мој зете, Бановић-Секуле!
„Купи свате, хајде по ђевојку,
„Давно сам ти Мару поклонио.“
Књига дође Бановић-Секулу,
Књигу гледа, а смије се на њу,
Ону учи, другу одма пише:
„Не фала ти, од Будима бане!
„Не фала ти на твојој Марији,
„Кад је исках, ти ми је не даде,
„А сад ти је ни искати нећу,
„Нек с' удава за кога јој' драго,
„Ја сам давно другу испросио.“

705.

Ко зло чини дочекаће га.

Сабор чини Буковац Ал-ага
С агиницом Хасан-агиницом,
Сабор чини у зеленој башчи,
Проговори Хасан-агиница:
„Бог т' убио, Буковац Ал-ага!
„Што ће теби раздерато злато,
„Кад ти море бити недерато?
„Што ће тебе кошена ливада,
„Кад ти море бити некошена?
„Што ће тебе тргана лозица,
„Кад ти море бити нетргана?
„Што ће тебе љубљена ђевојка,
„Кад ти море бити нељубљена?
„Ено тебе моје ћери Фате,
„Којано је у кавезу расла,
„Не виђела сунца ни мјесеца,
„А камо ли момка нежењена,
„Нити знаде што је мушка глава.“
Вели њојзи Буковац Ал-ага:
„Чу ли мене, Хасан-агинице!
„Сјутра су се два добра састала,
„Спасов данак и аџилер бајрам,
„Све ће каде у албашчу доћи
„На тефериџ међу кадунама,
„Доћ' ће бего и Бегина мајка,
„Ти доведи из кавеза Фату,
„Да видимо, која је љубљена,
„Која ли је од њи нељубљена.“
Једва чека Хасан-агиница,

Кад ће њојзи сабах зора доћи,
Једва чека, и дочекала је.
Кад освану и ограну сунце,
Опрема се Хасан-агиница
И њезина из кавеза Фата,
Па ето их у зелену башчу;
Све су ми се каде искупиле,
Нема бега ни Бегине мајке.
Јоште вели Хасан-агиница:
„Што 'во нема Бегане ђевојке?
„Нема бега ни Бегине мајке!
„Али му се јутрос забавила,
„Рађајући чедо премалено?“
Кад су биле оне погледале,
Ево бега и Бегине мајке;
Трепти, лети Бегана ђевојка,
Од брзине земље не дофата.
А каква је Бегана ђевојка!
И како се изођела млада!
Дукати је земљи притезаху,
А бисер јој главом окреташе,
Ћемер јој се низ бедрицу плаза.
Ето ти је колу међу каде,
А завика Хасан-агиница:
„Кучко једна, Бегана ђевојко!
„Што ти бисер тако главом креће?
„А дукати к земљи попритежу?
„Што ти ћемер низ бедрицу плаза,
„Ка' да немаш чедо под појасом?“
Вели њојзи Бегана ђевојка:
„Нека тебе, Хасан-агинице!
„То на Фати ћери дочекала

„Прије данас половине дана!“
Кад је било дана половина,
Узмучи се Фатима ђевојка,
Којано је у кавезу расла,
Узмучи се по колу ђевојка
Рађајући чедо пренејако.
Онда вели Хасан-агиница:
„Заклоните, моје другарице!
„Да не види Беганина мајка.“
Ал' то виђе Беганина мајка,
И то виђе Буковац Ал-ага,
Узе Бегу за бијелу руку,
Одведе је себе за љубовцу,
А Фатима дома кукајући.

706.

Лов девет Југовића.

Лов ловили девет Југовића,
Лов ловили годиницу дана,
Бога моли Југовићах мајка:
„Дај ми, Боже, крила соколова,
„Црне очи бијела лабуда,
„Да ја видим до девет синова.“
Бога моли, умолила га је,
Бог јој даде крила соколова,
Црне очи бијела лабуда,
Те полеће горје у планину,
Она тражи до девет синова;
Све је девет наодила мајка
У Косову пољу несретноме.
Сви поклани као мали јањци,

Све у реду један до другога.
Повезано до девет коњица,
Најпотоњи Богићев зеленко
Кад то виђе Југовићах мајка,
Жена била срца јуначкога,
Те покопа до девет синова.
Све у реду један до другога,
Покопа их, сузе не пролила,
Па повеза до девет коњица
У пореду једног за другога,
А најпотле Богићев' зеленка.
Ржи јадан Богићев зеленко,
Тури му се стара на рамена,
Па поћера двору бијеломе.
Кад је била пред бијеле дворе,
Дозивала девет милих снаха,
Свака прима коња свога рабра;
Излазиле осам млади снаха,
Не излази љуба Богићева,
Е је млада скоро доведена,
Стид је бјеше од Богића свога,
Мисли јадна, жив јој Богић иде,
А вели јој Југовића мајка:
„Излаз' на двор, моја мила снахо!
„Не стиди се од Богића твога,
„Јер га никад више виђет' нећеш.“
Цикну јадна Богићева љуба,
Па привати Богићев' зеленка,
Провода га тамо и овамо;
Љуто цичи Богићева љуба,
Њој говори Богићев зеленко:
„О Богу ти, Богићева љубо!

„Да какво је твоје срце пусто,
„Кад је 'вако моје препукнуло!
„Ока зоби по цекин бијаше,
„Сваки своме коњу узмицаше,
„Богић мене онда примицаше.“
То изрече, па од јада црче,
Покрај њега љуба Богићева.

707.

Краљ и љуби Павлова.

Чиј' су оно двори најљепши?
У кога љуба најљепша?
У Павла двори најбољи,
У Павла љуби најљепша;
Ту има доћи млад краље,
С младијем Павлом вечерат',
А с младом Маром ноћеват'.
Павле ми Мари говори:
„Чу ли ме, Маро госпођо!
„Узоч' се дивна родила,
„У моме двору довела,
„Моја се љуби назвала,
„Јер има доћи млад краље,
„Са мном ће Павлом вечерат',
„С тобом ће ноћцу ноћеват'.“
А Мара Павлу говори:
„Не бој се, Павле госпару!
„Ак' сам се љепа родила,
„Мудра сам сјета учила,
„Како ћу краља дочекат'.“
Ушета млада у дворе,

На посла слугу пред дворе.
Ево ти иде млад краље,
Слуге га љепо шчекаше.
Вели им краље: „добар дан!“
Веле му слуге: „да си здрав!“ —
„Ђе вам је Маре госпођа?“ —
„Ево је нама у дворе,
„Госпоцке справља вечере.“
Ушета краље у дворе,
А пред њим Маре ишета,
И носи чедо на руци,
Те краљу Мара говори:
„Добро нам дош’о, млад краље!
„Колико сам те жуђела,
„Тол’ко те срећа нањела,
„Синоћ сам чедо родила,
„Хоћеш ме, краље, кумити?“
Млад краље Мари говори:
„Чу ли ме, Маре госпођо!
„Њесам те дошо кумити,
„Но сам те дошо љубити.“
А краљу Мара говори:
„Зато што с’ дошо мене љубити,
„Ти ћеш ме данас кумити.“

708.

Бегат на Крајини.

Фалио се паша Перит-паша:
„Сакупићу три иљаде војске,
„Да освојим Бегат на Крајини.“
Што с’ фалио, то је урадио.

Сакупио три иљаде војске,
Па он оде бијелу Бегату.
Он је био три године дана,
Али не зна од куд су му врата.
Полак му се војске поболело,
А полак је веће изгинуло.
Пође телал по војски пашиној:
„Ко је овде понајбољи јунак,
„Да се попне на Небојшу кулу,
„Да угледа врата од Бегата.“
Ту се нађе турско момче младо,
Па он оде на Небојшу кулу,
И погледа на четири стране,
И угледа врата у Бегата,
У Бегата врата од истока,
И на врати капетан девојка,
Златна јој је коса до појаса,
И обадве до лаката руке,
У руку јој мача од босиљка,
Од босиљка од српскога цвећа.
Кад се Туре натраг повратило,
Једва су га браћа дочекала,
На доламе и на беле руке.
„Бре ја види у Бегата врата,
„У Бегата врата од истока,
„А на врати капетан девојка,
„Златна јој је коса до појаса,
„И обадве до лаката руке,
„У руке јој мача од босиљка,
„Од босиљка од српскога цвећа,
„Ал' ја тамо више ићи нећу.“

То изусти турско момче младо,
То изусти, пак душицу пусти.

709.

Нећак оженио ујака.

Гњев се Јанко по дворови шеће,
Питао га Секула нећаче:
„Тако т' Бога, мили ујче Јанко,
„Каква ти је голема невоља,
„Те ти гниван по дворови шећеш,
„Од јада се и на мач наслањаш?“
А он њему тијо беседио:
„Драго дете, Секула нећаче,
„Хоћу теби право казивати.
„Ја испроси гиздаву девојку,
„Ја испроси, Гашпар је припроси,
„Припроси је Гашпарићу мали,
„Све је моје потрошио благо,
„Кавадом је коња покројио,
„Пашмагама коња потковао,
„Од појаса колане правио,
„Сто гроша а двеста дуката.“
Ал' беседи Секула нећаче:
„Не бој ми се, мили ујче Јанко,
„Већ ти купи танку шајку лађу,
„И у лађу сваке трговине:
„Танка платна и жежена злата,
„Још и чисте свиле ђулвезије,
„Понајвише огледала сјајни,
„Што купују младе и девојке,
„Да ја идем под град под Шибеник.“

Скочи ујац и рад и весео,
Од радости грозне сузе лије,
Па он купи танку шајку лађу,
И у лађу сваке трговине:
Танка платна и жежена злата,
А и чисте свиле ђулвезије,
Понајвише огледала сјајни,
Што купују младе и девојке,
Пак он оде под град под Шибеник.
Пође телал по бијелу граду:
„Србеберте шибеничке младе,
„Шибеничке младе и девојке,
„Под Шибеник дошла трговина,
„Није таке трговине било,
„Од како је Шибеник постао.“
Али иде Јанкова девојка,
И за њоме девет девојака,
Те јој држе скуте и рукаве,
А над њоме јато голубова,
Да јој лице не приплане сунце,
Па ушета у ту шајку лађу,
Још беседи Јанкова девојка.
„Бога теби, Грче прикоморче,
„Избери ми једну литру злата,
„Једну злата и четири свиле,
„Да ја везем мом куму кошуљу,
„Јер сам млада саде испрошена,
„За онога Гашпарића младог,
„Био ме је испросио Јанко,
„А сад ме је Гашпар припросио,
„Све Јанково благо потрошио.“
Ал’ беседи Секула нећаче:

„Ето избирај злато свакојако,
„Узми свилу која теби драго.“
Док је она избирала злато,
Дотле лађа на пô мора била.
Кад с’ обазре Јанкова девојка,
Али лађа на пô мора била,
Па савија Јанкова девојка,
Па савија скуте и рукаве,
Да ускочи у то море сиње.
Узима је Секула нећаче,
Десном руком за рамена бела:
„Немој тамо, мила ујно моја,
„Та ја нисам Грче прикоморче,
„Веће јесам Секула нећаче,
„Да те водим моме ујцу Јанку.“
Све се чуди мало и велико,
Ди је нећак ујца оженио.
Ујак даде Секули нећаку,
Ујак даде коња под опремом,
Ујна даде танану кошуљу,
Више злата него белог платна.

710.

Али-Алил бего и Атлагића злато.

Лова лови Али Алил-бего,
Испред б’јела двора Атлагића.
Он не иде да лова улови,
Нег’ да гледа злато Атлагића.
Колико је у девет година,
Не мога је ни с оком видјети,
Него једном у девет година,

Ђе посипље цв'јеће и виоле.
С оба га је ока погледала,
У живо га срце устр'јелила.
Зловољно је у двору пошето,
Старицу је мајку дозивао:
„О старице, моја мила мајко!
„Узми, мајко, прстен диоманат,
„А уз прстен злаћену јабуку,
„Испроси ми злато Атлагића,
„Али ћу се оженити шњоме,
„Али шњоме, али шњиједноме.“
Ма је мајка бега послушала,
Узела је прстен диоманат,
А уз прстен злаћену јабуку,
Она пође просити ђевојку.
Кад је дошла пред дворе бијеле,
Кад на пенџер Атлагића Фате,
Турски јој је селам називала:
„Селам але, пашиница каде,
„Ја сам чула, кажевали су ми,
„Е ти имаш шћерцу на удају,
„А ја имам сина на оженбу,
„Ајде, каде, да и саставимо,
„Да љепота иде уз љепоту.“ —
„Прођи ми се, пашиница каде,
„Није мене до удадбе Фате,
„Нити јој је рухо сакупљено,
„Ни бијело платно изаткато,
„Нити Фату браћа дат' не оћу,
„Док не 'зима петнаест година.“
Она пође двору бијеломе,
По истини кажевала сину,

По истини како је и било:
„Синко драги, мило добро моје,
„Не даду ти миле Фате твоје,
„Није Фати рухо сакупљено,
„Ни бијело платно изаткато,
„Нити Фату браћа дат' не оћу,
„Док не узима петнаест година."
Ма се бего мајци заклињаше:
„Тако мене, мајко, не родила!
„Ни с мушкијем опасала пасом!
„Ја ћу поћи Фати на дворове,
„Ја ћу видјет' је ли од удадбе,
„Је ли Фати рухо сакупљено,
„И бијело платно изаткато."
Оседлао врана коња свога,
И он пође Фати пред дворове.
Кад је дошо пред б'јеле дворове,
Кад ли су јој двори затворени,
А пенџери мало прикренути.
Свеза коња под жутом наранчом,
Припео се на највиши пенџер,
Ту наоди стручак босиока,
С'гнуо се, примириса га:
„Л'јеп ли си ми, стручак босиока,
„Да ми можеш у висини расти,
„Да ми ти је спати у корјевку,
„Да м' је видјет' кад се Фате свлачи,
„Кад се Фате свлачи и облачи."
И ушета у дворе бијеле,
Кад ли млада на душеку спава,
Сама боса у пачмаге жуте,
Гола млада у кошуљи танкој,

И повади злаћене ножеве,
Ували је за бијеле руке:
„Душо, Фате, ал' ме убит' ћаше?“ —
„Не ћах тебе, него сама себе.“ —
„Душо, Фате, ал' ме заклат' ћаше?“ —
„Нећах тебе, него сама себе.
„Како дође, весела ти мајка!
„И да немам од рода никога,
„А камо ли девет миле браће,
„Десетога братучеда мога,
„Фаљенога агу од Новога,
„Ђе сам млада, тун' је њему глава.“
А он за то ништа не брињаше,
Нег' је љуби све чедо свијета.
Кад је била дан зора бијела,
Он говори лијепој ђевојци:
„Остан' с Богом, лијепа ђевојко,
„А ево ти тврду вјеру давам,
„Ђе не дођем ту се фалит' нећу,
„Ђе сам био, што ли сам чинио,
„Да те нисам ни с оком видио,
„А ја сам те јунак обљубио,
„Усред двора твога бијелога.“
И ту срету никога не срете,
Него срете Ива Сењанина,
Најмлађега брата ђевојачка.
Божју му је помоћ називао:
„Божја помоћ, Иво Сењанине!
„Ну дајте ми миле сестре ваше,
„А тако ви Бога великога,
„Ђе не дођем ту се фалит' нећу,
„Ђе сам био, што ли сам чинио,

„Е ја сам је јунак обљубио
„Усред вашег двора бијелога.“ —
„Причекај ме, бего Алил-бего,
„Докле се ја с браћом договорим.“
И он пође двору бијеломе,
И своју је браћу дозивао:
„Браћо моја, мило добро моје!
„Ја сусретох бега Алил-бега,
„Што не дамо миле сестре наше,
„Добар јунак бего Алил-бего,
„Добар јунак од рода доброга,
„До за всље има доста блага,
„Дамо му је, браћо, добро моје.“
У то су се браћа смиловала,
Пишу књигу браћа ђевојчина,
Па је шиљу бегу Алил-бегу:
„О наш зете, бего Алил-бего!
„Купи свате, оди по ђевојке,
„Е твоја је нарасла ђевојка,
„Нарасле су плећи за каваде,
„И бијеле руке за прстење,
„И бијело грло за ђердане.“ —
На силу је свате искупио,
Триста свата мање ни једнога,
И пођоше по л'јепе ђевојке.
Лијепо су свате дочекали,
Још љепше их даром даривали,
Сваком свату везену мараму,
Младожењи коња и ђевојку.
Сви сватови коња оседлаше,
Не оседла младожењ' с ђевојком,
Нег' јој слими с врх лица копрену:

Сјану лице кано жарко сунце,
Обрвице двије пијавице,
Црне очи два драга камена,
С'гнуо се и цјеловао је,
И овако младој говораше:
„Је л' истина, душо моја Фате,
„Је л' истина, што сам говорио,
„Усред двора твога бијелога."
И пођоше двору бијеломе,
Здраво пошли, весела му мајка.

711.

Скадарка дјевојка.

Платно бели Скадарка девојка,
На Бојани води на камену,
Подигнула скуте до колена,
Изметнула дојке из недара,
Покрила и свиленом марамом.
Туда иде паша Перит-паша,
И с њим иде три стотине војске.
Ал' беседи паша Перит-паша:
„Ој Бога ти, Скадарко девојко,
„Спуштај, душо, твоје беле скуте,
„Смећи, душо, дојке у недарца,
„Занеће ме вранац на Бојану."
Ал' беседи Скадарка девојка:
„Не будали, паша Перит-паша,
„Док је мене у Скадру јунака,
„Не бојим се ја тебе Турака."
Цикну паша као гуја љута,
Паша пусти по војски телара:

„Је ли мајка родила јунака,
„И кобила коња ождребила,
„Који би сад воду препливао,
„Уфатио Скадарку девојку,
„Паша би му комад леба дао,
„Комад леба четрдесет села.“
Сви јунаци поникоше ником,
Не поничe Туре од Канице,
Од Канице од Крајине љуте.
Он уседе на дору коњица,
Па наплови дору на Бојану.
А кад види жалосна девојка,
Да ће Туре на брег испливати,
Купи платно Скадарка девојка,
П’ она бежи Скадру бијеломе.
А кад види жалосна девојка,
Та да ће је Туре састигнути,
На врату јој ђердан од дуката,
Она кида ђердан од дуката,
П’ она баци у зелену траву,
Не би ли се Туре забавило,
На то Туре ни гледати неће.
А кад види жалосна девојка,
Баш да ће је Туре састигнути,
Стере платно по зеленој трави,
Не би ли се Туре забавило.
На то Туре ни гледати неће,
Већ увати Скадарку девојку,
Он је меће за се на коњица:
Три пута је опасо појасом,
И четврти од сабље кајасом.
И наплови дору на Бојану.

Кад су били сред Бојане ладне,
Стала млада па се разговара,
Она пита од кога је града:
„Ја сам, вели, Туре од Канице,
„Од Канице, од Крајине љуте,“
Богом брати Скадарка девојка,
Богом брати Туре од Канице,
Од Канице од Крајине љуте:
„Богом, брате, и светим Јоаном,
„По нашему закону ришћанском!
„Поврати ме Скадру бијеломе,
„Јер сам млада скоро испрошена,
„За јунака Шестокриловића,
„Врат'ћу радост за велику жалост.“
Ал' то Туре ништа и не аје,
Већ с девојком на брег испливао,
Па беседи Туре момче младо:
„Ој Бога ти, Скадарко девојко,
„Прихвати ми дору коња мога,
„Док излијем воду из чизама.“
Кад се Туре натраг обазрело,
Ал' девојка сред Бојане ладне.
Ал' беседи Туре момче младо:
„Богом, сестро, Скадарко девојко,
„Поврати ми дору добра коња,
„Даћу теби три стотин' дуката.“
Ал' беседи Скадарка девојка:
„Не будали, Туре од Канице,
„Водим дору моме белом двору,
„А од двора моме господару,
„Нек се јунак међ' дружбином фали,
„Да сам дору на боју добила,

„И от тебе Турета отела.“
Не може му срце преболети,
Већ он скаче у воду лађану,
И шњиме се Бојана зајази.

[Упор. I¹, бр. 751]

712.

Опет то исто.

Платно б’јели Ружица ђевојка
Мила сестра Корун-капетана
На Ситници на води студеној.
Кад је дању око подне било,
Док ето ти с оне друге стране
По имену Танковић-Османа.
Осман води поред себе дора
До Ситнице те воде студене,
Да напоји претила дорина.
Нешто му се даде погледати,
Преко воде угледа ђевојку,
Ђе бијели на Ситници платно.
Како виђе, одма је познаде,
Па дозива сестру Корунову:
„О Ружице, сестро Корунова,
„Деде пушти скуте и рукаве,
„Јер ако ме послушати нећеш,
„Кунем ти се и вјеру ти дајем,
„Да ћу дора посјест’ од мејдана,
„Прегазићу ту воду Ситницу,
„Ђауркињо, нећеш побјегнути,
„Оћу тебе заробити младу,
„Одвести те у нашу Удбину.
„Ја имадем брата Усејина,

„Кога јоште оженио нисам,
„Њега оћу с тобом оженити.“
Кад то чула сестра Корунова,
Турчину је ’вако говорила:
„Ој Турчине, смраду од Турака,
„Ја нијесам одгојила лице
„За твог брата рђу Усејина,
„Но сам моје одгојила лице
„Ил’ за бана ил’ за капетана.“
Када Турчин саслуша ђевојку,
Па посједе дора од мејдана,
У Ситницу утјера дорина.
Кад то виђе сестра Корунова,
Плећа даде, а бјежати стаде.
Не даде јој Танковић Османе,
Усред поља достиже ђевојку,
Увати је за бијелу руку,
Па је тури за се на дорина,
Па нагони дора на Ситницу,
Те Ситницу воду пребродио.
Кад изиђе земљи на обалу,
Ту одсједа дора од мејдана,
Па га даје Ружици ђевојци:
„Дед’, влахињо, провадај дорина.“
Турчин скида ђузел одијело,
И истреса воду из чизама.
Ама Ружа провада дорина,
Нешто гледну уз коња дорина,
На дорату седло од биљура,
Па по седлу и сребро и злато,
О умкашу двије пушке златне,
Све мислила Ружа Корунова,

Је ли боље провадат' дорина,
Да л' појати дора од мејдана,
Па бјежати двору бијеломе.
Све мислила, на једно смислила,
Па ђевојка посједе дорина,
У Ситницу коња нагонила,
И здраво је млада пребродила.
Кад то виђе Танковић Османе,
Трчи Осман води до појаса,
Па он сестру Корунову куми:
„Богом сестро, Ружо Корунова,
„Врати мени дора од мејдана,
„Јер такога у Удбињу нема;
„Узми, сестро, двије пушке златне,
„И џаба ти аша позлаћена,
„То ти носи Корун-капетану,
„Тек ми врати коња од мејдана.“
За то Ружа ништа не слушаше,
Но Турчину 'вако говораше:
„Ој Турчине, не једи погани,
„Ја ћу водит' дора од мејдана
„Милу брату, Корун-капетану,
„Нека знаде, да сестру имаде.“

713.

Владислав се потурчио.

Подранила Херцегова љуба
На прозорац од бијеле куле,
Угледала даницу звијезду,
И даници млада проговара:
„О данице, по Богу сестрице!

„Јеси л' давно изнад Цариграда?
„Виђе ли ми Владиславу сина?"
Проговара даница звијезда:
„Ја сам јутрос изнад Цариграда,
„Ја ти виђох Владиславу сина,
„Ено су га потурчили Турци,
„Не зову га крштеним именом,
„Но га зову пашом Смаил-пашом,
„Цар му дава силновиту војску,
„Ето њега на Ерцеговину,
„Хоће ваше поробити дворе,
„Поробити, ватром попалити,
„Хоће баба жива уфатити,
„На живе га муке ударити."
Кад то чула Херцегова љуба,
Ето ти је у шикли одају,
Па дозива Херцегова Шћепа:
„О ти Шћепо, зао сан заспао!
„А у з'о час разљутио сина,
„Сина су ти потурчили Турци,
„Ето ти га на Херцеговину
„Са небројном силновитом војском."
Кад то чуо Херцеговац Шћепо,
Он покупи и сребро и злато,
Натовари триста сеисана,
Оћера их шехер Дубровнику,
Па га дава младим Дубровчаним'
На оставу и аманат тврди,
Док се врати с мора дебелога.
Веле њему млади Дубровчани:
„Хајд' отоле, Херцегу Шћепане!
„Ми од тебе не примамо благо,

„Док не пишеш граду на вратима:
„Прође Херцег, и пронесе благо,
„И проведе вјереницу љубу.“
Тако Херцег записа на врата,
Па отиде морем дебелијем.
То бријеме мало постајало,
Ал' ево ти паше Смаил-паше
У Дубровник оцу у пођеру,
Ал' му веле млади Дубровчани:
„Ти погледај граду на вратима,
„Пак ћеш виђет', шта ти бабо пише.“
Када паша разгледа ријечи,
Он се брже враћа на трагове.
Кад се Шћепо с мора повратио,
Окупио господу од града,
И овако њима бесједио:
„Дубровчани, моја браћо драга!
„Дајте мене и сребро и злато.“
Дубровчани њему одговоре:
„Хајд' отоле, Херцеже Шћепане!
„Ти си прош'о и пронио злато,
„И провео вјерену љубовцу,
„Ти си својом руком записао.“
Кад то зачу Херцеже Шћепане,
Грлом цича, а од јада црче.[67])

[67]) Да ли је ово истина, да ли није, то се управо не зна; али осим ове пјесме, што се овако у Херцеговини пјева, не би човјек нашао у стотини људи једнога, који ово и данас не прича.

714.

Цар и Аница ђевојка.

Ружу бере Аница ђевојка,
Ружу бере, шњом се разговара:
„Љепа ти си, румена ружице!
„Ја сам љепша Аница ђевојка;
„Јошт да смијем од цара мојега,
„Све бих поље ружом посијала,
„А гору бих свилом загрнула,
„Насред поља цркву саградила,
„И у цркви дванаест олтара,
„И ставила дванест калуђера,
„Сваки данак у цркву одила,
„И на олтар по дукат метала,
„Све за душу оца и матере.“
Мисли Ана, нико је не чује,
Зачуле је дв'је цареве слуге,
Брже слуге цару повиђеле:
„О наш царе, земљи господаре!
„Да ти чујеш Анице ђевојке,
„Ружу бере у зеленој башчи:
„„Љепа ти си, ружице румена!
„„Јошт сам љепша Аница ђевојка,
„„Да ја смијем од цара мојега,
„„Све бих поље ружом посијала,
„„Насред поља цркву саградила,
„„И у цркви дванест калуђера,
„„Сваки данак у цркву одила,
„„И на олтар по дукат метала,
„„Све за душу оца и матере.““
Када царе слуге разумио,
Овако је слугам' говорио:

„Чујте мене, вјерне слуге моје!
„Уфатите Аницу ђевојку,
„Водите је мене пред кољена.“
Када царе упази ђевојку,
Од јада га уфати грозница,
На ђевојку јашик учинио,
Па је пита и од муке тресе:
„Је л' истина, лијепа ђевојко!
„Што су мене повиђеле слуге?“ —
„Јест истина, царе господаре!
„Истина је, што сам говорила,
„Кад бих могла, све бих учинила.“
Када царе саслушао р'јечи,
Пита царе Аницу ђевојку:
„Би л' се, цуро, данас потурчила?“ —
„Не бих ти се, царе, потурчила,
„Да ми дадеш бутум царевину.“
Кад ђевојку царе разумио,
Он срдито цури одговара:
„Ал' ћеш моју сабљу целивати?
„Ал', ђевојко, стати у сужњици?“
Одговори скровито ђевојка:
„Њесам јунак да ти сабљу љубим
„Него волим стати у сужњици.“
Цар је баци у дно од тамнице,
Држао је девет један дана,
Не даде јој пива ни јестива,
Нит' је лази, нити је полази.
Кад се девет наврши година,
Посла своје у тамницу слуге,
Кад тамници као и даници,
Пред ђевојком златна трпезица,

У руци јој света иконица,
Те ће моли Богу по закону.
Иду слуге, те цару казују.
Сам отиде, да боље вјерује,
А кад виђе чудо невиђено,
Трже сабљом и десницом руком,
Да ђевојци одас'јече главу,
Ал' му десна усахнула рука
И при руци сабља пријенула.
Препаде се, и невоља му је;
Па дозива старца патријару
И дванаест стари игумана,
Да му моле Бога по закону,
Да му тешке одријеше гр'јехе,
И поврате из рамена руку.
Тек што старци Бога замолише,
Бог му даде, сасвим здрав остаде.

715.

Султан и нејаки Јован.

Колика су од Будима врата,
Толика је софра од мерџана,
На њој сједи Јованова мајка,
Она нина нејака Јована:
„Нинај, нинај, мој Јоване сине!
„Расти боље, мој Јоване сине!
„Да у цара предузмемо царство,
„Царевина твоја ђедовина,
„Краљевина твоја бабовина.“
Она мниде, нико је не чује,
То зачуле цареве делије,
Отрчаше, те цару казаше:

„Султан царе, огријано сунце!
„Колика су од Будима врата,
„Он'лика је софра од мерџана,
„На њој сједи Јованова мајка,
„Она нина нејака Јована:
„„Нинај, нинај, мој Јоване сине!
„„Расти боље, мој Јоване сине!
„„Да у цара преузмемо царство,
„„Царевина твоја ђедовина,
„„Краљевина твоја бабовина.““
Кад то зачу царе господаре,
Он говори својијем слугама:
„Доведите мајку и Јована.“
Отидоше, те их доведоше.
Кад су цару на дивану били,
Питао их царе господаре:
„Је л' истина, што ми слуге кажу?“ —
„Истина је, царе господаре!“
Тада царе на слуге наредп,
У тамницу бацише Јована.
Мајка оде двору кукајући.
То бријеме дуго постојало,
Постојало девет годин' дана,
Сан саснила Јованова мајка,
Да се моли цару честитоме,
Да јој даде од тамнице кључе,
Да извади кости Јованове,
Да их жарко мал' огрије сунце.
Па отиде цару на дивану,
Три пут му се смјерно поклонила,
А три пута земљу пољубила,
Док је царској руци приступила,

Па овако цару говорила:
„Султан царе, огријано сунце!
„Дај ти мене од тамнице кључе,
„Да извадим кости Јованове,
„Да их мало изогрије сунце.“
Цар дозива млада тамничара,
Да извади кости Јованове.
Кад тамничар отвори тамницу,
Сва тамница обасјала сунцем,
Колика су од тамнице врата,
Толика је софра сува злата,
На њој сједе два Божја анђела,
Међу њима дијете Јоване,
Он ми држи књиге јеванђеље,
Од цара је и виши и љепши.
Када слуге чудо сагледаше,
Отрчаше, те цару казаше,
Цар не хћеде слугам' вјеровати,
По пригрну ћурка зеленога
А под ћурком сабљу оковану.
Кад погледа тамници на врата,
Препаде се, чудит' му се није,
Од страха му задрхтала рука,
Из руке му сабља испанула,
Дофати је дијете Јоване,
Ману сабљом, одсјече му главу,
Па ето га цару на дивану,
Те он сједе на царску столицу,
И узе му земље и градове;
Па Јовану круну удариише,
Те краљева дуго и за много.

Тумачење неколико ријечи Турскијех.

Авал, биниш, скрлатни ћурак.

Албашча, башча у којој има свакојакога цвијећа.

Алкатрем, кита некаког црљеног цвијета.

Алпамук, памук неопреден.

Анџали, око црно и живо у момка.

Армаган, кутија.

Аџилер, хаџијски бајрам.

Ашарија, врагуљасто шаљиво чељаде.

Баздрђан, трговац.

Бакам, боја којом буле црљене образе и нокте.

Безистен, кућа у којој се држи трговина.

Бејаз, бијела хантерија.

Бирдем, одмах.

Бошчи, велики шарени убрусац.

Брусали, извезено.

Бутум, све и сва.

Вакат, вријеме.

Вал буруниџук, бијели бурунџук, постав.

Веда, рок.

Дефлија, љепота.

Дилбагија, сребрна кутија.

Долаф, орман.

Дунара, вода.

Ђелеђек, дођи-пођи.

Ђерђев, на чему везу ђевојке.

Ђулсија, ружична вода.

Евалај, као аферим.

Елба, бисаги од коже.

Ефта, нeђеља дана.

Жећер, прстен с каменом

Заинлук, заповијед старијега млађему.

Замбук, цвијет.

Зафи, поднос испод кикаре од кафе.

Захари, confetto.

Земан, виђи: вакат.

Итахија, златна хантерија.

Јашар, шарено.

Јемек, јестиво.

Кангал, китица.

Канети, праги дрвени од врата и прозора.

Каракол, чета царска.

Крзли, црвенкаст.
Кумашли, обојак дебео.
Лала, шарено.
Лалели, шаренкасто.
Леђер / Ленђер } леђен од умивања.
Мави, завист.
Мезар, гробље.
Мезет, предракијаш.
Менђуше, брњице у ушима.
Муселез, медовина.
Мухаберт, јади.
Мушабак, калпак од коже, чим се чарак од пушке покрива да не кисне.
Налуне, папуче женске, на којима је оздо дрво а озго каиш.
Налча, потковп.
Намаза, клањање.
Нимет, све што се једе и пије.
Одиђар, лијеп.
Орјат, никоговић, човјек без поштења.
Пармаци, дрвени пријеплети.
Печа, она мрежа од струне што буле носе на образу.
Пурли чивтијане, женске шарене гаће.
Раклисафуи, сапун шарени најфинији.
Сабах, зора.
Сајван, обрела.
Саланџаке, ђуљајка.
Сандул делфе, гаће женске нашаране.
Сачмена, кошуља, од постава и свиле.
Саџада, простирач, на ком Турци клањају.
Севдаг, миловање.
Седев, она морска кост, чим се џевердари шарају.
Селвија, некаква воћка.
Сетла, виђи: рухо.
Синђирлија, два зрна од пушке заједно везана
Собет, игралиште.
Солуфи, она два кратка бича косе што женске носе иза ушију.
Софа, јастуци на чем се сједи по Турски.
Сурма, црна боја, којом Туркиње мажу обрве.
Тафтија, урађена кожа.
Тевсија, округла трпеза од метала.
Терзлуци, папуче женске везене златом.
Терћија, мјесто на коњу иза седла.
Теслимити, предати коме што из руке у руку.
Теспи, бројанице.
Теферич, весеље.
Трли диба, хантерија од кадифе.

Тулбента, камен са саруком, што Турци међу над главом у гроб мјесто нашега крста.

Туноф ес, најфинији црљени фес.

Турунџа, наранча.

Тутум, дуван.

Усур без, постав омаштени.

Фереџа, хаљина чим се буле загрну кад ђе иду.

Ферта, васпитање.

Феслиђан, босиљак.

Фигањ, кад човјек у љутини што ради.

Хаир, бериђет, изобиље.

Хантерија, женска долама врх свијех хаљина.

Харем, мјесто гдје само женске живе.

Хатмер, некакав цвијет.

Цкрли мерџан, црвена кораља.

Чаптија, убрус од свиле.

Чеиз, рухо.

Через, варено грожђе.

Чивилуци, оружница.

Чекмели, нашарано.

Џенефил, цвијет.

Шамар, замлатница.

Шенлук, весеље.

Шербет, мед у води ускишјељени.

Шефтелија, воћка.

Шилта, узглавница на чем се сједи.

Ћама, хантерија.

Ћосати, јашиковати.

[Иза ових Турских речи на шест непагинованих листова бечког издања (1866) долазе „Имена г.г. пренумеранта“ из ових места: Беч (16), Београд (71), Брод (12), Будва (4), Вараждин (2), Вуковар (33), Добрићево (5), Доброта (4), Дрниш (8), Дубровник (45), Дужи (6), Житомишљић (11), Загреб (4), Задар (21), Земун (11), Карловци (27), Горњи Карловци (21), Котор (21), Меленци (1), Мориње (10), Мостар (16), Н. Сад (20), Осијек (9), Панчево (24), Рисан (11), Сента (11), Сенломаш (4), Сењ (2), Сињ (1), Слано (1), Сомбор (27), Српски Итебеј (5), Суботица (5), Темишвар (10), Тење (1), Требиње (11), Трст (1), Турија (12), Цјеловац (1), Черевић (1), Шабац (1) и Шибеник (4).]